W. SOMERSET MAUGHAM

A TREMURAT O FRUNZĂ

www.virtual-project.eu

WILLIAM SOMERSET MAUGHAM

A TREMURAT O FRUNZĂ

Original: *The Trembling of a Leaf* (1921)

Traducere de:
JUL. GIURGEA

virtual-project.eu

EDITURA
„GRAI ȘI SUFLET – CULTURA NAȚIONALĂ”
1971

Pe coperte se reproduce tabloul
Ia Orana Maria – 1891 (față), ulei pe pânză,
Two Tahitian Women – 1899 (spate)
de PAUL GAUGAIN

• PREFAȚĂ

Mi-am început cariera, scriind povestiri scurte. Dar n-am găsit niciun editor care să mi le tipărească. Singura pe care am putut-o publica, și asta numai după ce am reușit să-mi creez o mică reputație cu LIZA DIN LAMBETH, *a apărut într-o revistă ciudată, cu numele de* COSMOPOLIS. *O treime din această revistă era tipărită în engleză, alta în franceză, și ultima în germană. Scopul era ca în felul acesta să poată găsi cititori în trei țări deodată; din nenorocire n-a găsit nici într-una. Și-a suspendat apariția cu totul pe neașteptate și nu mi s-a plătit nimica pentru colaborarea mea. Am ajuns la concluzia că povestirile scrise de mine sunt prea bune ca să poată aștepta pe un director de revistă, care să fie ispitit să le tipărească,* așa că *le-am publicat într-un volum intitulat* ORIENTĂRI. *Zilele trecute le-am recitit. Lectura aceasta mi-a pricinuit atâția fiori încât îmi închipuiam că voi avea un nou atac de malarie. Ca măsură de precauție, am început să mă îndop cu chinină și arsenic.*

Cartea a fost primită cu bunăvoință, și ce e mai ciudat, mi-a adus și o comandă a revistei Punch, *care mi-a cerut să-i scriu trei povestiri scurte. Probabil din volumul* ORIENTĂRI au *constatat că sunt un scriitor care promite. Citindu-le acuma, după treizeci și cinci de ani, mi s-a părut că ici-colo povestirile acestea sunt emoționante, dar pe alocurea mi se păreau atât de nereale, încât aproape nu-mi venea să cred că au fost scrise de mine. Dar cea mai mare greșeală a lor cred că a fost disprețul și superioritatea cu care sunt scrise. Cu aroganța caracteristică tinereții, îmi băteam joc de tot ce mi se părea că este în contradicție cu prejudecățile mele înguste și lipsite de îngăduință.*

Există un amănunt care n-a încetat niciodată să mă mire, și acesta este competența tinerilor scriitori de astăzi. Mă simt profund impresionat de excelenta lor tehnică, de engleza desăvârșită pe care o întrebuințează cei mai mulți dintre ei, și de cunoștințele lor enciclopedice. Se întâmplă de multe ori să devină plicticoși, deoarece încearcă să scrie mereu despre aceleași lucruri, și majoritatea subiectelor întrebuințate de ei, le-ai mai citit și înainte de asta, dar cu toate acestea scrisul lor nu este un scris de amatori și nici naiv. Îți fac impresia că au început să scrie cu cel puțin zece ani înaintea tinerilor scriitori de prin anii nouăzeci. Nu au nimic din naivitatea caracteristică tinereții. Apar în scenă, după toate probabilitățile, pe deplin stăpâni pe toate mijloacele lor. Cunosc lumea,

cum își cunosc podul palmelor, și e de mirare că au reușit să învețe atât de multe, într-un timp atât de scurt. Din scrisul lor nu se vede câtuși de puțin, că le-ar veni greu să aștearnă pe hârtie ceea ce ar avea de spus, și nici că la un moment dat ar trebui să se oprească în loc, din pricina unei eclipsări a imaginației. Îți vine să crezi, că oamenii aceștia au știut dinainte și exact, ceea ce au de făcut, și că le-a venit foarte ușor să realizeze scopul pe care l-au urmărit. Parcă ar fi învățat să umble cu bicicleta. Ce oameni fericiți! Ei nu vor avea niciodată ocazia, ca citind o lucrare mai veche de a lor, să-și pună chinuitoarea întrebare: cum de am putut să fiu atât de tâmpit?

Din când în când, după aceea, mi s-a întâmplat să scriu povestiri scurte pentru reviste. Agenții mei literari îmi spuneau că directorii de reviste le cer povestiri vesele, ca cele pe care domnul W.W. Jacobs le publică cu atât de răsunător succes, sau povestiri de aventuri, în genul lui Conan Doyle sau Hornung. Eu nu puteam scrie nici de unele, nici de altele. Mă simțeam abătut, cinic și nemulțumit, așa că ar fi fost zadarnic să încerc să par exuberant și vesel. Acești agenți reușeau numai cu mare greutate să-mi găsească o sumă de câteva lire la câte un director de revistă care se întâmpla să simtă nevoie imediată de material.

Pe urma, ani de-a rândul dedicându-mă exclusiv literaturii dramatice, am încetat cu totul de a mai scrie povestiri scurte, și abia după ce am reușit să devin un autor dramatic de mare succes și am terminat romanul ROBII, *m-am apucat din nou de acest gen de literatură. A fost o simplă întâmplare. Mă îmbolnăvisem și am plecat într-o călătorie pe mările din miazăzi. Mă îmbarcasem la Honolulu și mergeam spre Pago-Pago, fiind în drum spre Samoa, și la bordul aceluiași vapor erau o mulțime de persoane, care mi-au atras atenția. Prin minte mi-a trecut un gând pe care l-aș fi putut întrebuința ca subiect pentru o povestire. Mi l-am notat și l-am pus de o parte. Gândul acesta mi-a sugerat subiectul ultimei povestiri din prezentul volum. Dar noul decor în mijlocul căruia mă găseam, îmi înfierbânta imaginația. Era o viață cu totul deosebită de orice fel de viață pe care o trăisem înainte de asta, și am întâlnit oameni care mi s-au părut cu totul noi față de felul oamenilor pe care-i cunoscusem eu până atunci.*

Despre mările din miazăzi mi-am închipuit întotdeauna că sunt îmbibate de o atmosferă romantică; citisem despre insulele acestea pline de vrajă în cărțile lui Herman Melville, Pierre Loti și Robert Louis Stevenson, dar ceea ce vedeam, se deosebea cu totul de ceea ce citisem. Atmosfera nu mi se părea nici pe departe atât de romantică, dar cu toate acestea era divină. Subiectele îmi treceau prin minte unul după altul și pe

acestea mi le-am notat în câteva cuvinte pe carnetul în care descriam în fiecare zi persoanele și locurile pe care le vedeam. De la Samoa am făcut un mare înconjur ca să ajung la Tahiti, unde am rămas până în ziua când am crezut, că a sosit timpul să mă întorc în mijlocul vieții de toate zilele.

• PACIFICUL

Pacificul este nestatornic și neodihnit ca și sufletul omului. Uneori valurile sunt cenușii, ca și Canalul Mânecii în apropiere de capul Beachy, și se frământă adânc, altădată, apele lui sunt răscolite de valuri potrivnice și cu crestele de spumă. Nu se întâmplă prea adeseori ca apele acestea să fie albastre și adormite. Dar în astfel de cazuri albastrul oceanului devine chinuitor. Soarele dogorește fără milă din fundul cerului fără urmă de nori. Adierile domoale ale vântului parcă-ți pătrund în sânge și începe să te chinuie nostalgia de necunoscut. Legănat de valurile care freamătă mărețe, alergând din toate părțile împrejurul tău, îți uiți de tinerețea dispărută, cu toate amintirile ei dureroase și plăcute, și te simți cutremurat de o nestăpânită dorință de a trăi. Pe o astfel de apă au plutit și galerele lui Ulysse, când plecase în căutarea insulelor cu limanuri fericite.

Dar sunt și zile când Pacificul este ca oglinda unui lac. Apa este calmă și adormită. Peștii zburători – ca reflexele de umbră pe luciul unei oglinzi – azvârl cascade de picături transparente, când se dau la fund. În adâncul zării tremură norii ușori ca de scamă și la apusul soarelui iau forme atât de fantastice, încât ar fi imposibil să nu crezi că sunt un șir de munți cu creștetele acoperite de neguri. Aceștia sunt munții din țara visurilor tale. Plutești pe mijlocul unei tăceri de vis, în largul unei mări de vrajă. Din când în când câte un stol de pescăruși te fac să crezi că pământul trebuie să fie aproape o insulă uitată, ascunsă în deșertul apelor, dar pescărușii, aceste zburătoare melancolice, sunt singurul indiciu al apropierii lui fugare. Nu întâlnești în drumul tău niciodată un vapor de transport, al cărui fum să se destrame în fundul zării, ca un gest făcut de mâna unui prieten, nici transoceanice, nici goelete zvelte și nici chiar simple bărci de pescari; aci este deșertul fără hotar al apelor, și foarte curând deșertul acesta îți umple sufletul de presimțiri tulburi.

• MACKINTOSH

Vreme de câteva minute se bălăci în apa mării; nu era destul de adâncă pentru ca să poată înota și nici nu îndrăznea să se depărteze de țărm, de frica rechinilor; pe urmă ieși, ca să se îndrepte spre camera de baie și să facă un duș. Răcoarea acestei ape proaspete i se părea plăcută, după apa mâzgoasă și sărată a Pacificului care era atât de caldă, deși erau abia ceasurile șapte dimineața, încât după ce făceai o baie, te simțeai mai mult moleșit decât recreat; după ce se șterse cu prosopul, își îmbrăcă halatul de baie și strigă bucătarului chinez, că peste cinci minute va fi gata să se așeze la masă. Trecu desculț în lungul porțiunii de teren cu iarba țepoasă, despre care administratorul Walker spunea cu mândrie că este o pajiște, și intră în casă, ca să se îmbrace. Nu-i trebui prea multă vreme, căci nu îmbrăcă decât o cămașă ci o pereche de pantaloni albi din pânză, ca apoi să treacă în cealaltă parte a curții, unde era casa șefului său. De obicei mâncau împreună, dar de astă dată bucătarul chinez îi spuse că stăpânul său a plecat de acasă călare, la orele cinci, și că nu se va întoarce decât cel mai curând peste un ceas.

Mackintosh nu dormise bine noaptea trecută și se uită în silă la farfuria de paw-paw, la ouăle și slănina prăjită din fața lui. În timpul nopții roiurile de țânțari aproape îl scoseseră din minți; zburau neostenite împrejurul pologului de pânză al patului în care dormea și bâzâitul lor nedomolit și stăruitor i se părea ca o melodie cântată undeva departe de o flașnetă, și de fiecare dată când i se întâmpla să ațipească, se trezea numaidecât, de teamă ca nu cumva vreun țânțar să se fi strecurat prin ochiurile plasei perdelelor. Era atât de cald, încât trebuise să se culce despuiat. Se zvârcolea în toate chipurile. Și încetul cu încetul mugetul uniform al valurilor ce se frângeau în poala stâncilor, muget neostenit și permanent pe care de obicei nu-l auzea, începu să-și facă loc în conștiința lui și simțea ciocăneala aceasta ritmică, chinuindu-i nervii, așa că trebuia să-și încleșteze pumnii din toate puterile, pentru a o putea suporta. Gândul că nimic nu va fi în stare să oprească mugetul acesta care trebuia să dureze o veșnicie, i se părea aproape imposibil de suportat, și ca și când ar fi vrut să se opintească din toate puterile împotriva forțelor naturii, se simțea îndemnat să facă ceva de o violență neobișnuită. Presimțea că

va trebui să se stăpânească, deoarece altfel și-ar fi pierdut mintea. Și în clipa aceasta, uitându-se pe fereastră la ghiolul din fața lui și la varga de spumă lăsată de valuri pe peretele stâncilor, se simți cutremurat de revoltă la vederea acestei scene luminoase. Cerul senin părea o cupă de alabastru, întoarsă cu gura în jos, deasupra acestui ghiol. Își aprinse luleaua și se întoarse spre maldărul de ziare apărute la Auckland și sosite acum câteva zile de la Apia. Cel mai nou dintre acestea, era de trei săptămâni. Din grămada lor parcă se desprindea o senzație de indescriptibilă plictiseală.

Pe urmă, intră în birou. Acesta era o încăpere mare, aproape deșartă, cu două mese și o laviță în lungul unui perete. Pe lavița aceasta erau așezați câțiva indigeni și două femei. Oamenii stăteau de vorbă, așteptând să vină administratorul și când intră Mackintosh, îl salutară:

— *Talofa li.*

Le răspunse la salut și se așeză la biroul său, ca să înceapă lucrul. Trebuia să pregătească un raport către Guvernatorul din Samoa, pe care acesta îl cerea stăruitor și pe care Walker, cu obișnuita lui indiferență, îl amânase mereu. Cercetând notele făcute, Mackintosh se gândea că acest raport a fost întârziat din pricina lipsei de cultură a lui Walker care nu putea suferi nimic din ceea ce era în legătură cu tocul și hârtia. Acuma când raportul era gata, în forma lui concisă și oficială, Walker va primi lucrarea aceasta a subalternului său, fără să spună o vorbă bună sau poate îl va lua chiar în bătaie de joc, ca pe urmă să-l trimită șefului său, ca și când l-ar fi făcut el însuși. Dar Walker n-ar fi fost în stare să scrie nici cel puțin un singur cuvânt din raportul acesta. Mackintosh se gândea revoltat, că dacă șeful său va încerca să adauge vreo observație printre rânduri, intercalarea făcută de el va fi nu numai copilăroasă, în ceea ce privește concepția, dar va fi o greșeală de stil. Dacă se întâmpla ca el să intervină sau să încerce să facă o corectură, pentru ca fraza să poată fi înțeleasă, Walker se supăra numaidecât și zbiera la el:

— Ce te interesează pe dumneata gramatica? Fraza aceasta este ceea ce vreau să spun, și înțeleg să spun ce am de spus, dar numai în felul acesta.

Într-un târziu apăru și Walker. În nădejde că vor reuși să-i atragă atenția asupra lor, indigenii îl împresurară din toate părțile, dar administratorul zbieră la ei, poruncindu-le să stea pe laviță și să tacă din gură. Îi amenință că dacă vor continua să vocifereze, îi va da pe

toți afară din birou și în ziua aceea nu va mai sta de vorbă cu niciunul dintre ei. Pe urmă se uită la Mackintosh și dădu din cap.

— Hallo, Mac; în sfârșit, bine că te-ai sculat. Nu sunt în stare să înțeleg cum de-ți poți petrece partea cea mai mare a zilei stând întins pe pat. Ar fi trebuit să te scoli în zori, cum am făcut eu. Dar ești un leneș fără pereche.

Se lăsă cu greutate în fotoliul său și începu să se șteargă pe obraz cu o *bandana*.

— Sfinte Doamne, ce sete m-a apucat.

Se întoarse spre polițistul care sta în apropierea ușii; omul acesta arăta foarte pitoresc, în tunica albă din pânză și încins în *lava-lava* (șorțul tradițional al celor din Samoa, pe care și-l strâng împrejurul coapselor, întocmai ca pe un pantalon) și-i porunci să-i aducă o gură de *kava*. Ulciorul de *kava* era în colțul odăii și omul umplu o jumătate de găoace de nucă de cocos și se apropie cu ea de Walker. După ce turnă câteva picături pe jos și murmură cuvintele obișnuite ce se adresau celor prezenți, bău cu sete. Pe urmă spuse polițistului să dea și indigenilor care așteptau, așa că găoacea începu să treacă din mână în mână, în ordinea nașterii sau importanței fiecăruia, și fu golită în conformitate cu același ritual.

Imediat după aceea Walker se așternu pe lucru. Era bărbat mic de statură, poate mult mai mic decât unul de statură mijlocie, și foarte gras; avea un obraz mare, bucălat și ras complet; fălcile îi atârnau fleșcăite și avea trei rânduri de guși; trăsăturile îi dispăreau cu totul în mijlocul grăsimii și afară de o cunună albă de păr ce-i mai rămăsese la ceafă, era chel ca-n palmă. Vederea lui îți aducea aminte de Mr. Pickwick. Era un om grotesc care te făcea să pufnești de râs, dar amănuntul straniu era tocmai faptul că omul acesta nu părea lipsit de demnitate. Ochii lui albaștri, în dosul ochelarilor încadrați în aur, erau plini de vioiciune și malițiozitate, iar obrazul lui te făcea să crezi că este un bărbat energic. Împlinise șaizeci de ani, dar vioiciunea lui înnăscută, părea că nu vrea să țină seamă de vârstă. Deși era atât de gras, se mișca foarte repede și umbla cu pași impetuoși și grei, ca și când ar fi căutat anume ca greutatea trupului său să lase urme pe unde trece. Vorbea cu glas sonor și părea întotdeauna nemulțumit.

Se împliniseră doi ani, din ziua când Mackintosh fusese numit secretarul său. Walker, care de un sfert de veac era administrator în Talua, una dintre cele mai mari insule ale Arhipelagului Samoa, era

cunoscut fie personal, fie din ceea ce auzise despre el, pe toată întinderea mărilor din miazăzi, și Mackintosh așteptase cu vădită nerăbdare prima sa întâlnire cu el. Din diverse motive întârziase vreme de două săptămâni la Apia, înainte de a-și lua postul în primire și atât la *Chaplin's Hôtel* cât și în localul *Clubului Englez* află o mulțime de amănunte în legătură cu administratorul. Astăzi îi venea să râdă, când se gândea cu cât interes le ascultase. Din ziua sosirii lui, le auzise cel puțin de o sută de ori povestite chiar de Walker. Administratorul știa că este considerat de toată lumea drept un caracter și fiind mândru de reputația lui, își da toată silința să fie la înălțime. Era gelos de „legenda" creată în jurul numelui său și încerca să-ți dea posibilitatea să cunoști toate amănuntele celebrelor aventuri ce se povesteau în legătură cu el. Era ridicol de revoltat, când se întâmpla să afle că cineva a povestit unui străin amănunte inexacte, despre viața pe care o trăise în acest Arhipelag.

Cordialitatea cam grosolană cu care Walker primi pe Mackintosh la sosire, nu i se păru deloc lipsită de farmec, și administratorul care se simțea mulțumit că a reușit să găsească un ascultător pentru care tot ce spunea el, era o noutate, își dădea toată silința să fie în vervă. El era un om amabil, bine dispus și atent. Pentru Mackintosh care trăise viață tihnită de funcționar al guvernului la Londra, până la vârsta de treizeci și patru de ani, când un atac de pneumonie îi lăsă o urmă de tuberculoză latentă și fu obligat să solicite un post undeva în insulele Pacificului, existența dusă de Walker părea neobișnuit de romantică. Mai ales prima aventură cu care începuse să-și taie drumul, era tipică și caracteristică pentru omul acesta. Fugise de acasă de la vârsta de cincisprezece ani și se angajase ca încărcător de cărbuni pe un vas de transport. La vremea aceea era un băiat mic de statură și atât secundul vasului cât și mateloții se purtau foarte frumos cu el, dar cine știe din ce motive, comandantul chiar de la prima vedere, nu-l putuse suferi. Pornirea sălbatică a comandantului se manifesta în bătăi și lovituri de picioare, așa că de multe ori bietul de el nu mai era în stare nici să doarmă din pricina vânătăilor. Sufletul lui clocotea de ură împotriva acestui tiran. Într-una din zile s-a întâmplat să afle un pronostic la cursele de cai și a reușit să împrumute douăzeci și cinci de lire de la un prieten pe care-l cunoscuse la Belfast. Parie banii aceștia, fără să mai stea la gânduri, pe un cal despre care nimenea nu și-ar fi închipuit că ar putea să fie altceva decât o gloabă. Dacă s-ar fi întâmplat să piardă, el nu avea de

unde plăti banii luați de la prietenul său, dar nu se gândise nicio clipă că ar putea pierde. Presimțea că acesta va fi norocul său. Gloaba câștigă și Walker se pomeni cu o sumă ceva mai bine de o mie de lire în buzunar. Sunase ceasul lui. Se informă cine este cel mai bun avocat din oraș – vasul era ancorat undeva în apropierea coastelor Irlandei – și ducându-se la el, îi spuse că a aflat că vasul acesta ar fi de vânzare și-l rugă să se ocupe de achiziționarea lui. Avocatului îi venea să râdă văzând pe prichindelul acesta în fața lui; nu avea mai mult de șaisprezece ani, dar părea că nu are nici atât și probabil din pricină că-i era simpatic, îi făgădui, nu numai să se ocupe de însărcinarea pe care i-o dăduse, ci să încerce să obțină vasul în condițiile cele mai avantajoase. Nu mult după aceea se pomeni că este stăpân al vasului. Se duse de-a dreptul la debarcader și aci – cum spunea el însuși – avu parte de cea mai măreață clipă din viața lui, când se urcă la bord și porunci comandantului să părăsească *vasul său,* în cel mult o jumătate de oră. Pe ofițerul secund îl numi comandant și după ce o vreme de nouă luni continuă să transporte cărbuni, vându vasul cu un câștig destul de însemnat și dispăru din Anglia.

În Arhipelag sosi la vârsta de douăzeci și șase de ani și se stabili în calitate de plantator. Era unul dintre primii albi care se stabiliseră la Talua, în timpul ocupației germane și reușise să se bucure de mare trecere în fața indigenilor. Germanii îl numiră administrator și petrecu vreme de douăzeci de ani în această slujbă, iar când insula fu ocupată de englezi, Walker fu confirmat și de autoritățile britanice în acest post. Treburile din insulă le conducea în mod despotic, dar cu toate acestea spre mulțumirea șefilor săi. Prestigiul de care se bucura, fusese și el un motiv care trezise interesul lui Mackintosh față de el.

Dar oamenii aceștia doi nu erau făcuți să se poată înțelege unul cu altul. Mackintosh era un bărbat urât la vedere, cu gesturi stângace, înalt și slab, cu umerii bleojdiți, cu obrazul gălbejit și scofâlcit, cu ochii mari și tulburi. Îi plăcea să citească foarte mult și când îi sosiră cărțile, Walker veni la el și se uită la ele, pe urmă se întoarse spre Mackintosh și începu să râdă batjocoritor:

— La ce naiba ai mai adus toate tâmpeniile acestea cu dumneata? întrebă el.

Mackintosh se făcu negru-roșu la obraz:

— Îmi pare rău că spui despre ele că sunt tâmpenii. Mi-am adus cărțile acestea, pentru că vreau să le citesc.

— Când ni-ai spus că aștepți să-ți sosească un transport de cărți, mi-am închipuit că se va găsi ceva și pentru mine. N-ai adus niciun roman cu polițiști?

— Pe mine nu mă interesează romanele cu polițiști.

— În cazul acesta, ești un prost.

— Îmi pare bine, să constat că aceasta este părerea dumitale.

De fiecare dată când sosea curierul, lui Walker îi aducea o mulțime de ziare și reviste de literatură, din Noua Zeelandă și din America și disprețul cu care Mackintosh se uita la aceste periodice efemere, îl scotea din sărite. Nu putea suferi cărțile pe care le citea Mackintosh în timpul liber și-și închipuiți despre el că pozează, când citește *Declin și Prăbușire* de Gibbons sau *Anatomia Melancoliei* de Burton. Și cum nu era obișnuit să-și pună niciodată stavilă gurii, nu se sfia câtuși de puțin să spună secretarului său de la obraz, ce părere are despre el. Mackintosh începu să-și dea seama de omul adevărat care era șeful său, și dincolo de veselia lui zgomotoasă, presimțea existența unei viclenii vulgare care i se părea odioasă. Era o fire vanitoasă și autoritară, dar cu toate acestea, amănuntul straniu era tocmai faptul că în fața oamenilor care nu erau de teapa lui, se simțea sfios și din pricina aceasta nu-i putea suferi. Felul său de a judeca oamenii era foarte naiv, căci îi clasifica după felul în care vorbeau și dacă se întâmpla să nu-și pigmenteze conversația cu înjurături și obscenități, cum făcea el însuși, îi trata cu neîncredere. Seara se așezau împreună la masă și începeau să joace pichet. Walker juca prost, dar nu-și mai încăpea în piele, când se întâmpla să câștige, și se supăra când se întâmpla să piardă. Din când în când mai veneau doi, trei plantatori din împrejurimi sau negustori, ca să joace un bridge și în astfel de împrejurări Walker se prezenta musafirilor săi, în adevărata lui lumină, cum spunea Mackintosh. Juca fără nicio considerație față de cei care erau în partidă, anunțând fel de fel de combinații, în dorința de a păstra mâna și combătând pe ceilalți numai cu ajutorul glasului său sonor care nu admitea niciun fel de replică. Dar în același timp dădea mereu înapoi, când se întâmpla ca adversarul său să aibă o carte mai bună și începea să scâncească.

— Nu se poate să marchezi punctele acestea împotriva unui om bătrân și slab la vedere ca mine.

Probabil, el nici nu-și dădea seama că adversarii săi de partidă credeau de cuviință să nu i se împotrivească și căutau anume să facă abstracție de la regulile jocului, tocmai din considerație față de el.

Mackintosh îl urmărea cu priviri de nimicitor dispreț. După ce terminau cu jocul, își aprindeau lulelele și stăteau de vorbă. Walker le povestea cu plăcere întâmplarea din ziua nunții sale. Se îmbătase atât de cumplit, în timpul ospățului, încât mireasa fugise de la masă și din ziua aceea n-a mai dat cu ochii de ea. De atunci avusese o mulțime de aventuri banale și vulgare cu femeile din insulă și pe toate ți le descria cu atâta mândrie și cu atâtea amănunte, încât povestirile acestea mereu repetate erau o adevărată jignire pentru Mackintosh. Administratorul era un bătrân grosolan și senzual. Pe Mackintosh îl considera drept un terchea-berchea, din pricină că nu aprecia savoarea descrierilor lui și rămânea întotdeauna treaz, când toți ceilalți nu se mai puteau ține pe picioare de beți.

Îl disprețuia și pentru regularitatea și metoda cu care își îndeplinea slujba. Lui Mackintosh îi plăcea ca totul să fie terminat la vreme. Pe biroul său era întotdeauna ordine desăvârșită și hârtiile erau puse la locul lor, era în stare să întindă mâna după orice document i s-ar fi cerut și avea în vârful degetelor toate amănuntele Regulamentului Administrației din insulă, privitor la problemele indigene.

— Mofturi, toate acestea sunt mofturi, spunea Walker în bătaie de joc. Eu am administrat această insulă vreme de douăzeci de ani, fără niciun fel de formalități birocratice și nu am nici astăzi nevoie de așa ceva.

— Poate crezi că e mai bine, ca atunci când ai nevoie de o scrisoare, să-ți pierzi o jumătate de ceas până să o găsești? răspundea Mackintosh.

— Dumneata nu ești altceva decât un funcționar lipsit de inițiativă. Dar cu toate acestea nu ești băiat rău, și după ce vei petrece un an de zile pe insulă, te vei da și dumneata pe brazdă. Meteahna dumitale cea mai mare este că nu bei niciodată. Cred că nu ți-ar putea strica deloc, ca cel puțin o dată pe săptămână să intri și dumneata la apă.

Amănuntul cel mai ciudat în toată afacerea aceasta era faptul ca administratorul nu era în stare să-și dea seama de antipatia trezită în sufletul lui Mackintosh, și care se adâncea pe măsură ce treceau lunile. Deși își bătea joc de subalternul său, începuse să se obișnuiască cu el și chiar să-i fie drag, în oarecare măsură. Față de ciudățeniile altor oameni se purta cu o anumită îngăduință instinctivă, astfel că accepta și pe secretarul său, considerându-l drept

om sucit. Probabil, ținea la el în mod inconștient, din pricină că-l putea lua peste picior, fără nicio teamă. Glumele lui erau grosolane și ca să le poată face avea nevoie de o țintă împotriva căreia să și le îndrepte. Exactitatea lui Mackintosh în serviciu, moralitatea și sobrietatea lui erau subiecte de haz inepuizabil, iar numele de scoțian se preta la nenumărate calambururi în legătură cu Scoția; era o plăcere nespusă pentru el, când se întâmpla să vină la ei doi, trei străini, de față cu care putea face haz pe socoteala secretarului său. Făcea glume în legătură cu el, chiar de față cu indigenii, și cu toate că Mackintosh nu cunoștea destul de bine dialectul din Samoa, își putea da seama de veselia oamenilor, când Walker reușea să plaseze câte o glumă obscenă în legătură cu el. Totuși se mulțumea să zâmbească, fără să-și arate nemulțumirea.

— Ascultă Mac, începu Walker cu glasul sonor și cutremurat de veselie, trebuie să admit că dumneata ești un om care știe de glumă.

— Asta a fost glumă? întrebă Mackintosh zâmbind. Nici n-am băgat de seamă.

— *Scots wha hae*! striga Walker, cutremurându-se de râs. Ca să poți face un scoțian să înțeleagă o glumă, e nevoie de o operație chirurgicală.

Walker nici nu bănuia că nimic nu putea supăra pe Mackintosh mai mult, decât încercările lui de a-l lua în bătaie de joc. În timpul nopților chinuitoare, din sezonul ploilor, Mackintosh se trezea din somn, zbuciumat de amintirea batjocurii pe care i-o aruncase administratorul său cu câteva zile în urmă, fără să țină socoteală de susceptibilitatea lui. Jignirile acestea îl rodeau adânc. Cu sufletul încărcat de ură, încerca să inventeze tot felul de mijloace cu care ar putea răspunde, acestui satrap. Încercase tot felul de riposte, dar Walker avea o mare ușurință a replicii și aceasta îi asigura dinainte superioritatea față de subalternul său. Grosolănia lui înnăscută îl făcea să fie imun față de subtilitățile corosive. Vanitatea îl făcea să fie invulnerabil. În fața glasului său tunător și a veseliei sale zgomotoase, Mackintosh rămânea dezarmat și foarte curând își dădu seama, că atitudinea cea mai cuminte este să nu-i arate niciodată că e nemulțumit. Se obișnui să se stăpânească, dar ura și revolta ce cloceau într-însul, deveniră un fel de obsesie. La fiecare vulgaritate debitată de șeful său, la orice manifestare a vanității lui puerile, a vicleniei și vulgarității, Mackintosh simțea cum îi crește respectul față de sine însuși, îl urmărea de fiecare dată cum se așeza la masă și

începea să mănânce, clefăind zgomotos și împrăștiind mâncarea în toate părțile. Ținea seama de toate prostiile pe care le înșira și de greșelile de gramatică pe care le făcea. Știa că Walker nu are o părere prea bună despre el și simțea o amară satisfacție, gândindu-se la omul acesta cu vederi înguste și închipuit. Ce plăcere să constate să șeful său nu este capabil să-și dea seama de ura ce o trezea într-însul. Era un fel de prost căruia îi plăcea popularitatea și-și închipuia că toată lumea îl admiră. Într-un rând Mackintosh îl surprinsese, tocmai când vorbea despre el:

— Cred că va fi un funcționar destul de bun, după ce voi reuși să-l formez în conformitate cu vederile mele. Este un câine credincios care ține la stăpânul său.

Fără să zică nimica și fără să-i treacă nicio umbră pe obrazul gălbejit, Mackintosh râsese îndelung și din toată inima.

Dar ura lui rămânea neadormită și urmărea cu ochii treji pe Walker, cântărindu-i calitățile până în cele mai mici amănunte. Walker își guverna micul regat cu toată energia. Era om drept și cinstit. Deși avusese ocazii să facă avere, era totuși mai sărac decât pe vremea când fusese numit în postul de administrator, și singura lui nădejde la bătrânețe, era pensia ce i se va da, după ce va fi trecut în disponibilitate, din cauza vârstei. Mândria lui era să reușească, cu un singur secretar și un funcționar indigen, să administreze această insulă mult mai bine decât era administrată insula Upolu, a cărei capitală era Apia, unde aveau o armată întreagă de funcționari. Avea la îndemână câțiva polițiști indigeni pe care își întemeia autoritatea, dar nu făcea niciodată apel la ei. Ordinele lui se impuneau datorită energiei și spiritului său irlandez.

— Au stăruit să-mi clădească o închisoare, spunea administratorul. Dar ce naiba să fac eu cu închisoarea. N-am câtuși de puțin intenția să arestez indigenii. Dacă se întâmplă să nu mă asculte știu dinainte cum trebuie să procedez față de ei.

Unul dintre principalele motive de discuții între el și autoritățile din Apia, era și pretenția lui de a i se acorda puteri nelimitate asupra indigenilor din insula aceasta. Oricare ar fi fost delictele și crimele pe care le săvârșeau, el nu-i trimitea niciodată în fața tribunalelor, pentru a fi judecați, și în câteva rânduri avusese o corespondență foarte asiduă cu Guvernatorul din Upolu, tocmai din aceste motive. Pe indigeni îi considera drept copiii săi, or tocmai acesta era amănuntul care te mira, în temperamentul acestui om grosolan,

vulgar și egoist; îi era dragă insula aceasta, unde trăise atât de îndelungat și cu toată patima de care era capabil, iar față de locuitorii ei, simțea o stranie duioșie care depășea marginile obișnuite.

Îi plăcea să facă plimbări lungi prin insulă, călare pe iapa lui bătrână și cenușie, și nu se plictisea niciodată de frumusețile ei. Trecând în lungul potecilor năpădite de ierburi, pe sub coroana de frunze a palmierilor de cocos, se oprea de multe ori și admira frumusețea peisajului. Din când în când se pomenea în marginea câte unui sat indigen și fruntașul îi ieșea în cale cu o cupă de *kava.* Se uita la grupul de colibe cu forme frumoase și acoperișurile de papură, întocmai ca niște coșnițe de albine, și obrazul bucălat i se lumina de un zâmbet. Privirile lui întârziau încântate asupra arborilor pâinii și se simțea înfiorat de o adâncă mulțumire, examinând verdele copacilor încărcați de frunze.

— Sfinte Doamne, parcă ai fi în grădina raiului, ofta administratorul înduioșat.

Uneori în timpul plimbărilor acestora ajungea în apropierea țărmului și printre trunchiurile copacilor vedea sclipirea apelor nemărginite ale mării deșarte, în largul căreia nu se vedea nicio pânză de corabie care să-i tulbure singurătatea; altă dată se urca pe vârful câte unui deal și la picioarele lui se așternea covorul verde al insulei, cu sătulețe cuibărite între copacii înalți, întocmai ca o împărăție fără hotar, și întârzia vreme de un ceas, cu sufletul înfiorat de extaz. Dar nu găsea niciodată cuvinte cu care să-și exprime aceste sentimente, decât cel mult cu glume vulgare, ca și când ar fi încercat ca prin obscenități să întrerupă adâncimea violentei emoții ce-i cânta în suflet…

Mackintosh îi urmărea această, stare sufletească, cu un dispreț nimicitor. Administratorul fusese toată viața lui un băutor de forță și de nenumărate ori spunea că a văzut oameni mult mai tineri decât el, căzând sub masă, când se întâmpla să petreacă o noapte la Apia, și era sentimental, ca orice bețiv. Era în stare să plângă din cauza vicisitudinilor prin care treceau eroii romanelor în fascicole pe care le citea, dar cu toate acestea refuza, fără să clipească, un împrumut de câțiva guilderi pe care se întâmpla să îi ceară un negustor ajuns la strâmtoare și pe care-l cunoștea de douăzeci de ani. Era foarte strâns cu banii. Într-un rând Mackintosh îi spusese:

— Despre dumneata nimenea n-ar putea afirma că-ți arunci banii

pe fereastră.

Cuvintele acestea el le lua drept un compliment. Entuziasmul lui pentru natură, nu era altceva decât sentimentalism zgomotos de bețiv. Tot așa Mackintosh nu se simțea câtuși de puțin impresionat de sentimentele șefului său față de indigeni. Oamenii aceștia îi erau dragi, din pricină că îi știa în puterea lui, întocmai cum un egoist își iubește câinele, și mentalitatea lui nu se ridica nici cu un deget peste nivelul lor. Erau oameni cărora le plăceau glumele obscene și administratorul nu scăpa niciodată ocazia să plaseze câte o vorbă cu două înțelesuri. Walker înțelegea pe oamenii aceștia și ei îl înțelegeau pe el.

Era mândru de trecerea pe care o avea între ei, îi considera drept copiii lui și se amesteca în toate treburile lor. Dar era foarte gelos de autoritatea lui, și cu toate că-i conducea cu mână de fier și fără să îngăduie niciun fel de împotrivire, nu admitea niciodată ca vreun alb din insulă să profite de slăbiciunea lor. Urmărea cu toată atenția activitatea misionarilor și dacă se întâmpla să înceapă ceva cu ce el nu era de acord, le făcea viața atât de imposibilă, încât dacă nu reușea să obțină transferul lor în altă parte, bieții oameni erau bucuroși să poată pleca din insulă de bunăvoie. Puterea lui asupra indigenilor era atât de mare, încât la porunca lui refuzau să lucreze și să dea hrană preotului lor. Tot așa se purta fără milă și față de negustorii care încercau să-i exploateze; avea grijă ca nimenea să nu-i înșele, să fie răsplătiți omenește pentru munca lor și pentru copra ce o aveau, ca negustorii să nu poată realiza câștiguri exagerate de pe urma mărfurilor ce le cumpărau de la ei. Cazurile de afaceri care i se păreau necinstite, le trata cu cea mai mare severitate. Dacă se întâmpla ca negustorii aceștia să se plângă autorităților din Apia, că li se iau orice posibilități de câștig, administratorul nu ezita niciodată să întrebuințeze calomnii și minciuni, pentru a scăpa de ei. Prin urmare, tot ei aveau de suferit, așa că își dăduseră seama, că dacă țin să trăiască în liniște, sau în general să trăiască, vor trebui să primească situația dictată de administrator. Nu o dată se întâmplase ca prăvălia unui negustor mai căpățânos să ardă până în pământ, și o vorbă aruncată așa în treacăt, îl lăsa să înțeleagă că incendiul se datorește instigației administratorului. Într-un rând un metis suedez care fusese ruinat din cauza unui astfel de incendiu, venise la el la birou și-l acuzase pe față de instigație. Walker îi râsese în nas:

— Mă câine ticălos. Mama ta a fost o indigenă și tu încerci să

înșeli pe frații tăi. Dacă prăvălia ta infectă a ars, asta înseamnă că așa a vrut Pronia Cerească: înțelegi, Dumnezeu a vrut să te pedepsească. Ieși afară!

După ce nenorocitul fu dat afară cu sila de cei doi polițiști indigeni, administratorul începu să râdă în hohote.

— Așa a vrut Pronia Cerească…

În dimineața aceasta Mackintosh îl urmări cum se așază la lucru. Înainte de toate începu cu cei bolnavi, căci pe lângă celelalte obligații ce le avea în insulă, Walker se ocupa și de vindecarea bolnavilor. În dosul biroului avea o lădiță plină cu medicamente. Primul care se apropie, era un bărbat mai în vârstă, cu un smoc de păr cărunt pe creștet, încins într-o *lava-lava* albastră, cu trupul tatuat și pielea scorojită ca scoarța de viță.

— Ce te-a adus la mine? întrebă Walker răstit.

Cu glasul plângător omul începu să-i spună, că nu poate mânca nimica fără să vomite și că are dureri în toate părțile trupului.

— Du-te la misionar, răspunse Walker. Știi foarte bine că eu nu mă ocup decât de copii.

— La misionari am fost, dar nu mi-a folosit la nimica.

— În cazul acesta întoarce-te acasă și pregătește-te de moarte. Ai trăit destul și tot mai vrei să trăiești? Mare dobitoc trebuie să fii!

Moșneagul începu să se bocească eu glasul ridicat, dar Walker făcu semn unei femei care ținea în brațe un copilaș bolnav, și-i spuse să se apropie de biroul său. Îi puse câteva întrebări, pe urmă se uită la copil.

— Îți voi da un medicament, declară el, și se întoarse spre funcționarul metis și-i porunci: Du-te la dispensar și adu-mi niște buline de calomel.

Făcu copilul să înghită numaidecât un bulin și pe al doilea îl întinse maică-si.

— Întoarce-te cu copilul acasă și ai grijă să stea la căldură. Mâine sau va fi mort, sau se va face bine.

Se propti de spătarul fotoliului și-și aprinse luleaua.

— Calomelul este un medicament fără pereche. Am salvat cu ajutorul lui mai multe vieți decât toți doctorii de la spitalele din Apia, luați împreună.

Walker era mândru de îndemânarea lui și cu dogmatismul caracteristic omului ignorant, nu putea suferi pe membrii profesiei medicale.

— Mie-mi plac cazurile de boală, declară administratorul, pe care doctorii nu reușesc sa le vindece și spun despre ele că sunt incurabile. Când doctorul răspunde bolnavilor că nu-i poate vindeca, mă duc la ei și le spun să vină la mine. Ți-am povestit despre individul cel care avea cancer?

— De nenumărate ori, răspunse Mackintosh.

— În timp de trei luni de zile, am reușit să-l pun pe picioare.

După ce termină cu partea aceasta a obligațiilor sale, trecu la altceva. Pricinile erau un amestec ciudat. Venise o femeie care spunea că nu se înțelege cu bărbatul, și un bărbat care se plângea că i-a fugit nevasta.

— Ce noroc porcesc! exclamă Walker și făcu o mutră caraghioasă. Cred că s-ar găsi mulți bărbați care ar prefera să le fugă și lor nevestele.

Urmară după aceea discuții foarte lungi și încurcate în legătură cu dreptul de proprietate asupra unui petec de pământ. Pe urmă o pâră pentru dreptul de pescuit, după care veni o plângere împotriva unui negustor european care vânduse lipsă la cântar. Walker asculta cu atenție fiecare pricină, își forma repede părerea și pronunța sentința. Pe urmă nu voia să mai audă de nimic ce spuneau împricinații și dacă se întâmpla ca vreunul dintre ei să continue să vocifereze, era alungat din birou de unul dintre polițiști.

Mackintosh asculta întunecat și nemulțumit la dezbaterile desfășurate de față cu el. Probabil judecând pricinile în întregul lor, se putea admite că oamenilor li se face un fel de dreptate rudimentară, dar pe secretar îl scotea din sărite constatarea că șeful său se conduce mai mult de instinct decât de faptele reale, când pronunța sentința. Walker nu era omul care să suporte discuția. Cu țipetele lui intimida martorii și când aceștia nu știau ce să răspundă, din pricină că nu-l înțelegeau ce vrea, începea să-i acuze că sunt mincinoși și tâlhari.

Lăsă mai la urmă un grup de oameni care se așezaseră în colțul cel mai îndepărtat al camerei. Se prefăcea anume că nu-i bagă în seamă. Grupul era format dintr-un bătrân fruntaș, un bărbat înalt și demn, cu părul scurt și cărunt, încins într-o *lava-lava* complet nouă și în mână cu o uriașă apărătoare de muște, ca semn al rangului său. Lângă el era fiul său și vreo șase oameni mai de seamă din sat. Walker avusese o neînțelegere cu ei și-i înfrânsese, și cum era firesc din partea lui într-o astfel de împrejurare, avea de gând să profite de

victoria câștigată și să exploateze slăbiciunea lor. Pricina era ceva cu totul neobișnuit. Patima cea mai mare a lui Walker era construirea drumurilor. La sosirea lui pe insulă, nu erau decât câteva poteci care treceau prin Tatua, dar de atunci încoace el tăiase drumuri care legau satele unul de altul și în mare parte prosperitatea de acuma a insulei se datora acestor artere de comunicație. De unde pe vremea aceea produsele din interiorul țării, și mai ales recolta de copra nu putea fi transportată spre litoral, unde era încărcată în corăbii și șalupe, pentru a fi dusă la Apia, astăzi transportul era ușor și cât se poate de simplu. Ambiția lui era să construiască un drum în lungul litoralului, jur-împrejurul insulei, și o mare parte din drumul acesta era gata.

— Peste doi ani drumul va fi terminat, și atunci puțin îmi pasă dacă voi muri sau mă vor da afară, căci nu mă mai interesează nimica.

Drumurile acestea erau mândria sufletului său și se ducea în mod regulat, ca să se convingă dacă sunt bine întreținute. Erau destul de rudimentare; drumuri largi, năpădite de ierburi tăiate pe mijlocul hățișurilor sau printre plantații; dar pe unde treceau aceste drumuri, copacii fuseseră scoși din rădăcini, stâncile dislocate cu explozibile și în unele părți se făcuse și oarecare nivelare de teren. Era mândru că reușise să înlăture toate aceste greutăți, numai datorită priceperii sale. Se bucura că reușise să pună în aplicare un plan care nu era numai practic, dar punea în valoare și frumusețile naturale ale insulei. Când începea să vorbească despre drumurile acestea, Walker devenea aproape poet. Acestea traversau peisajele pitorești și administratorul avusese grijă ca ele să șerpuiască în unele locuri printre copacii înalți și drepți, iar în alte părți să cotească pe după colțuri de stânci, așa ca peisajul să fie odihnitor pentru ochi, cu diversitatea lui. Era ceva cu totul neobișnuit pentru un om atât de grosolan și de vulgar, să reușească să obțină toate efectele reale ale frumosului pe care închipuirea lui îl visa, fără să aibă posibilitatea să-l exprime și în vorbe. În timpul construirii acestor drumuri părea că a întrebuințat toată priceperea unui adevărat grădinar japonez. De la centru i se acordaseră fondurile necesare pentru lucrări, dar mândria lui era să întrebuințeze cât mai puțin bani din aceste fonduri, așa că anul trecut nu cheltuise mai mult de o sută de lire din totalul de o mie de lire ce îi fusese alocat.

— Ce nevoie au indigenii de bani? murmura el. Ar însemna să-i cheltuiască pe lucruri de nimic, de care nu au nicio nevoie; sau mai

bine zis ar cheltui ceea ce le-ar mai rămâne, după ce au fost jecmăniți de misionari.

Fără niciun alt motiv, decât cel mult mândria lui de a face economie în bugetul de cheltuieli al Administrației sale și a dovedi contrastul dintre propria sa pricepere și metodele de risipă ale Administrației din Apia, determină pe indigeni să îndeplinească lucrările de care avea nevoie, plătindu-le o simbrie derizorie. Din pricina aceasta avusese în timpul din urmă neînțelegeri cu oamenii din satul al cărui șef și fruntași veniseră acum la el. Fiul șefului petrecuse un an în insula Upolu și întorcându-se acasă, povestise consătenilor săi ce sume mari se plătesc la Apia pentru executarea lucrărilor de utilitate publică. Vorbind mai cu unul mai cu altul și încercând să-i convingă, oamenii își închipuiau că-i așteaptă belșugul și se gândeau la băutura pe care și-o vor putea cumpăra – sticla de whisky fiind foarte scumpă, deoarece era oprit să se vândă indigenilor, și dacă vreunul ar fi vrut să-și cumpere o sticlă, trebuia să plătească pentru ea de două ori prețul pe care-l plătea un alb – la lădițele de lemn de santal în care-și vor păstra lucrurile de preț, la săpunurile parfumate și la cutiile de tinichea în care erau conserve de somn, și la tot luxul pentru care un kanak ar fi în stare să-și vândă chiar sufletul. Astfel când administratorul îi chemă și le spuse că ar vrea să construiască un drum în lungul litoralului care să plece din satul lor până la un anumit punct de pe țărm, și le oferi douăzeci de lire, oamenii îi cerură nici mai mult nici mai puțin de o sută. Pe fiul șefului îl chema Manuma. Era un tânăr înalt și frumos, cu pielea arămie, cu un păr lânos și decolorat cu apă de var, cu o cunună de răsuri roșii împrejurul gâtului și după ureche cu o floare care lucea ca o pată de sânge pe pielea lui oacheșă. Era cu pieptul gol, dar ca dovadă că el nu mai era sălbatic, deoarece trăise la Apia, în loc de *lava-lava,* purta pantaloni din pânză. Oamenilor le spusese că dacă vor ține la preț, administratorul va trebui să primească fără cârtire condițiile lor. Walker ținea cu orice preț să construiască aceste drumuri și când va înțelege că ei nu vor să lucreze mai ieftin, va trebui să le dea atât cât cer. Dar să nu miște pentru nimic în lume; indiferent de ce va răspunde administratorul, ei nu trebuie să lase din prețul cerut, i-au spus că trebuie să le plătească o sută de lire și atât va trebui să plătească. Când îi spuseră cât cer, Walker începu să râdă de se cutremura casa cu el. Le răspunse să nu facă pe caraghioșii, ci să se apuce imediat de lucru. Și întâmplându-se ca tocmai în ziua

aceea să fie bine dispus, le făgădui că după ce vor termina drumul, le va da și un ospăț. Dar după ce află că oamenii n-au ieșit la lucru, se duse la ei în sat și-i întrebă, ce înseamnă purtarea lor de acuma. Manuma însă îi dăscălise în toate chipurile. Erau foarte liniștiți și nu încercară să discute cu administratorul – deși kanacilor le place să discute în orice împrejurare – așa că se mulțumiră să dea din umeri; vor face drumul, dacă le va plăti o sută de lire, iar dacă nu vrea să le plătească suma aceasta, atunci nimenea nu va lucra. Va face cum va vrea; lor puțin le pasă. Walker se supără și deveni urât la vedere. Vinele gâtului i se umflară, obrazul i se făcu vinețiu și avea spume la gură. Începu să înjure oamenii, căci știa cum poate jigni și umili pe un indigen. Deveni înspăimântător. Cei mai în vârstă din sat se făcuseră livizi la față și începuseră să se frământe. Păreau că nu știu ce să mai facă. Dacă n-ar fi fost vorba despre Manuma și despre învățătura adusă de el din alte părți, și dacă nu s-ar fi temut că-și va bate joc de ei, poate s-ar fi supus numaidecât. Dar Manuma ieși în fața administratorului și-i spuse:

— Plătește-ne o sută de lire, și vom începe lucrul.

Walker îl amenință cu pumnul și-l ocări în toate chipurile, copleșindu-l de injurii. Manuma stătea nemișcat și zâmbea. În zâmbetul lui poate era mai multă sfidare, decât încredere în sine, dar față de tovarășii săi trebuia să se prefacă indiferent. Prin urmare, îi mai repetă o dată aceleași cuvinte:

— Plătește-ne o sută de lire, și vom începe lucrul.

Oamenii își închipuiră că în primul moment Walker va sări asupra lui. Nu s-ar fi întâmplat pentru prima dată ca administratorul să se repeadă la un indigen și să-l snopească în bătaie; îi cunoșteau puterea și cu toate că Walker era de trei ori mai în vârstă decât Manuma și cu două palme mai mic, era totuși un adversar de temut. Nimenea nu se gândise până acuma să se împotrivească atacului sălbatic al administratorului, când începea să-și piardă firea. Dar de astă dată Walker nu zise nimica ci se mulțumi să râdă.

— Cred că nu e nevoie să-mi pierd vremea cu o adunătură de tâmpiți, răspunse el. Mai gândiți-vă. Acum știți ce v-am oferit pentru executarea lucrărilor. Dacă nu veți începe lucrul în timp de o săptămână, vă atrag atenția că veți avea de a face cu mine.

Le întoarse spatele și ieși din coliba șefului. Dezlegă căpăstrul iepei bătrâne care-l aștepta – ca dovadă a raporturilor caracteristice dintre el și indigeni – unul dintre bărbații mai în vârstă îi ținu scărița de la

șea, în timp ce el încăleca cu greutate, după ce se urcă pe o buturugă.

În aceeași seară plimbându-se în lungul drumului ce trecea prin fața casei lui, cum avea obiceiul, auzi ceva vâjâindu-i pe lângă ureche și răbufnind în trunchiul unui copac. Aruncaseră cu ceva după el. În mod instinctiv își trase capul între umeri și se plecă de mijloc. „Cine-i acolo?”, strigă el și se repezi în direcția de unde venise vâjâiala, ca numaidecât să audă lipăitul grăbit al picioarelor desculțe, cum se pierde în adâncul hățișului. Știa că ar fi inutil să înceapă urmărirea prin întuneric, dar afară de asta i se tăiase și respirația, așa că se opri și se întoarse din nou la drum. Încercă să descopere cu ce au aruncat după el, dar nu găsi nimic. Întunericul era prea des. Se întoarse repede acasă și chemă pe Mackintosh și valetul chinez.

— Unul dintre diavolii aceștia a aruncat cu ceva după mine, le explică el. Haideți, să vedem ce este.

Porunci valetului să ia un felinar și se întoarseră toți trei spre locul unde știa că a fost atacat. Cercetară terenul cu băgare de seamă, dar nu descoperiră nimica pe jos. În aceeași clipă valetul scoase un țipăt, răgușit. Se întoarseră și se uitară în direcția spre care se uita chinezul care ridicase felinarul. În dâra de lumină tăiată prin beznă, văzură un *kriss* uriaș, înfipt în trunchiul unui palmier. Fusese aruncat cu atâta putere, încât trebuiră să se opintească, pentru a-l putea smulge.

— Sfinte Doamne, dacă se întâmpla să mă nimerească, unde aș fi eu acuma!

Walker examină cuțitul. Era un cuțit imitat după cuțitele aduse acum o sută de ani de marinarii albi, debarcați pe insulă, și întrebuințate la despicatul nucilor de cocos în două, pentru a le putea scoate sâmburele. Tăișul avea douăzeci și cinci de centimetri lungime și era ager ca un brici. Walker începu să râdă încetișor.

— Ai dracului… ce nerușinare!

Nu se îndoia câtuși de puțin că cel care aruncase cuțitul după el, este Manuma. Moartea trecuse la câteva degete departe de el. Nu era supărat, ci dimpotrivă, se simțea foarte mulțumit; aventura aceasta îl înveselise și după ce intrară în casă, cerură să li se dea de băut și administratorul își freca mâinile de mulțumire.

— Îmi vor plăti pentru întâmplarea asta!

Ochii lui mici clipeau șireți și vreme de jumătate de ceas povesti lui Mackintosh de două ori toate amănuntele acestei întâmplări. Pe urmă, îl pofti să facă un pichet și în timpul jocului începu să se laude cu ce are de gând să facă. Mackintosh îl asculta cu fălcile încleștate.

— Ce te face să te târguiești cu ei în felul acesta? întrebă el. Cele douăzeci de lire pe care le-ai oferit, nu înseamnă nimica, față de lucrul pe care-l ceri.

— Ar trebui să fie foarte mulțumiți, că le-am oferit chiar atâta.

— Dă-o încolo, că aci nu e vorba de banii dumitale. Guvernul ți-a alocat o sumă suficientă pentru executarea lucrărilor. Nu cred că se vor plânge, dacă vei cheltui fondul pe care-l ai.

— Cei din Apia sunt o adunătură de tâmpiți.

Mackintosh înțelese că motivele lui Walker erau dictate de vanitate, așa că ridică din umeri.

— Nu cred că ar putea să-ți fie de folos, să înfrunți pe cei din Apia cu riscul propriei dumitale vieți.

— Lasă frate, că oamenii aceștia nu se gândesc să-mi facă niciun rău. Fără mine n-ar putea să se descurce. Toți mă adoră. Manuma este un prost. Cuțitul l-a aruncat numai pentru ca să mă sperie.

Ziua următoare Walker încălecă și se duse din nou până în satul cu pricina. Satul acesta se numea Matautu. Nu descălecă, dar după ce ajunse în fața colibei șefului, văzu oamenii adunați roată și stând de vorbă. Bănui că discută din nou despre construirea drumului. Colibele din Samoa sunt făcute în felul următor: trunchiuri subțiri și înalte de copaci sunt bătute în pământ la depărtare de cinci, șase urme unul de altul, în circumferință, iar la mijloc este un copac și împrejurul acestuia coboară pieziș acoperișul de papură. În timp de noapte între trunchiurile înfipte în pământ sunt coborâte perdele de frunze de palmier, și tot așa, dacă se întâmplă să vină ploaia. De obicei însă coliba este deschisă din toate părțile, așa că boarea ușoară a vânturilor trece în voie. Walker se apropie până în marginea colibei și strigă pe șef:

— Ascultă Tangatu, fiul tău și-a uitat aseară cuțitul acesta înfipt într-un copac. Ți l-am adus acasă.

Îl aruncă în mijlocul grupului de oameni, și începu să râdă stăpânit, ca apoi să-și continue drumul.

Lunea viitoare se duse din nou, să vadă dacă au început lucrul. Dar nici pomeneală. La întoarcere trecu prin mijlocul satului și văzu că oamenii își vedeau de treburile lor obișnuite. Unii împleteau rogojini din frunze de pandanus. Un bătrân era ocupat cu o cupă de *kava,* copiii se jucau în fața colibelor, iar femeile erau ocupate cu treburile gospodăriei. Cu zâmbetul pe buze Walker se apropie de locuința șefului.

— *Talofa-li,* îl salută șeful.

— *Talofa,* răspunse Walker.

Manuma lucra la un năvod. Stătea pe vine, cu țigara în gură și ridică obrazul spre administrator, iar pe buze îi juca un zâmbet de triumf.

— Va să zică ați hotărât să nu începeți lucrările pentru construirea drumului?

— Nu le vom începe, dacă nu ne dai o sută de lire, răspunse șeful.

— Să știți c-o să vă pară rău, zise administratorul, pe urma se întoarse spre Manuma. Cât despre dumneata tinere, nu m-aș mira deloc, dacă va începe să te doară spatele, înainte de a îmbătrâni prea mult.

Imediat după aceea plecă, dar plecarea aceasta umplu indigenii de o vagă neliniște. Cu toate că misionarii îl sfidau și Manuma învățase ceva în timpul cât fusese la Apia, totuși se temeau de bătrânul acesta păcătos și gras și nu puteau să uite mașinațiile lui diabolice, căci până acuma nu se întâmplase niciodată ca să-l înfrunte cineva, fără să-și fi primit pedeapsa care nu putea să întârzie niciodată prea mult. Nu trecură nici douăzeci și patru de ceasuri și aflară ce a pus la cale. Lovitura era caracteristică pentru un om ca Walker. Dimineața următoare în sat apăru un grup de femei, cu bărbații și copiii lor, iar șeful acestora le spuse că s-au înțeles cu Walker să înceapă lucrările pentru construirea drumurilor. Le oferise douăzeci de lire și ei primiseră. Meșteșugul era următorul: tradiția celor din Polinezia, care este tot atât de categorică și de rigidă ca și litera legii, acordă străinilor dreptul de ospitalitate; prin urmare, simțul de etichetă obliga pe cei din sat nu numai să găzduiască pe noii veniți, dar să le dea chiar de mâncare și băutură, câtă vreme vor avea să întârzie între ei. Locuitorii satului Matautu fuseseră trași pe sfoară. În fiecare dimineață străinii adunați în grup, plecau foarte veseli la lucru, ca să taie copacii, să arunce în aer colțurile de stâncă, să niveleze ici-colo terenul, și pe urmă seara să se întoarcă acasă, ca să mănânce și să bea ca la ei acasă; după ce terminau cu masa, începeau să joace, să cânte și să se bucure de viață. Pentru ei era o adevărată sărbătoare, dar în curând cei care îi găzduiau începură să se uite unul la altul și nu mai știau ce să facă; străinii aceștia aveau o nedomolită poftă de mâncare, așa că bananele și fructele arborelui de pâine, dispăreau în fața lăcomiei lor; rodul perilor aligatori, pe care dacă l-ar fi dus la Apia, l-ar fi putut vinde pe bani buni, era cules înainte de vreme. Satul era

amenințat să ajungă în sapă de lemn. Pe urmă aflară că străinii aceștia merg și cu lucrul foarte încet. Te pomenești că însuși administratorul Walker le spusese că nu e nevoie să se grăbească? Mergând în felul acesta, ar fi însemnat ca până la terminarea lucrului, în tot satul să nu se mai găsească nimic de mâncare. Dar mai rău decât neajunsurile pe care trebuiau să le îndure, era amănuntul că ajunseseră de râsul celorlalți indigeni din insulă; când se întâmpla ca cineva dintre oamenii din Matautu să plece spre un sat din apropiere, știrea umilinței prin care treceau, ajungea înaintea lui, și la intrarea în sat era primit cu hohote de râs. Unui kanak nimic nu-i poate fi mai neplăcut, decât bătaia de joc. Nu trecu mult și oamenii începură să murmure nemulțumiți. Manuma nu mai era considerat drept un erou, la început trebui să înghită o mulțime de aluzii răuvoitoare și ironii, iar ceva mai târziu veni și ziua prorocită de Walker: în timpul unei discuții înfierbântate, vorbele otrăvite degenerară în ceartă și vreo șase flăcăi se repeziră asupra fiului șefului lor și-i traseră o sfântă de bătaie, încât vreme de o săptămână rămase întins pe rogojinile de pandanus, fără să se poată mișca din pricina vânătăilor. Se zvârcolea în toate chipurile și scâncea, dar nu se putea odihni. Administratorul venea în fiecare zi, călare pe iapa lui bătrână, ca să vadă cum merge lucrul.

Walker nu era omul care s-ar fi putut stăpâni să nu-și bată joc de adversarul său înfrânt, așa că nu scăpa nicio ocazie de a putea vorbi despre umilirea celor din Matautu. Cu purtarea lui începuse să-i scoată din fire. Într-o bună dimineață își băgară mândria în buzunar, ceea ce este un fel de a vorbi, căci sarongurile lor nu au buzunare, și plecară împreună cu străinii, ca să ajute la lucrările de construire a drumului. Vedeau că vor trebui să termine lucrul cât mai repede, dacă țineau să le mai rămână ceva de mâncare în sat, așa că ieșiseră toți locuitorii. Dar lucrau tăcuți, cu sufletul chinuit de revoltă și durere; până și copiii păreau muți de spaimă. Femeile plângeau înecate de suspine, când cărau în brațe sarcinile de vreascuri pe care le curățau bărbații pe mijlocul hățișului, pe unde tăiau drumul. Ziua următoare, când sosi Walker, începu să râdă atât de zgomotos, încât era gata să cadă de pe cal. Știrea aceasta se răspândi cu iuțeala fulgerului și toată întinderea insulei și oamenii râdeau cu lacrimi de cei din Matautu. Acesta era supremul triumf, care punea vârf tuturor loviturilor date de vulpoiul acesta bătrân pe care până acuma niciun kanak nu reușise să-l înșele; veneau indigeni din satele situate foarte

departe împreună cu femeile și copiii lor, ca să vadă pe caraghioșii din Matautu care refuzaseră să lucreze pentru douăzeci de lire și acuma veniseră de bunăvoie, ca să lucreze de pomană. Dar din ce lucrau ei mai cu tragere de inimă, străinii aciuați în satul lor, își pierdeau vremea tot mai mult. La ce să se grăbească, de vreme ce aci aveau ce mânca, prin urmare, din ce lucrul va ține timp mai îndelungat, va fi cu atât mai bine, și gluma mai cu haz. În cele din urmă oamenii din Matautu ajunseră la capătul răbdării și în dimineața aceasta veniseră la administrator să-l roage, ca pe străinii aceștia să-i trimită de unde au venit. Dacă le va asculta cererea, ei vor face lucrările pentru construirea drumului, fără să ceară nimic în schimb. Asta însemna că victoria lui Walker era deplină și mai presus de orice discuție. Oamenii fuseseră înfrânți și umiliți. Pe obrazul bucălat și rumen al administratorului se oglindi o mulțumire atât de respingătoare, încât părea că se umflă în scaunul său, întocmai ca un broscoi uriaș. În atitudinea aceasta a lui era ceva atât de sinistru, încât uitându-se la el Mackintosh se înfioră de scârbă. Pe urmă se auzi glasul tunător al administratorului care începu să vorbească:

— Poate vă închipuiți că drumul pe care vreau să-l fac este pentru binele meu? Îl fac pentru voi, ca să aveți mijloace de comunicație și să vă puteți transporta, fără nicio greutate recolta de copra. V-am oferit să vă plătesc pentru lucrul ce-l veți face, deși drumul acesta se va deschide numai pentru folosul nostru. V-am oferit să vă plătesc din larg. Acum va trebui voi să plătiți. Voi trimite pe cei de la Manua la casele lor, dar cu condiția ca drumul să fie terminat de cei din Matautu și tot voi să le plătiți și cele douăzeci de lire pe care le-am făgăduit oamenilor acestora.

Din mijlocul grupului de oameni se ridică un strigăt de protest. Încercară apoi să se înțeleagă cu Walker. Îi spuseră că ei nu au bani. Dar la tot ce spuneau ei, Walker răspundea cu glume grosolane. Într-un târziu se auzi sunetul pendulei:

— A sosit vremea mesei, declară administratorul. Dați-i pe toți afară din birou.

Se ridică de pe scaun cu greutate și ieși din cameră. Puțin după plecarea lui, Mackintosh intră în locuința lui Walker și-l găsi așezat la masă, cu un șervet înnodat sub bărbie, și în mână cu furculița și cuțitul, așteptând mâncarea pe care trebuia să i-o aducă bucătarul chinez. Părea foarte bine dispus.

— I-am pus cu botul pe labe, declară el, după ce Mackintosh se

așeză pe scaun. Sper că de aci înainte construirea drumurilor nu-mi va mai pricinui prea multă bătaie de cap.

— Cred că dumneata ai încercat să glumești, răspunse Mackintosh cu dispreț.

— Ce vrei să spui cu vorbele acestea?

— Nu se poate să le ceri să plătească ei cele douăzeci de lire.

— De asta poți fi sigur, că așa voi face.

— Eu nu sunt tocmai sigur, că ai avea acest drept.

— Nu mai spune? Află că în această insulă infectă am dreptul să fac tot ce poftesc.

— Îmi închipui c-ai reușit să-i terorizezi destul și fără asta.

Walker începu să râdă cu dispreț. Ce-l interesa pe el părerea unui om ca Mackintosh!

— Când mă va interesa sfatul dumitale, nu voi uita să vin să ți-l cer.

Mackintosh se făcu livid la obraz. Din dureroasele experiențe de până acuma, știa că nu-i rămâne altceva de făcut, decât cel mult să tacă, iar efortul uriaș pe care-l făcea, pentru a se putea stăpâni, îi producea o silă de-i venea să leșine. Nu fu în stare nici să guste mâncarea din fața lui și se uita cu scârbă la Walker, cum căra la gură bucăți enorme de carne. În timpul cât mânca, era respingător la vedere, și ca să poți sta cu el la masă, trebuia să ai un stomac sănătos. Mackintosh se cutremură, parcă l-ar fi scuturat frigurile. O dorință nestăpânită se trezi într-însul, de a umili pe acest om bădăran și crud; ar fi fost în stare să dea orice, numai să-l vadă zvârcolindu-se în țărână și suferind tot atât cât făcuse el pe alții să sufere. Până acuma nu disprețuise niciodată pe tiranul acesta mărunt, atât cât îl disprețuia în aceasta clipă.

Ziua se apropia de sfârșit. În timpul după-amiezii Mackintosh încercă să doarmă, dar ura adunată în sufletul său, nu-i da răgaz; încercă să citească, dar literele cărții i se topeau în fața ochilor. Soarele dogorea fără milă și se gândi că ar fi bine să înceapă ploaia, deși știa dinainte că aceasta nu va putea aduce răcoare. Cel mult va face căldura și mai insuportabilă, din pricina pâclei. Era originar din Aberdeen și în această clipă în sufletul lui se trezi dorința nestăpânită de a simți vânturile înghețate care mătură străzile pavate cu granit ale acestui oraș. În insula aceasta se simțea ca și un prizonier, deținut nu numai de apele mării care-l înconjurau din toate părțile, ci și de ura ce clocotea într-însul împotriva acestui bătrân nesuferit. Își duse

mâinile la tâmplele îndurerate. Ar fi fost gata să-l ucidă. Încercă să se reculeagă. Va trebui să facă ceva, pentru ca să se liniștească și se gândi că de vreme ce nu este în stare să citească, poate ar fi bine să facă ordine printre hârtiile din sertare. Era o treabă la care se gândise de multă vreme, dar pe care o amânase mereu. Descuie sertarul biroului și scoase un maldăr de scrisori. În fundul sertarului dădu cu ochii de un revolver. Simți un îndemn, pe care-l alungă numaidecât, să-și tragă un glonte în cap și să scape odată pentru totdeauna de lanțurile insuportabile ale robiei ce i-o impunea această viață. Băgă de seamă că din pricina aerului umed, revolverul prinsese puțină rugină, și luând o cârpă muiată în ulei, începu să-l frece. În timp ce freca revolverul, i se păru că aude pe cineva că mișcă în fața ușii. Ridică fruntea și strigă:

— Cine-i acolo?

Urmă o clipă de tăcere, pe urmă ușa se deschise și apăru Manuma.

— Ce vrei?

Fiul șefului rămase o clipă fără să zică nimica și se uită la el întunecat, iar când începu să vorbească, glasul lui părea sugrumat.

— Noi nu putem plăti cele douăzeci de lire. În satul nostru nimenea nu are bani.

— Ce pot eu să fac? răspunse Mackintosh. Ai auzit ce a spus Walker.

Manuma începu să vorbească, încercând să-l înduplece și vorbea pe jumătate în dialectul samoan, pe jumătate în engleză. Vorbele acestea ale lui păreau o scânceală cu intonații plângătoare, întocmai ca milogeala unui cerșetor, și umplură pe Mackintosh de dezgust. Se simțea revoltat, văzând că omul acesta se lasă împilat fără să protesteze. Îi era silă să se uite la el.

— Eu nu pot face nimica, răspunse Mackintosh supărat. Știi foarte bine că în această insulă domnul Walker este stăpân.

Manuma tăcu din nou. Era tot în pragul camerei, de unde nu se mișcase.

— Sunt bolnav, adăugă el într-un târziu. Dă-mi ceva medicamente.

— Ce ai?

— Nu știu ce am, dar sunt bolnav. Mă doare tot trupul.

— Nu sta acolo, se răsti Mackintosh. Intră în cameră și apropie-te ca să te examinez.

Manuma intră în odaie și se opri în fața biroului.

— Mă doare ici și ici, zise el, ducându-și mâinile la șale, și pe

obrazul său se oglindi suferința. În aceeași clipă Mackintosh își dădu seama că ochii tânărului se opriseră asupra revolverului pe care-l pusese pe birou, în clipa când el apăruse în pragul ușii. Se făcu tăcere adâncă și lui Mackintosh i se păru că tăcerea aceasta durează o veșnicie. I se părea că citește gândurile care treceau prin mintea kanak-ului. Îi bătea inima cu violență. Pe urmă i se păru că o forță străină l-a luat în stăpânirea ei și gesturile lui sunt dictate de o voință în afara lui. Mișcările trupului său nu erau făcute de el însuși, ci de o putere care îi era necunoscută. Își simți gâtul uscat ca o iască și în mod instinctiv ridică mâna să și-l pipăie, ca pentru a putea vorbi mai ușor. Nu era în stare să se uite în ochii lui Manuma.

— Așteaptă aci în odaie, zise el cu glasul sugrumat ca și când o mână străină l-ar fi apucat de beregată; mă duc la infirmerie, să-ți aduc un medicament.

Dădu să se ridice de pe scaun. Poate i se păruse numai, dar simți că se leagănă ușor pe picioare. Manuma rămase nemișcat în mijlocul odăii, dar deși nu se uita în partea aceea, simțea că indigenul îl urmărește cu ochii prin ușa deschisă. Voința aceea străină care pusese stăpânire pe el, îl îndemnase să iasă din cameră, dar în clipa când se ridicase în picioare, conștiința lui proprie îl determina să acopere revolverul cu un maldăr de hârtii de pe birou pentru a-l ascunde. După ce intră în infirmerie, luă un hap și turnă într-o sticluță câteva picături dintr-un lichid albastru, iar de aci ieși în curte. Nu voia să se întoarcă în odaie și strigă pe Manuma:

— Vino încoace.

Îi întinse medicamentele și-i spuse cum să le ia. Nu știa nici el de ce, dar presimțea că nu este în stare să se uite la kanak-ul acesta. În timp ce vorbea cu el, ochii lui Mackintosh se opriră pe un umăr al flăcăului. Manuma luă medicamentele și se strecură pe poartă.

Mackintosh intră în sufragerie și începu să răsfoiască din nou ziarele vechi. Dar nu era în stare să le citească. În casă era liniște deplină. Walker dormea în camera lui de la etaj, iar bucătarul chinez avea treabă în bucătărie și cei doi polițiști plecaseră la pescuit. Tăcerea din casă părea din altă lume și parcă vibra în auzul lui Mackintosh ca o întrebare nearticulată: oare revolverul o fi tot acolo unde-l lăsase? Nu se putea hotărî să se ducă și să cerceteze. Nesiguranța aceasta era îngrozitoare, dar certitudinea ar fi fost și mai îngrozitoare. Începu să asude și în cele din urmă nu mai putu suporta tăcerea din casă și se hotărî să plece la negustorul Jervis care-și avea

prăvălia în josul drumului, la o depărtare de un kilometru jumătate. Negustorul era metis, dar puținul sânge alb pe care-l avea, era tocmai de ajuns, pentru ca Mackintosh să stea de vorbă cu el. Simțea nevoia să se depărteze cât mai mult de bungaloul său, în care era biroul cu hârtiile răvășite de pe el și sub acestea ceva… sau nimica. Apucă în lungul drumului. Când trecu prin fața colibei șefului de trib, cineva îi aruncă o vorbă binevoitoare, în semn de salut. Pe urmă ajunse la prăvălie. În dosul contorului era fiica lui Jervis, oacheșă și grasă, îmbrăcată într-o bluză roșie și foi albe de dril. Negustorul trăgea nădejde că Mackintosh se va căsători cu fiica lui și într-un rând îi spusese că ginerele său nu va duce lipsă de nimica. Fata se aprinse la față, când îl văzu că intră.

— Tata tocmai a început să despacheteze niște lăzi, sosite azi-dimineață. Mă duc să-i spun că ați venit.

Se așeză pe un scaun și fata ieși pe ușa din dosul prăvăliei. Puțin după aceea apăru și mama ei, o femeie grasă, în vârstă, care se apropie de el cu mâna întinsă. Era fiica unui șef de trib și stăpânea terenuri foarte întinse. Era atât de grasă, încât înfățișarea ei părea obscenă, dar cu toate acestea își dădea silința să fie cât se poate de demnă. Purtarea acestei femei părea foarte prietenoasă, dar fără să fie ostentativă; curtenitoare, dar în același timp pe deplin conștientă de situația ei.

— Te-ai înstrăinat cu totul de noi, domnule Mackintosh. Tereza spunea chiar, azi-dimineață: Pe domnul Mackintosh nu-l mai vedem deloc pe la noi.

Se simți cutremurat de un fior, când se gândi că ar putea deveni ginerele acestei indigene bătrâne. Toată lumea știa, că deși soțul ei era metis, el joacă așa cum îi cântă femeia aceasta. Ea era cea care avea autoritatea și care conducea afacerile. Pentru oamenii albi din insulă, ea nu era altceva decât doamna Jervis, și puțin îi păsa de asta, dar tatăl ei fusese un șef de viță regală, și atât el cât și toți înaintașii lui, stăpâniseră pământul acesta, având prerogative regale. Negustorul intră în prăvălie; era mic de statură, alături de impunătoarea lui soție, era un bărbat oacheș, îmbrăcat în pantaloni din pânză, cu barbă neagră în care începuseră să se arate firele cărunte, cu niște ochi negri strălucitori și dinții foarte albi. Deși își dădea aere de englez și conversația lui era pigmentată cu expresii de periferie, se vedea cât de colo că vorbește această limbă cu același accent ca orice străin, când vorbește englezește. În familie

întrebuința idiomul indigen al soției sale. Era o fire slugarnică, lingușitoare și pisăloagă.

— O, domnule Mackintosh, ce surpriză plăcută; Tereza, adu sticla de whisky, să bem un păhărel împreună cu domnul Mackintosh.

Îi povesti toate noutățile pe care le aflase la Apia și în timpul acesta se uita cu atenție la musafirul său, pentru a se convinge ce-l interesează mai mult, și asupra căror amănunte ar putea să stăruie.

— Ia spune, ce mai face domnul Walker. În timpul din urmă nu l-am prea văzut. Doamna Jervis are de gând, ca săptămâna aceasta să-i trimită un purcel de lapte.

— Azi-dimineață l-am văzut trecând călare, declară Tereza.

— Noroc! zise Jervis, ridicând paharul.

Mackintosh goli pe al său. Cele două femei se așezaseră pe scaune și se uitau la el; doamna Jervis, calmă și demnă în capotul ei negru, iar Tereza, gata să surâdă de fiecare dată când întâlnea privirea lui Mackintosh, în timpul cât tatăl ei continua să povestească ce aflase la Apia.

— Cei din Apia spun că a sosit vremea ca Walker să iasă la pensie. Nu mai este atât de tânăr cum era odinioară. Din ziua când el a sosit în această insulă, timpurile s-au schimbat, dar el nu s-a schimbat o dată cu ele.

— A început să se întreacă cu gluma, declară bătrâna doamnă Jervis, și indigenii sunt nemulțumiți.

— Întâmplarea cu lucrările drumului a fost foarte reușită și când le-am spus-o celor de la Apia, se tăvăleau de râs. Ce bătrân cumsecade!

Mackintosh se uită la el încruntat. Cum de îndrăznește să vorbească în felul acesta, de față cu el? Pentru un negustor metis, administratorul era cineva despre care nu puteai pomeni altfel, decât spunându-i *domnul Walker*. Era gata să-i dea un răspuns usturător, pentru impertinența aceasta, și nu înțelegea ce-l determină să se stăpânească.

— Eu cred, domnule Mackintosh, că după ce el va pleca, dumneata îi vei lua locul, declară Jervis. Toată lumea din această insulă ține la dumneata. Dumneata ești omul care înțelege mentalitatea indigenilor. Astăzi sunt și ei oameni care au învățat câte ceva, prin urmare nu mai poți proceda față de ei, ca în vremurile de altădată. Astăzi, administratorul trebuie să fie un bărbat cu educație. Walker n-a fost altceva decât un negustor, cum sunt și eu.

Ochii Terezei începură să strălucească.

— Când va sosi vremea, dacă se va întâmpla să ai nevoie de ajutorul cuiva, poți fi sigur că eu voi face totul în interesul dumitale. Voi lua pe toți șefii din insulă și vom merge cu o petiție la Apia.

Lui Mackintosh îi venea un fel de amețeală. Până acum nu se gândise, că dacă lui Walker i s-ar întâmpla ceva, s-ar putea să-i urmeze în slujba de administrator. Era adevărat că niciunul dintre funcționari nu cunoștea insula atât de bine cum o cunoștea el. Se ridică pe neașteptate în picioare și aproape fără să-și mai ia rămas bun, se întoarse acasă. Intră de-a dreptul în odaia lui și după ce se uită repede pe birou, începu să scotocească printre hârtii.

Revolverul lipsea.

Inima-i zvâcni odată cu putere. Începu să scotocească înfrigurat în toate părțile, prin sertare și pe scaune. Cerceta chinuit de deznădejde, dar știa din prima clipa, că nu va găsi ceea ce caută. Apoi cu totul pe neașteptate auzi glasul nemulțumit și sonor al lui Walker.

— Ce naiba faci acolo, Mac?

Tresări. Walker se oprise în cadrul ușii și în mod instinctiv se întoarse împrejur, ca să nu vadă ce era la el pe birou.

— Te-ai apucat să faci ordine? întrebă administratorul în bătaie de joc. Am poruncit să-mi aducă trăsura la scară. Aș vrea să fac o baie și mă duc până la Tafoni. Cred că ar fi bine să vii și dumneata.

— Bine, voi merge și eu, răspunse Mackintosh.

Cât timp va fi alături de Walker, nu i se poate întâmpla nimica. Locul unde trebuiau să se ducă, era la o depărtare de trei mile, și aci era un iezăr cu apele reci, despărțite de mare printr-o barieră îngustă de stânci; locul acesta fusese anume făcut de către administrator, ca indigenii să poată să se scalde. Jur-împrejurul insulei, unde se găseau izvoare, făcuse câte un iezăr și apa proaspătă a acestora, comparată cu apa mâzgoasă a oceanului, era rece și înviorătoare. Apucară cu trăsurica în lungul potecilor năpădite de iarbă, bălăcărind din când în când prin bältoacele lăsate de valurile repezite pe țărm; trecură prin apropiere de două sate cu colibele de formă frumoasă, ridicate la oarecare depărtare una de alta și între ele, la mijloc, clădirea albă a casei de rugăciune; după ce ajunseră la al treilea sat, coborâră din trăsurică și legară calul de trunchiul unui copac, apoi se îndreptară spre iezăr. Pe drum se luaseră după ei patru sau cinci fete și vreo duzină de copii. Curând după aceea începură să se bălăcească în apa iezărului, și Walker, încins cu *lava-lava*, înota printre ei ca o focă

uriașă. Făcea glume obscene cu fetele, iar acestea râdeau și înotau prin apă pe dedesubtul lui, fugind cu mișcări repezi, când el încerca să le prindă. După ce osteni, se întinse pe o stâncă și fetele împreună cu copiii se adunară roată împrejurul lui; părea o familie mulțumită și bătrânul acesta uriaș, cu chelia lucioasă și cununa căruntă de păr împrejurul capului, părea o străveche zeitate marină. Mackintosh păru că surprinde o sclipire de duioșie neașteptată în privirile lui.

— Sunt niște copii ascultători, declară administratorul. Pe mine mă consideră drept tatăl lor.

Apoi fără să mai facă vreo pauză, se întoarse spre una dintre fete și făcu o glumă cu două înțelesuri care-i determină pe toți să izbucnească în râs. Mackintosh începu să se îmbrace. Brațele și picioarele lui subțiri îl făceau să arate tot atât de grotesc ca și un Don Quijote de operetă și Walker îl copleși cu glume grosolane pe care cei dimprejurul lor le primiră cu chicoteli de discretă înțelegere. Mackintosh se căznea să-și îmbrace cât mai repede cămașa; știa că arată caraghios, dar nu-i plăcea să facă nimenea glume pe socoteala lui. Nu răspunse nicio vorbă dar clocotea de revoltă.

— Dacă vrei să ajungem acasă, până la vremea cinei, atunci trebuie să te îmbraci și dumneata.

— Mac, dumneata nu ești băiat rău. Doar că ești un caraghios. Întotdeauna faci câte ceva, dar ai prefera să faci tocmai altceva, decât ceea ce ai făcut. Acesta nu este felul cel mai indicat de a te conduce în viață.

Totuși administratorul se ridică încet în picioare și începu și el să se îmbrace. Se întoarseră și după ce se opriră în sat, băură o ulcică de *kava,* împreună cu fruntașul satului și după o despărțire zgomotoasă, de fată cu sătenii care se uitau nepăsători, își văzură de drum.

După ce termină cu cina, Walker ca de obicei își aprinse o țigară de foi și se pregăti să plece la plimbare. Mackintosh se simți cuprins de o spaimă neașteptată.

— Nu crezi că este imprudent să pleci singur seara de acasă, mai ales acuma?

Ochii rotunzi și albaștri ai lui Walker se întoarseră spre el.

— Ce naiba bodogănești acolo?

— Adu-ți aminte de cuțitul de zilele trecute. Pe toți oamenii din satul acela ți i-ai făcut dușmani.

— Eh… nu vor îndrăzni să-mi facă nimica.

— Cu toate acestea rândul trecut cineva a îndrăznit.

— Asta a fost numai un fel de sperietoare. Oamenii aceștia nu-mi vor face niciun rău, căci mă consideră drept părintele lor. Știu foarte bine, că tot ce fac, este numai pentru binele lor.

Mackintosh se uită la el, dar sufletul său clocotea de dispreț. Încrederea omului acestuia era de-a dreptul jignitoare, dar cu toate acestea, fără să știe de ce anume, încercă să stăruie.

— Adu-ți aminte ce s-a întâmplat azi-dimineață. Cred că nu te vei îmbolnăvi dacă astă-seară vei sta în casă. Voi juca o partidă de pichet cu dumneata.

— Vom juca o partidă de pichet după ce mă voi întoarce de la plimbare. Încă nu s-a născut kanakul care să mă poată determina să-mi schimb obiceiurile.

— Atunci dă-mi voie să te însoțesc și eu.

— Dumneata nu te vei mișca de acasă.

Mackintosh ridică din umeri. Îi dăduse destul de limpede să înțeleagă. Dacă nu vrea, asta e treaba lui. Walker își luă pălăria și ieși din casă. Mackintosh începu să citească, dar prin minte îi trecu un gând: probabil va avea nevoie să justifice felul în care și-a petrecut timpul cât administratorul a lipsit de acasă. Se ridică de pe scaun și intră în bucătărie, unde inventă un pretext oarecare ca să poată sta câteva minute de vorbă cu bucătarul. Pe urmă scoase gramofonul și puse o placă, dar ascultând melodia melancolică, o melodie comică de pe scena unui teatru de varietăți din Londra, trăgea cu urechea ca să prindă un alt sunet îndepărtat care ar fi putut veni de undeva din fundul întunericului junglei. Deși aparatul acesta se auzea hârșâind cuvintele guturale ale melodiei, lui Mackintosh i se părea că este înconjurat din toate părțile de o tăcere supranaturală. Auzea mugetul stins al valurilor frângându-se de stânci, și oftatul abia simțit al vântului când trecea pe sub copaci, făcând frunzele palmierilor să se înfioare. Cât va mai dura starea aceasta? Ajunsese la capătul puterilor.

În apropierea lui auzi un hohot de râs grosolan.

— Vasăzică se mai întâmplă și astăzi minuni. Ascultă Mac, nu prea ai obiceiul să cânți de unul singur cu gramofonul.

Walker se oprise în fața ferestrei deschise și obrazul său bucălat și roșu strălucea de veselie.

— După cum vezi, sunt viu și sănătos, aci în fața dumitale. Ce te-a determinat să cânți la gramofon?

Administratorul intră în odaie.

— Mi se pare că nervii nu te mai țin, ai? Și ai început să cânți, ca să prinzi puțină inimă?

— Începusem să-ți cânt *prohodul.*

— Dar asta ce naiba o mai fi?

— *Alf o'bitter an' a pint of stout.*

— Uhuim, dar să știi că este un cântec foarte bun. Nu mă supără, oricât de des l-aș asculta. Ei, acum sunt gata să te curăț de bani la o partidă de pichet.

Chiar de la începutul jocului Walker vorbea pe un ton, ca și când ar fi fost sigur de câștig; râdea de ajutorul său, făcea cacialmale și îl lua în bătaie de joc, de fiecare greșeală pe care o făcea, și se umfla în pene de mulțumire. Dar foarte curând Mackintosh își regăsi calmul obișnuit și detașându-se, cum făcea de obicei, reuși să urmărească cu tot sângele rece, vulgaritatea bătrânului acestuia, fără să se mai supere. Ascuns undeva în fundul întunericului, Manuma aștepta să sune ceasul lui.

Walker câștiga partidă după partidă și la sfârșitul jocului își încasă foarte mulțumit câștigul.

— Ascultă Mac, va trebui să mai îmbătrânești puțin, ca să poți juca cu mine. Adevărul este că eu sunt înzestrat de natură cu darul de a juca.

— Nu știu despre ce fel de dar ar putea să mai fie vorba, când îți dau paisprezece ași din mână, la împărțitul cărților.

— Cărțile bune vin numai la jucătorii buni, ripostă Walker. Aș fi câștigat, chiar dacă aș fi avut cărțile dumitale.

Începu să-i înșire o mulțime de întâmplări, când la diferite ocazii jucase cărți cu măsluitori notorii, dar le luase și cămașa de pe ei, spre marea lor consternare. Se lăuda și se mândrea în toate chipurile. Mackintosh îl asculta cu lăcomie, căci voia să-și întețească ura și disprețul față de șeful său; fiecare cuvânt pronunțat de Walker și fiecare gest pe care-l făcea, contribuiau la întețirea urii lui. Într-un târziu Walker se ridică în picioare.

— Mîhmde, eu mă duc să mă culc, zise administratorul și căscă zgomotos. Mâine mă așteaptă o zi grea.

— Ce ai de gând să faci?

— Mă voi duce pe celălalt litoral al insulei. Plec la cinci de dimineață, dar nu cred să mă pot întoarce decât foarte târziu la masă, așa că nu e nevoie să mă aștepți.

De obicei cinau la orele șapte seara.

— Atunci poate ar fi mai bine să dea masa pe la orele șapte jumătate, propuse Mackintosh.

— Da, așa ar fi mai bine.

Mackintosh îl urmări cu privirea până își scutură cenușa din lulea. Omul acesta era de o vitalitate robustă și exuberantă și gândul că tocmai acum planează moartea deasupra lui, i se părea straniu. În ochii reci și tulburi ai lui Mackintosh tremură o lumină de zâmbet.

— N-ai vrea să te însoțesc și eu?

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar ce nevoie aș putea avea de prezența dumitale. Voi lua iapa și cred că-i va fi de ajuns să mă care pe mine, așa că nu va mai avea nevoie să te târască și pe dumneata, un drum de treizeci de mile, dus și întors.

— Probabil, dumneata nu-ți dai seama de fierberea ce este acuma între cei din Matautu. Cred că ar fi mai bine să plec și eu împreună cu dumneata.

Walker începu să râdă disprețuitor.

— Mare ajutor ar putea să-mi fie prezența dumitale. Dar să știi că eu n-am obiceiul să provoc încăierare, și nici nu mă pricep la așa ceva.

Zâmbetul care tremurase în luminile ochilor lui Mackintosh, îi cobora acum pe buze, dar zâmbetul acesta părea mai curând o strâmbătură de durere.

— *Quem Deus vult perdere, prius dementat.*

— Dar asta ce naiba o mai fi? întrebă Walker.

— O vorbă latinească, răspunse Mackintosh și ieși pe ușă.

De astă dată Mackintosh începu să râdă batjocoritor. Dispoziția lui sufletească se schimbase. Făcuse tot ce putea face, și viitorul era acum în mâinile destinului. De săptămâni de zile nu reușise să adoarmă atât de ușor ca în seara aceasta. Dimineața următoare plecă de acasă imediat ce se trezi. După o noapte de odihnă, aerul proaspăt al dimineții i se păru neobișnuit de plăcut. Albastrul mării era mai transparent, cerul mai limpede decât în alte zile, adierea vânturilor mai răcoroasă și pe deasupra apa se înfiora întocmai ca o catifea pe care o netezești contra firului. Se simțea mai înviorat și mai tânăr, așa că se așeză la lucru mai cu tragere de inimă. În timpul după-amiezii se culcă și pe înserate porunci să-i pună șeaua pe cal și plecă prin hățișul din marginea junglei. I se părea că vede totul cu alți ochi decât până acuma și se simțea pe deplin liniștit, dar amănuntul ciudat era tocmai faptul că-și uitase cu totul de Walker. Întrucât îl

privea pe el, administratorul ar fi putut tot atât de bine nici să nu existe.

Se întoarse acasă târziu, încălzit de călărie și mai făcu o baie. Se așeză pe terasă și aprinzându-și luleaua, urmări lumina zilei cum se stinge pe deasupra ghiolului. În lumina asfințitului, oglinda apei cu sclipiri de purpură, de roșu și de verde, părea o feerie. Se simțea împăcat cu toată lumea și cu sine însuși. Când veni bucătarul, ca să-l anunțe că e gata masa și-l întrebă dacă vrea să mai aștepte, Mackintosh zâmbi și se uită la el cu bunăvoință.

— E șapte jumătate. Mai bine să nu așteptăm. Cine știe când se va întoarce stăpânul!

Bucătarul dădu din cap și peste câteva clipe îl văzu trecând în lungul curții, cu un castron în care aburea supa. Se ridică încet de pe scaun și după ce intră în sufragerie, se așază la masă. S-o fi întâmplat oare ceva? Nesiguranța aceasta era plină de haz și lui Mackintosh îi venea să râdă. Mâncarea nu i se păru atât de monstruoasă ca în alte dați, deși pârjoala care era felul de mâncare obișnuit al bucătarului, de fiecare dată când nu se găsea altceva ce să gătească, datorită cine știe cărei minuni, era gustoasă și bună. După ce termină cu masa, se îndreptă spre bungaloul său, ca să caute o carte. Împrejurul său era liniște deplină și în fundul cerului începuseră să se arate stelele. Strigă să-i aducă o lampă și peste câteva clipe auzi chinezul lipăind din picioarele desculțe prin casă și aducând lampa aprinsă. Chinezul puse lampa pe masă și ieși din odaie, fără să facă niciun zgomot. Mackintosh rămase încremenit în mijlocul camerei, căci văzu că sub hârtiile îngrămădite pe birou, era și revolverul pe care-l căutase. Inima începu să i se zbată chinuită și pe frunte îi izvorâră mărgele de sudoare. Prin urmare, fapta fusese săvârșită.

Întinse mâna tremurândă spre revolver și se uită la el. Lipseau patru gloanțe. O clipă se opri, fără să mai facă nicio mișcare și privirile i se îndreptară spre fereastră, cercetând bănuitor întunericul de afară, dar acolo nu era nimeni. Repede strecură alte patru cartușe, în locul celor goale din revolver, și-l încuie în sertarul biroului.

Pe urmă se așeză pe un scaun și așteptă.

Trecu un ceas, și mai trecu unul. Nu se simțea nimica. Sta la birou într-o atitudine, ca și când ar fi scris, dar nici nu scria, nici nu citea. Asculta numai, cu urechea la pândă, toate zgomotele ce ar fi putut veni de la mare distanță. Într-un târziu auzi niște pași care se apropiau încet și înțelese că trebuie să fie bucătarul chinez.

— Ah-Sung! strigă el.

Valetul se apropie de ușă.

— Stăpânul întârzie. Mâncarea stricată este, lămuri chinezul.

Mackintosh se uită la el îndelung și se întrebă, oare el o fi știind ce s-a întâmplat și dacă știe, înțelege raporturile de până acuma dintre el și Walker. Omul acesta își vedea de treaba lui, nesimțit, tăcut și întotdeauna zâmbitor, dar cine ar fi în stare să ghicească ce gânduri trec prin mintea unui chinez.

— Cred că șeful s-a oprit undeva pe drum și a mâncat, dar în orice caz e mai bine ca supa să o păstrezi fierbinte.

Dar abia pronunță cuvintele acestea și tăcerea nopții fu tulburată de un fel de învălmășeală, de țipete și lipăitul grăbit al picioarelor desculțe. Un grup de indigeni intră în curte, bărbați, femei și copii; toți se îngrămădiră împrejurul lui Mackintosh și vorbeau de-a valma. Nu puteai înțelege nimic din ce spuneau. Erau emoționați și speriați, iar unii dintre ei plângeau. Mackintosh își făcu loc printre ei și se apropie de poartă. Deși nu înțelegea aproape nimic din vorbele lor, totuși știa dinainte motivul care-i făcea să se frământe. Când ajunse lângă poartă, sosi și docarul. Iapa administratorului era condusă de un indigen înalt care o ținea de căpăstru, iar în docar doi indigeni pe vine se căzneau să susțină pe Walker. Împrejurul docarului se îngrămădise un grup de oameni din sat.

Băgară docarul în curte și oamenii intrară și ci buluc pe poartă. Mackintosh strigă să se dea la o parte și cei doi polițiști apărură cine știe de unde și începură să-i îmbrâncească. În timpul acesta află că un grup de flăcăi din sat tocmai se întorceau de la pescuit, găsiseră docarul în partea de dincoace a iezărului. Iapa începuse să pască și prin întuneric oamenii văzuseră forma tulbure a administratorului care sta îngrămădit între scaunul din față și gruiul docarului. La început își închipuiseră că e beat. Dar uitându-se la el mai de aproape, îl auziseră gemând. Așa că au înțeles numaidecât că trebuie să se fi întâmplat ceva. Au dat fuga până în sat și au adus ajutoare. După ce s-au întors, aducând cu ei vreo cincizeci de oameni, au constatat că administratorul fusese împușcat.

Cutremurat de groază, Mackintosh se întrebă, dacă Walker o fi murit. Esențialul era acuma să-l coboare din docar, or sarcina aceasta nu era tocmai ușoară, dacă țineai seama de greutatea lui Walker. A trebuit să vină patru oameni voinici, ca să-l poată ridica. La opintelile lor, administratorul începu să geamă. Mai trăia încă. Cu mare

greutate îl coborâră și după ce urcară scara de la terasă cu el în brațe, intrară în casă și-l întinseră pe pat. Mackintosh abia acuma îl putu vedea, deoarece în curtea luminată de câteva felinare, întunericul era prea des. Pantalonii albi ai lui Walker erau plini de sânge și cei patru oameni care-l ridicaseră, începură să-și șteargă mâinile încleiate de sânge, pe *lava-lav*a cu care erau încinși. Mackintosh ridică lampa deasupra capului. Nu se așteptase ca bătrânul să fie atât de palid. Era cu ochii închiși. Mai respira și acuma și i se simțeau bătăile pulsului, dar se vedea cât de colo că trage să moară. Macintosh nici nu se gândise că vederea șefului său îl va umple de o spaimă atât de cumplită. Constată că funcționarul metis era alături de el, și cu glasul sugrumat îi porunci să se ducă până la infirmerie și să-i aducă tot ce este necesar, pentru a-i face o injecție hipodermică. Unul dintre polițiști adusese sticla de whisky și Mackintosh îl făcu să bea câteva picături, mai mult în silă. Odaia era plină de indigeni. Se așezaseră pe dușumele și stăteau roată, fără să zică nimica, îngroziți de ceea ce vedeau, iar din când în când glasurile lor se auzeau bocind stins. Era foarte cald, dar Mackintosh își simțea trupul înfiorat ca de friguri și se lupta din toate puterile ca să nu clănțăne din dinți, căci mâinile și picioarele îi erau ca niște sloiuri de gheață. Nu știa ce să facă. Nu știa dacă Walker mai sângerează și în cazul acesta se întreba, cum va reuși să oprească sângele.

Metisul îi aduse seringa pentru injecții hipodermice.

— Fă-i-o dumneata, zise Mackintosh, căci la astfel de treburi te pricepi mult mai bine decât mine.

Începuse să-l doară capul de credea că-i plesnește. Părea că toate spaimele nebunești ce-l chinuiseră, se zbat acuma ca să-i scape din țeastă. Așteptau cu toții efectul injecției. Puțin după aceea Walker deschise ochii. Dar părea că nu-și dă seama unde se găsește.

— Stai liniștit, zise Mackintosh. Acuma ești acasă și pe deplin în siguranță.

Buzele lui Walker se contractară și încercă să zâmbească.

— M-au dat gata, suflă el abia simțit.

— Voi cere lui Jervis să trimită numaidecât barca lui cu motor până la Apia. Așa că mâine după-masă va sosi doctorul.

Trecu o vreme destul de lungă, până când moșneagul reuși să răspundă.

— Pană atunci eu voi fi mort de mult.

Pe obrazul lui Mackintosh tremură o paloare ca de mort și-și dădu

toată silința ca să zâmbească.

— Nu vorbi copilării. Stai liniștit și în curând te vei simți tot atât de bine ca și un copil nou-născut.

— Dă-mi ceva de băut, zise Walker. Dar ceva tare.

Cu mâna tremurândă, Mackintosh îi turnă puțin whisky într-un pahar și-l amestecă cu apă, pe urmă îi duse paharul la gură și Walker începu să bea cu lăcomie. Băutura părea că i-a mai dat putere. Oftă adânc și obrazul bucălat i se rumeni puțin. Mackintosh nu mai știa ce să facă, așa că sta nemișcat și se uita la moșneagul din fața lui.

— Spune-mi, ce ar trebui să fac și te voi asculta, zise el.

— Nu mai poți face nimica. Totul este să mă lași în pace. Cu mine s-a terminat.

Era nespus de impresionant să te uiți la el, cum stă îngrămădit în patul uriaș, dar faptul că trupul lui cât o matahală era atât de epuizat și de sfârșit, te făcea să te cutremuri. Stând nemișcat, păru că gândurile au început să i se limpezească…

— Ai avut dreptate, Mac, declară el după un timp. M-ai prevenit la vreme, dar nu te-am ascultat.

— Doamne, ce n-aș da acuma, să fi plecat și eu cu dumneata.

— Dumneata Mac, ești un băiat cumsecade, dar păcat că nu bei niciodată nimica.

Urmă o nouă tăcere, foarte lungă, și se vedea limpede că Walker începe să-și piardă puterile. Pe urmă se produse o hemoragie și însuși Mackintosh, cu toată lipsa lui de experiență, își dădu seama că șeful său mai are cel mult un ceas sau două de trăit. Sta încremenit în fața patului și nu zicea nimica. Walker rămase cu ochii închiși vreme de jumătate de ceas, pe urmă îi deschise din nou și se uită la secretarul său.

— Acum îți vor da slujba mea, zise el cu glasul stins. Ultima dată când am fost la Apia, le-am spus că ești un funcționar priceput. Termină construirea drumului început de mine… aș vrea să fiu convins că vei duce până la capăt aceste lucruri… jur-împrejurul insulei.

— Eu nu vreau să iau slujba dumitale. Te vei face bine.

Walker clătină din cap cu greutate.

— Vremea mea a trecut de mult. Poartă-te blând cu ei, asta este esențialul. Oamenii aceștia sunt ca niște copii. Va trebui să-ți aduci întotdeauna aminte de amănuntul acesta. Va trebui să fii energic față de ei, dar să-i tratezi cu blândețe. Și mai presus de orice, va trebui să

fii drept față de ei. Eu nu le-am luat niciodată nicio para chioară. În cei douăzeci de ani cât am fost administratorul insulei, n-am reușit să adun nici cel puțin o sută de lire. Drumurile de comunicație sunt partea cea mai de seamă a problemei. Încearcă și le termină.

Macintosh se cutremură, ca și când ar fi fost zguduit de un hohot de plâns.

— Dumneata ești un băiat cumsecade Mac, și mi-ai fost întotdeauna simpatic.

Închise ochii și Mackintosh se gândi că poate nu-i va mai deschide niciodată. Gura îi era atât de uscată, încât a trebuit să bea numaidecât ceva. Bucătarul chinez fără să zică nimica, apropie un scaun de el. Se așeză lângă pat și așteptă. Nu mai știa cât timp trecuse de când aștepta. Noaptea părea că nu se mai sfârșește. Apoi dintr-o dată unul dintre indigenii care erau în odaie, începu să plângă cu sughițuri, întocmai ca un copil, și Mackintosh își dădu seama că odaia este plină de indigeni. Toți se așezaseră pe vine stând roată pe dușumele și se uitau, atât bărbații cât și femeile, la patul în care zăcea Walker.

— Ce caută oamenii aceștia aici? întrebă Mackintosh. N-au ce căuta aci; n-au dreptul să intre în odaie. Dați-i afară, alungați-i pe toți.

Cuvintele lui păreau că l-au trezit pe Walker, căci deschise din nou ochii care acum i se tulburaseră. Voia să spună ceva, dar glasul lui era atât de slăbit, încât Macintosh trebui să-și dea toată silința, ca să-l poată înțelege.

— Lasă-i să stea în odaie. Sunt copiii mei. Trebuie să stea lângă mine.

Mackintosh se întoarse spre grupul de indigeni.

— Nu vă mișcați. Stați unde sunteți. Dar nu faceți gălăgie. Vrea să rămâneți lângă el.

O umbră de zâmbet juca pe obrazul livid al moșneagului.

— Vino mai aproape, suflă el.

Mackintosh se aplecă spre el. Administratorul sta cu ochii închiși, iar vorbele lui se auzeau domoale, întocmai ca suspinul vânturilor de seară, când înfioară frunzele palmierilor de cocos.

— Mai dă-mi ceva de băut, căci vreau să vorbesc.

De astă dată Mackintosh, îi întinse paharul cu whisky, fără să-l mai subțieze. Cu o ultimă sforțare a voinței, Walker își adună toate puterile.

— Să nu dai nicio importanță întâmplării acesteia. În anul nouăzeci și cinci, când s-au întâmplat tulburările și albii au fost uciși, a venit flota și a bombardat satele. Au fost masacrați o mulțime de oameni nevinovați, care nu aveau niciun amestec în tulburările ce s-au produs. Asta a fost treaba dobitocilor acelora din Apia. Dacă se va întâmpla să încerce o represiune, vor suferi nevinovații, căci pe cei vinovați nu-i va putea ajunge pedeapsa. Eu nu doresc să fie nimenea pedepsit.

Făcu o pauză, ca să se mai odihnească.

— Va trebui să spui că a fost un accident. Nimenea nu poate să poarte vina. Făgăduiește-mi că așa vei face.

— Voi face tot ce-mi ceri, răspunse Mackintosh în șoaptă.

— Ești un băiat cumsecade. Cel mai cumsecade dintre toți. Oamenii aceștia sunt niște copii; și eu sunt tatăl lor. Un părinte nu-și lasă copiii în nenorocire, dacă are posibilitatea să-i ajute.

Glasul lui se înecă într-un chicotit, dar râsul acesta părea straniu și sinistru.

— Mac, dumneata ești un om evlavios. Care este formula aceea… cred că o cunoști… în care se vorbește despre iertare?

O vreme Mackintosh nu răspunse. Buzele începuseră să-i tremure.

— „*Iartă-le lor, căci nu știu ce fac*”?

— Tocmai asta este. Iartă-le lor. Mie mi-au fost dragi, știi foarte bine, mi-au fost dragi întotdeauna.

Walker oftă. Buzele i se mișcau abia perceptibil și de astă dată Mackintosh trebui să se aplece foarte aproape de el, ca să-l poată înțelege.

— Ține-mă de mână, suflă administratorul.

Mackintosh tresări. Își simțea inima sfâșiată. Luă mâna moșneagului – rece și slăbită – o mână mare și bătucită, și o ținu în mâna lui. Rămase nemișcat, până în clipa când era gata să cadă de pe scaun, căci tăcerea fu tulburată de un horcăit neașteptat și îndelung. Horcăitul era îngrozitor și părea că vine din altă lume. Walker muri. Indigenii începură să bocească în gura mare. Lacrimile le curgeau șiroaie pe obraz și se băteau cu pumnii în piept.

Mackintosh își desprinse mâna din mâna mortului și clătinându-se pe picioare, ca un om toropit de somn, ieși din odaie. Se apropie de biroul său și după ce descuie sertarul, scoase revolverul. Pe urmă coborî treptele terasei și îndreptându-se spre țărmul mării, intră în apa ghiolului; mergea cu băgare de seamă, ca să se ferească de

stâncile de corali, și înaintă până când apa îi ajunse la subțiori. Pe urmă își trase un glonte în cap.

La jumătate de ceas după aceea vreo șase rechini cafenii și cu pielea lucioasă se zvârcoleau și se luptau, bătând apa cu cozile, de sărea cascadă de mărgele împrejurul lor, exact în locul unde căzuse el.

• DECĂDEREA LUI EDUARD BARNARD

Bateman Hunter dormise prost. În timpul celor două săptămâni, cât durase drumul de la Tahiti până la San-Francisco, se gândise la toate amănuntele din povestea pe care trebuia să o debiteze, și de trei zile de când era în tren, își repetase în minte fiecare cuvânt pe care-l va întrebuința în timpul acestei povestiri. Dar peste câteva ceasuri trebuia să ajungă la Chicago și se simțea chinuit de îndoieli. Conștiința lui care fusese întotdeauna foarte susceptibilă, începea să se neliniștească. Nu era tocmai sigur că a făcut tot ce putea face; pentru el fusese o chestiune de onoare, să facă mai mult decât era posibil, și gândul că într-o chestiune care-l interesa atât de aproape, admisese ca față de simțul datoriei să prevaleze interesele lui personale, îl nemulțumea. Închipuirea lui era stânjenită de ideea sacrificiului și faptul că nu reușise să-și sacrifice propriile porniri, îl umplea de dezamăgire. Se simțea exact ca și filantropul care din dragoste pentru aproapele său, începe să clădească locuințe ieftine pentru populația săracă, și pe urmă constată că a făcut o investiție rentabilă. Nu se poate stăpâni să nu guste mulțumirea pe care i-o pricinuia venitul de zece la sută, adus de generozitatea lui, dar își dă seama că această mulțumire este în detrimentul frumuseții gestului pe care l-a făcut. Bateman Hunter știa limpede că intențiile lui fuseseră curate, dar începea să se îndoiască de sine. Gândindu-se la momentul când va trebui să povestească Isabelei Longstaffe ceea ce s-a întâmplat și va avea să înfrunte ochii ei cenușii și iscoditori. Ochii acestei fete vedeau foarte departe și întotdeauna exact. Valoarea morală a celor dimprejurul ei, o judeca în raport cu concepțiile proprii despre corectitudine și nu putea fi nimic mai sever, decât tăcerea de gheață cu care își exprima dezaprobarea fața de o atitudine neconformă cu vederile ei. Părerile ei într-o anumită chestiune erau întotdeauna definitive, căci dacă se întâmpla să ia vreo hotărâre, aceasta rămânea neschimbată. Bateman însă nu dorea câtuși de puțin ca Isabel să fie altfel decât era cu adevărat. Adora nu numai frumusețea ei fizică, talia zveltă și mlădioasă, mândria cu care-și purta capul, cât mai mult frumusețea sufletului. În sinceritatea ei, în concepția rigidă despre onoare, în atitudinea îndrăzneață, părea că fata aceasta a întrunit cele mai frumoase calități ale tuturor

femeilor din țara lui. Dar într-însa vedea ceva mai mult decât tipul desăvârșit al unei fete americane; presimțea că desăvârșirea distincției acestei fete se încadra în mod specific în atmosfera unde trăia, și era convins că afară de Chicago, niciun alt oraș din lume nu ar fi fost în stare să creeze o astfel de fată. Își simți inima tresărind de spaimă, la gândul că va fi obligat să dea o lovitură atât de crudă mândriei acestei fete, și trupul i se cutremură de revoltă, aducându-și aminte de Eduard Barnard.

Dar acuma trenul își făcea loc printre cartierele, periferice din Chicago și se înfiora de mulțumire, văzând străzile lungi, cu șirurile de case cenușii ale orașului. Abia își mai putea stăpâni nerăbdarea, când se gândea la firma „*State and Wabash*", cu etaje pline de lume, cu circulația înfrigurată și zgomotul continuu de pe coridoare. Acum era acasă și se simțea mândru că s-a născut în cel mai important oraș din Uniune. San-Francisco este un oraș de provincie, New-York-ul o metropolă în decădere; or viitorul Americii rezida în dezvoltarea posibilităților ei economice, așa că orașul Chicago, datorită situației lui geografice și energiei cetățenilor săi, părea predestinat să ajungă adevărata capitală a țării.

— Cred că-mi va fi dat să trăiesc de ajuns, ca să văd ziua când orașul Chicago va fi cel mai mare oraș din lume, își zise Bateman după ce coborî din vagon și apucă în lungul perenului.

Tatăl său venise să-l întâmpine, și după o cordială strângere de mână, ieșiră împreună din gară; doi bărbați înalți, bine făcuți, zvelți, cu aceleași trăsături distinse și ascetice, și cu buzele subțiri. Mașina domnului Hunter îi aștepta și se urcară numaidecât. Domnul Hunter surprinse privirea plină de mândrie a fiului său care examina strada.

— Ești mulțumit că te-ai întors, fiule?

— Tocmai la asta mă gândeam și eu, răspunse Bateman.

Ochii lui urmăreau lacomi spectacolul străzii.

— Îmi închipui că aici este mai multă mișcare decât în insula ta de la miazăzi, adăugă domnul Hunter și începu să râdă. Ți-a plăcut insula?

— Tată, eu prefer orașul Chicago, răspunse Bateman.

— Văd că pe Eduard Barnard nu l-ai adus cu tine.

— Nu.

— Ce face pe acolo?

Bateman ezită câteva clipe și peste obrazul lui frumos trecu o umbră ușoară.

— Aș prefera să nu vorbim despre el.

— Bine, dragă fiule. Maică-ta va fi astăzi foarte mulțumită.

Ieșiră din străzile aglomerate și apucară pe Loop; mașina înaintă pe marginea lacului, până când ajunse în față unei case impunătoare, o copie a castelelor de pe Loire, pe care domnul Hunter și-o clădise cu câțiva ani în urmă. Imediat ce ajunse în camera sa, Bateman ridică receptorul telefonului și ceru un număr. Inima-i tresări, când auzi glasul care-i răspunse la chemare:

— Bună dimineața, Isabel, strigă el mulțumit.

— Bună dimineața, Bateman.

— Cum de mi-ai recunoscut glasul?

— Nu e tocmai mult de când ți l-am auzit pentru ultima dată. Dar afară de asta, te așteptam să te întorci.

— Când aș putea să te văd?

— Dacă se va întâmpla să nu ai altceva mai bun de făcut, atunci probabil astă-seară vei lua masa cu noi.

— Cred că e foarte ușor să-ți închipui că nu s-ar putea să am altceva mai bun de făcut.

— Bănuiesc că-mi aduci o mulțime de noutăți.

I se păru că în glasul ei se simte un tremur de neliniște.

— Da, răspunse tânărul.

— Bine, mi le vei spune toate astă-seară. La revedere.

O auzi că închide telefonul. Așteptarea aceasta inutilă, de atâtea ceasuri, pentru a afla știrile ce o interesau atât de mult și numai pe ea, era o purtare caracteristică din partea acestei fete. Pentru Bateman însă era nici mai mult, nici mai puțin decât o admirabilă stăpânire de sine.

În aceeași seară, la masă unde în afară de el și Isabel nu erau decât mama și tatăl ei, o urmări cum conduce conversația menținând-o în limitele unor preocupări strict mondene, și se gândi că probabil tot așa ar fi vorbit o marchiză în umbra ghilotinei, jonglând cu problemele zilei următoare pe care ea nu o va mai vedea niciodată. Trăsăturile ei delicate, forma aristocratică a buzei superioare și bogăția de păr blond îți aduceau de asemenea aminte de femeile strălucitoare de altădată și era evident – deși nu toată lumea cunoștea acest amănunt – că în vinele ei curge cel mai nobil sânge al familiilor din Chicago. Sufrageria era un cadru care se armoniza cu frumusețea ei delicată, deoarece Isabel ținuse ca această casă, o replică fidelă a unui palat de pe Canal Grande din Veneția, să fie

mobilată de un expert ingenios care evoca amintirea monarhului îndrăgostit, accentua drăgălășenia ei și-i da o semnificație și mai profundă. Isabel era o fată foarte spirituală și conversația ei, oricât ar fi fost de ușoară, nu era niciodată banală. Începuse să vorbească despre audiția *Muzicală* la care asistase în timpul după-amiezii împreună cu mama ei, despre conferințele unui poet englez la *Auditorium,* despre situația politică și despre tabloul unui vechi maestru, pe care tatăl ei îl cumpărase de curând la New York, cu suma de cincizeci de mii de dolari. Ascultând conversația ei, Bateman se simțea mulțumit. Vedea că s-a întors din nou în mijlocul lumii civilizate, a lumii culte și rafinate, și gândurile tulburătoare, care împotriva voinței lui îl răscoleau necontenit, păreau că în cele din urmă încep să se liniștească.

— Doamne, ce plăcere este să mă văd din nou la Chicago, exclamă el.

Într-un târziu, masa se termină, și când ieșiră din sufragerie, Isabel se întoarse spre doamna Longstaffe și-i spuse:

— Mă duc cu Bateman în apartamentul meu. Avem de discutat o mulțime de lucruri împreună.

— Bine, draga mea. După ce veți termina, mă găsești împreună cu tatăl tău în salonul *Du Barry*.

Isabel îl conduse la etaj și intrară împreună în camera de care îl legau atâtea amintiri. Deși cunoștea acest interior în toate amănuntele, fu totuși incapabil să-și stăpânească exclamația de mirare ce i-o pricinuia de fiecare dată când intra în apartamentul ei. Fata se uită în largul camerei și începu să zâmbească.

— Cred că decorul este un mare succes, zise ea. Esențialul este că totul se armonizează. Nu există nici cel puțin o scrumieră, care să nu aparțină aceleiași epoci.

— Sunt convins că tocmai amănuntul acesta face ca interiorul să fie atât de desăvârșit. De altfel, tot ce faci este desăvârșit.

Se așezară alături, în apropierea focului din cămin și Isabel ridică spre el ochii calmi, și cenușii.

— Acum sunt gata să ascult tot ce vrei să-mi spui, începu ea.

— Nu prea știu nici eu cum să încep.

— Eduard Barnard se va întoarce?

— Nu.

Se făcu tăcere, plină de tot felul de gânduri și foarte îndelungată, până când Bateman se putu hotărî să continue. Ceea ce avea el de

spus, era foarte greu, deoarece în povestea aceasta erau amănunte care puteau jigni sensibilitatea auzului ei; dar cu toate acestea datorită simțului de echitate față de ea, și chiar față de el însuși, trebuia să-i spună tot adevărul.

Afacerea aceasta începuse demult, pe vremea când el și Eduard Barnard erau colegi de școală și întâlniseră pe Isabel, la un ceai, când ea fusese prezentată în societate. O cunoșteau amândoi de pe vremea când ea era fetiță, iar ei, doi băieți lungi în picioare; dar după aceea fata plecase în Europa, pentru a-și termina educația; lipsise vreme de doi ani și la întoarcere reluaseră cunoștința cu fata adorabilă care devenise în timpul absenței. Amândoi se îndrăgostiseră nebunește de ea, dar Bateman își dete seama numaidecât că Isabel îl preferă pe Eduard, și fiind prieten credincios, se resemnă să joace rolul de confident. Trecuse prin clipe foarte grele, dar cu toate acestea recunoștea că Eduard își merită norocul acesta neașteptat, și pentru că ținea la prietenul său, își dădu toată silința ca această prietenie să nu fie cu nimic tulburată, și se feri ca să-și trădeze sentimentele. Peste șase luni se logodiră. Amândoi erau însă foarte tineri și tatăl Isabelei declarase că vor trebui să-și amâne căsătoria până când Eduard își va lua licența. Trebuiau să aștepte un an întreg. Bateman își aducea aminte de iarna la sfârșitul că reia Isabel și Eduard trebuiau să se căsătorească, o iarnă de baluri, de spectacole de teatru, petreceri intime, la care el participase de fiecare dată și fusese nelipsit dintre ei. Faptul că trebuia să devină în curând soția prietenului său, nu înăbușise dragostea lui față de ea; un zâmbet al ei, un cuvânt de mulțumire pe care i-l arunca în treacăt, încrederea în afecțiunea ei constantă, erau motive de statornică mulțumire pentru el și se felicita pentru faptul că nu pizmuia niciodată fericirea lor. Dar curând după aceea se întâmplă ceva. O instituție bancară dintre cele mai importante se prăbuși, la bursă se produce panică și tatăl lui Eduard Barnard își pierdu averea. Într-o seară se întoarse acasă abătut și după ce spuse soției sale că este ruinat, se așeză la masă, iar după ce terminară, intră în biroul său și își trase un glonte.

La o săptămână după aceea, Eduard Barnard, palid la obraz și abătut, veni la Isabel și o rugă să strice logodna. În loc de răspuns, fata îi petrecu brațele în jurul gâtului și începu să plângă.

— Te rog, iubita mea, nu-mi face situația și mai dureroasă decât este, o rugă Eduard.

— Crezi că eu aș fi în stare să stric logodna noastră? Eu te iubesc.

— Cum ți-aș putea cere să te mai căsătorești cu mine? Ar fi zadarnic să ne amăgim cu gândul acesta; pentru mine nu mai există nicio nădejde. Tatăl tău nu va admite pentru nimic în lume să te căsătorești cu mine, căci acuma nu mai am nimica.

— Ce mă interesează așa ceva. Eu te iubesc.

Îi spuse ce are de gând să facă. Trebuia să înceapă imediat ceva, pentru a-și câștiga existența și George Braunschmidt, un vechi prieten al familiei sale, îi făgăduise să-l primească în serviciul său. Acesta făcea negoț în mările din miazăzi și avea sucursale în o mulțime de insule ale Oceanului Pacific. Propusese ca Eduard să plece pentru un an, doi la Tahiti, unde sub conducerea unuia dintre cei mai capabili oameni ai săi, va putea învăța secretul acestui negoț atât de variat, și după ce-și va termina stagiul, va fi angajat în centrala din Chicago. Era o ocazie nebănuită și după ce termină cu tot ce avea de povestit, Isabel începu să zâmbească fericită.

— Mă, băiat rău ce ești; cum se poate să încerci să-mi faci o astfel de supărare.

La cuvintele acestea ale ei, obrazul lui Eduard se lumină și ochii îi străluciră.

— Isabel, nu cumva vrei să spui că mă vei aștepta?

— Crezi că nu meriți această așteptare? întrebă ea și zâmbi.

— Te rog, nu e momentul să-ți bați joc de mine. Te conjur, să fii serioasă. Așteptarea aceasta ar putea să dureze doi ani încheiați.

— Nu avea nicio teamă, Eduard. Eu te iubesc. După ce te vei întoarce, mă voi căsători cu tine.

Patronul lui Eduard era un fel de om căruia nu-i plăceau întârzierile, și-i spusese că dacă primește slujba oferită, va trebui să plece din San-Francisco cel mult în termen de o săptămână. Ultima seară Eduard avea de gând să și-o petreacă împreună cu logodnica sa. După ce luară masa, domnul Longstaffe îl pofti pe Eduard în biroul său, spunându-i că ar vrea să-i comunice anumite lucruri. Domnul Longstaffe primise foarte liniștit înțelegerea despre care-i vorbise Isabel, așa că Eduard nu putea bănui, ce ar mai avea să-i spună. Se simți și el puțin încurcat văzând că viitorul său socru nu știe cum să înceapă ce are de spus. În cele din urmă își dădu drumul.

— Presupun că ai auzit vorbindu-se despre Arnold Jackson? întrebă el încurcat și se uită la Eduard.

Tânărul ezită. Sinceritatea lui înnăscută îl obliga să admită un adevăr, pe care ar fi fost foarte fericit să-l poată tăgădui.

— Da, am auzit. Dar de atunci a trecut vreme îndelungată; și cred că n-am dat prea multă atenție vorbelor ce se spuneau despre el.

— Nu cred că în Chicago să fie multă lume care să nu fi auzit despre Arnold Jackson, adăugă domnul Longstaffe cu amărăciune, iar dacă s-ar întâmpla să mai existe cineva, sunt convins că primul venit s-ar simți foarte mulțumit să-l poată informa. Ai știut că omul acesta este fratele doamnei Longstaffe?

— Da, știam de asta.

— Evident, sunt ani de zile de când noi n-am mai avut niciun fel de raporturi cu el. A părăsit țara, imediat ce i s-a oferit posibilitatea, și-mi închipui că America n-a avut niciun motiv să-l regrete. Am aflat că trăiește în Tahiti. Uite ce te sfătuiesc, dacă se va întâmpla să dai cu ochii de el, înconjură-l pe departe, dar dacă vei avea ocazia să afli ceva în legătură cu el, eu și doamna Longstaffe îți vom rămâne foarte obligați, dacă ne-ai informa și pe noi.

— Perfect.

— Atât este tot ce am vrut să-ți spun. Și acum cred că vei prefera să mergi și să stai de vorbă cu doamnele.

Cred că sunt foarte puține familii printre ai căror membri să nu se găsească cineva pe care ar fi mulțumite să-l poată uita, în cazul când le-ar permite cercul cunoștințelor lor, și care să nu se simtă fericite, după ce timpul scurs între una sau două generații, a reușit să atribuie o atmosferă romantică nebuniilor lor din tinerețe. Dar când se întâmplă ca cel vinovat să mai fie încă în viață, când ciudățeniile lui nu sunt dintre acelea despre care s-ar putea spune, ridicând din umeri, că „nu face rău nimănui decât lui însuși” – cum ar fi de pildă când n-ai avea să-i reproșezi altceva decât cazuri de beție sau aventuri prea zgomotoase de dragoste trecătoare – singura atitudine justă este să încerci să-l uiți. Aceeași atitudine o adoptase și familia Longstaffe față de Arnold Jackson. Nu vorbeau despre el niciodată. Nici cel puțin nu treceau pe strada unde locuise el. Fiind oameni prea cumsecade pentru a face pe soția și copii lui să sufere din pricina faptelor sale, își luaseră sarcina să se îngrijească de ei, dar cu condiția să trăiască în Europa. Făcuseră tot posibilul, pentru a șterge amintirea lui Arnold Jackson, dar cu toate acestea își dădeau seama că faptele lui scandaloase erau și astăzi tot atât de proaspete în amintirea publicului, ca și în ziua când scandalul izbucnise, lăsându-i pe toți îngroziți. Arnold Jackson era un fel de oaie râioasă care ajunsese o adevărată plagă pentru familia sa. Fusese un bancher

bogat și om de vază în parohia sa, un filantrop respectat de toată lumea, nu numai de rudele sale, (în vinele lui curgea cel mai nobil sânge din Chicago), dar era admirat și pentru caracterul său integru, până în ziua când a fost arestat pentru manopere frauduloase. Necinstea lui dovedită în timpul dezbaterilor, nu era un caz dintre acelea care s-ar fi putut explica, datorită unei ispite trecătoare. Era o ticăloșie premeditată și sistematică. Arnold Jackson era pur și simplu un scelerat. Când fu condamnat la șapte ani de ocnă, se găsiră foarte mulți care spuneau că a scăpat destul de ușor.

În seara acestei zile, când cei doi tineri îndrăgostiți se despărțiră, își făcură unul altuia nesfârșite jurăminte de credință. Isabel care plângea, fără să se mai poată opri, se simțea totuși puțin mai liniștită, gândindu-se la dragostea nestrămutată a lui Eduard. În sufletul ei însă tresărea o pornire stranie; despărțirea aceasta i se părea chinuitoare, dar cu toate acestea se simțea fericită, știindu-se adorată de el.

Asta se întâmplase cu mai bine de doi ani în urmă.

Din ziua despărțirii Eduard îi scrisese de fiecare dată, când sosea curierul din Arhipelag. În total douăzeci și patru de scrisori, deoarece poșta nu sosea decât o dată pe lună, și scrisorile primite de la el erau tot ce ar fi putut să fie scrisorile unui îndrăgostit. Scrisori intime și duioase, uneori vesele, mai ales cele din urmă, și emoționante. La început se vedea limpede că-i este dor de acasă și abia își putea stăpâni dorința de a se întoarce la Chicago și la ea; Isabel încerca să-l determine cu toată prudența, să persevereze, căci se temea să nu scape această ocazie de a se reface și, determinat de imprudențe nejustificate, să se întoarcă acasă, fără să fi făcut nimica. N-ar fi vrut ca alesul ei să nu aibă tenacitatea de a duce până la capăt ceea ce-și pusese de gând, de aceea îi cită versurile:

Nu te-aș putea iubi, cum te iubesc.
Dacă ai fi cum eu un te doresc.

Dar foarte curând după aceea, Eduard păru că s-a liniștit și Isabel se simțea mulțumită, când vedea că-i scrie cu entuziasm despre metodele americane pe care el încerca să le introducă în acest colț uitat de lume. Îl cunoștea destul de bine și prevedea că după ce va trece un an, care era minimum de timp ce ar fi trebuit să-l petreacă în insulă, va trebui să întrebuințeze toate mijloacele de care

dispunea, pentru a-l convinge să nu se întoarcă acasă. Era mult mai bine să cunoască temeinic toate tainele acestui comerț și de vreme ce fuseseră în stare să aștepte un an întreg, nu era niciun motiv, să nu aștepte cu aceeași răbdare, să treacă și al doilea. Vorbi despre această chestiune cu Bateman Hunter, care și astăzi era cel mai dezinteresat dintre toți prietenii lor (în primele zile după plecarea lui Eduard, nici ea nu știa ce ar fi făcut, dacă n-ar fi fost mereu lângă ea, ca s-o încurajeze) și ajunseseră amândoi la concluzia că, înainte de orice, vor trebui să se gândească în primul rând la viitorul lui Eduard. Fu foarte mulțumită, când după ce mai trecu o vreme, constată că Eduard în scrisorile sale nu face nicio aluzie la întoarcere.

— Atitudinea lui este extraordinară, nu-i așa? întrebă ea pe Bateman.

— Constat că este un om de cuvânt.

— Dacă încerc să citesc printre rândurile scrisorilor lui, înțeleg că viața pe care o duce în insula aceea i se pare nesuferită, dar cu toate acestea stăruie, deoarece…

Se aprinse ușor în obraz, și Bateman – cu zâmbetul lui grav care părea întotdeauna atât de fermecător – sfârși fraza întreruptă de ea:

— Deoarece te iubește.

— Situația aceasta mă face să mă simt așa de mică, declară fata.

— Ești o fată adorabilă, Isabel, nici mai mult nici mai puțin decât adorabilă.

Dar trecu și anul al doilea și Isabel primea în fiecare lună câte o scrisoare de la Eduard, și foarte curând începu să i se pară puțin straniu că el nu pomenește nimic în scrisorile acestea despre întoarcerea acasă. Îi scria ca și când s-ar fi statornicit pentru totdeauna în Tahiti, și ce e mai mult, ca și când această statornicie i-ar fi fost cât se poate de plăcută. Rămase mirată. Pe urmă reciti scrisorile, pe toate, și de mai multe ori la rând, dar de astă dată citind printre rânduri rămase mirată de prezența unei schimbări în felul lui de a-i scrie, schimbare de care până acuma nu-și dăduse încă seama. Ultimele lui scrisori erau tot atât de duioase și tot atât de încântătoare ca și cele de la început, dar tonul parcă era altul. Amănuntul acesta o făcu să bănuiască ceva și cu presimțirea caracteristică sexului ei, o neliniște tulbure își făcea loc în sufletul fetei, căci vedea în scrisul lui Eduard o ușurință și o nepăsare pe care nu le cunoscuse înainte de asta. Nu era nici pe deplin sigură că Eduard care-i scria acuma, era același Eduard pe care-l cunoștea ea.

Într-o după-amiază, care căzu exact a două zi după primirea curierului din Tahiti, în timpul unei plimbări cu mașina, Bateman se întoarse spre ea și o întrebă:

— Nu ți-a scris Eduard despre ziua când se va îmbarca, pentru a se întoarce acasă?

— Nu, nici n-a pomenit de asta. Tocmai îmi închipuiam că ar fi trebuit să-mi scrie ceva în această privință.

— Nu ți-a pomenit nimica?

— Știi foarte bine felul lui Eduard, răspunse fata râzând, pentru el timpul nu există. Data viitoare când îi vei scrie, dacă nu uiți, întreabă-l și de ziua întoarcerii.

Cuvintele ei erau atât de calme, încât numai datorită spiritului său de observație căruia nu-i scăpa nimic, reuși să-și dea seama de stăruitoarea rugăminte ce se ascundea dincolo de atitudinea aceasta liniștită a ei. Încercă să râdă cu indiferență:

— Bine, îl voi întreba. Dar, ca să-ți spun adevărul nu sunt în stare să înțeleg la ce se gândește acuma…

La câteva zile după aceea, întâlnindu-se din nou cu el, fata constată numaidecât că îl preocupă ceva. Din ziua plecării lui Eduard ei se întâlniseră foarte adeseori; amândoi țineau foarte mult la el și în dorința de a vorbi despre cel care lipsea, fiecare dintre ei găsea în celălalt un ascultător atent și binevoitor; datorită acestei situații, Isabel cunoștea acuma fiecare trăsătură a obrazului lui Bateman pe care se oglindeau sentimentele lui cele mai ascunse, așa că oricât s-ar fi căznit să-i ascundă ceva, ar fi fost zadarnic, căci nu se putea feri de instinctul sigur al acestei fete. Ceva o făcea să presimtă, că privirile lui tulburi de acuma erau în legătură directă cu Eduard și nu se putea liniști, înainte de a-l face să-i mărturisească tot ce știa despre el.

— Adevărul este, începu el într-un târziu, că am reușit să aflu indirect, că Eduard nu mai lucrează pentru firma „Braunschmidt and Co.”, iar în timpul zilei de ieri am avut ocazie să stau de vorbă chiar cu domnul Braunschmidt, despre această chestiune.

— Ce ți-a spus?

— Eduard a plecat din serviciul firmei sale, de aproape un an de zile.

— Mi se pare foarte ciudat, că el nu a pomenit nimic despre asta în scrisorile ce mi le-a trimis.

Bateman ezită; mersese însă atât de departe, încât nu putea să nu-i mărturisească și restul. Dar tocmai din pricina asta, nu se prea simțea

la îndemână.

— A fost dat afară din slujbă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, cum se poate așa ceva?

— După câte am înțeles, i-au atras atenția în câteva rânduri asupra motivelor, iar la urmă de tot, l-au concediat. Firma spune că era leneș și incapabil în serviciu.

— Eduard?

Un timp niciunul dintre ei nu mai zise nimica; pe urmă constată că Isabel a început să plângă. În mod instinctiv o apucă de mână.

— O draga mea, te rog, te rog, nu plânge, zise el. Nu pot suporta să te văd plângând.

Se simțea atât de abătută, încât nici nu încerca să-și desprindă mâna din mâna lui. Bateman încerca s-o liniștească.

— Este ceva mai presus de posibilitățile noastre de înțelegere, nu-i așa? Nici nu-ți vine să crezi că ar putea fi vorba de Eduard. Eu presupun că aci trebuie să se fi întâmplat o eroare.

Câteva minute fata nu zise nimica, iar când încercă să vorbească, în glasul ei se simți un fel de ezitare.

— În scrisorile lui din ultimul timp, nu ți s-a părut nimic straniu? întrebă ea și întoarse privirea, ca să n-o vadă că este cu ochii plini de lacrimi.

Nu știa ce anume ar trebui să-i răspundă.

— Am constatat o oarecare schimbare în aceste scrisori, încuviință el. Mi se pare că a pierdut ceva din seriozitatea lui caracteristică, pe care eu o admiram atât de mult la el. Aproape îți vine să crezi că lucrurile importante… de… îți vine să crezi că pentru el nu mai au nicio importanță.

Isabel nu zise nimica, dar se simțea înfiorată de o ușoară neliniște.

— Probabil când îți va răspunde la scrisoarea pe care i-ai trimis-o, îți va spune și când se va întoarce. Nu ne rămâne altceva de făcut, decât să așteptăm.

De la Eduard mai sosi câte o scrisoare, pentru fiecare dintre ei, dar nici de astă dată nu pomenea nimica despre întoarcerea acasă. Fără îndoială în ziua când el expediase scrisorile, nu primise încă pe cea trimisă de Bateman, în care-l întrebase tocmai despre data întoarcerii lui. Probabil în scrisoarea următoare le va spune. Dar sosi și scrisoarea următoare și Bateman aduse Isabelei pe cea primită de el. Dar de la prima aruncătură de ochi fata își dădu scama că el se simte dezamăgit. O citi cu atenție până la sfârșit și pe urmă, strângând ușor

buzele, o mai citi o dată.

— Este o scrisoare foarte ciudată, declară Isabel. Mi se pare că nici nu o înțeleg bine.

— Aproape îmi vine să cred că mă ia în bătaie de joc, adăugă Bateman și roși.

— Așa se pare, dar totuși presupun că întorsătura aceasta din scrisoarea lui nu este voită. Eduard nu are astfel de obiceiuri.

— Nu pomenește nimic despre întoarcerea acasă.

— Dacă nu aș avea atâta încredere în dragostea lui, mi-aș închipui… Nici eu nu prea știu ce mi-aș închipui..

În momentul acesta Bateman se gândi să pună în practică gândul conceput în timpul acestei după-amiezi. Firma întemeiată de tatăl său, – cu care acuma era asociat – o industrie care fabrica tot felul de vehicule motorizate – intenționa să întemeieze sucursale la Honolulu, Sydney și Wellington, și se gândise că ar fi preferabil să se ducă el însuși ca să facă pregătirile necesare, în loc să plece directorul firmei, așa cum hotărâseră la început. În drumul de întoarcere se va abate pe la Tahiti, și de fapt plecând din Wellington, ar fi fost inevitabil să nu se oprească în această insulă, așa că putea să viziteze și pe Eduard.

— Aci trebuie să fie un mister, pe care voi încerca să-l limpezesc. Acuma este singurul mijloc la care am putea recurge.

— O Bateman, cum se poate să fii atât de bun și atât de cumsecade? exclamă fata.

— Isabel, știi foarte bine, că în toată lumea aceasta nu există nimic ce ar putea să mă intereseze mai mult decât fericirea ta.

Ridică ochii spre el și-i întinse amândouă mâinile.

— Bateman, ești un om adorabil. Nu cred să se mai găsească cineva care să se poată asemăna cu dumneata. Cum voi putea vreodată să-ți mulțumesc, pentru tot ce faci în interesul meu?

— Nu vreau câtuși de puțin să-mi mulțumești. Singura mea dorință este, să-mi dai voie să te ajut.

Fata plecă privirea și se îmbujoră ușor. Era atât de obișnuită cu el, încât își uitase cu totul cât este de frumos. Era tot atât de înalt și de bine făcut ca și Eduard, dar obrazul lui era oacheș și palid, pe când Eduard era cu obrazul rumen. Știa firește, că tânărul acesta o iubește. Sentimentul acesta o impresiona și se simțea înduioșată când se uita la el.

Bateman Hunter se întorsese acuma din această călătorie pe care o făcuse în Arhipelag.

Partea comercială a drumului său îi luase ceva mai mult timp decât prevăzuse și avusese vreme de ajuns, ca să se poată gândi în tihnă la prietenii săi. Ajunsese la concluzia că nu se poate să existe nimic serios ce ar putea împiedica pe Eduard să se întoarcă acasă, cum ar fi de pildă mândria de a nu ieși în drumul ei, înainte de a fi reușit în planurile lui. Dar chiar dacă ar fi vorba de mândrie, în cazul de față sentimentul acesta este discutabil, când ții seama de Isabel, care suferea de pe urma absenței lui prelungite. Eduard va trebui să se întoarcă numaidecât la Chicago, împreună cu el, și să se căsătorească cu ea. Îi va putea găsi o situație chiar în industria *Hunter Motor Tracion and Automobile Company*. Deși mulțumit, Bateman se gândea cu inima sângerândă la fericirea ce o va procura acestor doi tineri care îi erau mai dragi decât toate bunurile pământești, cu toate că altruismul lui de acuma era în detrimentul propriei sale fericiri. El nu se va mai căsători niciodată. Va fi nașul copiilor lui Eduard și ai Isabelei, și după ce vor trece ani mulți și ei amândoi vor fi morți, va povesti fiicei Isabelei, că demult, în anii tinereții, el a iubit-o pe mama ei. Gândindu-se la scena aceasta, Bateman își simți ochii plini de lacrimi.

Avea intenția să-i facă lui Eduard o surpriză, așa că nu-i telegrafie despre sosirea lui și după ce debarcă în Tahiti, chemă un băiat care spune că este în serviciul hotelului, să-l conducă până la *Hôtel de la Fleur*. Îi venea să râdă când se gândea la prietenul său, cât va fi de mirat, văzând că apare în biroul său un vizitator la care nici nu ar fi îndrăznit să se gândească.

— Ascultă tinere, se adresă el băiatului în drum spre hotel, n-ai putea să-mi spui, unde găsesc eu pe domnul Eduard Barnard?

— Barnard? se miră tânărul. Numele acesta mi se pare cunoscut.

— Este american. Un tânăr înalt, cu părul castaniu și cu ochii mari albaștri. Este pe insula aceasta de mai bine de doi ani.

— Firește; știu despre cine vorbiți. Probabil dumneata ai vrea să-l întâlnești pe nepotul domnului Jackson.

— Nepotul cui?

— Al domnului Arnold Jackson.

— Nu cred să fie una și aceeași persoană, răspunse Bateman cu indiferență.

Rămase mirat de vorbele pe care le auzise. I se părea ciudat că acest Arnold Jackson, pe care probabil îl cunoștea toată lumea din insulă, să trăiască aici, purtând același nume dezonorat pe care-l

purtase înainte de condamnare. Dar nu era în stare să bănuiască cine era cel pe care-l prezenta drept nepot al său. Doamna Longstaffe era singura lui soră și alt frate nu avusese. Tânărul care mergea alături de el, vorbea curgător limba engleză, dar intonația lui te făcea să crezi că vorbește o limbă străină, și uitându-se la el dintr-o parte, Bateman constată că trebuie să fie metis, amănunt de care nu-și dăduse seama la început. Fără să caute anume, atitudinea lui deveni ceva mai rigidă. Ajunseră la hotel și după ce-și aranjă lucrurile prin cameră, coborî pe terasă și întrebă în ce parte sunt birourile firmei „Braunschmidt & Co." Birourile acestea erau chiar pe țărmul golfului, și mulțumit că după o săptămână petrecută la bordul vaporului poate simți din nou pământul sub picioare, apucă în lungul drumului bătut de soare care ducea până în marginea apei. După ce găsi birourile pe care le căuta, Bateman trimise o carte de vizită directorului și fu condus printr-un fel de hol, ca o șură uriașă, cu tavanul foarte înalt, pe jumătate depozit, pe jumătate magazin, și de aci fu introdus într-un birou unde găsi un bărbat gras, cu ochelari și chelie.

— Vă rog, ați putea să-mi spuneți, unde pot găsi pe domnul Eduard Barnard? Am aflat că înainte de asta a fost în slujba întreprinderii dumneavoastră.

— Asta este adevărat. Dar acuma nici eu nu știu exact unde l-ați putea găsi.

— Eu credeam că a venit în această insulă, datorită unei recomandări speciale din partea domnului Braunschmidt. Pe domnul Braunschmidt eu îl cunosc foarte bine.

Bărbatul cel gras făcu ochii mici și se uită bănuitor la Bateman. Pe urmă strigă pe unul dintre funcționarii de la depozit.

— Ascultă Henry, nu știi pe unde este acuma Barnard?

— Lucrează la firma *Cameron*, așa mi se pare, se auzi răspunsul cuiva, care nu crezu de cuviință să se miște de unde era.

Bărbatul cel gras dădu din cap.

— După ce ieși din birourile acestea, faci pe după colț la stânga și în trei minute ajungi la firma *Cameron.*

Bateman ezită.

— Cred că este necesar să vă spun că Eduard Barnard este cel mai bun prieten al meu. Am rămas foarte mirat aflând că a plecat din serviciul firmei Braunschmidt & Co.

Ochii dolofanului se contractară, de păreau niște gămălii de ace și felul în care-l cercetau, făcură pe Bateman să se frământe pe scaun și

să se aprindă la față.

— Cred că din anumite puncte de vedere firma „Braunschmidt & Co.” și Eduard Barnard nu s-au înțeles asupra unor chestiuni de amănunt, răspunse el.

Lui Bateman nu-i prea plăcea atitudinea tipului acesta, așa că se ridică în picioare, cu toată demnitatea și după ce-i ceru scuze că l-a deranjat, îi spuse bună ziua și ieși din birou. Presimțea că omul acesta cu care stătuse de vorbă ar fi avut multe de povestit, dar nu era câtuși de puțin dispus să-i povestească. Apucă în direcția indicată și foarte curând ajunse în fața magazinului *Cameron.* Era o prăvălie cum întâlnise până acuma vreo șase în drumul până aici. Și, după ce intră, primul om pe care-l văzu, fu tocmai Eduard. Era numai în cămașă, cu mânecile sumese, și măsura o bucată de pânză. Tresări când văzu că este ocupat cu o astfel de treabă. Dar nici nu intrase bine când Eduard ridică privirea, și văzându-l, dădu un chiot de mulțumire.

— Bateman! Cine și-ar fi putut închipui că te voi vedea pe aci!

Întinse brațele peste tejghea și-i strânse mâna. În atitudinea lui nu era nicio urmă de sfială și dintre ei doi tocmai Bateman era cel care nu se prea simțea la îndemână.

— Așteaptă-mă o clipă, ca să fac pachetul acesta.

Cu o mișcare sigură, înfipse foarfecele în pânză și tăie o bucată pe care o împachetă în hârtie și o întinse unui cumpărător cu pielea tuciurie.

— Plătiți la casă, vă rog.

Pe urmă se întoarse zâmbind și cu ochii strălucitori spre Bateman.

— Cum se face că ai trecut pe aici? Doamne, ce plăcere neașteptată să te văd! Ia loc dragă prietene; n-avea nici o grijă, aci ești ca acasă.

— Aici nu se poate să stăm de vorbă. Vino cu mine la hotel. Cred că poți pleca din prăvălie? întrebă Bateman cu îndoială.

— Sigur că pot pleca. Aici la Tahiti lumea nu este atât de severă, în timpul afacerilor, adăugă el și se întoarse spre un chinez care era în dosul tejghelei din cealaltă parte a magazinului. Ah! Ling, dacă vine patronul, spune-i că mi-a sosit un prieten din America și am plecat să stăm puțin de vorbă.

— *Foalte bine,* răspunse chinezul și-și arătă dinții.

Eduard își îmbrăcă haina, și după ce își puse pălăria pe cap, ieși din prăvălie împreună cu Bateman. Acesta încercă să vorbească mai

mult în glumă.

— Nu mă așteptam să te găsesc vânzând trei coți și jumătate de pânză unui negru jegos, declară el râzând.

— Firma Braunschmidt m-a dat afară, închipuie-ți; așa că m-am gândit că și slujba aceasta este tot atât de bună, ca oricare alta.

Candoarea cu care vorbea Eduard i se părea de mirare, dar se gândi că ar fi o indiscreție din partea lui, să continue discutarea acestui subiect.

— Bănuiesc că nu vei reuși să faci avere în slujba pe care o ai acuma, răspunse el pe un ton rece.

— Nici vorbă de așa ceva. Dar câștig tocmai de ajuns ca să-mi pot duce traiul de pe o zi pe alta și cu atât eu sunt mulțumit.

— Acum doi ani nu cred că ai fi fost de aceeași părere.

— Devenim mai înțelepți pe măsură ce îmbătrânim, ripostă Eduard înveselit.

Bateman se întoarse și se uită la el. Eduard purta niște pantaloni din pânză tociți, care nu erau nici tocmai curați, și pe cap avea o pălărie de paie de care purtau indigenii. Era mai slab decât îl știa înainte de asta, cu obrazul ars de soare, dar cu toate acestea era mai frumos decât până acuma. În atitudinea lui însă era ceva neașteptat și de neînțeles. Umbla cu pași elastici și în toată purtarea lui se ghicea o indiferență și o veselie, pentru niciun motiv anume, pe care Bateman nu o condamna, dar cu toate acestea nu era în stare s-o înțeleagă.

„Să fiu afurisit, dacă înțeleg ce-l face să fie atât de mulțumit” își zise el.

Ajunseră la hotel și se așezară pe terasă. Un chelner chinez le aduse două cocktailuri. Eduard era nerăbdător să afle toate știrile din Chicago și-și bombarda prietenul cu tot felul de întrebări. Nerăbdarea lui era firească și sinceră, dar partea stranie era tocmai faptul că interesul lui se răsfrângea asupra unor subiecte foarte variate. Era tot atât de nerăbdător să afle ce face tatăl lui Bateman, pe cât de nerăbdător era să afle tot ce putea fi în legătură cu Isabel. Vorbea despre ea, fără niciun fel de sfială, dar pe un ton cu care ar fi putut vorbi despre sora lui, nu despre o logodnică, și înainte ca Bateman să reușească să descifreze intențiile prietenului său, se pomeni că au început să vorbească despre propriile sale preocupări și despre clădirile ridicate de tatăl său în ultimul timp. Era hotărât să readucă vorba despre Isabel și aștepta momentul potrivit, când văzu pe Eduard că face cuiva semne cu mâna. Pe terasă se apropia cineva de

ei, dar Bateman era întors cu spatele în partea aceea și nu-l putea vedea cine este.

— Haide, ia loc, strigă Eduard înveselit.

Noul sosit se apropie. Era un bărbat foarte înalt și slab, în pantaloni albi și un cap foarte distins, cu părul alb în inele. Era tras la obraz și avea un nas lung, puternic și coroiat, și o gură foarte frumoasă și expresivă.

— Dumnealui este vechiul meu prieten Bateman Hunter. Ți-am vorbit despre el, începu Eduard și pe buze îi juca eternul zâmbet.

— Îmi face plăcere să vă cunosc domnule Hunter. Am cunoscut și pe tatăl dumneavoastră.

Străinul întinse mâna și strânse cu efuziune și prietenie mâna tânărului. Până în clipa aceasta Eduard nu-i pomenise numele.

— Domnul Arnold Jackson.

Bateman se făcu alb la față ca varul și-și simți mâna ca un sloi de gheață. Acesta era falsificatorul, ocnașul, acesta era unchiul Isabelei. Nu știa ce să zică. Încercă să-și ascundă nemulțumirea. Arnold Jackson se uită la el cu ochii sclipitori de malițiozitate.

— Cred că numele meu îți este destul de cunoscut.

Bateman nu știa dacă trebuie să-i răspundă da sau nu. Dar ce i se părea mai îngrozitor, era faptul că atât Eduard cât și Jackson păreau înveseliți. Era destul de rău că-l silise să facă cunoștință cu singurul om din această insulă, pe care ar fi preferat să-l evite, dar și mai penibil faptul că vedea pe aceștia doi bătându-și pe față joc de el. Totuși i se păru că a mers prea departe cu gândul. Deoarece fără să facă nicio pauză, Jackson adăugă:

— Am aflat că ești în relații foarte strânse cu familia Longstaffe. Mary Longstaffe este sora mea.

Bateman se întrebă, dacă e posibil ca Jackson să-și închipuie despre el că nu cunoaște cel mai uriaș scandal ce s-a pomenit vreodată în Chicago. Dar Jackson puse mâna pe umărul lui Eduard.

— Teddy, eu nu pot să stau cu voi, declară el. Sunt foarte ocupat, dar cred că va fi mult mai bine, dacă veți veni astă-seară să luați masa la mine.

— Asta este o idee admirabilă, răspunse Eduard.

— Sunteți foarte amabil, domnule Jackson, declară Bateman. Cu glasul rece, dar eu nu voi sta decât foarte puțin în această insulă; după cum știți, vaporul cu care voi pleca, ridică mâine ancora; cred că nu vă veți supăra, dacă nu voi veni la masă.

— Te rog, nu vorbi copilării. Vă voi servi o mâncare indigenă. Soția mea se pricepe să gătească foarte bine. Teddy îți va arăta drumul. Veniți mai devreme, ca să vedeți apusul soarelui. La nevoie vă voi putea găzdui pe amândoi peste noapte.

— Firește că vom veni, declară Eduard. De fiecare dată când sosește câte un vapor, aci în hotel se face un zgomot infernal în timpul nopții și la bungalou vom putea sta de vorbă foarte liniștiți.

— Domnule Hunter, continuă Jackson cu toată amabilitatea, nu se poate să renunț la dumneata. Vreau să aflu toate știrile în legătură cu orașul Chicago și tot ce mi-ai putea spune despre sora mea Mary.

Pe urmă dădu din cap și plecă, înainte ca Bateman să-i poate răspunde ceva.

— Aci la Tahiti nu suntem obișnuiți cu refuzuri, declară Eduard. Dar afară de asta să știi, că vei avea parte de cea mai bună masă ce se găsește în insulă.

— Ce voia să spună, când a afirmat că soția lui se pricepe să gătească foarte bine? Din întâmplare sunt informat că soția lui este tocmai la Geneva.

— Până acolo e drum foarte lung, ca să poți avea o soție în orașul acela, nu-i așa? răspunse Eduard. Tot așa a trecut foarte multă vreme de când el n-a mai văzut-o. Bănuiesc că el vorbea cu totul despre altă soție.

O vreme Bateman nu mai zise nimica. Obrazul i se întunecase, dar ridicând privirea, întâlni ochii înveseliți ai lui Eduard, și se aprinse la față ca o flacără.

— Arnold Jackson este un ticălos care nu merită decât dispreț, declară el supărat.

— Tare mă tem că ai dreptate, răspunse Eduard și zâmbi.

— Nu înțeleg cum se poate, ca un om cumsecade să stea de vorbă cu el.

— Probabil că eu nu sunt un om cumsecade.

— Spune-mi Eduard, te vezi des cu el?

— Da, destul de des. M-a adoptat drept nepot al său.

Bateman se aplecă spre el și-l cercetă cu privirea încruntată.

— Tu ții la el?

— Foarte mult.

— Bine, dar nu știi, lumea de aici nu știe că are de a face cu un falsificator și cu un ocnaș? Omul acesta ar trebui să fie proscris din lumea civilizată.

Eduard urmărea un rotocol de fum care tremura în aerul liniștit și parfumat.

— Cred că omul acesta este cel mai desăvârșit pungaș, declară el în cele din urmă. Nu pot afirma despre el nici cel puțin că-i pare rău de ticăloșiile ce le-a săvârșit, ceea ce în oarecare măsură ar fi un fel de scuză pentru iertarea ce i-ai acorda-o. Este un escroc și un ipocrit. Cred că aci nu mai încape niciun fel de îndoială. Dar nu mi s-a întâmplat niciodată să întâlnesc un tovarăș mai plăcut decât el. Tot ceea ce știu astăzi, am învățat de la omul acesta.

— Ce a putut el să te învețe? strigă Bateman mirat.

— M-a învățat să trăiesc.

Bateman izbucni într-un hohot de râs batjocoritor.

— Bun învățător, n-am ce zice. Datorită învățăturilor primite de la el, ai scăpat ocazia ce ți s-a oferit ca să faci avere, și astăzi îți câștigi existența lucrând la tejgheaua unui magazin cu articole de doi bani jumate.

— Omul acesta are o personalitate extraordinară, continuă Eduard și zâmbi cu îngăduință. Probabil, astă-seară ți se va oferi ocazia, ca să înțelegi cuvintele mele de acuma.

— Află că nu mă voi duce la el la masă, dacă asta vrei să spui. Nimic nu mă va putea determina să trec pragul casei omului acestuia.

— Bateman, te rog să vii, ca să-mi faci mie un hatâr. Noi suntem prieteni de atâția ani și cred că nu-mi vei refuza o plăcere, când ți-o cer.

În glasul lui Eduard tremura o notă, pe care Bateman nu o cunoscuse până acuma. Mlădierile acestui glas păreau neobișnuit de stăruitoare.

— Dacă pui problema în felul acesta, atunci voi fi obligat să te însoțesc, răspunse el zâmbind.

Dar afară de asta Bateman se gândi că va fi mult mai bine să afle tot ce putea fi în legătură cu Arnold Jackson. Se vedea cât de colo că avea mare influență asupra lui Eduard, și dacă ar fi fost vorba să combată această influență, era mult mai bine să constate în ce rezidă puterea de convingere pe care o exercită asupra lui. Din ce vorbea mai îndelung cu Eduard, își dădea tot mai limpede seama, că el se schimbase sufletește. Presimțea că trebuie să procedeze cu toată băgarea de seamă și era hotărât să nu-i spună adevăratul motiv pentru care se oprise pe insulă, înainte de a putea vedea mai limpede situația. Începu să vorbească de una de alta, despre călătoria pe care

o făcuse și despre ceea ce a realizat, despre viața politică la Chicago, despre diverși prietini comuni și despre anii petrecuți împreună la școală.

Într-un târziu Eduard îi spuse că trebuie să se întoarcă la slujbă și îi propuse să se întâlnească la orele cinci, ca să-l conducă până la locuința lui Arnold Jackson.

— Eu credeam că tu locuiești la hotelul acesta, zise Bateman, în timpul cât traversă grădina împreună cu Eduard. După cum a aflat, acesta este singurul hotel mai bun din insulă.

— Nu e pentru mine, răspunse Eduard râzând. E prea pretențios pentru mijloacele mele. Am închiriat o cameră la marginea orașului. Este ieftină și foarte curată.

— Dacă îmi aduc bine aminte, pe vremea când erai la Chicago, amănuntele de care-mi vorbești acuma, nu erau singurele esențiale.

— Chicago!

— Nu știu ce vrei să înțelegi cu această exclamație, Eduard. Este cel mai extraordinar oraș din lume.

— Știu, răspunse Eduard.

Bateman se întoarse și se uită la el, dar obrazul lui i se păru indescifrabil.

— Când ai de gând să te întorci acasă, ca să-l revezi?

— De multe ori îmi pun și eu această întrebare, răspunse Eduard și încercă să zâmbească.

Răspunsul acesta și tonul pe care-l întrebuințase, făcu pe Bateman să se mire, dar înainte de a putea cere lui Eduard să se explice, îl văzu că face semn unui metis care trecea cu o mașină.

— Charlie, ia-mă și pe mine, până în cealaltă parte a orașului, strigă el.

Dădu din cap spre Bateman și alergă spre mașina care se oprise la câțiva metri mai încolo. Bateman rămase singur, ca să-și explice o mulțime de amănunte pe care nu era în stare să le înțeleagă.

Eduard veni cu o hodoroagă de căruță la care era înhămată o gloabă și apucară în lungul unui drum ce șerpuia pe marginea mării. Pe ambele părți ale drumului erau palmieri de cocos, arbuști de vanilie și ici, colo se vedea câte un manguier uriaș ale cărui frunze galbene, roșii și purpurii străluceau din mijlocul frunzișului verde. Din loc în loc se vedea lucind apa ghiolului, albastră și adormită, ici, colo pe margini cu câte un boschet de palmieri înalți. Casa lui Arnold Jackson era pe vârful unei coline și până la ea nu ducea decât o

potecă îngustă, așa că scoaseră șleaurile mârțoagei și o legară de trunchiul unui copac, iar trăsurica o lăsară la marginea drumului. Lui Bateman procedeul acesta i se păru ceva de aventură. Dar când ajunseră în fața casei, fură întâmpinați de o femeie indigenă, înaltă și frumoasă, fără să mai fie tânără, cu care Eduard dădu mâna foarte cordial. Pe urmă, îi prezentă pe Bateman.

— Acesta, Lavina, este prietenul meu, domnul Hunter. Vom lua astă seară masa la voi.

— Foarte bine faceți, răspunse femeia și pe buze îi înflori un zâmbet. Arnold nu s-a întors încă.

— Ne vom duce să facem câte o baie. Te rog să ne dai fiecăruia câte un *pareo*.

— Cine este femeia aceasta? întrebă Bateman.

— O, este Lavina. Soția lui Arnold.

Bateman încleștă din fălci, dar nu zise nimica. Peste câteva clipe femeia apăru cu o legăturică pe care o întinse lui Eduard, și amândoi coborâră o potecă repezită în jos și se îndreptară spre un grup de palmieri de pe litoralul mării. Se dezbrăcară și Eduard îl învăță cum trebuie să-și înfășoare bucata aceasta de pânză colorată, numită *pareo*, în jurul coapselor, pentru a-și face dintr-însa, pantaloni de baie. Peste câteva clipe amândoi se zbenguiau în apa călduță și nu prea adâncă din marginea golfului. Eduard părea foarte bine dispus, căci râdea și cânta, țipând cât îl ținea gura. Părea că e un băiat de cincisprezece ani. Bateman nu-l văzuse până acum niciodată atât de mulțumit, și după ce se întinseră pe marginea golfului și-și aprinseră țigările, respirând adânc aerul limpede al serii, constată la prietenul său o liniște și o mulțumire atât de profundă, încât rămase mirat.

— Constat că felul acesta de viață îți face mare plăcere, zise el.

— Foarte mare.

Auziră o ușoară mișcare în apropierea lor și întorcându-se văzură pe Arnold Jackson că se apropie de ei.

— M-am gândit, băieți, să cobor până în marginea golfului și să vă poftesc în casă, zise el. Ți-a făcut plăcere baia, domnule Hunter?

— Foarte multă, răspunse Bateman.

Arnold Jackson nu mai avea pantalonii din pânză și era încins împrejurul coapselor numai cu un *pareo* și umbla desculț. Trupul lui era ars de soare. Cu părul lung și în inele, cu obrazul lui de ascet, îmbrăcat în costumul acesta indigen, făcea o impresie fantastică, dar nu părea deloc stânjenit.

— Dacă sunteți gata, atunci ne putem întoarce acasă, zise Jackson.

— Mă îmbrac numaidecât, răspunse Bateman.

— Teddy, cum se face că n-ai adus un *pareo* pentru prietenul tău?

— Cred că el preferă să-și îmbrace hainele cu care a venit, răspunse Eduard și zâmbi.

— Nu greșești deloc, răspunse Bateman întunecat, văzând pe prietenul său că se încinge în *pareo*, înainte ca el să fi reușit să-și îmbrace cămașa. Nu-ți vine greu să umbli desculț? întrebă el adresându-se lui Eduard. Mi s-a părut că poteca este plină de pietriș și colțuri de piatră.

— Eu sunt obișnuit cu așa ceva.

— Este o adevărată binecuvântare să te poți încinge în *pareo,* după ce te întorci din oraș, interveni Jackson. Dacă ai rămâne vreme mai îndelungată în această insulă, ți-aș recomanda cu toată stăruința să adopți și dumneata acest obicei. Este cel mai practic costum ce mi-a fost dat să văd până acuma. Este răcoros, comod și foarte ieftin.

Se îndreptară spre casă și Jackson îi conduse într-o cameră mare cu pereții spoiți în alb și tavanul deschis, unde era întinsă masa. Bateman constată numaidecât că erau cinci tacâmuri.

— Eva, vino să te vadă prietenul lui Teddy, și să ne prepari câte un cocktail, strigă Jackson.

Pe urmă conduse pe Bateman spre o fereastră înaltă.

— Ia uită-te acolo, zise el și făcu un gest teatral, dar uită-te bine.

La picioarele lor palmierii de cocos coborau grăbiți coasta colinei, până în marginea apelor ghiolului care în lumina înserării străluceau blânde și violete, jucând în umbre, ca penele de pe gușa porumbeilor. Pe marginea unui pârâu din apropiere erau îngrămădite colibele unui sat indigen, iar jos pe țărm se vedea silueta delicată a unui *prahu* în care doi indigeni trăgeau la năvod. Dincolo de aceștia se așternea calmul fără hotar al Pacificului și la o distanță de vreo douăzeci de mile, silueta tulbure și nesubstanțială, ca și creația imaginată de un poet, frumusețea neîntrecută a insulei Murea. Totul părea atât de desăvârșit și de frumos, încât Bateman simți că i se taie respirația.

— Nu mi s-a întâmplat niciodată până acuma, să văd ceva atât de desăvârșit, declară el într-un târziu.

Arnold Jackson rămase nemișcat, uitându-se la spectacolul din fața lui și în privirile lui catifelate se oglindea o blândețe ca de vis. Obrazul tras și îngândurat, îi devenise grav. Uitându-se la el, Bateman constată încă o dată profunda spiritualitate a înfățișării lui.

— Ce frumusețe divină, murmură Arnold Jackson. Numai rareori este dat omului să vadă de aproape o astfel de frumusețe. Uită-te, bine, domnule Hunter, căci ceea ce vezi acum, nu vei mai vedea niciodată, deoarece aspectul acesta este trecător, dar în sufletul dumitale amintirea lui va rămâne eternă. În clipa aceasta dumneata ai luat contact cu veșnicia.

Glasul îi răsuna profund și plin de mlădieri calde. Din toată ființa lui părea că se desprinde cel mai pur idealism și Bateman își dădu toată silința ca să-și aducă aminte că omul acesta este un criminal și un falsificator fără rușine. Dar Arnold, ca și când ar fi auzit un zgomot imperceptibil, se întoarse repede și se uită în urma lui.

— Iată și fiică-mea, domnule Hunter.

Bateman îi strânse mâna. Fata avea ochii negri strălucitori și niște buze roșii care tremurau de zâmbete, iar părul negru și lucitor îi cădea pe umeri în inele. Era îmbrăcată într-o tunică roșie din pânză, cu picioarele goale și pe creștetul capului purta o cunună de flori albe din care se desprindea o mireasmă îmbătătoare. Era o ființă adorabilă și părea personificarea reală a unei zeițe a primăverilor din Polynezia.

Era cam sfioasă, dar nici Bateman nu se simțea tocmai la îndemână, deoarece toată scena aceasta i se părea neobișnuită și rămase cu atât mai perplex când văzu silueta aceasta de silfidă luând o cupă de metal în care făcu amestecul necesar pentru a le prepara trei cocktailuri.

— Să ni le prepari destul de tari, fetița mea, zise Jackson.

Turnă băutura în pahare și cu un zâmbet încântător pe buze, întinse fiecăruia câte unul. Bateman era el însuși un expert în prepararea cocktailurilor și rămase mirat când constată că gustul acestuia este excelent. Jackson începu să râdă cu mândrie, când văzu expresia involuntară de apreciere a invitatului său.

— Nu e rău, ce zici? Am învățat-o eu cum să prepare cocktailul și în vremurile mele bune, nu cred că la Chicago s-ar fi putut găsi un barman care să se poată măsura cu mine. Când nu aveam nimic de făcut în timpul cât am stat la închisoare, mă distram inventând noi rețete de cocktailuri. Dar să știi că dacă stai să judeci bine, nimic nu se poate compara cu un Martini sec.

Bateman avu senzația, ca și când cineva i-ar fi dat un pumn zdravăn în mărul lui Adam și simți că a început să facă fețe-fețe. Dar înainte de a se putea gândi la ce ar fi trebuit să răspundă, în cameră

apăru un valet, aducând un castron mare cu supă și se așezară cu toții la masă. Observația de adineaori a lui Jackson părea că a trezit într-însul o mulțime de amintiri, căci începu numaidecât să vorbească despre timpul care-l petrecuse la închisoare. Vorbea cât se poate de firesc fără niciun fel de răutate, ca și când ar fi vorbit despre timpul petrecut în calitate de student al unei universități străine. Se adresa de-a dreptul lui Bateman și tânărul se simțea din ce în ce tot mai zăpăcit de cuvintele lui. Văzu pe Eduard că se uită la el și în privirile lui i se păru că vede o sclipire de haz. Se făcu roșu la obraz ca o flacără, căci se gândi că poate Jackson vrea să-și bată joc de el, pe urmă se simți ridicol – deși prevedea că nu are niciun motiv să-și închipuie așa ceva – și începu să se enerveze. Arnold Jackson era un om lipsit de rușine, alt calificativ nici nu i-ar fi putut găsi. Și lipsa lui de bun simț fie că era voită, fie că nu era – părea de-a dreptul jignitoare. Felurile de mâncare se alternau pe masă și Bateman fu poftit să guste tot felul de mâncăruri ciudate, cum ar fi de pildă peștele crud, pe care numai datorită politeții lui înnăscute, se hotărî să le înghită, dar totuși constată numaidecât că sunt foarte bune de mâncat. Pe urmă interveni ceva care lui i se păru că este incidentul cel mai penibil din seara aceea. În fața lui era o cununiță de flori și pentru a susține conversația, făcu o observație în legătură cu ea.

— Este cununa de flori pe care Eva a împletit-o pentru dumneata, dar cred că a fost prea sfioasă ca să ți-o dea, îi explică Jackson.

Bateman o luă în mână și adresă fetei câteva cuvinte foarte politicoase de mulțumire.

— Trebuie să ți-o pui pe creștet, răspunse fata zâmbind și roșindu-se în același timp.

— Eu nu cred că voi fi în stare să fac așa ceva.

— Acesta este unul dintre frumoasele obiceiuri ale țării, adăugă Arnold Jackson.

În fața farfuriei lui era de asemenea o cununiță pe care o luă în mână și și-o așeză pe cap.

— Cred că costumul în care sunt îmbrăcat, nu se potrivește cu rolul acesta, răspunse Bateman cu sfială.

— Nu vrei să-ți dau un *pareo*? întrebă Eva. Cât ai clipi îți aduc unul.

— Mulțumesc, mă simt foarte bine în hainele cu oare sunt îmbrăcat.

— Haide, Eva, arata-i cum trebuie să-și pună cununa, stărui

Eduard.

În clipa aceasta Bateman își simți sufletul încins de ură împotriva celui mai bun prieten al său. Eva se ridică de la masă și fără să-și poată stăpâni râsul plin de veselie, îi așeză cununa de flori pe părul negru.

— Îți stă foarte bine, zise doamna Jackson. Nu-i așa Arnold?

— Sigur că-i stă.

Bateman era leoarcă de sudoare.

— Ce păcat că s-a făcut întuneric, zise Eva. Aș fi putut să vă fotografiez pe toți trei în grup.

Bateman mulțumi cerului că se făcuse întuneric. Presimțea că trebuie să arate extrem de caraghios, în costumul său albastru la două rânduri și cu gulerul scrobit – cum se cade să umble un gentleman care ține la înfățișarea corectă a costumului său – și cu cununița aceasta de flori albe pe creștetul capului. Clocotea de indignare și în viața lui nu i se întâmplase încă să facă un efort atât de uriaș, pentru a-și păstra cumpătul. Era furios împotriva bătrânului acestuia care sta în capul mesei, pe jumătate gol, cu mutra lui de ascet și cu cununa de flori pe părul frumos și alb. Spectacolul acesta era nici mai mult nici mai puțin decât monstruos.

Masa se termină și după ce ei ieșiră pe terasă, Eva și mama ei rămaseră să ridice tacâmurile. Era foarte cald și aerul părea îmbălsămat de parfumul florilor nopții. Luna plină în fundul cerului senin tăia pârtie luminoasă pe oglinda apelor fără hotar, spre regiunile la capătul cărora era Eternitatea. Arnold Jackson începu să vorbească despre indigenii din insulă și despre legendele lor. Le povesti întâmplări din trecut, despre expediții îndrăznețe spre necunoscut, despre dragoste și moarte, despre ură și răzbunare. Le vorbi despre aventurierii care descoperiseră insulele risipite în largul mărilor, despre marinarii care după ce se statorniciseră acolo, se căsătoriseră cu fetele marilor șefi de triburi, și despre cei care cutreieraseră mările și trăiseră pe aceste limanuri cu nisipul de argint. Bateman asculta, la început chinuit și cutremurat de revoltă, dar foarte curând își dădu seama că vraja vorbelor lui Jackson a început să pună stăpânire pe el și-l asculta încântat. Farmecul romantic al vorbelor lui întuneca realitatea prozaică a vieții de toate zilele. Își uită că Arnold Jackson avea vorba mieroasă și cu rezonanțe de aur, cu ajutorul căreia reușise să stoarcă sume fabuloase de la clienții naivi, un fel de a fi, datorită căruia puțin a lipsit să scape de

ispășirea dreaptă a crimelor sale. Nimenea nu poseda o elocvență care să se poată compara cu suavitatea elocvenței lui și nimenea nu poseda în aceeași măsură ca el, discernământul nuanțărilor subtile.

— Și acum băieți, mi-am adus aminte că voi doi nu v-ați mai văzut de vreme îndelungată. Vă las, ca să puteți sta de vorbă. Teddy îți va arăta unde să dormi, după ce te va toropi somnul.

— O, domnule Jackson, dar nici nu m-am gândit să-mi petrec noaptea în casa dumneavoastră, protestă Bateman.

— Vei avea ocazie să constați că e mult mai bine așa. Și mâine dimineață vom avea grijă să te trezim la vreme.

Pe urmă, foarte curtenitor strânse mâna musafirului său și-și luă rămas bun, apoi plecă tot atât de demn ca și un episcop îmbrăcat în odăjdii pontificale.

— Bineînțeles, dacă vrei, sunt gata să te conduc înapoi până la Papeete, zice Eduard, dar eu te sfătuiesc să rămâi aici. Drumul în timpul dimineții este o adevărată plăcere.

Vreme de câteva minute niciunul dintre ei nu mai zise nimica. Bateman se gândea cum ar putea începe conversația despre subiectul care-l interesa și care, după evenimentele din timpul zilei, i se părea mai urgentă decât orice altă preocupare.

— Când ai de gând să te întorci la Chicago? întrebă el pe neașteptate.

O clipă Eduard nu-i dădu niciun răspuns. Pe urmă, se întoarse încet și aproape indiferent spre prietenul său și-i răspunse zâmbind:

— Nu știu. Probabil nu mă voi mai întoarce niciodată.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei să spui cu vorbele acestea! protestă Bateman.

— Aici mă simt foarte fericit. Nu crezi că ar fi o nebunie să încerc să-mi schimb felul de viață?

— Înțelege omule, că nu se poate să-ți petreci toată viața pe această insulă. Acesta nu este un fel de viață, vrednic de un bărbat. Este o moarte înceată. O, Eduard, te rog, haide să plecăm înainte de a fi prea târziu. Am presimțit numaidecât că ceva nu este în regulă. Tu ești vrăjit de insula aceasta și ai căzut victimă influențelor nefaste, dar va fi de ajuns să faci un mic efort, pentru a te smulge din mijlocul atmosferei acesteia, și vei da slavă cerului, că ai putut scăpa. Vei fi exact ca un morfinoman după ce a scăpat de patima care i-a robit voința. Te vei convinge numaidecât că vreme de doi ani ai respirat un aer otrăvit. Nici nu bănuiești ce mulțumire neașteptată este să-ți

umpli din nou plămânii cu aerul curat al țării tale.

Vorbea repede și cuvintele îi scăpau grăbite de pe buze, din pricina emoției și afecțiunii pe care i-o trezea prezența prietenului său. Eduard rămase impresionat de solicitudinea lui.

— E foarte amabil din partea ta, că ții atât de mult la mine, dragul meu prieten.

— Ascultă-mă Eduard, haide să plecăm mâine împreună. Ai făcut chiar de la început o greșeală, venind în această insulă. Acesta nu este felul de viață pentru un om ca tine.

— Văd că-mi vorbești despre feluritele concepții de viață. Dar spune-mi care este felul cel mai indicat, în care omul ar putea profita de viața ce o are de trăit?

— Ei bine dragul meu, eu cred că nu există decât un singur fel în care ai putea răspunde la o astfel de întrebare. Anume, făcându-ți datoria, muncind cu toată tragerea de inimă și satisfăcându-ți toate obligațiile ce ți le impune societatea în care trăiești și condițiile propriei tale conștiințe.

— Și care este recompensa?

— Recompensa este convingerea că ți-ai făcut datoria.

— Mi se pare că răspunsul acesta este mai presus de înțelegerea mea, declară Eduard și în noaptea tulbure lui Bateman i se păru că-l vede zâmbind. Probabil tu îți închipui acum despre mine, că am devenit un netrebnic. Despre anumite chestiuni eu am astăzi păreri care acum trei ani mi s-ar fi părut îngrozitoare.

— Pe acestea ți le-ai însușit de la Arnold Jackson? întrebă Bateman supărat.

— Probabil ție nu-ți place omul acesta? Și cred că faptul era de așteptat. Tot așa nu mi-a plăcut nici mie la început, când am sosit pe insulă. Aveam exact aceleași prejudecăți ca și tine. Totuși este un om extraordinar. Cred că te-ai convins că el nu face niciun secret din faptul că a fost la închisoare. Nu știu dacă regretă faptul că a fost condamnat la închisoare, sau regretă numai crimele care l-au dus la condamnare. Singurul regret pe care l-am auzit vreodată exprimându-și-l în fața mea, este că în ziua când a sosit pe această insulă, sănătatea lui era primejduită. Nu cred că omul acesta ar ști ce este remușcarea. Este un om complet amoral. Primește și iartă totul, cum se iartă și pe sine însuși, dar cu toate acestea este un bărbat bun și generos.

— A fost întotdeauna generos, dar cu banii altora, îl întrerupse

Bateman.

— Am găsit într-însul un prieten foarte devotat. Prin urmare de ce să nu-l primesc așa cum este?

— Rezultatul este că tu ai început să pierzi discernământul dintre bine și rău.

— Nu, discernământul acesta a rămas în sufletul meu tot atât de limpede ca și înainte de asta, dar ceea ce mi se pare că a ajuns să se tulbure puțin, este deosebirea dintre un om bun și un om rău. Oare Arnold Jackson este un om rău care face fapte bune, sau este un om bun care face fapte rele? Iată o întrebare pentru care e foarte greu să găsești un răspuns. Probabil, noi prea căutăm multe deosebiri între un om și altul, și tot atât de probabil este că cei mai buni dintre noi fac păcate și cei mai păcătoși se întâmplă să fie sfinți. Cine ar avea curajul să-ți răspundă în mod categoric?

— Nu vei reuși niciodată să mă convingi, că ceea ce este alb e negru, și nici ceea ce este negru, ar putea fi alb, răspunse Bateman.

— Sunt convins că nu voi reuși, dragă Bateman.

Nu înțelegea motivul pentru care împrejurul buzelor lui Eduard tremura o umbră de zâmbet, când îi dădu răspunsul acesta. Timp de un singur minut îl văzu că nu mai zice nimica, pe urmă începu din nou.

— Ascultă, Bateman, azi-dimineață când te-am văzut mi se părea ca mă văd pe mine însumi, așa cum eram acum doi ani. Purtam același guler scrobit, același costum la două rânduri de culoare albastră, același fel de pantofi și trepidam de aceeași energie. Eram tot atât de entuziast. Doamne, ce energie clocotea în mine pe vremea aceea. Somnolența metodelor întrebuințate în părțile acestea, mă umplea de revoltă. Am cutreierat insula și în toate părțile am văzut posibilități de dezvoltare și inițiativă. Aci se puteau câștiga averi nebănuite. Mi se parca absurd ca recolta de copra a acestei insule să fie transportată în saci, pentru a se extrage uleiul dintr-însa, tocmai în America. Ar fi fost mult mai economicos, dacă toate acestea s-ar fi făcut aici, pe loc, cu mână de lucru foarte ieftină și fără să mai plătești cheltuieli de *navlu*[1], și mi se părea că încep să văd fabricile uriașe care răsar ca din pământ în această insulă. Tot așa felul în care se dezghioacă nucile de cocos mi s-a părut învechit și necorespunzător. Am inventat deci o mașină care despica nucile de cocos și le scotea miezul cu o rapiditate de o sută patruzeci de bucăți pe ceas. Portul nu era destul de încăpător. Am făcut un plan pentru

extinderea lui și construirea de dane noi, pe urmă întemeierea unui sindicat care să achiziționeze terenuri, să clădească două, trei hoteluri mari și bungalouri pentru cei care vin să petreacă pe insulă un timp limitat, mă gândeam la îmbunătățirea traficului de vapoare, pentru a atrage vizitatori din California. În timp de douăzeci de ani, parcă vedeam în locul acestei mici și adormite localități Papeete, care este pe jumătate franceză, un oraș adevărat american, cu palate de zece etaje, cu tramvaie electrice, cu un teatru și o operă, cu un palat al Bursei și un palat al Primăriei.

— Bine Eduard, n-ai decât să începi, strigă Bateman entuziasmat și se ridică în picioare. Tu ai și ideile și capacitatea necesară pentru a face ceea ce ți-ai pus în gând. Vei deveni cel mai bogat om din Australia și Statele-Unite.

Eduard începu să râdă domolit.

— Nu mai simt nevoia.

— Cum adică, vrei să spui că nu ai nevoie de bani, de bani mulți, sume care să se cifreze la milioane de dolari? Îți dai seama ce ai putea face cu banii aceștia? Îți dai seama de puterea ce ți-o dă banul? Iar dacă banii aceștia nu te interesează pentru tine însuți, atunci gândește-te ce-ai putea face cu ei în interesul umanității, deschizând noi drumuri de comunicație și dând de lucru și posibilitate de existență la mii de oameni. Îmi vâjâie capul de viziunile ce le-au trezit cuvintele tale în închipuirea mea.

— În cazul acesta, dragă Bateman, așază-te clin nou pe scaun, zise Eduard râzând. Mașina mea de despicat nucile de cocos nu va fi întrebuințată niciodată, și întrucât mă privește pe mine, probabil în lungul străzilor adormite din Papeete nu vor alerga niciodată tramvaiele electrice.

Bateman se lăsă greu în scaun.

— Nu te mai înțeleg, declară el.

— Am ajuns la convingerea aceasta, nu dintr-o dată, ci încetul cu încetul. Am început să îndrăgesc viața calma și mulțumită de aci și pe locuitorii care sunt oameni cumsecade și întotdeauna cu obrajii zâmbitori. Am început să mă gândesc, ceea ce nu făceam niciodată înainte de asta căci nu avusesem vreme pentru așa ceva. Și am început să citesc.

— Tu ai citit întotdeauna, chiar înainte de asta.

— Da, am citit ca să-mi pot trece examenele. Am citit pentru a putea susține o conversație. Am citit pentru ca să mă instruiesc. Dar

aici am învățat să citesc pentru propria mea plăcere. Am învățat să vorbesc. Te-ai gândit vreodată că una dintre cele mai mari plăceri pe care ți le poate oferi viața, este tocmai conversația? Dar pentru așa ceva, trebuie să ai liniștea necesară. Înainte de asta eu am fost întotdeauna foarte ocupat. Și încetul cu încetul, felul de viață care mi se păruse atât de important, a început să devină trivial și vulgar. Ce rost are zbuciumul și toată alergătura pe care ne-o impunem noi? Mă gândesc uneori la Chicago și parcă văd în fața mea un oraș întunecat, un oraș mare și cenușiu, clădit numai din piatră – întocmai ca o închisoare – și mi se pare că văd un fel de vâltoare. La ce folosește toată această activitate? Crezi că acesta este felul cel mai cuminte în care ți-ai putea petrece viața? Crezi că noi ne-am născut în lume pentru a da buzna, să plecăm cât mai repede la birou, unde să dăm în brânci, lucrând până seara târziu, și pe urmă să ne întoarcem acasă cu sufletul la gură, să mâncăm pe nerăsuflate și să plecăm la teatru? Acesta este felul în care trebuie să-mi petrec tinerețea? Ascultă Bateman, tinerețea este atât de scurtă. Iar după ce voi îmbătrâni, ce nădejdi îmi mai rămân? Să continui să alerg dimineața, de acasă la birou și să lucrez fără întrerupere până seara, ca apoi să mă întorc din nou acasă, și să mănânc pe nemestecate, și să pot ajunge din vreme la teatru? S-ar putea ca acest fel de viață să merite toată vânzoleala asta, dacă reușești să faci avere; dar dacă se întâmplă să nu reușești, atunci te poftesc să-mi spui, merită să duci viața de câine pe care ai dus-o? Nu, dragă Bateman, eu înțeleg să-mi întrebuințez viața într-un fel mult mai cuminte.

— Prin urmare, spune-mi, ce apreciezi tu în viață?

— Mi-e teamă că răspunsul meu te va face să râzi. Eu apreciez frumusețea, adevărul și bunătatea sufletească.

— Nu crezi că pe acestea ai putea să le găsești și la Chicago?

— Probabil, unii oameni ar putea să le găsească, dar eu nu fac parte dintre aceștia, răspunse Eduard și se ridică în picioare. Crede-mă, când mă gândesc la felul de viață pe care l-am dus odinioară, mă apucă groaza, adăugă el pe un ton violent. Mă cutremur când mă gândesc din ce primejdie am scăpat. Nu bănuisem niciodată că mai am și suflet, până în ziua când l-am găsit în această insulă, și dacă s-ar fi întâmplat să nu-mi pierd averea, poate sufletul acesta ar fi rămas definitiv și pentru totdeauna pierdut.

— Nu te înțeleg, cum de ești în stare să-mi debitezi astfel de vorbe, protestă Bateman indignat. Am avut și înainte de asta discuții destul

de aprinse în jurul acestui subiect.

— Da, știu. Dar discuțiile acestea au avut același efect, ca și discuțiile dintre surdo-muți, când încep să vorbească despre armonie. Ascultă Bateman, eu nu mă voi mai întoarce niciodată la Chicago.

— Și ce faci cu Isabel?

Eduard coborî până în marginea terasei și aplecându-se peste balustradă, se uită îndelung la lumina transparentă de vrajă a nopții. Când se întoarse spre Bateman împrejurul buzelor îi jucă o umbră de zâmbet.

— Isabel este o fată prea bună pentru mine. O admir mai de mult decât pe oricare femeie pe care am cunoscut-o în viața mea. Are o minte foarte limpede și este tot atât de bună, pe cât este de frumoasă. Respect energia și ambițiile ei. Ea a fost predestinată ca să reușească în viață. Eu sunt cu totul nedemn de o astfel de fată.

— Ea nu este de aceeași părere.

— Da, Bateman, dar încearcă s-o convingi de realitate.

— Eu s-o conving? protestă Bateman. Eu sunt ultimul din toată lumea aceasta, care ar fi în stare să facă așa ceva.

Eduard se oprise cu spatele spre lumina lunii și nu i se vedea obrazul. Era oare posibil ca și de astă dată să fi zâmbit?

— Bateman, cred c-ar fi inutil să încerci să-i ascunzi ceva. Inteligența ei atât de vioaie, nu va avea nevoie mai mult de cinci minute, pentru a te întoarce și pe față și pe dos, ca pe o mănușă. Prin urmare, va fi mult mai bine să-ți descarci sufletul, de la primele cuvinte.

— Nu înțeleg ce vrei să spui. Evident, îi voi spune că ne-am întâlnit. Bateman părea emoționat. Crede-mă, îți spun foarte sincer, nu știu ce aș putea să-i răspund la întrebările ce mi le va pune.

— Spune-i că n-am reușit să fac nimica. Spune-i nu numai că sunt un om sărac, dar mă simt foarte mulțumit cu sărăcia în care trăiesc. Spune-i că m-au dat afară din slujbă, din pricină că eram trândav și ușuratic. Spune-i tot ce-ai văzut astă-seară aici și tot ce-ai vorbit cu mine.

Gândul neașteptat ce-i trecu prin minte, făcu pe Bateman să se ridice brusc în picioare și cuprins de o emoție nestăpânită, se întoarse spre Eduard.

— Bine omule, nu vrei să te mai căsătorești cu ea?

Eduard se uită la el cu atenție.

— Evident, eu nu voi îndrăzni niciodată să-i cer să mă dezlege de

cuvântul dat, dacă va vrea să mă țină legat. Îmi voi da toată silința să-i fiu un soț iubitor și devotat.

— Eduard, îmi ceri ca să-i duc acest răspuns? Mi-e imposibil. Ar fi îngrozitor. Ea nici nu s-a gândit până acuma, că tu vei refuza să te căsătorești cu ea. Fata aceasta te iubește. Cum aș putea să-i duc o știre atât de îngrozitoare, ca aceasta?

Eduard, zâmbi din nou.

— Ascultă Bateman, de ce nu te căsătorești tu cu ea? Tu ești de ani de zile îndrăgostit de ea. Vă potriviți foarte bine unul cu altul. Tu ai putea să o faci cât se poate de fericită.

— Te rog, nu vorbi cu mine în felul acesta, căci nu sunt în stare să te ascult.

— Eu renunț în favoarea ta. Tu ești tocmai bărbatul indicat.

În tonul cu care vorbea Eduard, era ceva ce făcu pe Bateman să se uite repede la el, dar ochii lui Eduard erau gravi și serioși. Nu știa ce să zică și se simțea năucit. Se gândi că poate Eduard își închipuie despre el că ar fi venit la Tahiti, îndemnat de motive egoiste, dar deși își dădea seama cât de îngrozitoare este situația în care se găsește, nu era totuși în stare să-și stăpânească mulțumirea ce-i cânta în suflet.

— Ce ai zice de pildă, dacă Isabel ți-ar trimite o scrisoare în care să te anunțe că desface logodna voastră? întrebă el cu glasul domolit.

— Aș continua să trăiesc foarte mulțumit, răspunse Eduard.

Bateman era atât de agitat, încât nici nu auzi răspunsul lui.

— Aș fi preferat să te văd îmbrăcat în haine de care poartă toată lumea, zise el nemulțumit. Hotărârea pe care o iei acum, este grozav de serioasă și costumul acesta fantastic, parcă ar vrea să-i răpească orice seriozitate.

— Te rog să mă crezi, sunt în stare să par tot atât de solemn, încins în *pareo* și pe creștet cu o cunună de flori, ca și când aș fi îmbrăcat în coadă de rândunică și pe cap cu joben.

Pe urmă lui Bateman îi trecu din nou ceva prin minte.

— Eduard, spune drept, nu-i așa că gestul acesta de acuma nu-l faci de dragul meu? Nu știu ce să zic, dar îmi închipui că hotărârea ta de acuma va avea o influență covârșitoare asupra viitorului meu. Cred că nu ai intenția să te sacrifici pentru mine? Cred că-ți dai seama că eu nu aș putea accepta un astfel de sacrificiu.

— Nu, Bateman. De când sunt aici, am învățat să nu mai fiu găgăuță și nici sentimental. Aș vrea ca tu și Isabel să fiți amândoi fericiți, dar nici prin gând nu-mi trece, ca eu să mă zbucium din

pricina voastră.

Răspunsul acesta făcu pe Bateman să se liniștească într-o oarecare măsură. I se păru chiar puțin cam cinic. Nu i-ar fi displăcut câtuși de puțin, dacă i s-ar fi oferit ocazia să facă pe generosul.

— Cu alte cuvinte, vrei să-mi spui că tu te simți mulțumit, că vei putea să-ți risipești viața pe insula aceasta? Ar fi nici mai mult nici mai puțin decât o sinucidere. Când îmi aduc aminte de speranțele și planurile ce le aveai după ce am părăsit facultatea, mi se pare îngrozitor să constat că astăzi te mulțumești să rămâi un simplu vânzător de bazacă.

— O, situația aceasta este numai trecătoare și în timpul acesta adun o mulțime de cunoștințe care îmi vor fi de folos mai târziu. Mă preocupă cu totul alt plan. Arnold Jackson stăpânește o mică insulă din grupul Paumotas, la o depărtare cam de o mie de mile de aici, un cerc de pământ împrejurul unui ghiol de ape. Aici a plantat palmieri de cocos și mi-a propus ca să-mi dea mie această insulă.

— De ce să ți-o dea?

— Pentru că dacă Isabel mă va dezlega de cuvântul dat, mă voi căsători cu fiica lui.

— Tu? Bateman rămase încremenit. Nu se poate ca tu să te căsătorești cu o metisă. Cred că nebunia ta nu merge atât de departe.

— E o fată bună și are o fire blândă și dezinteresată. Cred că alături de ea voi putea fi cât se poate de fericit.

— Ești îndrăgostit de ea?

— Nu știu, răspunse Eduard îngândurat. Nu sunt îndrăgostit de ea, cum eram îndrăgostit de Isabel. Pe Isabel o adoram. Mi se părea că este cea mai adorabilă ființă de pe pământ, și că eu nici pe departe nu pot să mă asemăn cu ea. Sentimentul care mă leagă de Eva, este cu totul altceva. Îmi face impresia că este o adorabilă floare exotică pe care trebuie s-o ferești de vânturi potrivnice. Vrea s-o iau sub scutul meu. Cui i-a trecut până acuma prin minte să ia pe Isabel sub scutul său? Cred că fata aceasta mă iubește numai pentru ceea ce sunt acuma, nu pentru ceea ce aș putea deveni mai târziu. Orice mi se va întâmpla de aci înainte, eu nu voi putea fi o dezamăgire pentru ea. Aceasta este femeia de care am eu nevoie.

Bateman nu zise nimica.

— Mâine dimineață va trebui să ne sculăm foarte devreme, zise Eduard într-un târziu. A sosit timpul să ne culcăm și noi.

Numaidecât după aceea se auzi glasul lui Bateman și în vorbele lui

părea că tremură o sinceră deznădejde.

— Sunt așa de consternat de ceea ce mi-ai spus, încât nici nu știu ce să-ți răspund. M-am oprit pe insula aceasta din pricină că presimțisem ceva ce nu putea fi în regulă. Mi-am închipuit că poate n-ai reușit în planurile pe care ți le-ai făcut, în ziua când ai venit aici, și de aceea nu îndrăznești să te mai întorci acasă. Pentru nimic în lume nu m-aș fi gândit la ceea ce-mi spui. Crede-mă Eduard, sunt profund mâhnit. Mă simt și profund dezamăgit. Îmi închipuisem că tu vei realiza fapte mari, și ceea ce văd acuma este aproape mai presus de puterile mele, căci îmi dau seama că-ți risipești calitățile cu care ai fost înzestrat, tinerețea și viața, într-un mod atât de jalnic.

— Nu fi trist, dragă prietene, răspunse Eduard. Eu nu mi-am risipit viața; dimpotrivă, am reușit s-o întrebuințez cu folos. Nici nu-ți închipui cu cât entuziasm mă gândesc eu la viitorul care mă așteaptă și cât de plină de semnificație și de muncă va fi viața aceasta pentru mine. După ce te vei căsători cu Isabel, probabil te vei gândi din când în când la mine. Îmi voi clădi o casă pe insula mea de corali și voi trăi acolo, îngrijind de arborii mei – dezghiocând nucile de cocos, tot în felul în care se dezghioacă din timpurile străvechi – și, în grădina mea voi planta tot felul de arbuști și de flori, iar în timpul liber, voi merge la pescuit. Voi avea destul de lucru, ca să nu-mi rămână timp de trândăvit, dar niciodată de ajuns, ca să mă plictisesc. Voi avea cărțile, pe Eva și sper că vom avea și copii, dar mai presus de orice mă voi putea bucura de varietatea infinită a mării și a cerului, de răcoarea zorilor și de frumusețea nebănuită a apusurilor de soare, și mai ales de măreția fără hotar a nopților. Voi face o grădină din ceea ce acum câțiva ani în urmă a fost un deșert. Voi crea ceva cu munca brațelor mele. Anii vor trece nebăgați de seamă și în ziua când voi ajunge om în vârstă, cred că voi putea să mă gândesc mulțumit la viața tihnită, simplă și împăcată pe care am dus-o. În felul meu modest, voi trăi și eu în mijlocul frumuseții. Crezi că înseamnă atât de puțin să poți trăi împăcat cu tine însuți și în ceea ce este împrejurul tău? Știam amândoi că omului nu-i poate folosi la nimica, chiar dacă ar câștiga tot pământul, dacă-și pierde sufletul. În orice caz, cred că eu am reușit să-l mântui pe al meu.

Eduard își conduse prietenul în camera în care erau două paturi și se întinse pe unul din ele. Peste zece minute, după respirația regulată și liniștită ca a unui copil, Bateman își dădu seama că prietenul său a adormit. El însă nu se putea odihni, căci își simțea sufletul adânc

tulburat, și nici nu putu adormi, până când lumina tulbure și spectrală a zorilor se furișă încet printre jaluzele în cameră.

•

Bateman își terminase lunga povestire pe care o depanase în fața Isabelei. Nu-i ascunsese nimica, decât cel mult amănuntele care ar fi putut-o jigni sau pe acelea care l-ar fi putut prezenta pe el însuși într-o lumină caraghioasă. Nu-i spusese că a fost silit să stea cu ei la masă, purtând pe creștet o cunună de flori albe și nici că Eduard se va căsători cu fiica metisă a unchiului ei, imediat ce-l va dezlega de cuvântul dat. Dar probabil intuiția Isabelei era mult mai acută decât își închipuise el, căci pe măsură ce se apropia de sfârșit, privirile ei deveneau din ce în ce mai reci și buzele i se strângeau tot mai mult. Din când în când se uita la el cu atenție și dacă s-ar fi întâmplat să fie mai puțin absorbit de propriile lui gânduri, ar fi rămas mirat de expresia obrazului ei.

— Cum arată fata aceea? întrebă ea, după ce văzu că a terminat. Fiica unchiului Arnold. Nu cumva ai descoperit vreo asemănare între ea și mine?

Bateman rămase mirat de întrebarea ei.

— Nici nu m-am gândit la așa ceva. Știi foarte bine, că pe mine nu m-a interesat niciodată altă fată, afară de tine și nici nu mi-am închipuit despre nimenea că ar putea să semene cu tine. Cine ar putea să semene cu tine?

— Era frumoasă? întrebă Isabel și zâmbi ușor, când auzi răspunsul la întrebarea ei de adineaori.

— Cred că da. Poate n-aș exagera spunându-ți că pentru anumiți oameni fata aceasta ar putea să fie adorabilă.

— În sfârșit, amănuntul acesta cred că nu are nicio importanță. Și nu văd motivul pentru care ar trebui să ne mai ocupăm de ea.

— Spune-mi Isabel, ce ai de gând să faci acuma? o întrebă el.

Fata își plecă ochii și se uită la mâna pe degetul căreia mai purta și acuma inelul primit de la Eduard în ziua logodnei lor.

— N-am acceptat să stric logodna cu Eduard, din pricină că-mi închipuisem că prezența mea alături de el, ar putea să-i servească drept îndemn. Aș fi dorit ca dragostea mea să-i dea ambiția necesară pentru a se reface. Mi-am zis, că dacă există vreun mijloc care să-l poată determina să-și creeze un viitor, atunci nu poate fi altceva, decât gândul că dragostea mea pentru el este statornică. M-am străduit din toate puterile, ca să-i pot fi de folos. Dar acuma văd că

totul este zadarnic. Cred că ar fi slăbiciune din partea mea, dacă aș refuza să recunosc faptele reale. Bietul Eduard, și-a făcut singur rău și este propriul său dușman. A fost întotdeauna un băiat atât de cumsecade și atât de bun, dar îi lipsea ceva… probabil, caracterul. Sper că va reuși să fie fericit.

Își scoase încet inelul din deget și-l puse pe masă. Bateman se uită la ea și inima-i bătea atât de repede, încât aproape nu mai putea nici să respire.

— Ești o fată adorabilă, Isabel, nici mai mult, nici mai puțin decât adorabilă.

Fata zâmbi și ridicându-se în picioare, întinse mâna spre el.

— Cum voi putea să-ți mulțumesc, pentru tot ce ai făcut acuma pentru mine? întrebă ea. Mi-ai făcut un mare serviciu, dar știam că pot avea toată încrederea în tine.

Bateman îi luă mâna și o ținu strâns într-a lui. Niciodată nu i se păruse atât de frumoasă ca acuma.

— O, Isabel, pentru tine aș fi în stare să fac mult mai mult decât ce-am făcut până acuma. Știi foarte bine că eu nu cer altceva decât să-mi dai voie să te iubesc și să te slujesc întotdeauna.

— Bateman, îmi pari atât de energic și plin de voință, oftă fata. Constatarea aceasta trezește în sufletul meu un sentiment profund de încredere.

— Isabel, eu te ador.

Nu fu în stare să-și dea seama, cum de-i putuse trece așa ceva prin minte, dar se pomeni că a cuprins-o în brațe și o văzu că rămâne fără împotrivire și se uită cu ochii zâmbitori la el.

— Isabel, știi foarte bine că eu aș fi vrut să mă căsătoresc cu tine, chiar din prima zi când te-am cunoscut, declară el cu patimă.

— Bine, dar în cazul acesta de ce nu mi-ai propus să ne căsătorim? răspunse fata.

Îl iubea… nici nu-i venea să creadă că ar putea să fie adevărat. Îi întinse buzele adorabile, ca s-o sărute. Și ținând-o în brațe, prin fața ochilor lui se șterse viziunea Întreprinderilor *Hunter Motor Traction and Automobil Company* care crescuseră în extindere și importanță, așa că acuma acopereau aproape o sută de hectare, a milioanelor de motoare pe care le vor pune în circulație, și a uriașei colecții de tablouri pe care o va face și care va întrece tot ce s-a putut vedea până acuma la New-York. El va purta ochelari încadrați în os.

Simțindu-i strânsoarea plăcută a brațelor petrecute împrejurul

mijlocului, Isabel oftă fericită, căci se gândea la casa frumoasă pe care o vor avea, o casă plină de mobilă antică, la concertele pe care le va da, după-amiezile de *thes dansants* și la dineurile când în casa lor se vor aduna exclusiv, cei mai distinși și mai culți oameni din oraș. Bateman va purta ochelari cu rame de os.

— Bietul Eduard! oftă fata.

• RED

Căpitanul băgă mâna în buzunarul pantalonilor și cu mare greutate, căci buzunarele pantalonilor lui erau în față, nu în părți și el era un bărbat pântecos, își scoase ceasornicul uriaș de argint. Se uită la cadranul ceasornicului, pe urmă ridică ochii spre soarele care cădea în asfințit. Kanakul de la bara de comandă îi aruncă o privire grăbită, dar nu zise nimica. Ochii căpitanului rămaseră îndreptați spre insula de care se apropiau. O linie albă de spumă tremura împrejurul țărmului. Știa că aici trebuie să fie o trecătoare prin care vasul său ar fi putut ajunge fără greutate, ca să ancoreze la țărm, și după ce se mai apropiară, se aștepta din clipă în clipă ca să descopere această trecătoare. Mai aveau aproape un ceas, înainte de a se întuneca. Apele ghiolului erau destul de adânci și vor putea să coboare ancora fără nicio primejdie. Printre palmierii de cocos se vedeau colibele satului și șeful acestuia era prieten cu ofițerul de cart, așa că va fi o adevărată plăcere să-și poată petrece noaptea la țărm. Acesta tocmai se apropia de comandant și când îl simți, se întoarse numaidecât spre el.

— Vom lua cu noi o sticlă de băutură și vom găsi și câteva fete care să danseze, declară comandantul.

— Nu văd în ce parte ar putea fi intrarea, răspunse secundul.

Ajutorul său era un kanak vlăjgan frumos și oacheș care semăna puțin cu un împărat roman din epoca decadenței; avea un început de pântece, dar trăsăturile obrazului său erau fine și regulate.

— Aș fi în stare să iau otravă, că trecătoarea pe care o căutăm este aci undeva pe partea dreaptă, zise căpitanul care se uita cu luneta. Nu înțeleg, cum de nu pot s-o descopăr. Spune unuia dintre marinari să se urce în vârful catargului.

Secundul strigă pe unul dintre oamenii echipajului și-i transmise ordinul. Căpitanul urmări kanakul cum se urcă pe catarg și așteptă să-l audă strigând. Dar kanakul se aplecă numaidecât și strigă celor de la bord, că nu se vede nimica, afară de linia tremurată a spumei valurilor. Căpitanul vorbea dialectul din Samoa tot atât de bine ca și un indigen, și începu să-l înjure cu sete.

— Să-i spun să nu coboare de pe catarg? întrebă secundul.

— La ce ne-ar folosi, dacă rămâne acolo? răspunse căpitanul.

Tâmpitul acesta nu este în stare să vadă nici la o palmă depărtare. Aș paria orice, că dacă aș fi eu în locul lui pe catarg, aș descoperi intrarea numaidecât.

Se uită supărat la catargul înalt. Era foarte ușor pentru un indigen, căci toată viața nu făcuse altceva, decât să se urce pe trunchiurile palmierilor, dar el era gras și greoi, așa că nu mai putea risca.

— Haide, dă-te jos de pe catarg, căci nu faci nici două parale. Va trebui să navigăm împrejurul țărmului până când vom descoperi intrarea.

Vasul lor era o goeletă de vreo șaptezeci de tone, avea și un motor, pentru cazul când vântul nu bătea în pânze, așa că făcea între patru și cinci noduri pe ceas. Goeleta era un fel de droagă{2}; odinioară fusese vopsită în alb, dar acuma era murdară și plină de pete; un vas dărăpănat și infect care mirosea de departe a motorină și a copra{3}, singura marfă pe care o transporta. Ajunseseră la o depărtare de o sută de picioare de stâncile țărmului și căpitanul porunci indigenului de la bara de comandă să îndrepte vasul în lungul țărmului, până când vor reuși să dea de trecătoare. Dar după ce făcură vreo două mile, își dădură seama că probabil trecuseră pe lângă intrarea ghiolului, fără s-o bage în seamă. Schimbă direcția și se întoarse încet înapoi. Linia albă de spumă din apropierea țărmului tremura fără să se întrerupă nicăieri și soarele era gata să apună. Trase o înjurătură echipajului învinuindu-l de nepricepere și hotărî să aștepte până dimineața următoare.

— Îndreaptă vasul spre larg, strigă el, căci nu se poate să ancorăm în apropierea stâncilor.

Se îndreptară spre largul apelor și cât ai clipi, fură învăluiți de întunericul nopții, așa că ancorară. După ce coborâră pânza mare, vasul începu să se legene, cutremurându-se ca de friguri. Cei de la Apia spuneau că într-o bună zi vasul acesta se va răsturna și proprietarul – un germano-american – stăpân al unor mari depozite, declarase că pentru toți banii din lume nu ar face un drum cu vasul acesta. Bucătarul, un chinez în pantaloni albi și cu o tunică subțire, veni să le spună că e gata cina, și când comandantul coborî în cabină, găsi pe mecanic așezat la masă. Acesta era un bărbat înalt și deșirat, cu grumazul uscat ca o surcea. Era îmbrăcat într-o salopetă albastră și un tricou de lână, fără mâneci, din care i se vedeau brațele subțiri, tatuate până la coate.

— Ce nenorocire, să fii condamnat să-ți petreci noaptea în larg,

zise comandantul nemulțumit.

Mecanicul nu răspunse, și începură să mănânce, fără să mai zică nimic. Cabina era luminată de o lampă de petrol, cu sticlă afumată. După ce terminară compotul de caise conservate, chinezul le aduse cafeaua. Comandantul își aprinse o țigară și se urcă pe puntea de sus. Din insulă nu se mai vedea acuma decât o pată neagră în fundul întunericului. Stelele scăpărau ca niște scântei. Singurul zgomot ce se auzea prin noapte, era murmurul valurilor frânte la picioarele stâncilor. Căpitanul se așeză pe un scaun de trestie și începu să fumeze în tihnă. Puțin după aceea apărură trei sau patru oameni din echipaj și se așezară roată. Unul dintre aceștia avea un banjo[4] și altul un acordeon. Începură să cânte și un kanak cânta din gură. Cântecul indigenului părea atât de straniu, acompaniat de instrumentele acestea. În ritmul cântecului doi indigeni se apucară să danseze. Dansul acesta era barbar, sălbatic și primitiv, un dans cu mișcări repezi ale mâinilor și picioarelor, în care trupul se cutremura răsucit în toate chipurile; părea un dans senzual și chiar sexual, dar de o sexualitate lipsită de orice patimă. Mișcările erau animalice, instinctive și stranii, dar lipsite de orice mister, un fel de mișcări naturale, dar aproape copilărești. Într-un târziu indigenii osteniră și după ce se întinseră pe punte, adormiră, așa că se făcu din nou liniște. Căpitanul se ridică de pe scaun cu greutate și începu să coboare scara spre cabină. După ce se dezbrăcă, se întinse pe mindirul[5] său și începu să gâfâie din pricina căldurii ce tremura prin întunericul fierbinte al nopții.

Dar dimineața următoare, când zorile se furișară în lungul apelor adormite, văzură că intrarea pe care o căutaseră în ajun era ceva mai spre răsărit de locul unde opriseră ei. Goeleta intră în apele ghiolului. Pe oglinda adormită nu se vedea nicio înfiorare de undă. Foarte adânc, printre stâncile de mărgean se vedeau peștii mărunți și colorați cum zburdau ca niște săgeți luminoase. După ce coborâră ancora, căpitanul prânzi și ieși pe covertă. Soarele strălucea în fundul cerului fără pată de nori, dar aerul dimineții era plăcut și rece. Era duminică și împrejurul său simțea o liniște și un fel de împăcare, ca și când toată firea ar fi fost în repaos, iar atmosfera aceasta parcă-i umplea și lui sufletul de mulțumire. Se așeză pe scaun și urmări cu ochii țărmul împădurit din apropierea lui, pe urmă un zâmbet domolit îi tremură în colțul gurii și aruncând mucul de țigară, îl auzi sfârâind în apă.

— Eu aș vrea să cobor la țărm, declară el. Aduceți o luntre.

Coborî scara cu greutate și așezându-se în luntre, un indigen o conduse cu vâsla până la o îmbucătură a țărmului. Palmierii coborau până în marginea apei, nu în rânduri dese, ci la distanță regulată unul de altul. Păreau un balet de fete îmbătrânite, în atitudini de grație căutată, impresionați ca niște amintiri din trecut. Căpitanul începu să urce o potecă printre copaci și la o mică depărtare dădu peste apele unui râu. Peste râu trecea și o punte, dar puntea aceasta era făcută din vreo duzină de trunchiuri de palmieri, așezați cu un capăt pe țărm, iar cu celălalt, unde se întâlneau cu trunchiurile de pe țărmul din față, pe furca altor două trunchiuri înfipte în prundul albiei. De trecut trebuia să treci pe suprafața rotundă și lunecoasă a acestor trunchiuri și nu era nimic în ce te-ai fi putut sprijini. Ca să poți trece dincolo pe o astfel de punte, îți trebuiau nu numai picioare sigure, ci și o inimă tare. Căpitanul se opri în fața punții și rămase nehotărât. Dar pe malul de dincolo, printre crengile copacilor văzu casa unui alb, așa că nu a mai stat pe gânduri, ci ridică piciorul și se urcă. Umbla cu băgare de seamă, dar acolo unde trunchiul unui copac se termina și începea celălalt, părea că se leagănă puțin pe picioare. Răsuflă ușurat când ajunse la ultimul trunchi și în cele din urma reuși să pună piciorul pe pământ sigur, dincolo de râu. Fusese atât de concentrat asupra primejdiei acestei treceri, încât nici nu băgă de seamă că de dincolo îl urmărise cineva, și rămase foarte mirat când auzi glasul unui om în apropierea lui.

— Ca să poți trece pe o astfel de punte, când nu ești obișnuit, îți trebuie și puțină îndrăzneală.

Ridică fruntea și văzu un bărbat care se oprime în fața lui. Probabil ieșise din casa pe care o văzuse între copaci.

— Te-am văzut că stai pe gânduri, adăugă străinul și pe buze îi tremura o umbră de zâmbet. Așa că te-am urmărit, să te văd cum cazi.

— Nu se poate să cad, tocmai eu, răspunse căpitanul care acum se liniștise și avea toată încrederea în sine.

— Am căzut și eu de câteva ori. Îmi aduc aminte că într-o seară mă întorceam de la vânat și am cazat de pe punte cu pușcă cu tot în apă. Dar m-am învățat minte și acuma când mi se întâmplă să trec puntea, chem un băiat care ia pușca și trece înaintea mea.

Bărbatul din fața lui nu mai era tânăr. Purta o bărbuță mică, aproape încărunțită și avea un obraz prelung și slăbit. Era îmbrăcat

într-un ilic fără mâneci și pantaloni din pânză, dar încolo nu avea nici ciorapi și nici ghete în picioare. Vorbea engleza cu un ușor accent.

— Nu cumva dumneata ești Neilson? întrebă căpitanul.

— Ba chiar eu sunt.

— Am auzit de dumneata și mi-am închipuit că trebuie să locuiești pe undeva prin apropiere.

Căpitanul urmă pe noua lui cunoștință și intră în micul bungalou unde se așeză pe scaunul ce i-l oferi stăpânul casei. În timpul cât Neilson ieși, ca să aducă sticla de whisky și paharele, căpitanul își plimbă privirea în largul camerei. Rămase mirat; în viața lui nu văzuse încă niciodată atâtea cărți adunate la un loc. Rafturile erau înalte până în tavan, pe toți patru pereții, și erau pline, îndesate de cărți. În cameră mai era și un pian de concert pe tăblia căruia erau maldăre de note muzicale, și o masă pe care se vedeau îngrămădite cărți și reviste de toate neamurile. Aspectul acestei camere îl făcu să nu se simtă la îndemână. Își aduse aminte că Neilson era un om ciudat. Nimenea nu ar fi putut spune că știe prea multe amănunte în legătură cu el, deși era în această insulă de o groază de ani, dar toți cei care-l cunoșteau, cât de puțin, spuneau despre el că este un om ciudat. De origine era suedez.

— Văd că ai o grămadă de cărți, zise el, după ce văzu pe Neilson că apare din nou în cameră.

— Acestea nu pot supăra pe nimenea, răspunse Neilson, zâmbind.

— Le-ai citit pe toate? întrebă căpitanul.

— Partea cea mai mare.

— Citesc și eu puțin. Sunt abonat la *Saturday Evening Podt.*

Neilson turnă musafirului său un pahar mare cu whisky și-i oferi o țigară. Căpitanul ținea numaidecât să-i dea oarecare explicații:

— Am sosit aseară și m-am învârtit de câteva ori împrejurul țărmului, dar n-am putut descoperi trecătoarea, așa că a trebuit să ancorez în larg. Până acuma n-am făcut niciodată drumul în partea aceasta, dar patronii mei au ceva marfă pe care voiau s-o trimită încoace. Ai auzit de Gray; poate-l cunoști?

— Da, are o prăvălie, ceva mai încolo în interiorul insulei.

— Ne-a scris că are nevoie de o cantitate de conserve și că ar avea de vânzare niște copra. Așa că mi-au poruncit să vin încoace, în loc să stau cu goeleta la Apia, fără să fac nimica. Eu fac drumul mai mult între Apia și Pago-Pago, dar tocmai acuma s-a întâmplat că în părțile

acelea să bântuie vărsatul păsăresc și afacerile stagnează.

Trase un gât din paharul cu whisky și-și aprinse țigara. Din fire era un om tăcut, dar ceva în atitudinea lui Neilson îl făcea să nu se simtă la îndemână, și din cauza aceasta trebuia să vorbească. Suedezul se uita la el cu ochii mari și adânci, în luminile cărora parcă ar fi fost o sclipire de ironie.

— Văd că ai o proprietate foarte frumoasă, începu căpitanul.

— Mi-am dat toată silința să o fac cât mai plăcută vederii.

— Cred că palmierii de cocos îți rentează destul de bine. Sunt foarte frumoși. Copra se vinde astăzi la preț destul de ridicat. Odinioară am avut și eu o plantație, tocmai la Upolu, dar a trebuit s-o vând.

Ochii îi fugiră din nou în largul camerei unde cărțile din rafturi păreau că stau la pândă și se uită la el cu dușmănie.

— Totuși cred că viața în părțile acestea trebuie să ți se pară monotonă, începu el din nou.

— M-am obișnuit cu felul acesta de viață. Sunt de douăzeci și cinci de ani pe insulă.

Căpitanul nu mai știa ce i-ar putea spune și începu să fumeze în tăcere. După toate aparențele Neilson nu era dispus să înceapă vorba. Își examina musafirul cu atenție și părea că se gândește la ceva. Era bărbat înalt, de mai bine de șase urme, dar foarte gras. Obrazul îi era bucălat și brăzdat de vinișoare subțiri și albastre, iar trăsăturile îi dispăruseră cu totul, îngropate în grăsime. Ochii îi erau injectați și la ceafă avea trei colaci de osânză. Afară de o șuviță de păr bucălat și aproape cărunt pe care o avea la ceafă, căpitanul era chel ca în palmă, iar fruntea uriașă și lucioasă, care altuia i-ar fi dat o înfățișare de inteligență, lui tocmai dimpotrivă, îi da o înfățișare de stranie imbecilitate. Purta o cămașă de flanelă albastră, deschisă la gât, așa că i se vedea pieptul așternut cu o fulguială deasă de păr roșcat, și o pereche de pantaloni vechi din postav albastru. Se așezase în scaun, greoi și părea respingător la vedere; pântecele enorm și prăvălit înainte îl obliga să stea cu picioarele depărtate unul de altul. Elasticitatea din trupul său dispăruse cu totul. Neilson se întrebă în tăcere, ce fel de om o fi fost căpitanul în tinerețe. Era incapabil să admită că matahala aceasta din fața lui, a putut să fie cândva și el băiat care zburda împreună cu ceilalți copii de seama lui. Căpitanul își terminase paharul cu whisky și Neilson împinse sticla spre el, ca să-și toarne singur.

— Servește-te.

Căpitanul se aplecă spre masă și întinse mâna uriașă după sticlă.

— Ia spune, cum ai ajuns în părțile acestea? întrebă el.

— Am venit din pricină că nu mă simțeam bine cu sănătatea. Plămânii mei ajunseseră într-o stare de plâns așa că medicii îmi spuneau că nu mai am de trăit decât cel mult un an. După cum vezi, s-au înșelat și ei.

— Eu voiam să te întreb, cum de ai ajuns să te statornicești tocmai în această insulă?

— Pentru motivul că sunt o fire sentimentală.

— Ei comedie!

Neilson era convins că musafirul său nu are habar de ceea ce vrea să spună el, și se uită la căpitan cu o sclipire ironică în priviri. Probabil, tocmai din pricină că-l vedea cât este de tâmpit și de vulgar, se simți îndemnat să continue cu ce avea de spus.

— Dumneata erai prea ocupat cu gândul să-ți ții echilibrul, în timpul cât ai trecut podul, așa că n-ai băgat de seamă cât de frumos este colțișorul acesta; cel puțin așa spune toată lumea.

— Căsuța dumitale este foarte drăguță.

— O, pe vremea când am sosit eu pe insulă, căsuța aceasta nici nu exista. Era o simplă colibă indigenă cu acoperișul ca un stup de albine, pe niște piloni, sub crengile unui copac uriaș, încărcat de flori roșii; tufișurile de croton{6}, cu frunzele lor galbene, roșii și aurii erau ca un gard viu, jur-împrejurul ei. În toate părțile erau palmieri de cocos, în atitudini tot atât de capricioase și de mândre, ca niște femei. Arborii aceștia coborau până în marginea apei și-și admirau chipul în oglinda ei. Pe vremea aceea eram tânăr – Sfinte Doamne, a trecut un sfert de secol de atunci – și doream să mă bucur de toate frumusețile din lume, în scurtul răgaz ce-mi fusese acordat, înainte de a trece în împărăția umbrelor. Mi s-a părut că este cel mai frumos colț din lume pe care-l văzusem până atunci. În primul moment când l-am văzut, am simțit o strângere de inimă și mă temeam că voi începe să plâng. Nu aveam mai mult de douăzeci și cinci de ani, dar deși încercam să mă împac cu soarta, totuși n-aș fi vrut să mor. Dar nu știu ce mă determina să cred, că frumusețea acestei regiuni, mă face să mă împac mai ușor cu ceea ce mă aștepta. În clipa când m-am oprit în această regiune, mi s-a părut că toată viața mea de până atunci, nu mai există; orașul Stockholm și universitatea lui, pe urmă universitatea din Bonn, toate acestea mi se părea că au făcut parte

din viața altuia. Înțelegeam că în sfârșit am ajuns să descopăr adevărul despre care vorbesc doctorii noștri în filosofie – sunt și eu unul dintre aceștia – și-mi ziceam: „Un an, mai am de trăit, un singur an. Îl voi petrece aici și pe urmă puțin îmi pasă dacă voi muri”.

La vârsta de douăzeci și cinci de ani toți suntem naivi și sentimentali, dar dacă n-am fi, probabil am reuși să fim mai puțin înțelepți, după ce împlinim cincizeci de ani.

Haide, prietene, bea; nu te lăsa impresionat de prostiile pe care ți le îndrug eu!

Îi făcu semn cu mâna delicată spre sticla din fața lui și căpitanul își sorbi restul ce-l mai avea în pahar.

— Dumneata nu bei nimica, zise el, întinzând mâna după sticlă.

— Eu nu sunt obișnuit cu băutura, răspunse suedezul și zâmbi. Am obiceiul să mă îmbăt într-un fel care mi se pare mult mai subtil. Dar probabil și părerea aceasta este o simplă amăgire, în orice caz efectul este mult mai durabil și consecințele mai puțin neplăcute.

— Se spune că astăzi contrabanda de cocaină se face pe o scară foarte întinsă, declară căpitanul.

Neilson începu să râdă.

— Nu prea am ocazie să văd oameni albi prin părțile acestea, continuă el, și nu cred că de astă dată o picătură de whisky ar putea să-mi strice.

Își turnă puțină băutură în pahar și după ce adăugă o bună cantitate de sifon, luă o înghițitură.

— Foarte curând am descoperit motivul pentru care colțul acesta mi se păruse supranatural de frumos. Aci în locul acesta poposise dragostea, întocmai ca o pasăre călătoare, când întâlnește o corabie în mijlocul oceanului, și se așază pe catarg, ca să-ți odihnească aripile ostenite. Pe deasupra acestei regiuni plutea parfumul unei adorabile pasiuni, întocmai ca mireasma florilor de câmp în luna mai, pe deasupra luncilor din țara mea. Mi se pare că locurile unde oamenii s-au iubit unii pe alții sau au suferit, mai păstrează ceva din aroma trecutului care nu se poate stinge pentru totdeauna. Ca și când astfel de locuri și-ar fi însușit o semnificație spirituală, care influențează în mod tainic pe toți cei care le vizitează. Aș vrea să mă poți înțelege și să vorbesc mai lămurit, continuă Neilson și zâmbi. Dar cred că chiar dacă aș încerca, dumneata nu m-ai putea înțelege.

Făcu o pauză.

— Îmi închipui că locul acesta pare atât de frumos numai din

cauză că aci au trăit doi îndrăgostiți, adăugă el și ridică din umeri. Dar probabil închipuirea aceasta se datorește și faptului, că satisface concepția mea estetică despre dragostea dintre doi tineri și cadrul în care s-a desfășurat aceasta.

Chiar unui om mai puțin mărginit decât căpitanul i s-ar fi putut trece cu vederea dacă ar fi rămas speriat de cuvintele lui Neilson. Până și lui însuși îi venea să râdă, în timp ce povestea. Cuvintele lui erau dictate de o emoție pe care inteligența lui refuza să o ia în serios. Spusese singur că este un sentimental, ori sentimentalismul împerecheat cu scepticismul, este tot ce poate fi mai caraghios.

Câteva clipe nu zise nimica, ci se uită la căpitan na niște ochi în care părea că tremură o lumină de sfială.

— Închipuie-ți că stând aci și uitându-mă la dumneata, mi se pare că eu te-aș mai fi văzut undeva, înainte de asta, declară el.

— N-aș putea spune că-mi aduc aminte să te fi întâlnit, răspunse căpitanul cu indiferență.

— Totuși, ceva neînțeles îmi spune că obrazul dumitale îmi este cunoscut. De câteva minute gândul acesta mă preocupă cu toată stăruința, dar nu sunt în stare să-mi aduc aminte nici de timpul, nici de locul unde te-am văzut.

Căpitanul ridică din umerii masivi și greoi.

— Eu am sosit pentru prima dată în insulele acestea acum treizeci de ani. Ar fi peste putință ca cineva să-și aducă aminte de toți pe care i-a întâlnit sau i-a cunoscut, într-un timp atât de îndelungat.

Suedezul clătină din cap.

— Știi și dumneata că de multe ori câte un loc pe unde n-ai trecut încă niciodată, ți se pare foarte cunoscut. Tot așa mi se pare și mie acuma, că te-aș mai fi văzut și înainte de asta. Începu să râdă enigmatic. Probabil te-am cunoscut în timpul unei existențe anterioare. Probabil, cine știe, dumneata ai fost odinioară comandantul unei galere romane și eu am fost sclav înlănțuit de butucul din fața vâslei. Ești de treizeci de ani pe aici?

— Nici o zi mai puțin.

— Nu cumva ai cunoscut pe un bărbat căruia îi ziceau Red?

— Red?

— Acesta este singurul nume cu care mi-a fost pomenit. De văzut nu l-am văzut niciodată și nici nu l-am întâlnit. Cu toate acestea îl văd, mult mai limpede în fața ochilor, decât pe multă altă lume, cum ar fi de pildă, frații mei cu care mi-am petrecut o bună parte din

viață. Trăiește undeva în amintirea mea, tot atât de limpede ca și Paolo Malatesta sau ca Romeo. Dar cred că dumneata n-ai citit niciodată nici pe Dante și nici pe Shakespeare?

— N-aș putea să afirm că i-am citit, răspunse căpitanul.

Neilson trase din țigară și lăsându-se pe spătarul scaunului se uită cu ochii rătăciți la inelul de fum ce se legăna în aer. În jurul buzelor îi tremura un zâmbet, dar luminile ochilor îi erau grave. Pe urmă, se uită la căpitan. În înfățișarea de matahală a omului acestuia era ceva extraordinar de respingător. Din toată ființa lui parcă se desprindea mulțumirea de sine, caracteristică oamenilor excesiv de grași. Înfățișarea lui era o adevărată jignire, Neilson își simțea nervii chinuiți, dar contrastul dintre omul acesta pe care-l vedea în fața lui și cel la care se gândea, i se părea și lui plin de haz.

— Se spune că Red era un bărbat atât de grațios cum nu mai fusese nimenea înaintea lui. Am vorbit cu o mulțime de oameni care-l cunoscuseră pe vremea când a venit pe această insulă, cu europeni, și toți mi-au spus despre el că prima dată când îi vedeai, ți se tăia respirația, atât era de frumos. Îi spuneau Red, din pricină că avea un păr roșu ca o flacără. Părul lui se aduna singur în inele și-l purta destul de lung. Probabil era aceeași minunată culoare pe care o întrebuințau pictorii din școala pre-rafaeliană și care a avut atât succes. Nu cred să fi fost închipuit, căci era prea inocent pentru așa ceva, dar chiar dacă ar fi fost, nimenea nu-i putea face vreun reproș din pricina acestei vanități. Era înalt de peste șase urme și înălțimea lui era crestată cu cuțitul pe trunchiul central al copacului care susținea acoperișul colibei indigene de aici. Avea un trup de zeitate greacă, lat în umeri și îngust în șolduri; semăna cu Apollo și avea aceleași rotunjimi ale membrelor pe care Praxiteles le dăduse statuii sale, și aceeași grație suavă și feminină care ți se pare atât de tulburătoare când o întâlnești. Pielea lui era albă ca laptele și lucea ca o mătase, mai catifelată și mai transparentă decât a unei femei.

— Pe vremea când eram copil, am avut și eu pielea albă, zise căpitanul, și clipi din ochii injectați de sânge.

Neilson însă nu-i dădu nicio atenție. Începuse să povestească și era preocupat de viziunea lui, așa că orice întrerupere nu putea decât să-l nemulțumească.

— Obrazul lui era tot atât de frumos ca și trupul. Avea ochii mari albaștri și foarte întunecați, așa că uneori ți se păreau negri, și tocmai contrar oamenilor cu părul roșu, avea sprâncenele cafenii și niște

gene lungi de aceeași culoare. Trăsăturile obrazului său erau desăvârșite și gura roșie ca o rană deschisă. Avea douăzeci de ani.

Spunând aceste cuvinte, suedezul făcu o pauză dramatică și întinzând mâna după pahar, sorbi o picătură de whisky.

— Era un tânăr fără pereche. În părțile acestea nu se pomenise încă niciodată de vreun bărbat care să fie atât de frumos. Înfățișarea lui era un simplu accident, cum ar fi o floare neîntâlnită încă, pe ramura unui copac sălbatic. Un capriciu al naturii.

Într-o bună dimineață a intrat în apa ghiolului unde probabil ai ancorat și dumneata astăzi. Era matelot american și dezertase de la bordul unui vapor de război care se oprise la Apia. Reușise să înduplece pe un indigen, care făcea drumul cu barca de la Apia la Safoto, și fusese adus aci pe țărm cu o luntriță. Nu cunosc motivul pentru care a dezertat. Probabil, viața de pe vaporul de război cu toate restricțiile ei și disciplina severă, îl scosese din fire. Se poate de asemenea să fi intrat în vreo încurcătură, sau poate mirajul mărilor acestora din miazăzi, cu insulele lor, să-i fi pătruns în sânge. Se întâmplă din când în când, ca un bărbat să fie obsedat de astfel de gânduri și începe să se zbată întocmai ca o muscă prinsă în pânza de păianjen. S-ar putea în același timp să fi fost o fire delicată și vânturile domolite ale acestor coline înverzite, marea aceasta albastră să-i fi tăiat puterea de rezistență adusă din miazănoapte, întocmai cum a tăiat Dalila puterea lui Samson, În orice caz tânărul venise pe insula aceasta ca să se ascundă, și își închipuia că în colțul acesta uitat de pământ se va putea simți în siguranță, până când vaporul său va pleca din Arhipelagul Samoa.

Pe marginea ghiolului era coliba unui indigen și tocmai când se gândea încotro s-apuce, din colibă apăru o fată și-l pofti să intre. El nu cunoștea decât cel mult câteva cuvinte din limba indigenă și tot atât de puțin știa și ea engleza. Dar tânărul a înțeles destul de limpede ce înseamnă zâmbetele și gesturile ei frumoase, așa că a urmat-o în casă. Aci s-a așezat pe o rogojină și fata i-a oferit câteva felii de ananas.

Despre Red nu-ți pot spune altceva, decât ceea ce am auzit vorbindu-se, dar pe fată am întâlnit-o la trei ani după ce-l cunoscuse și ea nu avea mai mult de nouăsprezece ani. Nici nu-ți pot închipui cât era de frumoasă. Avea aceeași grație și înfățișare ca și un ibiscus, era înaltă și zveltă, cu trăsăturile delicate și caracteristice ale rasei sale; ochii negri și adânci ca iezărul adormit în umbra palmierilor;

părul negru adunat în inele îi cădea pe spate și purta o cunună de flori albe pe creștet. Avea niște mâini adorabile, atât de mici și atât de frumoase, încât îți simțeai inima tresărind, când te uitai la ele. Pe vremea aceea râdea foarte ușor. Zâmbetul ei era atât de încântător, încât îți venea să-ți pleci genunchii în fața ei. Pielea trupului ei era aurie, ca holdele de grâu în pârgă. Doamne Sfinte, cum m-aș putea eu încumeta să ți-o descriu? Fata aceasta era prea frumoasă pentru a putea să existe aievea.

Tinerii aceștia doi, ea de șaisprezece ani, el de douăzeci, s-au îndrăgostit unul de altul, de la prima vedere. Aceasta este adevărata dragoste, nu cea izvorâtă din simpatie, din interese comune, din apropierea intelectuală, ci dragostea simplă și nefățarnică. Aceasta este dragostea care a tresărit în instinctul lui Adam, în ziua când s-a trezit în grădina raiului și a văzut-o pe Eva că se uită la el cu ochii înrourați. Aceasta este dragostea care apropie fiarele una de alta și pe zei. Aceasta este dragostea capabilă să facă în lume minuni. Dragostea care dă vieții adânca semnificație pe care o are. Probabil, dumneata n-ai auzit niciodată de acel cinic duce francez care spunea că între doi îndrăgostiți se găsește întotdeauna unul care iubește și altul care se lasă iubit; afirmația aceasta este un dureros adevăr pe care partea cea mai mare dintre noi ne-am resemnat să-l acceptăm; dar din când în când se întâmplă să fie și doi îndrăgostiți care iubesc amândoi, și amândoi se lasă iubiți. În astfel de împrejurări ți se pare că soarele s-a oprit în loc, ca atunci când patriarhul Isaia a înălțat rugăciuni către Dumnezeul lui Israel.

Chiar astăzi, după ce s-au scurs atâția ani, când mă gândesc la acești, doi tineri atât de frumoși și de inocenți, când îmi aduc aminte de dragostea lor, simt o tresărire în adâncul ființei. Mi se strânge inima ca și în unele nopți când stau pe marginea ghiolului și urmăresc razele de lună care-i poleiesc oglinda cu lumina pornită din fundul cerului limpede ca o lacrimă. Contemplarea frumuseții desăvârșite îți pricinuiește întotdeauna o dureroasă strângere de inimă.

Amândoi erau copii. Ea era bună, prevenitoare și blândă. Despre el nu știu nimic, dar în orice caz cred că pe vremea aceea trebuie să fi fost un tânăr inocent și sincer. Îmi place să cred că sufletul lui era tot atât de frumos ca și trupul. Dar cred cu toate acestea că nu avea mai mult suflet decât ființele acelea ciudate ale pădurilor și bungetelor[7] întunecate, care cântau din syrinx de trestie și se scăldau în izvoarele

reci de munte, pe vremea când pământul era virgin și puteai vedea fauni mărunți, galopând prin lunci, încălecați în spinarea câte unui centaur bărbos. Sufletul este o posesiune plicticoasă și când încerci să-l cultivi, te vezi alungat din grădina raiului.

Ce să-ți mai spun: când Red a sosit pe această insulă, tocmai bântuise de curând o epidemie dintre acelea pe care albii acestei insule le-au adus în mările din miazăzi și o treime din populația acestei insule fusese răpusă. Se pare că fata își pierduse toate neamurile mai apropiate și acum trăia împreună cu niște verișori de ai ei. Familia se compunea din două femei gârbovite și cu obrazul tăbăcit ca o scoarță de copac, două femei ceva mai tinere, un bărbat și un băiețaș. Red petrecu vreme de câteva zile în casa aceasta, dar fie din pricină că se temea să întârzie într-o casă atât de aproape de marginea mării, unde ar fi putut să întâlnească oameni albi care ar fi divulgat ascunzătoarea lui, fie din pricină că cei doi îndrăgostiți, nu puteau suporta tovărășia celorlalți, care tulburau cu prezența lor plăcerea ce o simțeau de a fi mereu împreună, într-o dimineață au plecat împreună luându-și puținele lucruri pe care le avea fata, și apucând în lungul unei poteci năpădite de ierburi, pe sub streașina palmierilor, au ajuns la marginea râului acestuia. Trebuiau să treacă puntea pe care ai trecut-o și dumneata, și fata a început să râdă din toată inima văzând pe tovarășul ei că se teme să pună piciorul pe trunchiurile de copac. L-a luat de mână și au înaintat așa până la capătul primului trunchi, dar aci tânărului i-a fost frică și a trebuit să se întoarcă la țărm. Înainte de a încerca din nou, a trebuit să se dezbrace și fata i-a făcut hainele legătură și le-a așezat pe creștetul capului. S-au instalat în coliba care era pe malul de dincoace și aștepta pustie. Nu știu dacă avea drept asupra ei (dreptul de proprietate în aceste părți este o problemă foarte complicată) și se poate ca stăpânul să fi murit în timpul epidemiei, în orice caz nimenea nu i-a întrebat ce caută, și au pus stăpânire pe ea. Toată mobila pe care o aveau, erau câteva rogojini din frunze de pandanus, un ciob de oglindă și câteva castroane. În țara aceasta fericită atât este tocmai de ajuns ca să poți întemeia o gospodărie.

Se spune despre oamenii fericiți că nu au o istorie a începuturilor lor, și în orice caz e sigur că îndrăgostiții nu au. Cât era ziua de lungă nu făceau nimic, dar cu toate acestea zilele li se păreau prea scurte. Fata avea un nume indigen, dar Red îi zicea Sally. Foarte curând reuși să învețe limba indigenilor care era ușoară și sta ceasuri întregi

întins pe rogojină în coliba lor și asculta vorbăria mulțumită și veselă a lui Sally. El era din fire tăcut și probabil încet la gândire. Fuma toată ziua țigările pe care i le făcea ea din tutun indigen, din frunze de pandanus, și se uita la ea cu câtă îndemânare împletea rogojinile de ierburi. Uneori veneau indigeni de prin împrejurimi și începeau să povestească lungi întâmplări din vremurile trecute, când insulele acestea erau însângerate de războaiele dintre triburi. Altădată el pleca la pescuit în apele din apropierea stâncilor țărmului și se întorcea acasă cu câte un coș de pești colorați. Pleca de acasă și în timpul nopții, cu felinarul în mână, ca să prindă languste. Împrejurul colibei lor erau bananii și Sally prăjea fructele acestea în ulei, pentru prânzul lor frugal. Cunoștea felul de a prepara o mulțime de mâncări gustoase din nucile de cocos, și arborele de pâine, care era la marginea râului, și care rodea numai pentru ei. În zile de sărbătoare tăiau câte un purceluș pe care-l frigeau pe lespezile sub care aprindeau focul. Făceau baie împreună în râu și pe înserat se urcau într-o barcă și se plimbau prin apele ghiolului, lăsându-se în voia valurilor domoale care-i legănau. Marea era albastră cu nuanțe roșcat-arămii, ca frunza de viță sălbatică pișcată de brumă, ca apele golfului de Corint; dar ghiolul tremura în puzderie de culori de la aquamarin, ametist și smaragd, până la sclipirea aurului topit, pe care pentru o singură clipă i-o împrumuta apusul razelor de soare. Imediat după aceea apele deveneau ca mărgeanul, cafenii, albe, trandafirii, roșii și tremurul undelor ca purpura, lua forme de vis. Totul împrejurul lor părea un fel de grădină vrăjită, în largul căreia peștii colorați alergau întocmai ca niște fluturi în zbor. Peisajul părea atât de straniu, încât îți venea să crezi că e lipsit de consistență. Printre stâncile de mărgean erau ochiuri de apă ale căror funduri de nisip alb, cu apa limpede și străvezie parcă te îndemna să te scalzi. Când începea să se îngâne ziua cu noaptea, ei se întorceau răcoriți și fericiți, ținându-se de mână, în largul cărării așternute cu iarbă grasă, spre coliba de la marginea râului unde păsările mynah îi primeau cu ciripitul vesel, dintre frunzele palmierilor de cocos. Pe urmă veneau nopțile cu cerul limpede, bătut în ținte de aur, un cer mult mai înalt și mai nemărginit decât al Europei, și adierea blândă a boarei parfumate ce trecea prin coliba lor, așa că oricât de lungi ar fi fost nopțile, li se păreau totuși prea scurte. Fata avea șaisprezece ani iar el abia împlinise douăzeci. Zorile tulburi se furișau printre stâlpii colibei și se opreau pe fața acestor doi copii adorabili care dormeau

îmbrățișați. Soarele se ascundea în dosul frunzelor uriașe ale bananilor, ca să nu le tulbure somnul, pe urmă mai mult în glumă arunca săgeata de aur a unei raze, întocmai ca laba catifelată a unei pisici persane, cu care-i gâdila pe obraz. Deschideau ochii somnoroși și zâmbeau în calea zilei care începea. Săptămânile se făcură luni și de la sosirea lui se împlinise un an. Păreau că se iubesc unul pe altul – nu vreau să afirm că se iubeau cu pasiune, deoarece în pasiune se ascunde întotdeauna o umbră de tristețe, o ușoară amărăciune și durere – dar se iubeau din tot sufletul, tot atât de simplu și de firesc ca și în prima zi când se întâlniseră și recunoscuseră amândoi că în sufletul lor trăiește dumnezeirea.

Dacă i-ar fi întrebat cineva, sunt sigur că i-ar fi răspuns că dragostea lor nu se va termina niciodată. Mi se pare că toți ne dăm seama de faptul că esența iubirii este însăși credința în eternitatea ei? Cu toate acestea în sufletul lui Red, fără ca el sa-și dea seama, trăia o sămânță mică de tot, pe care nici fata nu o bănuia, dar care trebuia să germineze și dintr-însa să răsară plictiseala. Altfel, într-una din zile veni un copil indigen și le spuse că la o mică depărtare de țărm, o balenieră engleză a coborât ancora.

— Ia te uită, exclamă Red, te pomenești că ar fi dispuși să-mi dea vreo două ocale de tutun, dacă le-aș duce o încărcătură de nucă de cocos și un butoiaș de banane.

Țigările în frunze de pandanus pe care Sally i le răsucea fără să ostenească niciodată, erau tari și destul de plăcute la fumat, dar îl lăsau nemulțumit. O dorință nestăpânită de a fuma un tutun tare, acrișor și pișcăcios începu să-l chinuie. Nu mai fumase lulea de luni de zile. Îi lăsa gura apă, numai gândindu-se la câteva fumuri. Ar fi fost logic ca presimțirea primejdiei apropiate să determine pe Sally să-l oprească, dar ea era atât de îndrăgostită, încât își închipuia că nicio putere de pe pământ nu va fi în stare să-l ia. Plecară împreună în munți și culeseră un coș mare de portocale sălbatice, verzi, dar dulci și mustoase, nuci de cocos din arborii lor, fructul pâinii și banane, pe care le duseră la marginea ghiolului. Încărcară luntrița cu ele și Red împreună cu băiatul indigen care le adusese știrea despre balenieră, ieșiră în larg și vâsliră în lungul țărmului.

Din ziua aceea nu l-a mai văzut.

Ziua următoare băiatul s-a întors singur. Plângea de-și dădea sufletul din el și iată ce le-a spus: După ce au vâslit vreme îndelungată și au ajuns în apropierea vasului. Red a dat un chiot și

un om alb care se aplecase peste parapet, le-a spus să se urce la bord. Au luat fructele pe care le aduseseră cu ei și Red le-a făcut grămadă pe covertă. Albul și Red au început să vorbească ceva împreună și se părea că au ajuns la o înțelegere. Unul dintre oamenii echipajului a coborât în cală și a adus legăturile de tutun. Red a luat imediat câteva frunze și după ce le-a frământat în palmă și-a umplut luleaua. Băiatul încerca să le descrie plăcerea cu care da drumul norului de fum pe gură. Pe urmă i-au spus ceva și Red a coborât în cabină. Uitându-se prin deschizătură ușii, băiatul a băgat de seamă că au scos o sticlă și niște pahare pe care le-au așezat pe masă. Red a început să bea și să fumeze. Pe urmă i s-a părut că-l întreabă ceva, căci l-a văzut că începe să clatine din cap și să râdă. Bărbatul cel care vorbise cu el la început, a râs și el și a umplut din nou paharul lui Red. Au continuat să vorbească și să bea în felul acesta, și curând după aceea, fiind sătul să urmărească această scenă care pentru el nu însemna nimic, s-a făcut mototol și a adormit în fața ușii. S-a pomenit trezit de o lovitură de picior și sărind în picioare, a băgat de seamă că vasul începea să iasă încet, din apele golfului. S-a uitat repede la Red și l-a văzut cum sta la masă, cu fruntea pe brațele încrucișate și adormit. Era gata să se repeadă spre el ca să-l trezească. O mână brutală îl apucă de braț și un om încruntat ale cărui cuvinte nu le înțelegea, îi făcu semn să se dea la o parte. L-a strigat pe Red, dar în aceeași clipă cineva l-a luat în brațe și l-a aruncat cu violență peste parapetul corăbiei. Rămas singur a început să înoate spre puntea care se legăna la o mică depărtare și după ce s-a urcat într-însa, a vâslit până la țărm și s-a repezit încoace plângând, ca să le dea de știre.

Ceea ce se întâmplase, era un fapt destul de limpede. Din pricina dezertărilor sau a bolilor care răpuseseră mateloții, baleniera avea nevoie de oameni. Când Red s-a urcat la bord, căpitanul i-a propus să se angajeze, iar la refuzul lui, l-a îmbătat și l-a luat cu sila.

Sally era nebună de durere. Vreme de trei zile se zbuciumă și plânse să-și dea sufletul din ea. Indigenii își dădură toată silința ca s-o liniștească și s-o îmbuneze, dar ea nu putea fi nici liniștită, nici îmbunată. Nu voia nici să mai mănânce. Pe urmă, sfârșită de puteri, se lăsă pradă mâhnirii care pusese stăpânire pe ea. Sta zile întregi pe marginea ghiolului și urmărea cu ochii înfrigurați intrarea în golf, nădăjduind că poate Reci va reuși într-un fel oarecare să fugă de la bordul corăbiei. Sta ceasuri nenumărate așezată pe nisipul alb al țărmului și în lungul obrazului i se deșirau fără încetare lacrimile, iar

după ce începea să se întunece, apuca încet spre puntea râului și intra în coliba unde fusese atât de fericită. Cei cu care stătuse împreună înainte de sosirea lui Red pe insulă, veniră la ea și o rugară să se întoarcă în casa lor, dar ea nici nu voia să audă, căci era încredințată că Red se va întoarce și voia ca el s-o găsească tot acolo unde o lăsase. La patru luni după aceea născu un copil mort și bătrâna care veni s-o ajute în această împrejurare, rămase să trăiască împreună cu ea. Dacă timpul contribuise la mulcomirea durerii ei insuportabile, îi lăsase în schimb o adâncă melancolie. Nici n-ai bănui că între oamenii aceștia ale căror emoții, deși violente, sunt totuși trecătoare, o femeie ar fi în stare să nutrească o patimă atât de adâncă și de durabilă. Niciun moment n-a pierdut nădejdea, că mai curând sau mai târziu Red va trebui să se întoarcă. Îl aștepta să vină și de fiecare dată când se întâmpla ca cineva să treacă puntea râului și să apară printre palmieri, ea îi ieșea în cale, în cele din urmă, cine știe, ar putea totuși să fie el.

— Și ce s-a ales de ea după aceea? întrebă căpitanul.

Neilson zâmbi cu amărăciune.

— De, la trei ani după aceea s-a încurcat cu un alt alb.

Căpitanul începu să râdă batjocoritor.

— Cam așa se întâmplă întotdeauna, declară el.

Suedezul îi aruncă o privire înveninată de ură. Nu înțelegea care este motivul că omul acesta gras și nălăvălos îi inspiră o scârbă atât de puternică. Dar gândurile lui nedomolite începură să alerge și se simți copleșit de amintirile trecutului. Se întoarse cu douăzeci și cinci de ani înapoi. Pe vremea aceea se oprise pe această insulă, venind din Apia, unde se săturase de viața cu bețiile nesfârșite, cu jocurile de cărți și senzualitatea ei brutală; era bolnav și încerca să se împace cu gândul că-și stricase cariera de care legase atâtea nădejdi îndrăznețe. Renunțase la ambiția de a-și crea un nume între oamenii de știință și căuta să se mulțumească cu cele câteva luni ce le mai avea de trăit, fără să-și mai facă gânduri negre. Se instalase în casa unui negustor metis, la o depărtare de două mile de țărm, în marginea unui sat, și într-una din zile rătăcind în lungul potecii acoperite de iarbă, care șerpuia printre palmieri, ajunsese în fața colibei în care trăia Sally. Frumusețea colțișorului acestuia îi umplu sufletul de o mulțumire aproape dureroasă, pe urmă, în fața lui apăru Sally, cea mai adorabilă ființă de pe pământ pe care o văzuse până acuma, și tristețea ochilor ei minunați îl impresiona adânc. Neamul kanacilor

este o rasă de oameni frumoși, și frumusețea fizică este ceva obișnuit la ei, dar această frumusețe este un fel de grație mai mult animalică și nu are nicio semnificație. Ochii tragici ai acestei fete aveau însă adâncimi de mister și în luminile lor ghiceai zbuciumul unui suflet omenesc care se zbate, chinuit de cruzimea destinului. Negustorul îi povesti întâmplarea din viața acestei fete și rămase adânc impresionat.

— Crezi că se va mai întoarce vreodată? întrebase Neilson.

— Nicio grijă din partea asta. Echipajul își primește solda și partea din prada pe care a făcut-o, tot din doi în doi ani, or până atunci el a uitat de mult pe Sally. Sunt sigur că după ce s-a trezit și și-a dat seama că a fost răpit, a început să spumege de furie și s-a repezit la cei din apropierea lui, ca să-i omoare. Dar a fost silit să încleșteze pumnii și să tacă. Aș pune rămășag că peste o lună de zile și-a dat și el seama, că a fost cel mai cuminte lucru ce i se putea întâmpla, căci în felul acesta a reușit să scape din insula unde se împotmolise.

Neilson însă nu mai era în stare să-și alunge din minte întâmplarea aceasta. Probabil, sănătatea exuberantă a lui Red îl obseda, tocmai din pricină că el era bolnav și slăbit. Fiind el însuși un bărbat urât și cu înfățișare puțin simpatică, aprecia foarte mult grația altora. Nu fusese niciodată îndrăgostit nebun și fără îndoială nici de el nu se îndrăgostise nimenea nebunește. Farmecul exercitat în mod reciproc de cei tineri, unul asupra altuia, îi umplea sufletul de o mulțumire nebănuită. I se părea că dragostea lor reprezintă farmecul inefabil al absolutului. Se întoarse deci din nou la coliba de la marginea râului. Avea darul de a învăța cu ușurință limbile străine și fiind obișnuit să muncească stăruitor, sacrificase foarte mult timp pentru a-și însuși dialectul local al indigenilor. Credincios vechilor lui obiceiuri, începuse să adune materialul necesar pentru un studiu asupra dialectelor din Samoa. Bătrâna care sta în aceeași colibă cu Sally, îl pofti înăuntru, ca să se odihnească. Îi întinse o cupă de *kava* și câteva țigări. Era mulțumită că putuse găsi pe cineva cu care să stea de vorbă, iar în timp ce bătrâna clănțănea din gură, el se uita la Sally. Fata aceasta îi aducea aminte de statuia lui Psyche pe care o văzuse la muzeul din Neapole. Silueta ei avea aceeași puritate a liniei ca și o statuie, căci deși născuse un copil, își păstrase toată înfățișarea feciorelnică.

Abia după ce o văzu de două sau de trei ori la rând, reuși să o determine să vorbească cu el. Dar și de astă dată nu vorbi altceva,

decât îl întrebă, dacă nu cumva la Apia a întâlnit un bărbat cu numele de Red. Trecuseră doi ani de când dispăruse, dar se vedea limpede că se gândește mereu la întoarcerea lui.

Nu trecu prea mult și Neilson își dădu seama că s-a îndrăgostit de ea. Ajunsese într-o altfel de stare, încât trebuia să se stăpânească din toate puterile, pentru a nu se duce în fiecare zi la coliba de la marginea râului, dar chiar atunci când nu se ducea, gândurile lui nu se puteau despărți de ea nicio clipă. La început, știind că el este un muribund, nu dorea altceva decât să o poată vedea și din când în când s-o audă vorbind, așa că dragostea lui nemărturisită îi umplea sufletul de o nesfârșită fericire. Se simțea încântat de înfățișarea ei inocentă și nu-i cerea nimic altceva, decât cel mult să poată însăila împrejurul ființei ei pline de grație, un păienjeniș de visuri încântătoare. Dar viața în aer liber, temperatura constantă, odihna, viața simplă și calmă, avură un efect neașteptat asupra sănătății lui. În timpul nopților temperatura nu i se mai urca la limitele atât de înspăimântătoare ca până acuma, tușea mult mai puțin și începuse să se îngrașe; trecură șase luni fără să mai aibă nicio hemoragie, și cu totul pe neașteptate începu să-și dea seama că ar putea să se facă bine. Cunoștea în toate amănuntele boala de care suferea și nădejdea că ar putea să se vindece, începu să-și facă loc în sufletul său. Simțea o adevărată mulțumire să se poată gândi iarăși cu încredere la viitor, și făcea planuri. Era evident că nu se putea gândi la niciun fel de activitate de aci înainte, dar putea trăi în aceste insule din micul venit pe care-l avea, care în alte părți nu i-ar fi fost de ajuns, dar aci întrecea cu mult nevoile lui. Putea cultiva palmieri; îngrijirea unei mici plantații îi va da de lucru și va putea să-și aducă biblioteca și pianul; dar în același timp înțelegea că toate acestea nu sunt altceva decât paleative, cu care încerca să-și ascundă singura dorință ce-l preocupa.

În realitate el o dorea pe Sally. Nu dorea numai frumusețea trupului ei, ei și sufletul întunecat a cărui existență o bănuia dincolo de privirile îndurerate ale ochilor ei. Își închipuia că o va îmbăta cu dragostea lui și o va face să uite. În extazul de care era cuprins, își închipuia că va reuși să-i ofere aceeași fericire, despre care ea își închipuia că a pierdut-o pentru totdeauna, dar totuși se va întoarce, datorită unei minuni.

Îi propuse să trăiască împreună cu el, dar Sally refuză. Se aștepta însă la refuzul acesta din partea ei, așa că nu se lăsă abătut, căci era

convins că mai curând sau mai târziu totuși va accepta. Dragostea lui i se părea irezistibilă. Vorbi cu bătrâna care trăia în colibă și constată, nu fără mirare, că ea cunoștea demult sentimentele lui și împreună cu vecinii din împrejurimi, începuseră să stăruie pe lângă Sally, pentru a o determina să primească propunerea lui. În realitate orice femeie indigenă se simte măgulită, când i se oferă ocazia să trăiască împreună cu un european, și Neilson – ținând seama de obiceiurile din insulă – era considerat de indigeni drept om bogat. Negustorul în casa căruia era găzduit, se duse la Sally și-i spuse să nu fie proastă; o astfel de ocazie nu i se va mai oferi niciodată, și după atâția ani de absență, ar fi fost caraghios să-și închipuie că Red se va mai întoarce. Încăpăținarea fetei nu făcea decât să adâncească și mai mult dorința lui Neilson, așa că dragostea lui care la început fusese o dorință cât se poate de curată, deveni patimă. Era hotărât să înlăture orice piedică ce i-ar putea sta în cale. Lui Sally nu-i mai dădea răgaz nici să răsufle, așa că în cele din urmă, sătulă de stăruințele lui și de vorbele cu care vecinii încercau s-o înduplece, uneori cu bunăvoință, altădată supărați, sfârși prin a ceda. Dar ziua următoare, când se duse extaziat la ea ca s-o vadă, constată că în timpul nopții coliba în care fusese fericită împreună cu Red, arsese până la pământ. Bătrâna se repezi în calea lui și începu să-i povestească supărată, ce nebunie a făcut Sally, dar el o feri din cale, căci amănuntul acesta nu putea să aibă nicio însemnătate pentru el; în locul colibei va clădi un bungalou. O casă în stil european va fi mult mai corespunzătoare, în cazul când își va aduce biblioteca și pianul, așa că va avea mai mult loc, ca să se instaleze.

Astfel clădise căsuța în care trăia acuma de ani îndelungați și Sally devenise soția lui. Dar după primele săptămâni de fericire, în timpul cărora se mulțumise cu ceea ce Sally îi putuse da din sufletul ei, Neilson avu parte de foarte puțină mulțumire în căsnicia lui. Se învoise să-i cedeze, numai datorită stăruințelor și plictiselii, dar nu-i dase din trupul și din sufletul ei decât ceea ce crezuse că este cu totul lipsit de însemnătate. Sufletul acestei femei pe care l-ar fi dorit din toată puterea, îl scăpase printre degete. Prevedea că pentru femeia aceasta el nu înseamnă nimic. Iubea și acuma pe Red și nu se gândea decât la întoarcerea lui. Neilson prevedea că, indiferent de dragostea, de duioșia, bunătatea și generozitatea cu care se purta față de ea, femeia aceasta l-ar îi părăsit fără părere de rău la primul semn ce l-ar fi primit de la Red. Nu se va gândi nicio clipă la deznădejdea în care

l-ar lăsa. Se simți cuprins de spaimă și încercă în toate chipurile să se apropie de sufletul ei care i se împotrivea din toate puterile. Dragostea lui începu să devină violentă. Încercă să obțină supunerea ei datorită blândeții, dar femeia rămânea nesimțitoare ca de piatră; se prefăcea indiferent, dar ea nici nu se sinchisea. Uneori își pierdea răbdarea și se certa cu ea, dar femeia se mulțumea să plângă fără să protesteze. Altădată își zicea că femeia aceasta nu este nimic altceva decât minciună, că însuși sufletul ei nu este altceva decât o invenție a lui proprie, și că niciodată nu va putea răzbate până în acest sanctuar, pentru motivul pur și simplu că el nu există. Dragostea lui deveni pentru el un fel de închisoare, din care ar fi vrut să evadeze, dar nu avea curajul și nici puterea să întindă mâna și să-și deschidă ușa – de altceva n-ar fi fost nevoie – și să iasă afară unde-l aștepta libertatea. Patima aceasta ajunsese o adevărată tortură și în cele din urmă deveni insensibil la chinurile prin care trecea, deoarece vedea că încercările lui sunt zadarnice. Focul nestins ce-i prăjea sufletul, începu să se domolească și reuși să nu se mai uite înfuriat la ea, ci numai cu o ușoară înfiorare de nemulțumire, când o vedea că-și îndreaptă ochii spre puntea aruncată peste râu. De ani de zile trăiau unul lângă altul, legați numai de puterea obișnuinței și a nepăsării față de ceea ce va veni, iar astăzi îi venea și lui să zâmbească, de câte ori își aducea aminte de pasiunea lui stinsă. Acum era femeie bătrână, căci femeile din insulele acestea îmbătrânesc repede, dar deși nu o mai iubea, o trata totuși cu multă îngăduință. Femeia nu-i pricinuia nicio supărare, căci îl lăsa în pace, și el se mulțumea cu pianul și cărțile lui.

Gândurile acestea ale lui, îi treziră din nou pofta de vorbă.

— Astăzi, când mă gândesc la scurtul episod de dragoste nemăsurată dintre Red și Sally, cred c-ar trebui să fie recunoscători soartei binevoitoare care i-a făcut să se despartă în momentul când dragostea lor mai părea că este la apogeu. Au suferit amândoi, dar au suferit cu sufletul plin de senzația frumosului. Niciunul dintre ei n-a avut parte de adevărata tragedie a dragostei.

— Nu știu dacă te-am înțeles tocmai bine, ce vrei să spui, zise căpitanul și se uită la el.

— Tragedia dragostei nu este moartea și nici despărțirea. Ce crezi, cât timp ar mai fi trebuit să treacă până când unul dintre ei ar fi încetat să mai iubească pe celălalt? O, e îngrozitor să te uiți la femeia pe care ai iubit-o din toată puterea sufletului și a trupului, așa că-ți

închipui că nu ești în stare să te desparți de ea nici pentru o clipită, ca pe urmă să-ți dai seama că puțin ți-ar păsa, dacă o vei mai întâlni în viață. Tragedia dragostei este indiferența.

Dar în timp ce vorbea, se întâmplă ceva neobișnuit. Deși se adresa căpitanului, totuși părea că nu vorbește cu el; își formula gândurile în cuvinte, dar numai pentru el însuși, iar ochii, deși îndreptați spre bărbatul din fața lui, totuși nu-l vedeau pe el. În fața lui începu să se închege o imagine, nu a celui pe care-l vedea, ci a altui bărbat. Părea că se uită într-una dintre oglinzile acelea care te desfigurează, făcându-te extraordinar de bondoc, sau extraordinar de deșirat; dar de astă dată se întâmplă ceva tocmai dimpotrivă, și în omul acesta gras și respingător, i se păru că vede o singură clipă închegându-se silueta delicată a unui adolescent. Se uită repede și cu atenție la el. Cum se făcea oare că întâmplarea îl făcuse să vină tocmai în partea aceasta? Simți un fior împrejurul inimii și păru că i se taie respirația. O bănuială năstrușnică îi trecu prin minte. Gândul acesta i se părea imposibil, dar totuși putea să fie și realitate.

— Pe dumneata cum te cheamă? întrebă el cu totul pe neașteptate.

Obrazul căpitanului se contractă și începu să râdă batjocoritor. Expresia lui părea malițioasă și extrem de vulgară.

— A trecut vreme atât de îndelungată de când nu mi-am mai auzit numele, încât aproape l-am uitat și eu. Dar de treizeci de ani, de când vântur mările împrejurul acestor insule, toată lumea îmi zice Red.

Trupul lui de matahală diformă se cutremură de spasmele râsului. Era respingător la vedere. Neilson se înfioră de scârbă. Red părea încântat. Și din ochii lui injectați de sânge, lacrimile de veselie i se desprindeau una după alta, scurgându-i-se în lungul obrajilor bucălați.

Neilson tresări, căci exact în clipa aceasta în odaie intră o femeie. Era o indigenă, cu mișcări autoritare, voinică, fără să fie prea grasă, cu obrazul oacheș, căci indigenii devin tot mai oacheși, pe măsură ce îmbătrânesc, și cu părul aproape cărunt. Era îmbrăcată într-un halat și prin pânza subțire și neagră i se vedeau sânii mari și lăbărțați. Aceasta era clipa mult așteptată…

Spuse lui Neilson ceva în legătură cu treburile casei și el îi răspunse. Dar se întrebă, oare pentru ea, glasul său părea acuma tot atât de firesc, cum i se părea și lui? Se uită indiferentă la bărbatul care sta în fotoliul din apropierea ferestrei, pe urmă ieși din cameră. Clipa mult așteptată sosise și trecuse.

Vreme de câteva minute Neilson nu mai zise nimic. Se simțea înfiorat de o stranie senzație. Pe urmă adăugă:

— Mi-ai face plăcere, dacă ai vrei să cinezi împreună cu mine. Vei mânca ce se va găsi.

— Nu cred să pot întârzia, răspunse Red. Trebuie să mă duc până la negustorul Gray, să-i predau marfa pe care i-am adus-o, și pe urmă să plec fără întârziere. Mâine aș vrea să fiu din nou la Apia.

— Voi trimite un băiat cu dumneata, ca să-ți arate drumul.

— Ești foarte amabil!

Red se ridică de pe scaun cu greutate și suedezul chemă un băiat care lucra pe plantația din fața casei. Îi spuse unde vrea să se ducă străinul și băiatul o luă în lungul punții. Red apucă pe urma indigenului.

— Vezi, să nu cazi în râu, strigă Neilson.

— Nici vorbă de așa ceva.

Neilson se uită după el cum se leagănă pe punte și după ce ajunse dincolo și se pierdu printre trunchiurile palmierilor, el rămase nemișcat, uitându-se mereu în partea aceea. Apoi intră în casă și se lăsă cu greutate într-un fotoliu de trestie. Vasăzică acesta era bărbatul care tulburase fericirea lui? Acesta era cel pe care Sally îi iubise atâția amar de ani și a cărui întoarcere o așteptase cu atâta deznădejde? Situația i se părea grotescă. O furie nebună părea că încearcă să pună stăpânire pe el și-i venea să sară în picioare și să zdrobească totul împrejurul său. Îl înșelaseră; ei doi ajunseseră și ziua revederii, dar nu se recunoscuseră. Începu să râdă nestăpânit și hohotele lui continuară, până când deveniră un spasm de isterie. Destinul își bătuse joc de el, și acuma era om bătrân.

Într-un târziu apăru și Sally, ca să-i spună că e gata cina. Se așeză la masă, pe scaunul din fața ei și încercă să mănânce. Se gândea, ce ar zice oare femeia aceasta, dacă i-ar spune că străinul pântecos și bătrân, matahala pe care o văzuse așezată pe scaunul din apropierea ferestrei era iubitul la care se gândea cu aceeași dragoste pătimașă, cu care-l iubise în tinerețea ei. Cu ani în urmă, când se simțea cutremurat de revoltă împotriva ei, din pricina indiferenței cu care-l trata, ar fi fost mulțumit să-i poată spune o astfel de veste. I-ar fi făcut plăcere să o poată și el răni, tot atât de adânc, cât îl rănise ea pe el, deoarece revolta față de ea izvora din cea mai curată iubire. Dar acuma femeia aceasta nu-l mai interesa. Ridică din umeri cu nepăsare.

— Ce căuta omul de adineaori? întrebă ea curioasă.

Nu-i răspunse numaidecât. Era și ea bătrână; o indigenă grasă și bătrână. Se întrebă cum de a putut iubi pe femeia aceasta cu atâta ardoare. Îi pusese la picioare tot tezaurul sufletului său, dar ea nici nu se sinchisise. Tot ce făcuse el, nu fusese altceva, decât risipă fără de folos. Iar acuma când se uita la ea, femeia aceasta nu-i inspira decât dispreț. În sfârșit, ajunsese la capătul răbdării.

— Este căpitanul unei goelete. A venit de la Apia.

— Da.

— Mi-a adus știri de acasă. Fratele meu mai mare este grav bolnav și va trebui să plec.

— Vei lipsi vreme îndelungată?

Bărbatul ridică din umeri.

• IAZUL

În ziua când Chaplin, proprietarul hotelului Metropole din Apia m-a prezentat lui Lawson, nu am dat omului acestuia o atenție mai deosebită. Ne așezasem înainte de amiază în hol, în fața unui pahar cu cocktail, și ascultam înveselit ultimele bârfeli din insulă.

Chaplin mă distra. De profesie era inginer miner și probabil era un gest caracteristic din partea lui, să se stabilească într-o localitate unde cunoștințele lui profesionale nu puteau fi de niciun folos. Cu toate acestea se spunea despre el că ar fi un inginer miner foarte priceput. Era bărbat mic de statură, nici gras, nici slab, cu părul negru, rărit pe creștetul capului și presărat cu fire cărunte, și avea o mustață mică, neîngrijită; obrazul îi era foarte aprins, parte din pricina căldurii, parte din pricina coniacului. În realitate el nu era decât un figurant al hotelului acestuia; o întreprindere modestă, cu două etaje, condusă de soția lui, o australiancă înaltă și uscățivă, cu gesturi impunătoare și categorice care putea să aibă vreo patruzeci și cinci de ani. Bărbatul acesta mititel, irascibil și de multe ori amețit de băutură, ar fi fost în stare să intre chiar în gaură de șarpe de frica ei, și călătorii care se opreau la hotel, aflau foarte curând despre violentele lor certuri conjugale, în timpul cărora femeia nu ezita să întrebuințeze pumnul și chiar piciorul, pentru a-și ține soțul la respect. Se știa despre ea, că după o noapte de beție avea obiceiul să-și încuie soțul în cameră și să-l muștruluiască timp de douăzeci și patru de ore, când îl puteai vedea pe terasă stând de vorbă cu oamenii care treceau pe stradă, căci se temea să iasă din cameră.

Omul acesta era un tip foarte interesant și aventurile prin care trecuse în viața lui de până acuma, fie că erau adevărate, fie că nu erau, meritau să-l asculți, așa că apariția neașteptată a lui Lawson care ne întrerupsese conversația, îmi pricinui o ușoară nemulțumire. Deși mai era mult până la amiază, totuși se putea vedea numaidecât, că Lawson își băuse o parte din provizia pe care era în stare s-o poarte, așa că am acceptat fără niciun entuziasm invitația lui de a mai lua un cocktail. Știam că Chaplin nu prea suportă alcoolul. Rândul pe care implicit eram obligat să i-l ofer, îl va da gata și pe urmă aveam de înfruntat privirile întunecate ale doamnei Chaplin.

Dar afară de asta în atitudinea lui Lawson nu era nimic ce te-ar fi

putut ispiti. Era un bărbat mic și slab, cu o față prelungă și gălbejită, cu o bărbie îngustă și lipsită de energie, cu un nas mare, cărnos și repezit înainte, iar sprâncenele îi erau negre și zbârlite. Totuși ochii lui foarte mari și neobișnuit de negri, erau foarte frumoși. Era o fire veselă, dar veselia lui nu mi se părea câtuși de puțin sinceră; veselia aceasta era numai la suprafață, un fel de mască sub care se ascundea de lume și dincolo de ea bănuiam existența unui temperament vulgar. Se vedea cât de colo că ține foarte mult să fie considerat drept un om *cumsecade* și era gata să-ți țină tovărășie la orice nebunii, dar fără să știu de ce anume, omul acesta mi se părea viclean și gata de orice tertipuri. Cu glasul răgușit povestea tot felul de nebunii, luându-se la întrecere cu Chaplin; vorbea despre chiolhanuri la clubul englez, care ajunseseră legendare, despre vânători care se sfârșeau întotdeauna cu beții crâncene și despre escapadele făcute la Sydney, cu ocazia cărora cea mai mare mândrie a lor era, că nu-și mai aduceau aminte de nimic ce s-a întâmplat, începând din momentul debarcării, până în clipa când luau vaporul ca să se întoarcă din nou acasă. Oamenii aceștia erau nici mai mult, nici mai puțin, decât doi bețivi ordinari. Dar chiar în timpul beției, căci după patru pahare cu cocktail erau amândoi amețiți, între oamenii aceștia era o mare deosebire. Chaplin era grosolan și vulgar, iar Lawson, oricât de beat ar fi fost, rămânea totuși un gentleman.

Într-un târziu Lawson se ridică, legănându-se pe picioare și dădu să plece.

— În sfârșit, acum eu plec acasă, declară el. Sper că voi avea ocazia să vă mai văd, înainte de cină.

— Ce face doamna? întrebă Chaplin.

— E foarte bine.

Îl văzui că iese în stradă, dar răspunsul pe care îl dăduse lui Chaplin avea ceva ciudat în felul în care-l intonase, așa că mă făcu să mă uit după el.

— Băiat cumsecade, zise Chaplin cu indiferență, după ce-l văzu că a ieșit la lumina de soare a străzii. Cel mai cumsecade băiat. Păcat că s-a dat la băutură.

Observația aceasta, venită tocmai de la Chaplin, nu era deloc lipsită de haz.

— Afară de asta, când se întâmplă să fie beat, nu se gândește decât la felul cum s-ar putea încăiera cu cineva.

— Se îmbată des?

— De câte trei, patru ori pe săptămână, de nu mai vede nici drumul pe unde trece. Dar toate acestea i se întâmplă numai din pricina vieții din această insulă și a lui Ethel.

— Cine este Ethel?

— Ethel este soția lui. S-a căsătorit cu o metisă. Fata bătrânului Brevald. A plecat cu ea de aici, căci altceva nici n-avea de făcut. Dar femeia nu s-a putut împăca să trăiască în alte părți de lume, așa că s-au întors din nou pe insulă. Cred că dacă va reuși să se îmbete ca să nu se mai trezească, într-o bună zi își va pune ștreangul de gât. Dar e băiat bun. Păcat că atunci când se îmbată, nu te mai poți apropia de el, sfârși Chaplin și începu să behăie zgomotos. Uite ce, eu mă duc să-mi bag capul într-un lighean cu apă rece. N-ar fi trebuit să beau ultimul cocktail. Așa se întâmplă întotdeauna, ultimul pahar te dă gata.

Se uită cu ochii tulburi la scara ce ducea spre camera unde era dușul, pe urmă cu o gravitate ce părea nelalocul ei, se ridică de pe scaun.

— Încearcă și apropie-te de Lawson, zise el. Este un om foarte citit. Când îl vei găsi treaz, să știi că vei rămâne mirat de ceea ce iese din gura lui. Este un om inteligent și merită să stai cu el de vorbă.

Cuvintele acestea puține ale lui Chaplin avură darul să-mi lămurească întreaga enigmă.

În aceeași seară, când tocmai mă întorceam dintr-o lungă plimbare, făcută pe litoralul mării, pe Lawson îl găsii din nou în holul hotelului. Sta îngrămădit într-un fotoliu de trestie și se uita la mine cu ochii sticloși. Se vedea cât de colo că toată după-amiaza băuse. Părea toropit de alcool și arăta întunecat și crunt la obraz. Câteva clipe se uită la mine, dar am băgat de seamă că nu este în stare să mă recunoască. În apropierea lui mai erau doi sau trei bărbați care jucau zaruri, dar nici nu-l băgau în seamă. Starea lui de ebrietate era un lucru obișnuit, așa că nimenea nu-i mai dădea atenție. M-am așezat și eu la masa de joc.

— Sunteți foarte primitori, n-am ce zice, se auzi glasul lui Lawson.

Se ridică de pe scaun și se îndreptă spre ieșire, împleticindu-se pe picioare. În atitudinea lui nu știu dacă ridicolul ar fi fost în stare să producă ilaritate sau să te revolte. După ce plecă, unul dintre cei de față se auzi spunând în batjocură.

— Mi se pare că Lawson a supt astăzi din gros.

— Când nu ești în stare să duci la băutură, e mai bine să cobori în

beci și să te așezi sub canaua butoiului.

Cine și-ar fi putut închipui că nenorocitul acesta ar putea să fie eroul unei aventuri romantice, sau că în felul lui de viață se împletesc emoțiile de duioșie și de groază, despre care se spune că sunt inexorabile, pentru a putea obține efectul tragic.

Pe urmă nu l-am mai văzut vreme de trei zile.

Într-o seară mă așezasem pe terasa de la primul etaj al hotelului, de unde puteam vedea tot lungul străzii, când simții că Lawson se apropie de mine și se așază pe un scaun. Era pe deplin treaz. Spuse ceva fără importanță și i-am dat un răspuns indiferent, ca apoi să adauge râzând, ca și când ar fi vrut să-și ceară scuze.

— Zilele trecute m-am îmbătat crâncen.

Nu răspunsei nimic. De fapt, nici nu aveam ce să-i răspund. Îmi scosei luleaua, crezând că voi reuși să alung țânțarii cu fumul ei, și mă uitam la indigenii care se întorceau acasă de la lucru. Umblau cu pași largi și domoli, călcând cu grijă și demnitate, iar lipăitul picioarelor lor desculțe, producea un sunet surd și straniu. Părul lor negru, uneori neted, altădată cârlionțat, era decolorat cu apă de var și în cazul acesta înfățișarea lor părea de o extraordinară distincție. Erau înalți și foarte bine făcuți. Pe urmă trecu un grup de lucrători mărunți din insulele Salomon, care cântau. Aceștia erau mult mai mici decât cei din Samoa, negri ca tăciunele, cu capetele mari și părul zbârlit, vopsit în roșu. Din când în când se vedea câte un alb într-o trăsurică sau intrând călare în curtea hotelului. Două sau trei goelete își oglindeau siluetele zvelte în apele adormite ale ghiolului.

— Nu știu ce altceva ai putea face într-o localitate ca aceasta, decât cel mult să tragi la măsea, declară Lawson într-un târziu.

— Nu-ți place Samoa? întrebai eu cu indiferență, așa ca să nu tac.

— E frumoasă, nu-i așa?

Cuvântul pronunțat de el părea extrem de nepotrivit, pentru a putea descrie farmecul nebănuit al acestei insule, așa că începui să zâmbesc și tot zâmbind, mă întorsei spre el. Am tresărit, văzând expresia oglindită în ochii lui frumoși și adânci, o expresie de insuportabilă durere; ochii aceștia trădau adâncul tragic al unei emoții de care nu l-aș fi crezut niciodată capabil. Dar această expresie se stinse numaidecât și-l văzui că zâmbește. Zâmbetul lui era atât de simplu și de naiv. Îi schimba trăsăturile feței atât de mult, încât m-am gândit că primul sentiment de aversiune ce-mi inspirase omul acesta în ziua când îl cunoscusem, nu are niciun temei.

— Când am sosit pentru prima dată pe această insulă, am cutreierat-o în toate părțile.

O clipă nu mai zise nimica, pe urmă adăugă:

— Acum trei ani am plecat, cu gând să nu mă mai întorc niciodată dar m-am întors. (Ezită din nou). A fost dorința soției mele, să ne întoarcem. Ea s-a născut în această insulă, probabil știi.

— Da știu.

Tăcu din nou, pe urmă făcu o observație în legătură cu Robert Louis Stevenson. Mă întrebă dacă am văzut Vailima. Presimțeam că își dă toată silința să fie cât mai amabil față de mine, dar nu știam de ce. La urmă începu să-mi vorbească despre operele lui Stevenson și foarte curând după aceea conversația noastră se abătu asupra subiectelor din Londra.

— Cred că Covent Garden este și acuma în plin sezon, declară el. Mi se pare că aici, mai mult decât orice altceva, îmi lipsesc spectacolele de operă. Ai văzut *Tristan și Isolda*?

Îmi puse această întrebare pe un ton, ca și când răspunsul ar fi fost de o importanță esențială pentru el, iar când îi răspunsei – presupun cu oarecare indiferentă – în mod afirmativ, am constatat că este foarte mulțumit. Începu să vorbească despre Wagner, nu în calitate de muzician, ci ca un om simplu care a gustat e mulțumire emotivă și care nu se simte în stare să și-o explice.

— Cred că orașul Bayreuth este localitatea pe care ar fi trebuit s-o vizitez, declară el. Din nenorocire n-am avut niciodată banii de trebuință. Dar la urma urmelor cred că ai putea să dai și peste ceva mult mai rău, decât Covent Garden, cu luminile lui, cu femeile acelea îmbrăcate ca niște paparude și ceea ce se cântă acolo. Primul act din *Walkyria* este destul de bun, nu-i așa? Dar sfârșitul lui *Tristan,* Sfinte Doamne!

Ochii îi scăpărau scântei și obrazul îi radia, încât nici nu-ți venea să crezi că este același bărbat cu care vorbisem adineaori. Pe obrazul lui livid și tras se vedea o rumeneală adâncă, așa că nu am mai ținut seamă de glasul lui răgușit și cu sonorități neplăcute.

— Doamne, ce n-aș da să fiu astă-seară la Londra. Cunoști restaurantul Pall Mall? Eu mergeam foarte des pe acolo. Să văd Piccadilly Circus cu toate vitrinele luminate și lumea îngrămădită pe străzi. E o adevărată plăcere să te oprești pe marginea trotuarului și să te uiți după șirurile de autobuze și taxiuri care trec necontenit, de parcă nu se mai sfârșesc niciodată. Îmi place și Strand. Care sunt

versurile acelea despre Dumnezeu și Charing Cross?

Tresării și mă uitai la el mirat.

— Probabil vorbești despre versurile lui Thomson? l-am întrebat eu?

I le-am recitat:

Când simți tristețea că te apasă
De ce să stai cu fruntea în jos;
A lui Iacob scară o vezi de acasă.
Proptită în cer și în Charing Cross

Oftă aproape imperceptibil.

— Am citit și eu *Ogarul Cerului.* Este un poem foarte bun.

— Așa spune toată lumea, murmurai eu.

— În părțile acestea nu găsesc pe nimenea care să fi citit ceva. Toți își închipuie că lectura este pierdere de vreme.

Pe obrazul lui tremura o umbră de regret și mi se păru că ghicesc sentimentul care-l făcuse să se apropie de mine. Eu eram o umbră din trecutul pe care-l regreta și un sol al vieții pe care el nu o va mai întâlni niciodată. Din pricină că eu venisem de curând de la Londra, orașul pe care el îl adora, se uita la mine cu respect și cu invidie. Probabil trecuseră cinci minute de când tăcea și când îl auzii că începe din nou, glasul lui mi se păru de o intensitate care mă făcu să tresar:

— M-am săturat, nu mai pot, declară, el. M-am săturat!

— În cazul acesta, de ce nu pleci? îl întrebai eu.

Se întunecă la față.

— Sunt atacat la plămâni. N-aș mai putea suporta iernile din Anglia.

În clipa aceasta pe terasă apăru un bărbat și Lawson nu mai zise nimica.

— E tocmai vremea de udătură, declară noul sosit. Cine bea cu mine un păhărel de Scotch? Lawson, ce zici?

Lawson păru că revine din altă lume. Se ridică în picioare.

— Haideți să coborâm la bar, răspunse el.

După ce plecă, începui să mă gândesc la el cu mai multă simpatie decât m-aș fi așteptat. Omul acesta era o enigmă pentru mine și mă interesa. L-a câteva zile după aceea am întâlnit pe soția lui. Știam că sunt căsătoriți de cinci, șase ani și am rămas mirat, văzând că și

astăzi pare extrem de tânără. Se vede că atunci când se căsătoriseră, nu avea mai mult de șaisprezece ani. Era adorabil de frumoasă. Nu era cu nimic mai oacheșă decât o spaniolă, mică de statură, cu mâini și picioare ca niște jucării, cu mijlocul mlădios și subțire. Trăsăturile obrazului ei erau foarte delicate, dar ce mă mira mai mult, era tocmai distincția ce o vedeam în toată înfățișarea ei; de obicei metisele par grosolane și greoaie, dar cu toate acestea soția lui Lawson era de o eleganță care părea că-ți taie respirația de la prima vedere. În femeia aceasta se ascundea o eleganța și o distincție extrem de rară, care te făcea să te miri că o poți găsi tocmai în lumea în care trăia, și te făcea să-ți aduci aminte de celebrele frumuseți de la curtea lui Napoleon al III-lea, despre care se vorbea în toată lumea. Deși era îmbrăcată într-o rochiță de muselină și purta o pălărie simplă de paie, era de o eleganță care-ți sugera femeile din înalta societate. Femeia aceasta trebuie să fi fost o ființă încântătoare, pe vremea când a cunoscut-o Lawson.

Sosise de-a dreptul din Anglia, pentru a lua conducerea unei sucursale înființate în localitate de o bancă, și ajungând în Samoa, tocmai la începutul sezonului de timp frumos, își luase o cameră la hotel. Nu trecu mult și cunoscu pe toată lumea. Viața în această insulă este plăcută și ușoară. Îi plăcea să participe la conversațiile lungi și calme ce se angajau în holul hotelului, și să-și petreacă serile vesele la clubul englez unde prietenii săi jucau biliard. Îi plăcea localitatea Apia, cu casele ei resfirate pe marginea golfului, cu magazinele bungalourile și colibele indigenilor. Veneau apoi week-end-urile când se ducea călare la câte un plantator și petrecea o noapte sau două în munți. Înainte de asta nu cunoscuse niciodată libertatea și nici răgazul. Lumina soarelui îl îmbăta. Când se întâmpla să treacă de-a călare pe mijlocul hățișului din marginea junglei, își simțea capul vâjâind de atâta frumusețe pe care o vedea risipită împrejurul său. Regiunea era extrem de rodnică. Pădurea, în mare parte rămasă încă virgină, îți oferea un spectacol de tulburător mister, cu copacii ei înalți și stranii, cu vegetația și vrejurile de viță ai cărei cârcei se agățau pe ramurile copacilor, alergând la mare distanță.

Dar impresia cea mai puternică i-o făcuse un iaz care se găsea la o depărtare de doi, trei kilometri de Apia și unde se ducea de multe ori seara, ca să se scalde. Un râuleț gâlgâia peste stânci în torenți repezi și forma un iezăr adânc, ca apoi să se scurgă domol și limpede spre

un vad făcut de indigeni, cu ajutorul bolovanilor și stâncilor, aici veneau să facă baie și uneori să-și spele rufele. Pe maluri, palmierii de cocos, cu eleganța lor sfidătoare se înșiruiau în rânduri dese, cu trunchiurile înfășurate în liane și oglindindu-se în apa străvezie. Era exact același peisaj pe care-l puteai vedea printre colibele din Devonshire, dar totuși cu oarecare deosebire, deoarece aici aveai bogăția plină de risipă a tropicelor, suflul patimii și o mireasmă a cărei nostalgie îți topea sufletul. Apa era răcoritoare, dar fără să fie rece și era o adevărată plăcere, după fierbințeala de cuptor a zilelor. Baia în iazul acesta îți înviora nu numai trupul, ci și sufletul.

La ceasul când Lawson ieșea în partea aceasta, nu era nimenea prin apropiere și sta vreme îndelungată, fie înotând în apa limpede care-l legăna, fie întins pe malul râului și zvântându-se sub razele domolite ale soarelui coborât spre asfințit, bucurându-se de singurătate și liniștea ce se închega împrejurul lui. Pe vremea aceea nu-i părea rău de Londra și de felul de viață pe care-l lăsase în urma lui, deoarece aici viața i se părea desăvârșită și nouă, în toate manifestările ei.

Într-o seară, de astă dată se întâmplă să vadă pentru prima dată pe Ethel.

Fusese ocupat toată ziua cu redactarea scrisorilor care trebuiau să plece cu poșta de a doua zi, așa că sosi la iaz pe înserate, când întunericul începuse să coboare. Legă calul de trunchiul unui copac și coborî spre țărm. Pe malul apei văzu o fată care sta singură, și la zgomotul ușor al pașilor lui, se întoarse încet și se uită la el, pe urmă se lăsă în apă. Dispăru întocmai ca o naiadă când vede că un muritor încearcă să se furișeze în apropierea ei. Rămase mirat și-i venea să râdă, întrebându-se unde a putut să dispară. Începu să înoate în josul râului și puțin după aceea o văzu pe un colț de stâncă. Se uita la el fără niciun fel de curiozitate. Lawson dădu un chiot și o salută în dialectul samoan.

— *Talofa*!

Fata îi răspunse și o văzu că zâmbește pentru prima dată, pe urmă își dădu drumul din nou în apă. Înota cu ușurință și părul i se vedea tremurând ușor pe apă. O urmări cu ochii cum trece iazul și iese pe celălalt mal al râului. Ca toate indigenele, fata se scalda într-un fel de halat care i se înfășurase împrejurul formelor delicate ale trupului, începu să-și răsucească părul ca să și-l stoarcă de apă și rămase nemișcată și indiferentă, așa că acuma părea mai mult o ființă

mitologică a apelor sau a pădurii. Constată că este metisă. Înotă în partea unde se oprise și ieșind pe țărm, încercă să vorbească cu ea în engleză.

— Ai venit foarte târziu.

Cu o mișcare a capului fata își aruncă părul pe spate și-l lăsă să se răspândească în valuri.

— Îmi place să vin la iaz când sunt numai singură, răspunse ea.

— Tot așa și mie.

Fata începu să râdă cu sinceritate nefățarnică, caracteristică indigenilor. Își trecu peste cap un halat uscat și dădu drumul celui în care se scăldase, apoi făcu un pas și-i căzu la picioare. După ce-l stoarse, se pregăti de plecare. O clipă se opri nehotărâtă, pe urmă se depărtă fără să mai zică nimica. Noaptea se lăsă pe furiș și întunericul se îngroșa pe deasupra iazului.

Lawson se întoarse la hotel și descriind-o celor care erau la bar și beau cocktailuri, află cine este. Tatăl ei era un norvegian cu numele Brevald, pe care-l puteai vedea de multe ori la barul hotelului Metropole, bând un pahar de rom subțiat cu apă. Era un moșneag mic de statură, răsucit și noduros întocmai ca un copac îmbătrânit, care venise în aceste părți de patruzeci de ani, în calitate de secund al unei corăbii. În viața lui fusese fierar, negustor, plantator. Într-un rând reușise să facă avere, dar fusese ruinat de marele uragan de prin anii nouăzeci, așa că astăzi singura lui posibilitate de existență era mica lui plantație de palmieri de cocos. Avea patru soții indigene, spunea el râzând, și o droaie de copii pe care nici nu-i mai știa câți sunt cu toții. Dar o parte dintre copiii lui muriseră, alții plecaseră în lume, așa că singura care mai rămăsese în casa lui era Ethel.

— E un boboc de fată, spunea Nelson, primul matelot de pe *Moana.* I-am făcut de câteva ori cu ochiul, când am întâlnit-o, dar mi se pare că la fata asta nu merge deloc așa ceva.

— Ascultă băiete, se amestecă unui cu numele Millen, bătrânul Brevald nu e atât de prost cum poate ți-ai închipuit. El caută un ginere care să fie dispus să-i asigure o viață fără de griji pentru restul zilelor ce i-au mai rămas de trăit.

Felul acesta de a vorbi despre fată, al celor doi bărbați, nu putea fi pe placul lui Lawson. Pentru a schimba vorba, făcu o observație în legătură cu șalupa care trebuia să plece a doua zi. Dar seara următoare se îndreptă din nou spre iaz. Ethel sosise înaintea lui și misterul apusului de soare, tăcerea adâncă din apropierea apei, grația

palmierilor de pe țărm, contribuiau la accentuarea farmecelor ei, dându-i o adâncime și o vrajă care te făcea să-ți simți sufletul înfiorat de emoții necunoscute. Din cine știe ce pricină Lawson nu-i spuse de astă dată nicio vorbă. Fata nu-i dădu atenție și nici nu se uită în partea unde era el. Înota în largul iazului, pe urmă se dădu la fund și ieși pe țărm, ca și când n-ar fi fost nimenea în apropierea ei. Lawson avea strania senzație, că a devenit invizibil. Prin mintea lui treceau frânturi de versuri aproape uitate, amintiri tulburi în legătură cu Elada despre care citise cu indiferență în cărțile de școală. După ce fata își schimbă halatul ud cu cel pe care-l adusese de acasă și plecă, Lawson găsi o floare de ibiscus, în locul unde se dezbrăcase. Era floarea pe care o purtase în păr și pe care și-o scosese, înainte de a intra în apă, iar acuma o uitase sau nu vrusese să și-o mai prindă după ureche. Ridică floarea și se uită la ea, cuprins de o emoție neașteptată. În primul moment se gândi să o păstreze, dar sentimentalismul acesta îl făcu să se revolte, și o aruncă. Totuși simți o ușoară strângere de inimă, când văzu floarea coborând în jos pe oglinda apei.

Se întrebă ce îndemn tainic ar putea să se ascundă în sufletul acestei fete, ca să coboare seara pe țărmul iazului ascuns între stânci și tocmai atunci când ar fi fost foarte puțin probabil că va întâlni pe cineva prin apropiere. Locuitorii acestor insule sunt oameni cărora le place apa mai mult decât orice. De aceea se scaldă indiferent unde, în fiecare zi cel puțin o dată, sau chiar de două ori; dar coboară în dulbine numai în grupuri vesele și râzând, familii întregi. De multe ori printre trunchiurile copacilor se întâmplă să vezi câte un grup de fete indigene, împreună cu fete metise, care se zbenguie în apa cascadelor dintre stânci. Părea că iazul acesta este legat de o anumită taină care atrăgea fata spre el, chiar împotriva voinței ei.

Noaptea se lăsase, misterioasă și tăcută, și Lawson își dădu drumul în apă, începând să înoate încet, ca să nu facă niciun zgomot, și coborî pe albie în jos prin întunericul fierbinte al nopții. Părea că apa mai păstrează mireasma trupului ei mlădios. Pe urmă se întoarse călare spre oraș, deasupra capului cu bolta cerului înstelat, și-și simțea sufletul împăcat cu toată lumea dimprejurul său.

Din ziua aceea începu să coboare în fiecare seară spre iaz și în fiecare seară o vedea pe Ethel. Nu trecu mult și reuși să înlăture timiditatea fetei care deveni veselă și prietenoasă. Se așezau împreună pe stâncile de deasupra cascadei, unde apa curgea vâjâind,

și strânși unul lângă altul se uitau la vâltoarea de la picioarele lor, urmărind înserarea care învăluia râul în misterele ei. Ar fi fost inevitabil să nu se afle despre întâlnirile acestea ale lor – în mările din miazăzi toată lumea știe ce fac ceilalți – și la hotel prietenii începură să facă glume grosolane pe socoteala lui. Lawson zâmbea și nu răspundea nimica. Nu făcea să se străduiască pentru a-i convinge că glumele acestea nu au niciun rost. Sentimentele lui erau absolut curate. Iubea pe Ethel, cum un poet ar iubi luna de pe cer. Se gândea la ea, nu ca la o femeie, ci ca la o ființă care nu face parte din lumea aceasta. Pentru el fata aceasta era însuși sufletul iazului.

Într-una din zile, trecând prin bar, văzu pe bătrânul Brevald, îmbrăcat în eterna lui salopetă albastră, ponosită, stând proptit cu coatele de contor. Fiind tatăl lui Ethel, crezu că e mai bine să vorbească cu el, și apropiindu-se de bar, comandă ceva, apoi se întoarse ca din întâmplare și invită pe bătrân să ia și el un pahar. Vreme de câteva minute vorbiră despre felurite zvonuri ce se auzeau prin oraș, și Lawson simți că ochii treji și albaștri ai norvegianului îl cercetează cu toată atenția. Atitudinea bătrânului acestuia nu era deloc plăcută. Părea un bărbat lingușitor, dar totuși dincolo de umilința moșneagului acestuia care se luptase cu soarta potrivnică și fusese înfrânt, Lawson simțea o umbră de vicleșug. Își aduse aminte că odinioară fusese comandantul unei goelete care făcea comerț cu sclavi sau *negustor de mierle,* cum li se zice în Pacific și de pe vremea aceea avea o hernie exagerată, cu care se alesese de pe urma unei răni primite în timpul unei încăierări ce o avusese cu niște indigeni din insulele Salomon. În clipa aceasta se auzi gongul care chema clientela la masa de amiază.

— Acum eu trebuie să plec, declară Lawson.

— De ce nu vii într-o zi pe la mine? întrebă Brevald cu glasul răgușit. Nu am o casă elegantă, dar așa cum este, vei fi totuși bine primit. Pe Ethel o cunoști.

— Voi veni cu plăcere.

— Duminică după-amiază, este timpul cel mai potrivit.

•

Bungaloul vechi și dărăpănat al lui Brevald era în mijlocul plantației de palmieri, la capătul unei poteci care se abătea din șoseaua ce ducea spre Vailima. Casa era împresurată din toate părțile de banani uriași. Cu frunzele sfâșiate de vânturi, aveau aceeași frumusețe tragică pe care ți-o inspiră o femeie drăguță, îmbrăcată în

zdrențe. Totul împrejur era murdar și neîngrijit. Purcei răpănoși și cu spinarea cârlig, râmau împrejurul casei și găinile cotcodăceau răşchiind gunoaiele împrăștiate în toate părțile. Pe terasă trândăveau trei sau patru indigeni. Când Lawson întrebă de Brevald, auzi glasul bătrânului care-l strigă din casă, și-l găsi așezat pe un scaun în salon, fumându-și luleaua scurtă de marinar.

— Ia loc și fă-te comod, zise, bătrânul. Ethel tocmai a plecat să se dichisească.

O văzu că apare. Era îmbrăcată în bluză și foi, iar părul îl purta pieptănat după moda europeană. Deși nu mai avea grația sălbatică și timidă a fetei pe care o vedea în fiecare seară pe malul iazului, părea totuși că este o ființă mai reală și deci te puteai apropia mult mai ușor de ea. Dădu mâna cu Lawson căruia i se întâmpla acuma pentru prima dată să-i simtă degetele în mâna lui.

— Cred că vei primi să bei o ceașcă de ceai împreună cu noi, zise fata.

Lawson știa că Ethel a fost crescută la școala misionarilor și-i venea să râdă, dar în același timp se simțea și impresionat de faptul că fata încerca să pară cât mai mondenă în fața lui. Masa era așternută și numaidecât după aceea apăru a patra soție a lui Brevald care aduse ceainicul. Era o indigenă frumoasă, fără să mai fie prea tânără, și nu vorbea decât câteva cuvinte englezești. Dar zâmbea fără încetare. Ceaiul era mai curând un fel de gustare copioasă, cu felii de pâine cu unt și o varietate infinită de prăjituri foarte dulci, iar conversația se desfășura în termeni cât se poate de solemni. Pe urmă, apăru o femeie bătrână cu obrazul ca o pungă, și cu pași ușori ca de umbră.

— Aceasta este bunica lui Ethel, declară Brevald și scuipă zgomotos pe dușumele.

Bătrâna se așeză pe marginea unui scaun, dar se vedea limpede că nu se simte la îndemână și că ar fi preferat să se așeze pe dușumele, cum era obișnuită. Nu zise nimic, ci începu să examineze pe Lawson cu ochii lucitori și fără să clipească. În bucătăria care era în spatele casei, cineva începu să cânte la acordeon și se auziră câteva glasuri care cântau un imn, dar se vedea limpede că ei cântă mai mult de plăcerea melodiei, decât îndemnați de credință.

După ce se întoarse din nou la hotel, Lawson se simți neobișnuit de mulțumit. Rămăsese adânc impresionat de felul rudimentar de viață pe care o duceau oamenii aceștia; în zâmbitoarea bunăvoință a

doamnei Brevald, în cariera fantastică a micului norvegian, în ochii misterioși și lucitori ai bunicii, i se părea că a descoperit ceva neobișnuit și pasionant. Felul lor de viață era mult mai firesc decât ceea ce văzuse el până acuma, căci părea mai aproape de pământul ocrotitor și rodnic; în clipa aceasta civilizația i se părea o povară, și datorită contactului cu acești oameni care erau de proveniență mai primitivă, se putea bucura de o libertate mult mai nestăvilită.

Încercă să scape cât mai curând de viața din hotel, care începuse să-l plictisească și se mută într-un bungalou propriu, frumos și alb, situat la marginea mării, așa că avea mereu în fața ochilor varietatea de culori a apelor ghiolului. Începuse să-i fie dragă insula aceasta frumoasă. Londra și Anglia nu mai aveau acuma nicio însemnătate pentru el, și ar fi fost mulțumit să-și poată petrece restul vieții în acest colț uitat de lume, bogat în bunuri trecătoare, plin de dragoste și mulțumire. Era hotărât ca, indiferent de obstacolele ce va trebui să le întâmpine, să se căsătorească totuși cu Ethel.

Dar în drumul său nu întâlni niciun fel de obstacol. În casa lui Brevald era întotdeauna binevenit. Bătrânul era foarte prevenitor și doamna Brevald zâmbea fără încetare. În timpul vizitelor ce le făcea în casa lor, avu ocazie să vadă, mai mult în trecere, câțiva indigeni care păreau că fac parte din familie. Într-un rând văzu un tânăr înalt și încins cu *lava-lava,* așezat pe un scaun, alături de Brevald; tot trupul îi era tatuat și avea părul decolorat cu apă de var; îi spuseră că este fiul fratelui doamnei Brevald. Totuși de cele mai multe ori indigenii aceștia se fereau din calea lui.

Ethel se purta foarte drăguță față de el și luminile ochilor ei ardeau în extaz de câte ori îl vedea că vine. Era o fată încântătoare și naivă. O ascultase entuziasmat, când începuse să-i povestească despre școala de misionare unde-și făcuse educația și despre călugărițele de acolo. Se ducea cu ea la cinematograful care tot din cincisprezece în cincisprezece zile rula câte un film și dansa cu ea tot timpul balului ce urma după terminarea spectacolului. La aceste spectacole lumea venea din toate părțile insulei Upolu, deoarece distracțiile erau foarte rare. Cu aceste ocazii putea vedea adunată întreaga societate din insulă; femeie europenilor care stăteau înțepate, nu cumva să se amestece printre oamenii care nu erau de seama lor, metisele foarte elegante în toaletele lor importate din America, pe urmă indigenii; rânduri întregi de fete oacheșe, îmbrăcate în halate largi și albe și tineri care păreau că nu se simt bine în pantalonii strâmți din pânză

și în pantofi albi. Era o adunare elegantă și veselă. Ethel era foarte mândră de faptul că poate arăta prietenelor ei pe admiratorul acesta alb care era nedespărțit de ea ca o umbră. Foarte curând se răspândi știrea că acest tânăr european avea de gând să se căsătorească cu ea și toate prietenele ei se uitau la ea cu invidie. Pentru o metisă era lucru mare să găsească un alb cu care să se căsătorească; la nevoie se mulțumeau și cu legături mai puțin normale, căci niciodată nu poți ști dinainte ce s-ar putea întâmpla mai târziu. Situația lui Lawson în calitate de director al băncii, îl făcea să fie partida cea mai căutată din întreaga insulă. Dacă nu ar fi fost atât de preocupat de Ethel, ar fi constatat că ochii multor fete erau îndreptați spre el, și ar fi văzut și ocheadele pe care i le aruncau doamnele din societatea europeană care se plecau una spre alta și începeau să-și vorbească în șoaptă, de câte ori îl vedeau.

Într-una din seri, când locatarii de la hotel Metropole tocmai gustau ultimul pahar cu whisky, înainte de a se duce la culcare, Nelson se adresă celor dimprejurul său:

— Ia ascultați, am auzit că Lawson vrea să se căsătorească cu fata aceea.

— În cazul acesta este un dobitoc, ripostă Miller.

Miller era un germano-american pe care la început îl chemase Müller, și era un bărbat înalt, gras și chel, cu un obraz rotund și complet ras. Purta niște ochelari încadrați în aur și cu lentile mari care-i dădeau o înfățișare de nătăfleață, dar umbla întotdeauna foarte bine îmbrăcat. Era bețiv la toartă, și gata oricând să stea până la ziuă „de dragul băieților”, dar totuși nu se îmbăta niciodată, era vesel, amabil și foarte șiret. Când era vorba despre afaceri, nimic nu putea fi pentru el mai important; reprezenta o firmă din San-Francisco care specula cu mărfurile ce se vindeau în această insulă; stămbărie, mașini și alte fleacuri, prin urmare amabilitatea lui era dictată de interesele negoțului pe care-l făcea.

— Habar nu are ce i se pregătește, adăugă Nelson. Ar trebui ca cineva să-i atragă atenția.

— Dacă vrei să mă asculți pe mine, atunci te sfătuiesc să nu te amesteci, zise Miller. Când cineva ține numaidecât să se facă de râs, atunci e mai bine să-l lași în apele lui.

— Sunt și cu de acord să te distrezi cât poftești cu fetele de pe aici, dar când e vorba să te căsătorești cu vreuna, atunci să știți că eu nu sunt atât de prost, ca să cad în lesă.

Chaplin era și el de față, așa că trebuia să-și spună părerea:

— Am văzut o mulțime de tineri care și-au încercat norocul, dar niciunul n-a scos-o la capăt.

— Dumneata Chaplin ar trebui să stai de vorbă cu el, adăugă Nelson. Îl cunoști mai bine decât oricare dintre noi.

— Eu sunt de părere că ar fi mai bine ca Chaplin să-și vadă de treabă, declară Miller.

Chiar la această epocă Lawson nu prea era simpatizat, așa că nimenea nu se interesa de ceea ce face. Însăși doamna Chaplin vorbi cu două sau trei doamne despre afacerea asta, dar se mulțumi să dedare că e păcat de el, iar când Lawson îi spuse categoric că este hotărât să se căsătorească, ar fi fost prea târziu să mai poată interveni.

Vreme de un an de zile Lawson fu fericit. Închirie un bungalou la marginea golfului împrejurul căruia se așterne orașul Apia, în apropierea unui sat indigen. Casa era ascunsă între palmierii de cocos și era cu fața spre albastrul strălucitor al Pacificului. Ethel umbla de colo până colo prin mica lor căsuță, și părea o ființă tot atât de adorabilă și plină de grație, ca și un tânăr animal al pădurilor, și era mereu veselă. Râdeau împreună pentru toate nimicurile și vorbeau tot felul de nebunii. Uneori veneau locatari ai hotelului să stea de vorbă împreună, și duminicile plecau de multe ori foarte departe, ca să viziteze pe câte un plantator care era căsătorit cu o metisă. Din când în când câte un negustor metis din Apia dădea o serată la care se duceau și ei. Față de Lawson metișii se purtau cu totul altfel decât până acuma. Căsătoria pe care o încheiase, îl făcuse să fie de o seamă cu ei, și astăzi îi ziceau *Bertie.* Îl luau de braț și-l pocneau cu palma în mijlocul spatelui. Lui îi plăcea să vadă pe Ethel în mijlocul acestor serbări familiare, căci îi străluceau ochii și râdea fără întrerupere, așa că-și dădea seama cât este de mulțumită. Din când în când în casa lor veneau rudele soției sale, bătrânul Brevald și mama ei, dar veneau și verișori și femei indigene înfășurate numai în halat sau bărbați și tineri încinși în *lava-lava,* cu părul vopsit în roșu și cu trupul tatuat. Când se întorcea de la bancă, îi găsea stând de vorbă și râdea cu îngăduință, uitându-se la ei.

— Nu te lăsa exploatată de oamenii aceștia, căci sunt în stare să ne roadă și ciolanele, spunea el.

— Acestea sunt rudele mele. Nu se poate să nu-i primesc și să nu-i ajut, când vin la mine.

Știa dinainte că atunci când un european se căsătorește cu o indigenă sau cu o metisă, rudele acesteia îl consideră drept o mină de aur care poate fi exploatată la nesfârșit. Se apropie de ea și cuprinzându-i obrazul în palme, o sărută înduioșat. Probabil soția lui nu-și dădea seama, că salariul său care era tocmai de ajuns pentru a duce viața de burlac, trebuia împărțit cu multă socoteală, când era vorba să mai întrețină și o soție, împreună cu toate cheltuielile casei. Curând după aceea Ethel îi născu un băiat.

Când Lawson luă copilul acesta pentru prima oară în brațe, își simți inima înfiorată de suflul rece al unei spaime neînțelese. Nu se așteptase ca acest copil să fie atât de oacheș. La urma urmelor acest copil nu avea decât o pătrime de sânge indigen, prin urmare nu exista niciun motiv ca el să nu arate exact ca un copil englez, dar uitându-se la copilul pe care-l ținea în brațe, cu trupul lui gălbui, cu ochii mari și negri, și capul acoperit cu părul negru și creț, copilul acesta avea înfățișarea unui copil indigen de pur sânge. Din ziua când se căsătorise soțiile europenilor nici nu se mai uitau la Lawson. Când se întâmpla să se întâlnească cu oameni în casa cărora fusese invitat la masă, pe vremea când era necăsătorit aceștia păreau că nu se simt tocmai la îndemână și deveneau exagerat de amabili.

— Doamna Lawson e bine? întrebau ei. Ești om cu noroc. Soția dumitale e foarte frumoasă.

Dar când se întâmpla să-i întâlnească împreună cu soțiile lor și Ethel era cu el, aceștia se simțeau rușinați de superioritatea cu care femeile o salutau. Lawson însă încerca să facă glume.

— Oamenii aceștia sunt tot atât de sălcii ca și apa de băltoacă în care cântă broaștele. Cred că voi dormi destul de bine, chiar dacă nu mă invită la seratele lor infecte.

Totuși, atitudinea aceasta a lor începuse să-l plictisească.

Copilul mic și negru din brațele lui întoarse obrazul spre el. Acesta era fiul său. Se gândi la copiii metiși din Apia. Toți arătau nesănătoși, trași la obraz și gălbejiți, și aveau o înspăimântătoare înfățișare de bătrânețe prematură. Îi văzuse la bordul unui vas care-i ducea la o școală la Noua Zelandă, unde primeau și elevi de cei cu sânge amestecat. Copiii erau adunați grămadă, dar deși păreau gălăgioși, în realitate erau foarte sfioși, din pricina deosebirii care-i ținea departe de oamenii albi. Când erau împreună, vorbeau limba indigenă. După ce deveneau mari, băieții se angajau ca funcționari cu salarii reduse din pricină că erau metiși; fetele dacă aveau noroc, se puteau căsători

eu câte un alb, dar băieții nu puteau face nimica, decât cel mult să se căsătorească cu o metisă ca și ei, sau cu o indigenă. Lawson făcu făgăduiala că pe fiul său, indiferent de sacrificii, îl va feri de o astfel de soartă umilitoare. Va trebui să se întoarcă în Europa cu orice preț. Iar după ce se apropie de Ethel, care zăcea sfârșită de puteri, dar totuși frumoasă, pe patul ei de suferință, înconjurată de femei indigene, hotărârea aceasta a lui deveni și mai puternică. După ce o va scoate din mijlocul rudelor, legătura dintre ei doi va deveni mai adâncă. O iubea cu înflăcărare și ar fi dorit să devină un trup și un suflet cu el, dar își dădea seama că în această insulă unde rădăcinile ei erau înfipte atât de adânc în tragediile vieții indigene, va fi incapabil s-o lege definitiv de el.

Începu să-și facă pregătirile în tăcere, îndemnat de cine știe ce instinct care-l obliga să nu vorbească nimănui despre planurile sale, și scrise unui văr al său din Aberdeen, care era coproprietar al unei Societăți de Navigație, spunându-i că sănătatea lui s-a îmbunătățit foarte mult (una dintre cauzele care-l determinaseră să se instaleze pe insulă), prin urmare, nu mai are niciun motiv, ca să nu se întoarcă în Europa. Stărui să-i găsească o slujbă, oricât de prost plătită, undeva în Deeside care era o localitate cu clima potrivită celor care suferă de afecțiuni pulmonare. Ca o scrisoare din Aberdeen să poată ajunge la Samoa, trebuia să treacă șase săptămâni, și fu nevoie de mai multe scrisori, pentru a putea ajunge la ceva definitiv. Prin urmare, avea timp suficient ca să poată pregăti pe Ethel. Ea rămase tot atât de încântată ca și un copil. Îi venea și lui să râdă, văzând-o că se mândrește în fața prietenelor ei, că va pleca foarte curând în Anglia; asta pentru ea însemna un pas înainte, căci în țara aceasta se va putea anglicaniza complet. Emoția plecării o făcea să nu-și mai găsească locul de mulțumire. Într-un târziu sosi o telegramă care-i aducea știrea că i se oferea o slujbă la banca Kincardineshire, Ethel nu mai știa ce să facă de fericire.

Când după lunga călătorie pe mare, se văzu instalat în micul orășel scoțian, cu casele lui de granit, Lawson își dădu seama de importanța ce o avea pentru el faptul că poate trăi din nou printre oameni de seama lui. La cei șase ani pe care-i petrecuse în Apia, se gândea ca la niște ani de exil, și își reluă, cu un fel de ușurare, singurul fel de viață care i se părea normal. Era o adevărată plăcere să poată juca golf și să poată pescui – căci pescuitul în apele Pacificului unde n-aveai decât să arunci undița ca să scoți peștii unul după altul, nu putea să

fie nicio plăcere – să poată citi ziarele cu știri din aceeași zi, să cunoască bărbați și femei care să fie de seama lui, oameni cu care să poată sta de vorbă; era nebănuit de plăcut să poată mânca fripturi de carne care n-a fost congelată și să bea lapte care n-a văzut cutia de conserve. Aici erau obligați să trăiască unul pentru altul, mai mult decât fuseseră la Apia și era foarte mulțumit că Ethel nu mai trebuia să poarte grija neamurilor ei. După doi ani de căsătorie, o iubea și astăzi cu atâta devotament, încât aproape nu putea trăi nicio clipită fără s-o vadă și simțea mereu prezentă dorința de a adânci intimitatea dintre ei. Dar amănuntul straniu era tocmai faptul că după prima emoție de la sosire, soția lui părea că se interesează mult mai puțin de noul lor fel de viață, decât și-ar fi închipuit el. Nu se putea obișnui cu noul mediu în care trăia. Se simțea copleșită de un fel de letargie. Când toamna blândă ajunse pe sfârșite și se făcu iarnă, Ethel începu să se plângă împotriva frigului. Jumătate din zi și-o petrecea stând întinsă pe pat, iar cealaltă jumătate tolănită pe canapea, uneori citind romane, dar de cele mai multe ori fără să facă nimica. Părea abătută și nemulțumită.

— Nu-ți face nicio grijă, draga mea, spunea Lawson. Te vei obișnui foarte curând cu viața de aici. Mai ai răbdare, până va veni vara și te vei convinge, că aici este aproape tot atât de cald ca și la Apia.

El se simțea mai bine și mai voinic decât se simțise ani de-a rândul înainte de asta.

Indiferența cu care Ethel își conducea gospodăria, atâta vreme cât trăiseră în Samoa, nu avea nicio importanță, dar în Scoția nu se putea continua în același fel. Când se întâmpla să vină cineva la ei, lui nu-i plăcea ca toate lucrurile din casă să fie val-vârtej și mai mult în glumă, punea el însuși mâna și începea să facă ordine. Ethel se uita la el cu indiferență. Ceasuri întregi și le petrecea jucându-se cu copilul. Vorbea cu el, gângurind limba din țara ei. Pentru a o face să se distreze, Lawson se împrieteni cu câțiva vecini și din când în când se duceau la micile serate ale acestora. Doamnele cântau romanțe de salon și bărbații le ascultau cu binevoitoare atenție. Ethel se simțea sfioasă și sta la o parte. Uneori Lawson se simțea cuprins de o spaimă neînțeleasă, așa că se apropia de ea și o întreba dacă se simte mulțumită.

— Da, sunt pe deplin mulțumită, răspundea ea.

Dar privirile îi erau învăluite de umbra unor gânduri pe care el nu le putea bănui. Femeia aceasta se retrăgea și se închidea în sufletul

ei, ca într-o găoace, așa că soțul ei presimțea că nici astăzi nu o cunoaște mai bine, decât o cunoscuse în ziua când o întâlnise pentru prima dată scăldându-se în iazul din Upolu. O presimțire neliniștitoare tremura într-însul și era convins că soția lui îi ascunde ceva, și pentru că își adora soția, presimțirea aceasta deveni o adevărată tortură pentru el.

— Cred că nu-ți pare rău că am placat din Apia? întrebă el într-un rând.

— Da de unde. Viața aici mi se pare foarte plăcută.

O nemulțumire obscură îl făcea să facă glume usturătoare în legătură cu insula pe care o părăsiseră și cu locuitorii ei. Ea zâmbea, dar nu răspundea niciodată nimica. Foarte rareori se întâmpla să primească din Samoa câte un teanc de scrisori ți în astfel de cazuri, vreme de o zi sau două rătăcea din odaie în odaie, cu obrazul întunecat și palid.

— Nimic nu mă va putea obliga să mă mai întorc pe insula aceea, declară el într-un rând. În astfel de regiuni n-are ce căuta un european.

Dar își dădu seama că uneori în absența lui, Ethel plângea. La Apia era vorbăreață și discuta vioaie amănuntele ce puteau fi în legătură cu viața lor de toate zilele, cum era de altfel obiceiul în partea locului; dar acuma părea că devine din ce în ce mai tăcută, și cu toate că-și da toată silința s-o distreze, ea rămânea indiferentă. Vedea că amintirile din viața pe care o trăise în Samoa o duceau tot mai departe de el și era grozav de gelos pe insula în care crescuse, de mare, de Brevald și de toți oamenii aceia oacheși la care acuma se gândea cu dezgust. Când vorbea despre Samoa, se uita la ea și începea să facă observații răutăcioase și batjocoritoare. Într-o seară de la sfârșitul primăverii, când mugurii fagilor începuseră să plesnească și apăruseră primele frunze crude, când tocmai se întorcea de la linksurile de golf, o găsi nu ca de obicei, întinsă pe canapea, ci stând la o fereastră. Pesemne îl aștepta. Se întoarse imediat ce-l auzi că a intrat în cameră, dar tresări, când o auzi că vorbește cu el în dialectul lui Samoa.

— Nu mai pot continua. Mi-e imposibil să mai trăiesc aici. Viața aceasta mi-a devenit nesuferită. Nu mai pot.

— Pentru numele lui Dumnezeu, vorbește ca o femeie civilizată, protestă el supărat.

Femeia se apropie de el și-i trecu brațele împrejurul trupului cu o

mișcare stângace, aproape barbară.

— Te rog, haide să plecăm. Să ne întoarcem la Samoa. Dacă mă obligi să stau aici, eu voi muri. Vreau să mă întorc acasă.

Patima cu care-i debită aceste cuvinte, se stinse pe neașteptate și izbucni în lacrimi. Lawson simți că toată supărarea i-a trecut și ridicând-o pe genunchi, începu să-i spună, că nu poate să renunțe la slujba pe care o are aici deoarece aceasta pentru el este singurul mijloc de trai. Locul pe care îl avusese la banca din Apia era ocupat demult, de altcineva. Prin urmare, nu mai avea de ce să se întoarcă. Încercă s-o facă să înțeleagă greutățile vieții din această insulă, umilințele la care vor fi expuși și situația dureroasă în care va fi condamnat să trăiască fiul lor.

— Scoția este o țară fără pereche, când e vorba despre educația copiilor. Școlile sunt bune și ieftine, iar după ce va termina liceul, se va putea înscrie la universitatea din Aberdeen. Voi face dintr-însul un adevărat scoțian.

Îi daseră numele de Andrew și Lawson ar fi vrut să-l facă doctor. Pe urmă, se va putea căsători cu o femeie albă.

— Mie nu mi-e rușine că sunt metisă, răspunse Ethel nemulțumită.

— Firește, draga mea, nu există niciun motiv pentru care să-ți fie rușine de așa ceva.

Simțindu-i obrazul catifelat, lipit de obrazul său, Lawson rămase adânc impresionat.

— Tu nici nu bănuiești cât te iubesc. Aș fi în stare să dau orice pe lume, pentru a putea să-ți spun ce se ascunde în sufletul meu.

Se întoarse și-i căută buzele, ca s-o sărute.

•

Se făcu vară. Văile din Highland erau verzi și încărcate de miresme, iar costișele erau acoperite de frunzișul vesel și lucitor al curpenilor. Zilele însorite urmau una după alta în această localitate retrasă și umbra fagilor era o adevărată plăcere, după dogoarea orbitoare a străzilor. Ethel nu mai vorbea despre Samoa și Lawson își simți nervii mai liniștiți. Își închipuia că soția sa a început să se împace cu noul fel de viață și presimțea că dragostea lui a toate copleșitoare, nu mai lăsă în sufletul ei loc de ajuns pentru altă dorință. Întruna din zile medicul circumscripției îl opri în stradă.

— Ascultă Lawson, soția dumitale ar trebui să fie mai prudentă și să nu facă baie în râurile acestea de munte. Cred că-ți dai seama că aici nu se poate face baie, ca în apele Pacificului.

Lawson rămase mirat de vorbele medicului și nu avu nici prezența de spirit, pentru a-i da răspunsul cuvenit.

— Eu nu știam că ea face baie în râu.

Medicul începu să râdă.

— A văzut-o o mulțime de lume și toți aceștia au început să vorbească; cred că o ușor de înțeles deoarece locul de dincolo, de pod nu este indicat pentru a face baie; de altfel, este și interzis, deși nu văd motivul pentru care s-a dat această ordonanță. Dar mă mir cum de poate suporta temperatura apei!

Lawson cunoștea destul de bine locul despre care vorbea medicul și cu totul pe neașteptate își aduse aminte că semăna cu iazul acela din Upolu, unde Ethel avusese obiceiul să se scalde în fiecare seară. Un râu limpede de munte, care cobora repede, strâns în albia lui șerpuită dintre stânci, ca ceva mai jos să formeze o dulbină adâncă și destul de largă, cu o plajă așternută cu nisip. Pe deasupra apei se întindeau ramurile dese ale copacilor, nu ale palmierilor de cocos, ci ale fagilor, iar printre frunze, razele de soare își făceau loc și tremurau pe oglinda apei. Amintirea aceasta îl făcu să tresară. I se părea că vede pe Ethel în fiecare zi oprindu-se pe marginea râului, unde începea să se dezbrace încet pe țărm și să-și dea drumul în apa rece, mult mai rece decât apa iazului aceluia cu care era obișnuită de acasă, încercând astfel să retrăiască în imaginație, o clipă din trecut. Din nou i se păru că ca este întruparea spiritului acestui torent cu ape stranii și sălbatice care se întorc înapoi și o cheamă cu ele.

În aceeași după-amiază se apropie de râu și înaintă cu băgare de seamă printre copaci, dar poteca așternută cu frunze moarte nu răsuna sub greutatea pașilor lui. După o bucată de drum la deal, ajunse în apropierea locului de unde putea vedea iazul. Ethel se așezase pe țărm și se uita în apă. Sta nemișcată și părea că apa ar atrage-o cu puteri neînțelese spre ea. Se întrebă, ce gânduri stranii o pot preocupa. Într-un târziu se ridică în picioare, apoi timp de câteva minute dispăru din vedere; când o văzu din nou, era îmbrăcată într-un halat și desculță; făcu câțiva pași în largul țărmului așternut cu mușchi. După ce ajunse la marginea apei, se lăsă încet și fără zgomot în dulbină. Începu să înoate cu mișcări încete spre larg, dar în felul în care înota părea că mișcările ei nu sunt aceleași ca ale unei ființe omenești. Nu înțelegea motivul impresiei profunde pe care i-o făceau aceste mișcări. Așteptă până când o văzu că iese din apă. Femeia se opri pe țărm, cu halatul ud înfășurat împrejurul pulpelor, așa că i se

vedeau toate formele trupului, apod trecându-și mâinile încet peste sâni, oftă de plăcere. În clipa următoare dispăru din nou din vedere. Lawson se întoarse și apucă încet spre oraș. O durere neînțeleasă îi strângea inima, căci înțelegea că Ethel rămăsese și astăzi străină pentru el și dragostea lui nemărginită, era sortită să rămână în veci nedomolită alături de această femeie.

Soției lui nu-i pomeni despre ceea ce văzuse. Se prefăcea că nu știe nimica, dar îi urmărea cu atenție fiecare mișcare, încercând să ghicească gândurile ce o preocupă. Căută să se poarte față de ea cu mai multă duioșie decât până acuma, încercând să alunge adânca nostalgie din sufletul ei, cu ajutorul dragostei lui atotstăpânitoare.

Într-una din zilele următoare, întorcându-se acasă, rămase mirat că nu o vede nicăieri.

— Unde este doamna Lawson? întrebă el servitoarea.

— A plecat la Aberdeen, domnule, împreună cu copilul, răspunse servitoarea, puțin mirată de întrebarea aceasta a lui. Spunea că nu se va întoarce decât cu ultimul tren.

— Da, foarte bine.

Se simți nemulțumit de faptul că Ethel nu-i pomenise nimica despre plecarea aceasta, dar nu se neliniști, deoarece în timpul din urmă ea fusese de multe ori la Aberdeen, și era mulțumit că are ocazia să viziteze magazinele și probabil să vadă și un film la cinematograf. Se duse la gară ca să aștepte sosirea ultimului tren, dar când văzu că ea nu s-a întors, se simți cuprins de o spaimă neașteptată. Intră în dormitorul lor comun și constată numaidecât că obiectele ei de toaletă nu mai erau la locul lor. Deschise dulapul și sertarele comodei; acestea erau pe jumătate goale. Soția lui fugise.

Fu cuprins de o furie neașteptată. Era prea târziu ca să mai poată telefona la Aberdeen, pentru a se interesa de ea, dar bănuia dinainte care ar putea fi rezultatul informațiilor ce le va putea obține. Cu o viclenie infernală soția lui își alesese tocmai timpul când la bancă se făcea bilanțul anual și prin urmare ar fi fost în imposibilitate s-o urmărească, căci era reținut de aceste lucrări. Luă un ziar și constată că dimineața următoare tocmai pleca un vapor spre Australia. Ethel trebuia să fie acuma în drum spre Londra. Pieptul i se cutremură de suspinele pe care nu și le mai putea stăpâni.

„Pentru femeia aceasta am făcut toate sacrificiile, și iată cum a înțeles să mă răsplătească, gemu el. Cum se poate să fie atât de fără suflet, și să se poarte atât de monstruos față de mine”!

După două zile de zbucium și de griji nebănuite, primi de la ea o scrisoare. Era o scrisoare ca de copil de școală, căci Ethel scria cu multă greutate, când avea ceva de spus:

Dragă Bertie,

nu mai puteam suporta. *Mă întorc acasă. La revedere*

ETHEL.

Încolo niciun cuvânt de regret. Nici nu-i spunea cel puțin s-o urmeze. Lawson rămase îngrozit. Se informă unde face vaporul prima escală, și-i trimise o telegramă, în care o ruga să se întoarcă acasă, deși știa foarte bine, că Ethel nici nu se va sinchisi. Așteptă cu sufletul chinuit de teamă. Ar fi dorit din toată puterea sufletului să-i trimită un singur cuvânt de dragoste, dar ea nici nu se gândea la așa ceva. Trecu prin toate răcorile morții. La un moment dat își zise că e mai bine c-a scăpat de ea în felul acesta, iar în clipa următoare se gândi că va putea s-o determine să se întoarcă acasă, dacă nu-i va trimite banii de care va avea nevoie. Se simțea singur și torturat de griji. Îl chinuia lipsa copilului și-l chinuia lipsa ei. Presimțea că orice ar fi încercat, singura soluție ce-i mai rămânea, era s-o urmeze și el. Astăzi nu mai putea să trăiască fără ea. Toate planurile lui de viitor nu erau altceva decât un castel din cărți de joc, pe care-l dărâmase cu un singur gest necumpănit. Nu-l interesa eventualitatea că ceea ce va face acuma, ar putea să-i primejduiască posibilitatea de existență, căci singurul lucru care-l mai putea interesa astăzi, era soția lui. Imediat ce i se oferi posibilitatea, plecă și el la Aberdeen și spuse directorului băncii, că are intenția să părăsească imediat serviciul. Directorul începu să protesteze. Plecarea aceasta neașteptată nu-i venea la socoteală și nici nu putea fi în interesul băncii. Dar Lawson nu se lăsă înduplecat. Ținea numaidecât să fie liber de orice obligație, înainte de plecarea următorului vapor. Și abia după ce-și vându toate lucrurile pe care le avea și se văzu îmbarcat la bordul vaporului care ridicase ancora, păru că se simte ceva mai liniștit. În timpul acesta, tuturor celor care-l cunoșteau, li se păruse ca un ieșit din minți. Ultimul gând al său, înainte de a părăsi Anglia, fu să telegrafieze lui Ethel la Apia, că este în drum spre insula Upolu.

Din Sydney îi telegrafie din nou și când în cele din urmă vaporul său trecu bara din Apia în zorii zilei și văzu din nou căsuțele albe

răsfirate pe marginea golfului, simți în suflet o ușurare nebănuită. Doctorul și Comisarul de poliție se urcară la bord. Îi cunoștea pe amândoi și revederea aceasta îi pricinui o plăcere neașteptată. Bău împreună cu ei un pahar sau două cu whisky, atât de plăcerea acestei întâlnirii, cât și din pricină că se simțea neobișnuit de emoționat. Nu era tocmai sigur că Ethel se va bucura de întâlnirea cu el. După ce coborî în barcă și se apropie de țărm, cercetă lacom cu privirea grupul oamenilor adunați pe chei. Ea nu era printre ei și-și. Simți inima zvâcnind îndurerată, dar numaidecât descoperi pe bătrânul Brevald, care venise îmbrăcat în eterna lui salopetă albastră, așa că mai prinse puțină nădejde

— Unde este Ethel? întrebă el, după ce coborî la țărm.

— Este la bungalou. Acum locuiește împreună cu noi.

Lawson rămase dezamăgit, dar încearcă să pară bine dispus.

— În cazul acesta o mai fi oare loc să mă găzduiești și pe mine? Cred că voi avea nevoie de cel puțin o săptămână, două, până când ne vom putea instala.

— A, da… cred că te vom putea găzdui și pe dumneata.

După ce terminară cu formalitățile vamale, se opriră la hotel unde Lawson fu primit cu mulțumire de câțiva dintre foștii lui prieteni. Înainte de a putea scăpa de ei, trebuiră să suporte câteva rânduri de pahare și când ajunseră în sfârșit acasă, erau amândoi destul de veseli. Cuprinse pe Ethel în brațe. Plăcerea acestei revederi îl făcu să-și uite de toate gândurile amare ce-l chinuiseră până acuma. Soacră-sa era foarte mulțumită că-l poate vedea din nou în casa ei, tot așa și bunica cea cu obrazul ca o pungă; indigenii și metișii își făcură apariția și se așezară roată pe dușumele și începură să se uite la el. Brevald adusese o sticlă cu whisky și tratá pe toți cei de față. Lawson se așeză pe un scaun și-și ridică băiețașul oacheș pe genunchi. Îi dezbrăcaseră de hainele pe care le avusese în Anglia, și cu Ethel alături, îmbrăcată ea însuși într-un halat, cum se obișnuia pe insulă, se simțea exact ca fiul rătăcitor din parabolă. În timpul după-amiezii se duse din nou la hotel și când se întoarse acasă, era mai mult decât vesel, căci părea beat de-a binelea. Ethel și mama ei știau dinainte că albii au obiceiul să se îmbete din când în când, prin urmare nu se mirară câtuși de puțin, când trebuiră să-l dezbrace și să-l ajute să se urce în pat.

La o zi sau două după aceea, începu să-și caute o slujbă. Prevedea că nu mai poate avea pretenția să-și găsească o slujbă, ca cea la care

renunțase pentru a se întoarce în Anglia, dar cu practica pe care o avea, ar fi fost imposibil să nu găsească ceva la una dintre casele de comerț din insulă, așa că la urma urmelor se putea foarte bine să nu aibă nimic de pierdut de pe urma acestei intermitențe.

— Adevărul este că nu se poate să faci avere, în calitate de funcționar de bancă. Comerțul este singura posibilitate pentru a deveni ceva, spunea el.

Spera să reușească foarte curând să devină atât de indispensabil, încât proprietarul unei firme să-i ofere o participare, prin urmare nu era exclus ca în timp de câțiva ani să facă avere.

— Îndată ce-mi voi găsi o slujbă, va trebui să ne așezăm la casa noastră, îi spuse el lui Ethel. Nu se poate să rămânem în casa aceasta.

Bungaloul lui Brevald era atât de mic, încât trăiau claie peste grămadă și ar fi fost imposibil să ai o clipă de liniște. Intimitatea și o conversație între patru ochi cu soția lui, era ceva ce nu se putea imagina.

— De, eu nu văd nicio grabă. Aci putem sta destul de bine, până în ziua când vom putea găsi ceva să ne placă.

Îi trebui o săptămână întreagă până când reuși să găsească ceea ce căuta și astfel se angajă la un negustor cu numele de Bain. Dar când încercă să înduplece pe Ethel să se mute, soția lui îi răspunse, că preferă să trăiască în casa aceasta, până când va naște copilul, căci era din nou însărcinată. Lawson încercă s-o înduplece.

— Dacă nu-ți face plăcere să stai în casa aceasta, atunci mută-te la hotel, îi răspunse Ethel.

Bărbatul se făcu galben la obraz.

— Ethel, cum se poate să-mi spui astfel de vorbe?!

Ea ridică din umeri.

— Ce rost are să închiriem o casă, când aci putem trăi destul de liniștiți.

În cele din urmă Lawson nu avu ce face și trebui să se învoiască.

Când se întorcea de la slujbă, găsea bungaloul plin de indigeni. Stăteau întinși pe jos, dormeau, fumau, beau *kava,* fără să le mai tacă gura nicio clipită. Toată casa era cu fundul în sus și te împiedicai de gunoaie. Fiul său se împleticea printre ei, jucându-se cu copiii indigeni, și toată ziua nu auzea vorbindu-se altceva, decât limba samoană. Se obișnui ca înainte de întoarcerea acasă, să treacă pe la hotel și să ia câteva cocktailuri, căci nu era în stare să înfrunte ceea ce-l aștepta în bungaloul socrului său și nici să suporte obrajii

zâmbitori ai indigenilor, fără să-și întărească sufletul cu o gură de coniac. Dar în timpul acesta, deși pe Ethel o iubea cum nu o iubise niciodată înainte de asta, presimțea că soția lui începe să se înstrăineze de el. După ce născu al doilea copil, el îi propuse să-și ia o casă numai pentru ei, dar ea refuză. Timpul pe care-l petrecuse în Scoția, părea că a legat-o și mai puternic de rudele ei, iar acuma când era din nou în apropierea lor, nu mai voia să știe de nimica. Lawson începu să bea din ce în ce tot mai mult. Sâmbătă seara se îmbăta în localul clubului englez, de-l ridicau de pe jos.

Beția lui Lawson era însă o beție violentă și de fiecare dată căuta râcă celor din apropierea lui, ca să se poată încăiera. Într-un rând se certă în lege cu Bain care era patronul său, și acesta îl dădu afară, așa că trebui să-și caute altă slujbă. Vreme de două, trei săptămâni, rămase pe dinafară și ca să nu fie determinat să stea acasă, își pierdea vremea pe la hotel sau la clubul englez, unde bea fără alegere, cu cine-i ieșea în cale. Mai mult de milă decât îndemnat de alte motive, germano-americanul Miller îl primi în slujba lui; dar omul acesta era negustor, și cu toată priceperea lui Lawson în chestiuni financiare, situația lui de acuma nu-i permitea să refuze un salariu mai modest decât ar fi meritat și pe care Miller nu ezită câtuși de puțin să i-l ofere. Ethel și Brevald se împotriviră, spunându-i că metisul Pedersen îi oferă mult mai mult. Lawson însă nu putea suferi gândul că va fi determinat să lucreze sub ordinele unui metis. Când Ethel începu din nou să-l cicălească, zbieră la ea:

— Mai bine mort, decât să fiu obligat să lucrez pentru un negru.

— Probabil, va veni vremea când vei fi obligat să lucrezi, răspunse ea.

Peste șase luni se văzu obligat să primească și această umilință. Patima băuturii începuse să pună din ce în ce mai multă stăpânire pe el și uneori era atât de beat, încât nu mai era în stare să-și îndeplinească obligațiile la birou. Miller îl preveni de câteva ori, dar Lawson nu era omul care să suporte observațiile. Într-una din zile, după o violentă discuție, își luă pălăria și plecă. Dar acum reputația lui era definitiv stabilită și nu mai găsi pe nimenea care ar fi fost dispus să-l angajeze. Câteva săptămâni își pierdu vremea de pomană, pe urmă avu un atac de *delirium tremens*. După ce-și veni în fire, slab și rușinat din pricina bolii, nu mai fu în stare să se împotrivească stăruințelor familiei, așa că se adresă lui Pedersen, și-i ceru o slujbă. Pedersen era foarte mulțumit că va avea un funcționar alb în afacerea

lui și despre Lawson știa că este un funcționar priceput.

Din ziua aceea degradarea lui deveni vertiginoasă. Albii din insulă nu-i mai dădeau atenție. Numai mila plină de dispreț, și violența gesturilor lui când era în stare de beție, îi mai împiedica să-l scoată cu desăvârșire din circulație. Devenise extrem de susceptibil și părea că stă mereu la pândă, nu cumva să îndrăznească cineva să-l jignească.

Viața și-o petrecea în întregime printre indigeni și metiși, dar pierduse cu totul prestigiul de care se bucurau albii. Indigenii însă erau nemulțumiți de disprețul cu care se uita la ei și de aerele de superioritate pe care și le dădea. Acum făcea și el parte dintre ei, prin urmare atitudinea lui de acuma nu era cu nimic justificată. Brevald care înainte de asta fusese binevoitor și încercase să-l aduleze, acum îl lua de sus. Ethel făcuse o căsătorie proastă. Între ei se desfășurau discuții penibile și în câteva rânduri ajunseseră la lovituri de pumni. Când începeau să se certe, Ethel lua partea rudelor ei. La urmă de tot, își dădură seama că e mult mai ușor să se înțeleagă cu el când e beat, decât atunci când e treaz, deoarece când era beat, adormea buștean, fie în patul său, fie pe rogojinile odăii.

Nu mult după aceea începu să bage de seamă că au început să-i ascundă ceva anume, ca el să nu afle.

Când se întorcea seara la bungalou, unde-l aștepta o mâncare ticăloasă indigenă, care era cina lui obișnuită, se întâmpla de multe ori ca Ethel să lipsească de acasă. Dacă întreba unde este, Brevald îi răspundea că a plecat în vizită la cutare sau cutare dintre prietenele ei. După ce se întorcea acasă, o întreba pe unde a umblat iar ea îi răspundea senină, că tatăl ei s-a înșelat, deoarece a fost la cutare și cutare, nu acolo unde a crezut el. Dar Lawson știa că minte. Era îmbrăcată în cea mai bună rochie pe care o avea și ochii îi străluceau, așa că era fermecătoare.

— Ascultă fetițo, să nu-mi umbli cu tertipuri, că să știi că-ți fărâm toate oscioarele din tine.

— Mă bețiv ordinar, riposta ea cu dispreț.

Presimțea că doamna Brevald și bunica se uită la el batjocoritoare, iar buna dispoziție a lui Brevald o atribuia faptului că probabil bătrânul pregătea ceva împotriva ginerelui său. După ce bănuielile acestea își făcură loc în sufletul său, începu să i se pară că toți albii din oraș se uită la el curioși. Când intra în holul hotelului și constata că se făcea tăcere, își închipuia că până acum toată lumea a vorbit

despre el. Fără îndoială, se petrecea ceva și toți știau despre ce este vorba, afară de el însuși. O furie îngrozitoare îl rodea încet, căci bănuia că Ethel trăiește cu vreunul dintre albii aceștia; îi urmărea pe rând, cercetându-i cu atenție, dar nu descoperea nimic pe ce și-ar fi putut întemeia bănuiala. Nu știa ce să facă. Neputând să găsească pe nimenea asupra căruia să-și oprească bănuielile, alerga ca un turbat după cineva, asupra căruia ar putea să-și descarce toată furia ce clocotea într-însul. Întâmplarea îl făcu să dea tocmai peste omul care, mai puțin decât oricare altul, ar fi meritat să sufere din pricina violențelor lui. Într-o după-amiază, tocmai când se așezase în holul hotelului și sta singur și întunecat, apăru Chaplin și se așeză lângă el. Probabil Chaplin era singurul om din toată insula care se mai uita la el cu simpatie. Comandară câte ceva de băut, apoi începură să discute despre cursele apropiate și Chaplin declară:

— Mi se pare că va trebui să ne scobim cu toții în buzunare, ca să cumpărăm rochii noi pentru neveste.

Lawson începu să râdă. Știa că baierele pungii le ține doamna Chaplin și dacă se va întâmpla să aibă nevoie de o rochie nouă, cu siguranță că nu era obligată să ceară soțului ei banii trebuitori.

— Ce mai face doamna, soția dumitale? întrebă Chaplin, încercând să fie amabil.

— Dar ce te interesează pe dumneata așa ceva? se răsti Lawson și încruntă din sprâncene.

— Te-am întrebat, din simplă amabilitate.

— În cazul acesta te poftesc să-ți păstrezi amabilitatea pentru dumneata.

Chaplin nu era omul care s-ar fi putut mândri cu o îndelungă răbdare; anii nenumărați pe care-i petrecuse la tropice, sticla cu whisky și situația lui conjugală îl făcuseră să devină aproape tot atât de irascibil ca și Lawson.

— Ascultă dragul meu, când te găsești aci în hotelul meu, te poftesc să te porți ca un gentleman, căci altfel te poți trezi în stradă, înainte de a-ți da seama ce s-a întâmplat.

Obrazul întunecat al lui Lawson se făcu negru-roșu.

— Dă-mi voie să-ți spun, o dată pentru totdeauna, și cred că va fi bine să le dai de știre și celorlalți, declară el spumegând de mânie, că dacă se va întâmpla să aflu, că vreunul dintre voi a început să dea târcoale soției mele, atunci va fi mai bine să se ferească din calea mea.

— Dar cine crezi că dă târcoale soției dumitale?

— Eu nu sunt atât de prost, cum îți închipui dumneata. Sunt în stare să văd tot atât de limpede, ca oricare alt bărbat, așa că băgați de seamă, căci nu sunt dispus câtuși de puțin să închid ochii. De asta poți fi sigur.

— Uite ce, mai bine cară-te de aici, și te vei întoarce după ce îți va trece aburul băuturii.

— Mă voi căra când voi crede eu de cuviință, dar nicio clipă mai devreme, răspunse Lawson.

Răspunsul acesta avu o urmare nenorocită, deoarece în calitate de proprietar de hotel Chaplin își însușise o îndemânare care-i da posibilitatea să scape fără greutate de oamenii care începeau să-l plictisească, așa că Lawson nici nu pronunță bine cuvintele, când se pomeni luat de guler, cu un braț răsucit la spate, și trântit în stradă. Se împletici pe treptele scării și se pomeni că ajunge, mai mult pe sus, în lumina orbitoare a soarelui.

Datorită acestui incident, între el și Ethel se desfășură prima scenă de o violență neobișnuită.

Chinuit de umilință și în dorința de a nu mai pune piciorul în hotel, se întoarse acasă mai devreme decât de obicei. Găsi pe Ethel îmbrăcându-se, ca să plece. De obicei își petrecea ziua, îmbrăcată numai într-un capot și desculță, cu o floare în părul negru. De data asta însă o găsi în ciorapi albi de mătase, încălțată cu pantofi cu tocuri înalte și tocmai îmbrăca o rochiță trandafirie de muselină, care era cea mai nouă rochie pe care o avea.

— Văd că te gătești, zise el. Unde ai de gând să pleci?

— Mă duc la familia Crossley.

— Voi merge și eu cu tine.

— Dar de ce, mă rog? întrebă ea cu indiferență.

— Nu sunt dispus să te știu că alergi de colo până colo, fără niciun rost și gătită în felul acesta.

— Pe tine nu te-au invitat.

— Asta mă interesează foarte puțin. Dar nu vei pleca de acasă fără mine.

— În cazul acesta întinde-te pe canapea, până când voi termina cu îmbrăcatul.

Își închipuia că e beat, și după ce se va întinde pentru câteva clipe, va adormi buștean. Lawson se așeză pe un scaun și-și aprinse o țigară. Femeia îl urmărea și clocotea de nerăbdare. Când o văzu că a

terminat, se ridică în picioare. Din întâmplare în toată casa nu era nimenea afară de ei. Brevald lucra pe plantație și soția lui plecase la Apia. Ethel se întoarse spre el și-l examină sfidătoare.

— Nu merg cu tine. Ești beat.

— Nu-i adevărat, nu sunt beat. Dar de acasă tot nu pleci fără mine.

Femeia ridică din umeri și dădu să treacă pe lângă el, dar Lawson o apucă de braț și o opri.

— Dă-mi drumul, diavole, țipă ea, în dialectul samoan.

— De ce vrei să pleci de acasă fără mine? Nu ți-am spus să nu încerci cu mine niciun fel de tertipuri?!

Femeia încleștă pumnul și-l lovi în obraz. În aceeași clipă Lawson simți că nu mai este stăpân pe sine. Toată dragostea lui chinuită, toată revolta ce clocea într-însul de luni de zile, își rupse de astă dată zăgazul.

— Stai că te învăț eu minte, zbieră el. Să te satur de voie bună.

Luă o biciușcă de călărie care era la îndemână și începu s-o plesnească. Femeia țipa, dar țipetele ei îl făceau s-o lovească și mai furios, cu sete și fără să se mai poată opri. Țipetele ei cutremurau bungaloul și la fiecare lovitură de bici, îi trântea câte o înjurătură. Pe urmă o azvârli pe pat, unde femeia rămase nemișcată, chinuită de durere și cu sufletul înghețat de spaimă. Lawson lăsă biciușca din mână și ieși din casă. Ethel îl auzi că pleacă și încetă să mai plângă. Se uită cu băgare de seamă împrejurul ei, pe urmă se ridică. O ardeau urmele loviturilor, dar nu din cale afară; pe urmă își examină rochia, să vadă, dacă nu este sfâșiată. Femeile indigene sunt obișnuite cu bătaia. Fapta soțului ei nu putea s-o jignească. Când se ridică și se uită în oglindă, ochii îi luceau de o lumină ciudată. Probabil, în clipa aceasta era mai aproape de dragostea față de soțul ei, decât fusese vreodată înainte de asta.

Lawson însă se repezi orbește printre arborii plantației, dar curând după aceea se simți epuizat și căzu la rădăcina unui palmier. Se simțea chinuit și rușinat de ceea ce făcuse. Se gândi la Ethel și toată ființa i se cutremură de amintirea dragostei și a suferințelor prin care trecuse pentru femeia aceasta și gândindu-se la nădejdea lui din trecut, rămase îngrozit de fapta pe care o săvârșise. În clipa aceasta o dorea, cum nu o dorise până acum niciodată. O dorință neînțeleasă de a o cuprinde în brațe puse stăpânire pe el. Va trebui să se întoarcă numaidecât la ea. Se ridică și se îndreptă spre casă. Era atât de sfârșit, încât se legăna pe picioare în timpul mersului. O găsi așezată

în fața oglinzii din dormitorul lor plin de tot felul de lucruri. Se apropie de ea:

— O Ethel, te rog să mă ierți. Mi-e rușine de mine însumi. Nu știam ce fac, eram ca ieșit din minți.

Căzu în genunchi în fața ei și începu să-i mângâie cu sfială poala rochiei.

— Nu sunt în stare să mă gândesc la ceea ce am făcut. A fost o faptă îngrozitoare. Cred că-mi pierdusem mintea. În toată lumea aceasta nu există nimenea pe care să-l iubesc cum te iubesc pe tine. Aș fi fost în stare să fac orice, pentru a te feri de nemulțumiri, și iată că tocmai eu sunt cel care încearcă să-ți facă rău. Nu mă voi putea ierta niciodată, pentru ceea ce am făcut, dar te conjur, spune-mi că m-ai iertat.

I se părea că mai aude și acuma țipetele ei, pe care nu era în stare să le mai asculte. Femeia se uita la el, fără să zică nimic. Încercă s-o apuce de mână și-l podidiră lacrimile. Chinuit de umilință, își îngropă obrazul în poala ei și trupul șubred i se cutremura de suspine. Pe obrazul ei își făcu loc o expresie de nemărginit dispreț, caracteristic femeilor indigene, față de bărbatul care se umilește. Ce slăbănog! Și adineaori era gata să admită, că omul acesta ar avea și calități, iar acuma se zvârcolea la picioarele ei ca o târâtoare. Cutremurată de dispreț, întinse piciorul și-i dădu o ușoară lovitură.

— Ieși afară, țipă femeia. Nu pot să te sufăr.

Încercă să o rețină, dar îl dădu la o parte și se ridică în picioare. Pe urmă, își scoase rochia și cu o mișcare bruscă, își aruncă pantofii din picioare și după ce-și scoase ciorapii, îmbrăcă vechiul halat pe care-l întrebuința în casă.

— Unde te duci?

— Ce te interesează pe tine, unde mă duc? Vreau să mă duc la iaz.

— Dă-mi voie să merg și eu cu tine, zise el.

O rugă, de parcă ar fi fost un copil.

— Nu s-ar putea ca cel puțin acolo să mă lași în pace?

Își acoperi obrazul cu palmele și începu să plângă din toată durerea sufletului, în timp ce ea trecu pe lângă el și ieși din odaie.

Din ziua aceea femeia începu să-l trateze cu un dispreț nimicitor, și cu toate că erau obligați să trăiască împreună în acest mic bungalou (Lawson și Ethel cu cei doi copii ai lor, Brevald cu soția și soacră-sa, împreună cu rudele și toți indigenii care veneau și plecau, întocmai ca niște paraziți), el încetă cu totul să mai însemne ceva

pentru ei și aproape nimenea nu-l mai băga în seamă. Pleca de acasă dimineața, imediat ce prânzea și nu se mai întorcea decât seara la cină. Renunță la orice luptă și când se întâmpla să nu aibă bani pentru a se putea duce la clubul englez, își petrecea seara jucând cărți împreună cu Brevald și cu indigenii care erau prin apropiere. Afară de cazurile când era beat, căci singură beția parcă-l mai înviora, sta fără să zică nimica, și părea copleșit de gânduri negre. Ethel se purta față de el mai rău decât s-ar fi purtat față de un câine. Se supunea uneori pornirilor lui pătimașe și se cutremura de teama scenelor înveninate de ură ce urmau după aceea, dar când îl vedea că se umilește în fața ei și plângea, îl disprețuia atât de adânc, încât ar fi fost în stare să-l scuipe în obraz. Se întâmpla ca certurile lor să degenereze uneori în violențe, dar acuma știa dinainte cum trebuie să procedeze față de el; dacă încerca s-o bată, îl lovea cu picioarele, îl zgâria, și-l mușca. Între ei se desfășurau încăierări îngrozitoare din care se întâmpla ca el să nu iasă întotdeauna învingător. Curând după aceea toată lumea din Apia află că nu trăiesc bine împreună. Pe Lawson nu-l simpatiza nimenea și cei care veneau la hotel, se întrebau, cum de bătrânul Brevald nu-l dă afară din casă.

— Bătrânul Brevald nu este un colocatar comod, spunea unul dintre ei. Așa că nu m-aș mira deloc, ca într-o bună zi să-i trimită un glonț în mațe.

Seara Ethel mai cobora și acuma la iaz, ca să se scalde. Părea că iazul acesta are o putere de atracție asupra ei care întrecea puterea de rezistență omenească; asupra ei exercita aceeași atracție ca și o sirenă care încearcă să ademenească în apele sărate ale mărilor, sufletul pescarului rătăcit pe țărm. Uneori se ducea și Lawson după ea. Nu înțelegea ce-l face să se abată prin partea aceea, căci se vedea limpede că Ethel este nemulțumită de prezența lui; probabil din cauză că-și închipuia că în locul acesta va putea să retrăiască din nou sentimentul de dragoste curată pe care i-l inspirase în ziua când o văzuse pentru prima dată; dar probabil mergea îndemnat și de nebunia caracteristică celor ce iubesc pe cei care nu-i pot suferi și-și închipuie totuși că datorită perseverenței, vor reuși să se facă iubiți. Într-una din zile se îndreptă spre iaz și în suflet îi cânta un sentiment care în situația lui de acuma era foarte rar; se simțea împăcat cu sine și cu toată lumea. Începuse să însereze și întunericul părea că se destramă în frunzele palmierilor de cocos întocmai ca o ceață ușoară. O boare lină înfiora frunzele și pe deasupra lor se legăna un colț de

lună nouă. Înainta printre copaci și o văzu pe Ethel care cobora încet pe oglinda apei, înotând pe spate. Părul îi tremura împrejurul trupului și în mână ținea o floare uriașă de ibiscus. Se opri o clipă și se uită cu admirație la ea; semăna cu Ofelia.

— Hallo, Ethel! strigă el mulțumit.

Femeia făcu o mișcare subită și scăpă floarea care începu să coboare încet pe apă. Înotă câțiva metri și după ce ajunse destul de departe, ca să poată atinge fundul albiei cu picioarele, se ridică.

— Pleacă de aici, strigă ea. N-auzi să pleci de aici!

Începu să râdă.

— Nu fi atât de egoistă. Avem loc de ajuns, ca să încăpem amândoi.

— De ce nu înțelegi, să mă lași în pace? Aș vrea să fiu singură, cel puțin aici.

— Dă-o încolo frate, aș vrea să fac și eu o baie; răspunse el înveselit.

— Du-te în partea cealaltă, unde este podul. Nu vreau să te văd aici.

— Îmi pare foarte rău, răspunse el și zâmbi din nou.

Nu era deloc supărat și nici nu băgă de seamă că ea se înfuriase. Începu să-și scoată haina de pe el.

— Pleacă de aici, nu înțelegi, zbieră femeia. Nu vreau să te văd în apropierea mea. Nu se poate să mă lași nici aici singură? Pleacă odată!

— Nu fi caraghioasă, draga mea.

Se aplecă și ridicând un colț de piatră ascuțită, o aruncă spre el cu sete. Nu mai avu vreme să se aplece și piatra îl lovi în tâmplă. Dădu un țipăt și-și duse mâna la cap, iar când o luă, era plină de sânge. Ethel sta nemișcată și se cutremura de furie. Lawson se făcu galben la față și fără să mai zică nimica, își luă haina și plecă. Ethel se lăsă din nou să lunece în apă și torentul o ducea încet spre vad.

Piatra îi făcuse o rană adâncă și câteva zile Lawson trebui să umble cu capul bandajat. Inventă o poveste verosimilă cu care să explice accidentul al cărui victimă fusese, pentru cazul când prietenii lui de la club îl vor întreba ce s-a întâmplat, dar nu avu ocazia s-o debiteze nimănui, căci nu găsi pe nimenea care să se intereseze de accidentul său. Îi văzu că se uită pe furiș la bandajul pe care-l purta, dar niciunul nu suflă nimica. Tăcerea aceasta nu putea să însemne altceva, decât că prietenii săi știau de unde are rana. Acum era

convins că Ethel are un amant, și că toți prietenii lui știau cine este, dar cu toate acestea nu putea obține niciun indiciu, fie cât de vag. Pe Ethel nu o vedea niciodată cu nimenea și nu surprinsese pe nimenea exprimându-și dorința de a sta în apropierea ei și nici pe vreunul care să se poarte față de el, într-un fel care să i se pară neobișnuit. Se simțea cutremurat de o furie sălbatică și neavând prilej să se poată descărca asupra cuiva, începu să bea din ce în ce mai cumplit. Puțin înainte de sosirea mea în insulă, avusese al doilea atac de *delirium tremens.*

Pe Ethel am cunoscut-o în casa unui bărbat cu numele de Caster, care se căsătorise cu o indigenă și locuia la o depărtare de vreo patru kilometri de Apia. Jucasem împreună tenis și după terminarea partidei, Caster îmi oferi o ceașcă cu ceai. Am intrat împreună în casă și în salonul nu prea îngrijit, am găsit-o stând de vorbă cu doamna Caster.

— Bună ziua Ethel, exclamă el. Nu știam că ești la noi.

Nu m-am putut stăpâni să nu mă uit la ea curios, încercam să descopăr ce putuse avea femeia aceasta, ca să trezească o pasiune atât de năprasnică în sufletul lui Lawson. Dar cine ar fi în stare să explice astfel de lucruri? E adevărat că era femeie foarte drăguță; vederea ei îți aducea aminte de floarea de ibiscus care crește pe toate costișele din Samoa; înfățișarea ei avea aceeași grație melancolică și-ți inspira aceeași pasiune ca și floarea aceasta; dar ce m-a surprins mai mult la ea, ținând seama căci chiar atunci eu cunoșteam o mulțime de amănunte în legătură cu aventura ei, a fost frăgezimea și simplitatea ei. Era o fire liniștită și puțin sfioasă. În toată ființa acestei femei nu era nimic ce te-ar fi putut jigni, nici chiar exuberanța stăruitoare, caracteristică tuturor metișilor, și era aproape imposibil să admiți că ar putea fi eroina scandalurilor conjugale despre care vorbea toată lumea din oraș. Îmbrăcată în rochița ei frumoasă de culoare trandafirie, și cu pantofii cu tocuri înalte, părea o adevărată europeană. Nici n-ai fi bănuit că mediul enigmatic al vieții indigene este singurul element în care femeia aceasta s-ar putea simți în largul ei. Nu mi s-a părut deloc inteligentă și tocmai de aceea nu m-aș fi mirat, dacă un bărbat, după ce ar fi trăit un timp îndelungat împreună cu ea, și-ar fi dat seama de adevăratele motive ale pasiunii ce i-a inspirat-o și s-ar fi plictisit de ea. M-am gândit că poate farmecul acestei femei rezidă tocmai în ceea ce părea insesizabil din sufletul ei, exact ca un gând care-ți trece prin minte și

se destramă înainte de a-l putea exprima în vorbe; dar probabil gândul acesta era o simplă amăgire și dacă n-aș fi știut nimic despre ea, poate aș fi considerat-o drept o metisă mică și drăguță, ca oricare alta.

Cu mine vorbea despre diferitele subiecte întrebuințate în timpul unei conversații pe care o începi cu un străin când vine la Samoa; mă întrebă despre călătoria pe care am făcut-o; apoi dacă am vizitat cataracta de la Papaseea, și dacă am intenția să mă stabilesc într-un sat indigen din apropiere. Apoi a început să vorbească despre Scoția și am înțeles numaidecât că încearcă să-și exagereze descrierea splendorii casei pe care a avut-o acolo. M-a întrebat dacă am cunoscut pe doamna cutare și cutare cu care era prietenă, pe vremea când locuise în regiunea aceea din partea de miazănoapte.

Puțin după aceea apăru Miller, germano-americanul acela gras. Dădu mâna foarte cordial cu toată lumea și după ce se așeză pe scaun, ceru zgomotos un pahar cu whisky și sifon, apoi își scoase ochelarii încadrați în aur și începu să și-i șteargă. Era un bărbat gras și asuda din belșug. Fără sticlele groase ale ochelarilor, am constatat că ochii lui buni și inocenți erau în realitate plini de viclenie. Înainte de sosirea lui conversația părea plicticoasă, dar Miller era un bun povestitor și plin de vervă. Foarte curând am constatat că cele două femei, soția prietenului meu și Ethel încep să râdă nestăpânite de calambururile pe care le făcea. În insulă se spunea despre el că are trecere în fața femeilor și constatai că bărbatul acesta pântecos, bătrân și urât avea putere de fascinație. Umorul și încrederea cu care vorbea, erau exact la înălțimea intelectuală a auditoriului său, iar accentul său din Vest, da o savoare specială fiecărui cuvânt pe care-l pronunța. La omul acesta totul izvora din puterea de vitalitate și încredere în sine. Într-un târziu se întoarse în partea unde eram eu.

— Uite ce, dacă ții și dumneata să ajungem în oraș până la vremea cinei, atunci cred că ar fi bine să ne urnim la drum. Dacă vrei, te iau cu mașina mea.

I-am mulțumit și m-am ridicat numaidecât în picioare. Dădu mâna cu toți ceilalți, pe urmă își întoarse trupul masiv și se îndreptă cu pași siguri spre ieșire, și ne urcarăm în mașină.

— Drăguță femeie, soția lui Lawson, zic eu după ce plecarăm.

— Păcat că o tratează atât de prost. Am auzit că o stâlcește în bătăi. Când aud de un bărbat care-și bate soția, tot sângele în mine începe să se tulbure.

Mai făcurăm o bucată de drum. Pe urmă adăugă:

— A fost un dobitoc că s-a căsătorit cu ea. Tot așa am spus și pe vremea aceea. Dacă nu s-ar fi căsătorit cu ea, femeia aceasta nu i-ar fi ieșit din voie pentru nimic în lume. Dar omul acesta este un laș, nimic altceva decât un laș.

•

Anul era pe sfârșite și se apropia timpul ca eu să părăsesc Samoa. Vaporul cu care trebuia să plec la Sydney, ridica ancora în ziua de patru ianuarie. La hotel Crăciunul fusese serbat cu obișnuita ceremonie, dar sărbătoarea aceasta era considerată drept o repetiție generală pentru Anul Nou, și clienții obișnuiți ai barului de la hotel, aveau de gând să facă noapte albă în ajunul Anului Nou, după un banchet zgomotos, toată lumea plecă la clubul englez care era o simplă baracă de scânduri, ca să joace biliard. Toți cei de față păreau veseli și zgomotoși, se râdea și se făceau planuri, dar jucători mai de-a firea nu prea erau, afară doar de Miller care deși era tot atât de beat ca și ceilalți, mult mai tineri decât el, își păstrase totuși siguranța mâinii și limpezimea vederii. Cu tact și amabilitate curăța pe toți cei mai tineri de banii pe care-i pariau. După un ceas petrecut în tovărășia lor, simții că am început să mă plictisesc și am părăsit localul clubului cu gândul să mă plimb pe plajă. Pe marginea golfului, ca trei fecioare nocturne care-și așteaptă iubiții să iasă din spuma valurilor și să plece la drum, se vedeau trei palmieri. M-am oprit sub frunzele unuia, ca să urmăresc lucirea apelor golfului și puzderia de stele de pe cer.

Nu știu pe unde umblase Lawson în seara aceea, dar între zece și unsprezece apăru și el la club. Venea trist și plictisit în lungul drumului pustiu și prăfuit, dar după ce ajunse la club, nu intră numaidecât în sala de biliard, ci se opri la bar, ca să bea ceva de unul singur. Începuse să se ferească de europeni, când îi vedea adunați mai mulți la un loc, și ca să prindă curaj, avea nevoie de o gură de whisky. Era cu paharul în mână, când Miller apăru în fața lui, numai în cămașă și cu tacul cu care jucase. Se uită la barman și-i porunci:

— Ieși afară, Jack!

Barmanul, un indigen îmbrăcat în tunică albă și încins cu o *lava-lava* de culoare roșie, se strecură din odăiță, fără să zică nimica.

— Ascultă Lawson, începu americanul, aș vrea să schimbăm două vorbe împreună.

— De, acesta ar fi singurul lucru care nu te costă nimica, pe care-l

poți obține gratis și pe veresie în insula aceasta afurisită.

Miller își potrivi ochelarii pe nas și se uită la Lawson cu ochii reci, ca două sloiuri de gheață.

— Ascultă tinere, am aflat că iar ai bătut-o pe doamna Lawson. Așa ceva să știi că eu nu voi mai tolera, și dacă nu încetezi numaidecât, să știi că te fac chiseliță, și-ți macin toate oscioarele din trupul tău infect. Ai înțeles?!

În clipa aceasta Lawson își dădu seama că se găsește în fața celui pe care-l căuta de atâta vreme. Miller! Aspectul acestui bărbat gras, chel, cu obrazul rotund ca e tingire, cu bărbia dublă și ochelarii încadrați în aur, vârsta și privirile lui binevoitoare și viclene, ca ale unui preot renegat și amintirea trupului feciorelnic și mlădios al lui Ethel, în brațele lui, îl umplură de oroare. Oricare ar fi fost defectele lui Lawson, avea totuși marea calitate că nu era un laș, și fără să zică nimica, repezi pumnul spre Miller. Cu o mișcare grăbită, acesta pară lovitura cu mâna în care ținea tacul, pe urmă cu un swing al dreptei lovi pe Lawson sub ureche. Lawson era cu un cap mai mic decât americanul și mult mai șubred, dar afară de asta era slăbit, nu numai de boală și de clima chinuitoare a tropicelor, ci și de băutură. Căzu ca un buștean și rămase amețit în fața barului. Miller își scoase ochelarii și începu să și-i șteargă cu batista.

— Cred că acuma vei ști ce te așteaptă. Ai fost prevenit și e mai bine să-ți bagi mințile în cap.

Luă tacul de jos și se întoarse în camera de biliard. Zgomotul era atât de mare, încât nimenea nu băgase de seamă ce s-a întâmplat. Lawson se ridică în picioare și-și duse mâna la urechea care-i mai țiuia încă. Pe urmă cu pași greoi ieși din localul clubului.

•

Am văzut un bărbat – o umbră albă pe fondul de întuneric al nopții – dar nu știam cine este. Se apropia de marginea golfului și trecu pe lângă mine care mă așezasem la rădăcina palmierului, și se uita în apa adormită. Am băgat de seamă că e Lawson, dar bănuind că trebuie să fie beat, n-am zis nimica. El își continuă drumul și coborî cu pași nehotărâți două, trei trepte ale cheiului, pe urmă se întoarse. Îl văzui că se apropie și aplecându-se, încercă să vadă cine sunt.

— Am bănuit numaidecât că trebuie să fii dumneata.

Se așeză alături de mine și-și scoase luleaua.

— În localul clubului era zăpușeală și zgomot, încercai eu să-i

explic.

— De ce te-ai așezat aici?

— Aștept să înceapă slujba ce se va oficia la miezul nopții în catedrală.

Lawson era complet treaz. O vreme niciunul dintre noi nu mai zise nimica și fumarăm în tăcere. Din când în când se auzea clipocitul apei golfului, lovită de câte un pește uriaș, și departe în radă, clipea lumina de pe catargul unei goelete.

— Dumneata vei pleca săptămâna viitoare, nu-i așa? întrebă el.

— Da.

— Ce plăcere nebănuită ar fi, să mă mai pot întoarce odată acasă. Dar acum n-aș mai putea suporta schimbarea climei. Din cauza iernilor… cred că e ușor de înțeles.

— Mi se pare straniu, să mă gândesc că acuma, la noi în Anglia, lumea dârdâie de frig împrejurul focului.

Nu se simțea nici cea mai ușoară adiere de vânt. Aerul nopții parfumate părea încremenit ca de vrajă. Eram îmbrăcat numai într-o cămașă subțire și niște pantaloni din pânză albă. Încântat de liniștea blândă a nopții, îmi întinsei trupul mulțumit.

— Iată un An Nou care nu te îndeamnă la niciun fel de planuri pentru viitor, declarai eu și încercai să zâmbesc.

Lawson nu răspunse, dar cine știe ce gânduri ascunse în sufletul său tresăriseră la cuvintele pronunțate de mine, căci numaidecât îl auzii că începe să vorbească. Glasul lui porni încet și fără niciun fel de mlădiere, dar accentul cu care vorbea, era foarte distins și îmi pricinuia o adevărată plăcere, după sunetele nazale și intonațiile vulgare care-mi supărau auzul.

— Constat că am reușit să-mi încurc toate planurile de viitor. Cred că e ușor de înțeles. Am ajuns tocmai în fundul prăpastiei, de unde nu mai există nicio posibilitate de ieșire. *De la un capăt la altul e întunericul negru și nimic nu-mi luminează drumul.* Îl simții că zâmbește, făcând această citație, pe urmă continuă. Dar faptul straniu este, că nici eu nu știu cum am ajuns în starea aceasta.

Îmi reținui respirația, căci nimic nu-mi poate inspira mai mult respect, decât atunci când văd un bărbat că încearcă să-și descarce sufletul. În astfel de împrejurări îți dai seama că până și individul cel mai vulgar și mai decăzut, are ceva în sufletul său care să merite mila.

— Poate situația nu mi s-ar părea atât de gravă, dacă aș fi sigur că

toată vina o port numai eu. E adevărat că eu beau, dar sunt convins că nu m-aș fi apucat de băutură, dacă împrejurările ar fi fost altele. În realitate, băutura nu mi-a făcut niciodată plăcere. Dar cred că eu n-ar fi trebuit să mă căsătoresc cu Ethel. Dacă aș fi încercat să trăiesc cu ea, fără cununie, totul ar fi mers ca pe roate. Dar eu o iubeam ca un bezmetic.

Glasul păru că începe să-i tremure.

— Ca să-ți spun adevărul, ea nu e femeie rea. A fost simplu nenoroc. Am fi putut trăi tot atât de fericiți ca împărații. Când a fugit, poate ar fi fost mai bine s-o las să-și facă de cap, dar nu eram în stare – pe vremea aceea îmi închipuiam că nu mai pot trăi departe de ea; pe urmă mai era și copilul de care trebuia să țin seamă.

— Ți-e drag copilul acesta? întrebai eu.

— Odinioară mi-a fost drag. Acum sunt doi; probabil știi și dumneata. Dar astăzi nu mai înseamnă atât de mult pentru mine. În orice caz nu-i poți deosebi dintre copiii indigeni. Sunt obligat să vorbesc cu ei în dialectul din Samoa.

— Crezi că ar fi prea târziu să-ți începi din nou viața de la început? Nu ți-ai putea lua inima în dinți și să părăsești această insulă?

— Îmi lipsește curajul. Cu mine s-a terminat.

— Îți mai iubești și acum soția?

— Acum n-o mai iubesc. N-o mai iubesc! (Repetă aceste cuvinte și în glasul lui mi se păru că tremură o umbră de groază). Din tot ce-am avut, nu mi-a mai rămas nici cel puțin atâta; m-au dat gata…

Glasul clopotelor catedralei cutremură aerul împrejurul nostru.

— Dacă vrei să vii și dumneata la liturghia de la miezul nopții, atunci cred că va fi mai bine să nu mai întârziem, zisei eu.

— Hai să mergem.

Ne ridicarăm și apucarăm în lungul drumului. Catedrala albă se ridica impunătoare în fața largului mării, iar în apropierea ei erau capelele protestante care-ți făceau impresia unor săli de întruniri publice. În fața catedralei erau oprite câteva automobile și în lungul străzii așteptau înșirate o mulțime de cabriolete. Oamenii veniseră din toate părțile insulei, ca să asiste la slujba de la catedrală și prin ușile deschise se vedea naosul plin de credincioși. Altarul principal tremura de lumina făcliilor aprinse. Între credincioși erau foarte puțini europeni și foarte mulți metiși, dar majoritatea era formată de indigeni. Toți bărbații purtau pantaloni, căci biserica decretase că

lava-lava este o îmbrăcăminte necuviincioasă. Găsirăm două scaune libere în apropierea ușii deschise și ne așezarăm. Numaidecât după aceea, urmărind privirea lui Lawson, văzui pe Ethel că vine însoțită de un grup de metiși. Erau gătiți ca de sărbătoare, bărbații cu gulere înalte, scrobite și pantofi de lac, femeile cu pălării mari și pline de flori. Ethel dădu din cap și zâmbi prietenelor ei, când trecu în lungul naosului. Slujba începu numaidecât.

După ce se termină, Lawson și cu mine ne ferirăm din cale și urmăririrăm lumea care trecea pe lângă noi. Pe urmă îmi întinse mâna.

— Noapte bună, zise el. Sper că vei avea un drum plăcut în largul oceanului.

— Cred că înainte de plecare ne vom mai vedea.

Începu să râdă sarcastic.

— Totul depinde de faptul, dacă în ziua când ne vom revedea, voi fi treaz sau voi fi beat.

Îmi întoarse spatele și plecă. Îmi aduc aminte de lucirea ochilor lui mari și negri, cu sclipiri sălbatice, sub sprâncenele zbârlite. Mă oprii nehotărât. Nu-mi era somn și mă gândii că înainte de culcare să trec pe la club și să mai pierd un ceas, înainte de a mă întoarce acasă. Când intrai în camera de biliard, o găsii goală, dar în hol erau vreo jumătate de duzină de bărbați care jucau poker. Miller ridică privirea, exact în clipa când intrai eu.

— Haide, ia loc și joacă și dumneata, mă pofti el.

— Cu plăcere.

Cumpărai câteva fise și începui să joc. Evident, acesta este jocul cel mai fascinant din lume și din ceasul ce mi-l propusesem la început, se făcură două și pe urmă trei. Barmanul indigen, vesel și atent, deși era o oră atât de neobișnuită, sta nemișcat pe lângă noi și ne aducea de băut, iar la urmă de tot, cine știe din ce cotlon, scoase o șuncă și o pâine. Continuarăm deci jocul. Majoritatea celor din partidă băuseră mai mult decât ar fi trebuit, așa că mizau la sume mari și cu îndrăzneală. Eu jucam modest, căci nu aveam intenția nici să câștig și nu țineam nici să pierd, dar urmăream pe Miller cu toată atenția. Bea pahar după pahar, împreună cu ceilalți, dar rămânea indiferent și cu capul limpede. Grămada de fise din fața lui crescuse simțitor și avea și o foaie de hârtie pe care-și însemnase sumele împrumutate jucătorilor ajunși la strâmtoare. Zâmbea cu amabilitate celor mai tineri ai căror bani îi băga în buzunar, și continua să debiteze glume și anecdote, fără să ostenească și fără să-i scape cea

mai mică tresărire ce s-ar fi putut vedea pe obrazul adversarilor săi din partidă. Într-un târziu, la ferestre se arătă lumina zorilor, la început sfioasă și domoală, ca și când n-ar fi avut ce căuta între oamenii aceștia, apoi se făcu ziuă.

— Domnilor, încăpu Miller, cred că am sărbătorit cum se cuvine anul care a trecut. Să mai luăm câte un rând și pe urmă trebuie să mă bag sub pătură, căci să nu uitați, eu am împlinit cincizeci de ani, așa că nu mai pot duce la chefuri, cum faceți dumneavoastră.

Când ieșirăm pe terasă, era o dimineață splendidă și aerul proaspăt, iar apa golfului ca o oglindă policromă. Cineva propuse să facem o baie, înainte de a ne duce la culcare, dar niciunul dintre noi nu se simțea îndemnat să se scalde în apa golfului care era mâzgoasă și perfidă. Miller avea mașina în fața intrării hotelului și ne propuse să ne ducă până la iaz. Când ajunserăm la destinație, ni se păru că pe partea aceea încă nu ajunsese să se facă ziuă. Pe sub copaci apa era încă întunecată și noaptea părea că mai stă și acuma la pândă. Eram cu toții bine dispuși. Nu aveam nici prosoape și nici costume de baie cu noi, așa că eu mai prevăzător decât ceilalți, începui să mă întreb cum ne vom putea zvânta trupul. Nimenea nu prea era îmbrăcat, așa că nu ne trebui nici vreme prea îndelungată pentru a ne dezbrăca. Nelson, micul matelot care era cu noi, fu gata cel dintâi.

— Eu voi face un salt, ca să ajung până la fund, declară el.

În clipa următoare dispăru în apă și un altul îl urmă numaidecât, dar cu mai puțin avânt, așa că ieși din nou la suprafață. Pe urmă apăru și Nelson și încercă să se agațe de mal.

— Haideți, repede, scoateți-mă de aici, strigă el.

— Ce s-a întâmplat?

Se vedea cât de colo că s-a întâmplat ceva. Tânărul arăta îngrozit. Doi dintre cei opriți pe mal întinseră brațele după el și-l scoaseră din apă.

— Ascultați, pe fundul apei este cineva.

— Nu fi prost băiete. Se vede că te-ai îmbătat.

— De, dacă n-o fi, atunci să știți că eu am avut un atac de *delirium tremens*. Dar să știți de la mine, în fundul apei este cineva. M-am speriat de tremură bojocii în mine.

Miller se uită o clipă la el. Tânărul era alb ca varul și începuse să tremure vargă.

— Haide Caster, se adresă Miller, întorcându-se spre uriașul australian, cred că e mai bine să vedem și noi ce este.

— Stă în picioare, continuă Nelson, și este complet îmbrăcat. L-am văzut limpede. A întins brațele după mine, ca să mă apuce.

— Ia isprăvește cu prostiile, protestă Miller. Ești gata?

Săriră amândoi în apă. Noi așteptarăm pe țărm, fără să zicem nimica. Ni se părea că întârzie mai mult decât ar putea să dureze respirația omenească. Pe urmă Caster apăru la suprafață și imediat după el, roșu și aprins, de parcă ar fi avut un atac de dambla, se arătă Miller. Părea că ridică ceva din apă. Unul dintre cei de pe mal sări în ajutorul lor și toți trei reușiră cu mare greutate să scoată povara și s-o ridice pe țărm. Se feriră din cale și constatarăm că cel pe care-l scoseseră era Lawson, cu un pietroi legat în mânecile hainei înfășurate împrejurul picioarelor.

— Pesemne și-a dat toată silința, ca nu cumva să fie nevoie să mai încerce o dată, declară Miller și începu să-și șteargă apa din ochii miopi.

• HONOLULU

Înțeleptul nu face decât călătorii imaginare. Odinioară un francez, de fapt a fost un savoiard, a scris o carte intitulată *Voyage autour de ma Chambre*. N-am citit această carte și nici nu știu despre ce vorbește, dar titlul ei îmi pune gândurile în mișcare. În timpul unei astfel de călătorii, eu aș fi în stare să fac înconjurul pământului. O icoană așezată pe consola căminului mă poate duce departe, în Rusia, cu pădurile ei seculare de fagi și turnurile albe și strălucitoare ale bisericilor. Sunt pe apele Volgăi și cobor în marginea unui sat unde găsesc o crâșmă; oameni cu bărbi încâlcite și cojoace grele de oaie stau la masă și se cinstesc. Mă opresc pe vârful dealului de unde Napoleon a văzut pentru prima dată turnurile Moscovei și mă uit la orașul așternut la picioarele mele. Cobor, pentru a întâlni în drumul meu oameni pe care-i cunosc mult mai bine decât pe cei mai intimi prieteni ai mei; mă așteaptă Alioșa cu Vronsky și alți vreo zece inși. Dar privirile mi se opresc pe un vas de porțelan și în nări simt mirosul acru și caracteristic din China. Așezat în litiera purtată de culaci[8], trec în lungul unei poteci care șerpuiește printre semănăturile de orez, sau urc coastele împădurite ale dealurilor. Hamalii care duc poverile discută, înviorați de aerul proaspăt al dimineții și din când în când aud ecoul misterios și stins, venit din mari depărtări, al clopotelor unei mănăstiri. Pe mijlocul străzilor orașului Peking, o mulțime pestriță de lume se desparte în două, ca să facă loc caravanei de cămile care înaintează solemn, aducând piei și covoare, tocmai din platourile deșerturilor de nisip ale Mongoliei. În Anglia, la Londra, sunt anumite după-amiezi de iarnă. Când norii coboară atât de grei și de jos deasupra orașului, încât lumina palidă a zilei te face să simți o strângere de inimă; dar dacă te apropii de fereastră, vezi palmierii de cocos strânși unul lângă altul, înșirați pe marginea golfului unei insule de mărgean. Nisipul de pe plajă e alb ca argintul și dacă se întâmplă să treci prin partea aceea în timpul unei zile însorite, strălucirea lui este atât de orbitoare, încât abia poți să o suporți. În ramurile palmierilor se aud ciripind vesele gureșele păsări mynah, și din depărtare vine freamătul valurilor frânte sub stânci. Acestea sunt cele mai desăvârșite călătorii, căci le poți face fără să te miști din apropierea focului aprins în cămin, și nu te expui

nici să-ți pierzi iluziile.

Dar sunt și oameni care au obiceiul să pună sare în cafea. Spun că în felul acesta cafeaua primește un gust și o savoare neînchipuită. Tot așa sunt anumite localități împrejurul cărora se împânzește o anumită aureolă romantică, și după ce le vizitezi, deziluzia inevitabilă ce ți-o produc, le atribuie un farmec nebănuit. Te aștepți să găsești ceva desăvârșit de frumos și găsești cu totul altceva care este totuși mult mai complicat decât senzația ce ar putea să ți-o pricinuiască frumosul. Este aceeași senzație pe care ți-o pricinuiește slăbiciunea constatată în caracterul unei celebrități, datorită căreia devine mai puțin vrednică de admirat, dar care totuși o face mult mai interesantă.

Nimic din ceea ce știam eu despre Honolulu, nu mă pregătise pentru ceea ce voi găsi acolo. Este atât de departe de Europa, încât ca să poți ajunge în orașul acesta, trebuie să faci o călătorie foarte lungă, plecând de la San-Francisco, și de numele lui sunt legate amintiri atât de stranii și de fermecătoare, încât la început nici nu-mi venea să cred că ceea ce văd ar putea să fie aievea. Nici eu nu știu tocmai bine, cum mi-am închipuit că ar putea să fie această localitate, dar adevărul este că ceea ce am văzut, a fost ceva cu totul neașteptat. Este un oraș tipic din partea de Apus. Maghernițele se înșiră alături de uriașele clădiri din piatră; dughene mici stau umăr la umăr cu magazine moderne ale căror vitrine uriașe de cristal strălucesc în lumină; tramvaiele electrice zvâcnesc în lungul străzilor și automobilele – Ford, Buick și Packard – se înșiră pe marginea trotuarelor. Magazinele sunt încărcate cu mărfurile produse de industria americană. Tot a treia casă este o bancă și tot a cincea, este agenție de vapoare.

Pe străzi se înghesuie o mulțime pestriță de lume, la care nici nu te-ai aștepta. Americani, care nu vor să țină seamă de climă, și umblă îmbrăcați în costume sumbre și cu gulere înalte și scrobite, cu pălării de paie, de fetru și gambete; kanaci cu pielea oacheșă-aurie și părul creț, bătucit, îmbrăcați numai cu o cămașă și pantaloni din pânză; metișii sunt însă foarte eleganți, cu cravatele lor luminoase și în pantofi de lac. Japonezii, cu eternul zâmbet pe buze, poartă costume albe impecabile, iar soțiile lor vin după ei la o depărtare de câțiva pași, îmbrăcate în costumul tradițional și în spinare cu câte un copil. Copiii japonezilor, îmbrăcați în costume colorate și luminoase, cu capetele rase, par niște păpuși ciudate. Pe urmă vin chinezii. Bărbații

grași și mulțumiți, umblă îmbrăcați după moda americană, dar femeile sint încântătoare, cu părul lor atât de strâns pieptănat, încât pare că nu se va mai putea deranja niciodată, și par încântătoare în tunicile și pantalonii de culoare albă, albastră-palidă sau neagră. Cei din urmă vin autohtonii din Filipine, bărbații cu uriașe pălării din paie și femeile îmbrăcate în strălucitoare rochii galbene de muselină, cu mâneci foarte largi la umeri.

Aci este locul de întâlnire dintre Orient și Occident. Rasele de dată recentă trec umăr la umăr, împreună cu rasele străvechi. Dar dacă se întâmplă să nu găsești atmosfera romantică la care te-ai așteptat, înseamnă totuși că ai descoperit ceva nou și nebănuit. Toți oamenii aceștia stranii, trăiesc amestecați între ei, vorbind limbi deosebite și judecând totul după o scară deosebită de valori. Nu au nimic comun între ei, decât cele două patimi: dragostea și foamea. Dar examinându-i de aproape, ceva te face să constați, o extraordinară vitalitate în felul lor de a trăi. Deși atmosfera este atât de blândă și cerul atât de albastru, nu știu ce te face să simți efluviul unei patimi înfrigurate, care înfioară mulțimea, întocmai ca bătăile unui puls nevăzut. Deși în colțul străzii vezi agentul de poliție cu bastonul alb ridicat, îndrumând circulația, și înfățișarea lui are pretenții de respectabilitate, îți dai totuși seama că aceasta nu este decât ceva de suprafață, căci dincolo de ea stăpânește întunericul și misterul. Simți aceeași strângere de inimă, ca și când ai trece noaptea prin mijlocul unei păduri întunecate și auzi dintr-odată cum se cutremură tăcerea de glasul îndepărtat al tobelor. Presimți că ceva nelămurit trebuie să se întâmple, dar nu bănuielii ce ar putea să fie.

Dacă am stăruit asupra acestor ciudățenii din Honolulu, am făcut-o pentru că sunt convins că ciudățeniile acestea ar putea să aibă o legătură cu ceea ce vreau să vă povestesc acuma. Este o întâmplare cu superstiții primitive și mă miră, cum de așa ceva poate să supraviețuiască în mijlocul unei civilizații, care chiar dacă nu este rafinată, este totuși foarte înaintată. Sunt incapabil să înțeleg, cum de se pot întâmpla astfel de lucruri, sau mai bine zis, cum de sunt considerate ca posibile, chiar în mijlocul unei lumi în care se întrebuințează aparatele telefonice, tramvaiele și ziarele cotidiene. Prietenul care m-a plimbat prin orașul Honolulu mi se părea că păstrează aceleași urme de viață stranie, pe care le-am găsit atât de neobișnuite și de caracteristice, din clipa când am debarcat pe insulă.

Omul acesta era un american cu numele de Winter și-i adusesem o

scrisoare de recomandare de la un prieten comun din New York. Era un bărbat între patruzeci – cincizeci de ani, cu un păr negru și rar, încărunțit pe la tâmple, și un obraz prelung și uscățiv. Ochii lui albaștri aveau sclipiri de veselie, dar ochelarii mari și cu rame de os îi dădeau o înfățișare de om grav care nu știe de glumă. Era mai mult înalt decât scund și foarte zvelt Se născuse în Honolulu și tatăl său avea un magazin în care vindea tricotaje, rachete de tenis, mușamale și toate articolele de care ar avea nevoie lumea elegantă. Afacerea aceasta era rentabilă și-mi pot imagina indignarea domnului Winter *père,* când fiul său a refuzat să o continue și i-a spus că are intenția să se facă actor.

Prietenul meu petrecuse douăzeci de ani în teatru, uneori la New York, dar de cele mai multe ori în turnee prin provincie, deoarece însușirile lui de artist erau foarte modeste. Dar fiind destul de deștept, și-a dat seama la vreme, că e mult mai bine să vinzi bretele la Honolulu, decât să joci un mic rol într-o piesă ce se reprezintă la Cleveland-Ohio. Se lăsă de teatru și intră în afaceri. Îmi închipui că după viața plină de peripeții pe care o dusese vreme atât de îndelungată, acum putea gusta din plin plăcerea de a se plimba într-o mașină uriașă și a trăi într-o casă impunătoare, din apropierea linksurilor de golf, și sunt convins – de vreme ce era un om obișnuit să-și joace rolurile ce i se încredințau – că își conducea întreprinderea cu multă pricepere. Dar cu toate acestea nu se putea decide, să se despartă definitiv de lumea artelor și de vreme ce nu mai putea juca teatru, începuse să facă pictură. M-a condus în atelierul său și mi-a arătat lucrările pe care le avea. Nu erau proaste, dar în niciun caz nu erau ceea ce m-aș fi așteptat eu din partea lui. Nu făcea decât natură moartă, în tablouri foarte mici – probabil de opt pe zece – foarte minuțios lucrate și cu tendință de desăvârșire. Se vedea cât de colo că principala lui grijă sunt amănuntele. Fructele pictate de el, îți aduceau aminte de fructele ce se văd în unele tablouri ale lui Ghirlandajo. Admirându-i răbdarea cu care lucrează, ar fi fost imposibil să nu rămâi impresionat de îndemânarea lui. Presupun că omul acesta n-a reușit în teatru, numai din pricină că efectele lui erau prea minuțios studiate, nu erau destul de îndrăznețe și nici destul de adânci, pentru a putea trece dincolo de rampă.

M-a distrat atitudinea de superioritate – pigmentată de oarecare ironie – cu care mi-a arătat lucrurile demne de văzut din oraș. În intimitatea sufletului său era convins, că în toată Uniunea nu există

un oraș care să se poată asemăna cu Honolulu, dar cu toate acestea nu se ferea câtuși de puțin să-ți arate partea comică din atitudinea lui. M-a plimbat prin fața mai multor clădiri, și monumente, și strălucea de mulțumire, când m-a auzit exprimându-mi în termeni politicoși admirația față de arhitectura acestora. Mi-a arătat apoi casele bogătașilor din localitate.

— Aceasta este casa familiei Stubbs, declară el. A costat o sută de mii de dolari. Stubbs este una dintre cele mai bune familii ce le avem pe insulă. Bătrânul Stubbs a venit pe această insulă acum șaptezeci de ani, în calitate de misionar.

Ezită o clipă și se uită la mine, clipind șiret din ochi, prin sticlele groase ale ochelarilor.

— Toate familiile mai de seamă din oraș, descind din misionari, adăugă el. Aci la Honolulu nu poți fi lucru mare, decât cel mult dacă bunicul sau străbunicul dumitale a convertit păgânii la dreapta credință.

— Nu mai spune?

— Cunoști Biblia?

— În toate amănuntele ei, răspunsei eu.

— Este o parabolă în care se spune: *Mânca-vor părinții aguridă și vor strepezi dinții fiilor.* Cred că aci în Honolulu versetului acestuia i s-ar putea da cu totul altă interpretare: Propovăduit-au părinții credința printre kanaci și fiii lor le-au luat pământurile.

— Dumnezeu ajută celor care se pot ajuta singuri.

— Sigur că le ajută. După ce indigenii acestei insule au îmbrățișat creștinismul, nu le mai rămăsese nimic altceva ce ar fi putut îmbrățișa. Regii au dăruit misionarilor pământ, ca dovadă a respectului lor, iar aceștia au mai și cumpărat, ce s-a putut cumpăra, pentru a-și aduna bogății în cer. În orice caz au făcut o investiție destul de bună. Unul dintre misionari s-a lăsat de negoțul pe care-l făcea – cred că pot să-l numesc negoț, fără să par că aș avea intenția să-l jignesc – și s-a făcut agent imobiliar, dar cazul acesta este o excepție. În majoritatea cazurilor numai fiii lor s-au ocupat de partea practică a întreprinderii. O, este ceva cât se poate de plăcut, să ai un părinte care acuma cincizeci de ani se ocupa de răspândirea dreptei credințe printre păgâni.

Prietenul meu scoase ceasornicul și se uită la cadran.

— Ei comedie, s-a oprit. Asta înseamnă că a sosit vremea să bem un cocktail.

Apucarăm în lungul unui drum foarte bine întreținut, străjuit de ambele părți cu flori roșii de ibiscus, și ne întoarserăm în oraș.

— Ai fost vreodată la Union Saloon?

— Încă nu.

— Atunci ne vom duce acolo.

Aflasem că acesta este cel mai celebru local din Honolulu, așa că am intrat stăpânit de o curiozitate explicabilă. Era un local în care puteai intra printr-un pasaj îngust din King Street, în care erau o mulțime de birouri, astfel că cei cărora le era sete, puteau intra fără frică, deoarece nimenea nu bănuia, dacă se duc la bar sau unul dintre aceste birouri. Barul se compunea dintr-o cameră uriașă, cu un contor care duce de la un capăt la altul, și are trei intrări, iar în fața contorului, în cele două colțuri sunt două cabine mici. Legenda spune că aceste două cabine au fost făcute anume pentru ca Regele Kalakaua să poată veni să se cinstească, fără să fie văzut de supușii săi, și este plăcut să te gândești, că poate potentatul acesta negru ca tăciunele, a stat la una dintre mesele acestea, cu sticla în fața lui, împreună cu Robert Louis Stevenson. În local este atârnat un portret al lui în ulei și încadrat într-o bogată ramă aurită, dar mai sunt și două gravuri care reprezintă pe Regina Victoria. Pe pereții laterali atârnă vechi litografii din secolul al optsprezecelea, dintre care una – numai Dumnezeu știe cum a ajuns aici – este o reproducere după un tablou al lui De Wilde care reprezintă o scenă de teatru. Mai sunt și câteva oleografii, extrase din suplimentele de Crăciun ale revistelor *Graphic* și *Illustrated London News,* vechi de douăzeci de ani. Pe urmă, o mulțime de afișe cu reclamele fabricilor de whisky, gin, șampanie și bere; fotografiile diverselor echipe de baseball și orchestre indigene.

Localul acesta părea că nu face parte din lumea grăbită și modernă pe care o lăsasem în lumina străzii de afară, ci dintr-o altă lume care era pe cale să dispară cu desăvârșire. În tot cuprinsul lui era ceva din savoarea umbrelor trecutului. Era trist și prost luminat, așa că avea o înfățișare misterioasă, caracteristică tranzacțiilor încheiate în umbră. Îți aducea aminte de vremuri când aventurieri îndrăzneți se jucau cu viața, cum s-ar fi jucat cu un lucru de nimica, și de fapte crâncene care întrerupeau monotonia vieții de toate zilele.

Când am intrat noi, localul era plin de consumatori. În fața barului era adunat un grup de oameni de afaceri care discutau, și într-un colț doi kanaci se așezaseră în fața paharelor pline. Doi sau trei indivizi, probabil mici negustori din apropiere, jucau zaruri. Restul

consumatorilor se vedea cât de colo că sunt oameni care trăiau pe mare; comandanți de vase, ofițeri secunzi și mecanici. În spatele contorului doi metiși voinici, îmbrăcați în alb, cu obrazul ras, cu părul des și creț și niște ochi enormi, preparau paharele de *Honolulu Cocktail,* care era o specialitate celebră.

Winter părea că cunoaște aproape pe toată lumea și când ne făcurăm loc printre mese, ca să ajungem la bar, un omuleț, gras și cu ochelari, îl pofti să ia un pahar la masa lui.

— Nu căpitane, de astă dată eu sunt cel care plătește, răspunse Winter, pe urmă se întoarse spre mine. Dă-mi voie să te prezint căpitanului Butler.

Omulețul îmi strânse mâna. Începurăm să vorbim, dar eu nu-i prea dam atenție, deoarece urmăream ce se petrece în apropierea mea, și după ce comandarăm fiecare câte un rând, ne despărțirăm. Ne-am urcat apoi în mașină și am plecat. Dar imediat după aceea Winter s-a întors spre mine, ca să-mi spună:

— Sint mulțumit că am întâlnit în drumul nostru pe căpitanul Butler. Tocmai doream să faci cunoștință cu el. Ce impresie ți-a făcut?

— Nu știu dacă în general mi-a făcut vreo impresie, răspunsei eu.

— Dumneata crezi în lucruri supranaturale?

— N-aș putea afirma cu certitudine că eu cred așa ceva, zic și încercai să zâmbesc.

— I s-a întâmplat ceva foarte straniu, mai acum un an, sau poate chiar doi. Dar cred că va fi mai bine să-ți povestească el însuși despre ce este vorba.

— Ce anume?

Winter se feri să răspundă la întrebarea mea.

— Eu nu voi încerca să-ți dau nicio explicație în legătură cu ceea ce s-a întâmplat, declară el. Dar în orice caz faptele nu pot fi dezmințite. Crezi că ar putea să te intereseze astfel de lucruri?

— Ce fel de lucruri?

— Descântece și vrăjitorii și toate fleacurile asemănătoare.

— N-am întâlnit încă pe nimenea care să nu se intereseze de așa ceva.

Winter făcu o pauză.

— Cred că va fi mult mai bine să nu-ți spun nimica. Mai bine să auzi din gura lui și pe urmă să judeci. Ce planuri ai pentru astă-seară?

— Nu am niciun plan.

— Perfect; în cazul acesta voi încerca să pun mâna pe el înainte de a se însera, și să vedem, poate i-am putea face o vizită la bord.

Winter îmi povesti câteva amănunte în legătură cu el. Căpitanul își petrecuse toată viața pe apele Pacificului. Avusese parte și de zile mai bune decât cele pe care le trăia astăzi, în calitate de ofițer de cart și pe urmă comandant al unui vapor de pasageri care făcea cursa în lungul coastelor Californiei, dar vasul său naufragiase și cu această ocazie se înecaseră o mulțime de călători.

— Probabil din pricina beției, adăugă Winter.

Evident, se făcuse o anchetă care s-a terminat cu pierderea brevetului de comandant, pe urmă a început să decadă din ce în ce tot mai adânc. Ani de-a rândul a vânturat mările din miazăzi, iar acuma comanda o goeletă care făcea curse între Honolulu și diferite insule ale Arhipelagului. Goeleta aparținea unui chinez pentru care nu contează că Butler nu mai are brevet de comandant, de vreme ce-l poate angaja cu o leafă mai redusă, și un comandant alb reprezintă întotdeauna un mare avantaj la bordul unui vas.

După ce-mi dădu aceste informații am încercat să mă gândesc la felul în care arată omul acesta. Îmi adusei aminte de ochelarii lui rotunzi și de ochii albaștri care mă priveau din spatele lor, așa că reușii să mi-l evoc în minte. Era un bărbat mic de statură, bondoc și rotund, cu un obraz ca o lună plină și un nas mic și cărnos. Avea părul blond, tăiat scurt și un obraz roșu, ras complet. Mâinile lui erau pufoase, sugrumate la încheieturi, și picioarele scurte și butucănoase. Experiența tragică prin care trecuse, nu lăsase nicio urmă asupra temperamentului său vioi și expansiv. Deși avea treizeci și patru sau treizeci și cinci de ani, părea totuși mult mai tânăr. Dar la urma urmelor eu nu mă uitasem la el decât din fugă, și acuma după ce aflasem despre incidentul, care fără îndoială îi distrusese cariera, îmi propusei să mă ocup de el mai cu atenție.

Este un amănunt foarte ciudat să constați că diferiți indivizi reacționează în diferite feluri față de aceleași emoții prin care trebuie să treacă. Unii sunt în stare să participe la bătălii sângeroase, să treacă prin spaimele morții și să vadă orori neînchipuite, fără ca aceste emoții să lase vreo urmă în sufletul lor, câtă vreme pentru alții este de ajuns să vadă luna tremurând pe oglinda unei ape, sau să audă o pasăre cântând în mijlocul unui desiș, pentru ca întreaga lor structură sufletească să treacă printr-o transformare nebănuită. Cine

ar putea afirma că astfel de schimbări se datoresc forței sau slăbiciunii, lipsei de imaginație sau lipsei de fermitate a caracterului? Eu nu știu ce să zic. Când încerc să evoc scenele de groază ale acestui naufragiu, cu țipetele și spaima celor care se înecau, și mai târziu cercetările și desfășurarea procesului, cumplita durere a celor care-și pierduseră rudele, criticile fără cruțare ce apăruseră în ziare, rușinea și pierderea slujbei, mă gândeam îngrozit la ușurința cu care căpitanul Butler era în stare să vorbească despre fetele din Hawai, despre Iwelei care era cartierul lupanarelor și despre toate aventurile lui amoroase. Omul acesta râdea cu mare ușurință, deși odinioară ai fi avut motive să crezi despre el, că nu va mai fi în stare să râdă niciodată. Aducându-mi aminte de dinții lui lucitori și albi, îmi dau seama că aceștia reprezentau singurul lui farmec. Omul acesta începea să mă intereseze și gândindu-mă la indiferența și veselia lui, mi-am uitat cu totul de întâmplarea pe care voiam s-o aflu și pentru care trebuia să mă duc la el. Aș fi vrut să constat cel mult, dacă aș fi avut posibilitatea, ce fel de om este în realitate.

Winter făcu pregătirile necesare și după cină coborârăm pe chei. Luntrea goeletei ne aștepta, așa că ne instalarăm, și unul dintre marinari puse mâna pe vâsle. Goeleta era ancorată ceva mai încolo spre intrarea portului, în apropierea digurilor. Ne apropiarăm de flancurile vasului și auzirăm pe cineva cântând la ukulele[9]. Numaidecât după aceea ne-am urcat pe scara de frânghie ce atârna peste parapet.

— Mi se pare că este în cabină, zise Winter și apucă înaintea mea.

Aceasta era o încăpere mică, prost întreținută și murdară, pe un perete cu o masă și jur împrejur cu un fel de laviță pe care presupun că dormeau pasagerii care erau destul de imprudenți, ca să plece la drum cu un astfel de vas. La ukulele cânta o fată indigenă. Căpitanul Butler sta pe un scaun, cu fruntea plecată pe umărul fetei, și cu un braț, petrecut împrejurul mijlocului ei delicat.

— Te rog căpitane, să nu te deranjezi din pricina noastră, zise Winter în glumă.

— Poftim înăuntru, răspunse Butler și ridicându-se în picioare dădu mâna cu noi. Cu ce să vă servesc?

Noaptea era fierbinte. Prin ușa deschisă se vedeau stelele nenumărate sclipind pe cerul care mai era și acuma aproape transparent de albastru. Căpitanul Butler îmbrăcase un tricou fără mâneci din care i se vedeau brațele așternute cu grăsime, și niște

pantaloni cum nu se poate mai murdari. Era desculț, dar pe cap își pusese o foarte veche și ponosită pălărie din postav, de sub gardinile căreia i se vedea părul creț.

— Dați-mi voie să vă prezint prietenei mele. Ia spuneți drept, nu vi se pare că-i o bomboană de fată?

Strânserăm mâna unei fete foarte drăguțe. Era binișor mai înaltă decât căpitanul și chiar capotul cu care era îmbrăcată și pe care misionarii generației trecute, din considerații de decență, îl impuseseră indigenilor, nu reușea să-i ascundă formele desăvârșite. Fără îndoială anii ce vor urma de aici înainte, îi vor îngreuna formele, dar deocamdată era plină de grație și sprintenă. Pielea ei oacheșă era de o transparență extraordinară și ochii neobișnuit de frumoși. Părul negru și foarte des îi era răsucit într-o coadă groasă împrejurul capului. Când ne zâmbi, în semn de bunăvenire, își arătă dinții mărunți și regulați, strălucitori de albi. Toată înfățișarea ei era ispititoare și se vedea limpede că Butler era îndrăgostit nebunește de ea; n-o pierdea nicio clipită din ochi și nici nu era în stare să se depărteze de ea. Faptul era ușor de înțeles, dar mult mai stranie mi se părea constatarea, că și fata aceasta era îndrăgostită de el. În privirile ei ardea o lumină ușor de explicat și buzele ei întredeschise trădau dorința. Vederea acestor doi oameni era impresionantă și puțin poate nelalocul ei, așa că nu mă simțeam tocmai la îndemână. Ce putea să caute un om străin între îndrăgostiții aceștia care nu se vedeau decât pe ei înșiși? Aș fi preferat ca Winter să nu mă fi adus cu el. În aceeași clipă mi se păru că interiorul cabinei ia cu totul altă înfățișare și că devine mediul anume indicat pentru o scenă atât de pasionantă. Cred că nu voi fi în stare să uit niciodată această mică goeletă, ancorată în portul Honolulu și înconjurată de tot felul de vapoare, dar totuși atât de departe de toată lumea, sub imensitatea cerului înstelat. Mă gândeam emoționat la acești doi îndrăgostiți, care se pierd împreună în largul deșerturilor Pacificului, învăluiți în lințoliul înstelat al nopților, trecând de la o insulă la alta. Un ușor suflu romantic părea că-mi mângâie obrajii.

Și cu toate acestea Butler era ultimul om din lume despre care ți-ai fi putut închipui că este eroul unei aventuri romantice și ar fi fost aproape imposibil să descoperi la el ceva, vrednic de iubit. Îmbrăcat în hainele acestea ponosite, părea mai bondoc decât de obicei și ochelarii cu sticle groase îi dădeau o înfățișare de heruvim caraghios. Părea mai curând un pastor alungat din parohie. Conversația lui era

pigmentată de ciudate expresii americane și numai teama că nu voi reuși și să le reproduc, mă determină să întrebuințez propriul meu vocabular în ceea ce vă povestesc acum. Afară de asta Butler era incapabil să pronunțe o frază, fără s-o însoțească de o înjurătură, și felul lui de a vorbi, deși nu putea fi jignitor, decât pentru o ureche extrem de susceptibilă, într-o carte ar părea totuși neplăcut. Era un bărbat extrem de vesel și probabil aceasta era calitatea care contribuia în mare măsură la succesele sale față de femei; se știe că în marea majoritate femeile sunt ființe neserioase, și că se plictisesc foarte ușor de seriozitatea cu care le tratează bărbații, așa că numai rareori reușesc să reziste în fața unei paiațe care le face să râdă. Simțul lor pentru umor este primitiv. Diana din Efes e gata în orice moment să renunțe la demnitatea ei caracteristică, pentru a putea râde cu lacrimi de paiața cu nasul roșu care i s-a așezat pe pălărie. Mi-am dat seama că Butler avea un farmec al lui specific. Dacă n-aș fi cunoscut întâmplarea nenorocită cu naufragiul, mi-aș fi închipuit că în toată viața lui omul acesta n-a avut nicio grijă.

La sosirea noastră căpitanul sunase un clopoțel și văzurăm acuma că vine un chinez cu niște pahare și câteva sticle cu sifon. Sticla cu whisky și paharul gol al lui Butler erau pe masă. Când am văzut că intră chinezul, am tresărit violent, deoarece mi s-a părut că este cel mai urât om pe care l-am văzut în viața mea. Era foarte mic de statură și gros în pântece, dar afară de asta mai și șchiopăta. Era îmbrăcat într-o tunică și niște pantaloni care odinioară fuseseră albi, dar acuma păreau respingători la vedere. Pe cap avea o pălărie cu coamă de mistreț, de care poartă vânătorii, și de sub gardinile ei i se vedeau lațele cărunte. Îmbrăcămintea aceasta ar fi fost grotescă pentru orice chinez, dar aspectul acestuia era de-a dreptul jignitor. Obrazul lui lătăreț, de parcă ar fi fost turtit de lovitura unui pumn uriaș, era ciupit adânc de vărsat. Partea cea mai respingătoare la omul acesta însă, era o buză de iepure care nu fusese operată niciodată, așa că despicătura buzei superioare se ridica în formă de triunghi, până la rădăcina nasului, descoperindu-i colții lungi și îngălbeniți. Era îngrozitor la vedere. Intră în cabină cu un muc de țigară în colțul gurii, și nu știu de ce, dar amănuntul acesta îi dădea o înfățișare diabolică.

Ne turnă băutura în pahare și se întinse după sticla cu sifon.

— Nu-l subția prea mult, zise căpitanul.

Fără să zică nimica, chinezul ne întinse fiecăruia câte un pahar,

apoi ieși din cabină.

— Te-am văzut că te uiți la chinezul meu, zise căpitanul și obrazul lui rotund și lucitor se lumină de un zâmbet.

— Nu mi-ar plăcea să-l întâlnesc pe o noapte întunecoasă, răspunsei eu.

— E băiat simpatic, cred că despre asta nu mai încape vorbă, declară căpitanul și fără să știu de ce anume, cuvintele pronunțate de el mi se părură pline de mulțumire. Dar are o mare calitate, pe care nu mă sfiesc s-o mărturisesc tuturora: de câte ori îl vezi, trebuie numaidecât să bei ceva.

Privirile mi se opriseră pe o tigvă ce atârna pe peretele din apropierea mesei și mă ridicai în picioare să mă uit mai îndeaproape la ea. De multă vreme umblam să descopăr așa ceva, dar afară de exemplarele văzute prin muzee, până acuma nu întâlnisem încă niciodată una, care să se poată asemăna cu aceasta din cabina goeletei.

— Mi-a dat-o fruntașul uneia dintre insulele acestea, declară căpitanul întorcându-se spre mine. I-am făcut un serviciu și a vrut să mă răsplătească, dându-mi ceva frumos.

— Sunt convins că ți-a dat, răspunsei eu și mă gândeam să-i fac o ofertă, închipuindu-mi că tigva aceasta nu poate să aibă nicio valoare pentru el. Dar în aceeași clipă, ca și când Butler mi-ar fi citit gândurile, adăugă:

— N-aș vinde-o nici pentru zece mii de dolari.

— Cred și eu, interveni Winter. Ar fi o crimă, dacă ai vinde-o.

— De ce? întrebai eu.

— Tigva aceasta face parte din aventura dumitale, adăugă Winter. Nu-i așa căpitane?

— Mai încape vorbă.

— Nu vrei să ne spui și nouă ce s-a întâmplat?

— Noaptea abia a început, răspunse căpitanul.

Dar înainte de a-mi satisface curiozitatea, se făcuse foarte târziu, așa că băuserăm o mare cantitate de whisky, până când căpitanul începu să ne povestească aventurile lui din vremurile bune de la San-Francisco, și pe cele din mările din miazăzi. Într-un târziu, fata adormi. Se făcuse ghem pe scaun, stând cu fruntea culcată pe brațul tuciuriu și pieptul i se ridica încet, în ritmul respirației. În timpul somnului părea întunecată, dar totuși de o neobișnuită frumusețe. Butler o găsise într-una din insulele Arhipelagului, pe unde naviga cu

vechea lui goeletă, de fiecare dată când se găsea marfă de transportat. Kanacilor nu le prea place să lucreze, așa că chinezii sârguincioși și japonezii vicleni le-au luat comerțul din mână. Tatăl ei avea o fâșie de pământ pe care cultiva arbuști de terebentină și banani; mai avea și un prahu cu care ieșea la pescuit. Era înrudit pe departe cu secundul goeletei și acesta îl condusese pe Butler, într-o seară când nu aveau ce face, la casa de pe plantația kanac-ului. Luaseră cu ei o sticlă de whisky și un ukulele. Căpitanul nu era o fire de om sfios și când se întâmpla să întâlnească o fată frumoasă, începea numaidecât să-i facă curte. Limba indigenă o vorbea destul de bine, așa că reuși să înlăture timiditatea fetei. Seara și-o petrecură cântând și dansând, și puțin înainte de plecare, fata se așezase lângă el și Butler îi petrecuse brațul împrejurul mijlocului. Din întâmplare trebuiau să întârzie câteva zile în această insulă, și căpitanul care nu era niciodată om grăbit, nu făcu nicio încercare să-și scurteze întârzierea. Goeleta lui era la adăpost în micul port unde ancorase și viața era destul de lungă. În fiecare dimineață și în fiecare seară înota împrejurul vasului. Pe țărmul golfului era o dugheană unde marinarii puteau găsi un păhărel de whisky și căpitanul își petrecea, cea mai mare parte a zilei în dugheana aceasta, jucând cribbage cu metisul care era stăpânul. Seara pleca împreună cu ajutorul său spre căsuța unde locuia fata și cânta câteva romanțe, pe urmă stăteau de vorbă. Tatăl fetei îi propuse ca la plecare s-o ia cu el. Discutară problema în mod prietenesc, în timp ce fata se cuibărise lângă el, strângându-l de mână și îndemnându-l cu privirile strălucitoare ale ochilor frumoși. Din fire căpitanul era om căruia îi plăcea să aibă pe cineva lângă el și se gândi că fata aceasta ar putea înveseli cu prezența ei vasul său mohorât. Se săturase să-și mai lase rufele în seama chinezului care i le făcea ferfeniță când le spăla; indigenii se pricepeau mult mai bine la spălat și căpitanului îi plăcea, ca atunci când debarcă sau când se întâmpla să fie la Honolulu, să se poată îmbrăca și el într-un costum curat din pânză albă. Totul depindea de prețul pe care-l va cere tatăl ei. Acesta îi ceruse două sute cincizeci de dolari. Căpitanul nu era om zgârcit, dar în viața lui numai rareori se întâmplase să aibă o astfel de sumă. Fata sta cu obrazul catifelat lipit de obrazul lui țepos, așa că nu putea fi vorba de târguială; îi oferi deci o sută cincizeci de dolari bani gheață și restul de o sută de dolari se obligă să i-i plătească peste trei luni. Nu se putură înțelege în aceeași seară, dar gândul acesta își făcuse loc în mintea căpitanului și noaptea ce urmă, nu

putu să adoarmă tot atât de ușor ca până acum. Visa pe fata aceea frumoasă și de fiecare dată când se trezea, îi simțea buzele catifelate, lipite de ale lui. Dimineața următoare când se trezi, începu să înjure în toate chipurile, deoarece ultima dată când se oprise la Honolulu, făcuse marea prostie să se curețe la poker și rămăsese fără bani. Tot așa, dacă seara trecută simțise că este îndrăgostit de fata aceasta, acuma la lumina zilei își dădea seama că e gata să-și piardă mintea din cauza ei.

— Ascultă, Bananas, se adresă el ajutorului său. Du-te și spune-i bătrânului că îi voi duce teșchereaua astă-seară, așa că fata să se pregătească de plecare. În revărsatul zorilor vom ridica ancora.

Nu știu care era motivul că secundul răspundea la numele acesta excentric. În realitate îl chema Wheeler, dar deși purta acest nume englezesc, în vinele lui nu curgea nicio picătură de sânge alb. Era înalt și bine făcut, cu o ușoară pornire spre îngrășare, dar mult mai oacheș decât sunt de obicei cei din Hawai. Nu mai era nici tânăr și părul lui creț și des începuse să încărunțească. Dinții din față îi avea înveliți în coroane de aur și era foarte mândru de podoaba aceasta. Era sașiu și defectul acesta îi da o înfățișare de om morocănos, iar căpitanul căruia îi plăcea să râdă, făcea glume pe socoteala lui, deși vedea că ajutorul său suferea din pricina ironiilor sale. Tocmai contrar firii indigenilor, Bananas era om tăcut și poate căpitanului i-ar fi fost antipatic, tocmai din pricina aceasta, dacă nu s-ar fi întâmplat ca Butler să fie din fire un bărbat incapabil să urască pe cineva. Îi plăcea ca în timpul drumurilor pe mare să aibă pe cineva cu care să poată sta de vorbă, căci era vorbăreț și vesel, dar tăcerea de piatră a ajutorului său, era parcă anume menită să facă chiar pe un misionar să se dea la beție. Își dădea toată silința să-l trezească și făcea necontenit glume pe socoteala lui, dar nu e nici o plăcere să râzi singur de propriile tale glume, așa că ajunsese la convingerea, că fie treaz, fie beat, Bananas nu putea fi un tovarăș indicat pentru un alb. Bananas însă era marinar neîntrecut și Butler știa ce înseamnă să ai un ajutor care să fie vrednic de toată încrederea. I se întâmpla destul de des să se urce la bord și să ridice ancora, deși ei era mort de beat, așa că nu mai era bun decât să se întindă pe mindirul din cabină și să stea acolo până când îi va trece beția, căci știa că Bananas va avea grijă de vas. Totuși, omul acesta era o fire de care nimenea nu se putea apropia și simțea nevoia să aibă pe cineva cu care să poată sta de vorbă. Prin urmare, tovărășia acestei fete

drăguțe, va fi pentru el o adevărată binecuvântare. Dar afară de asta, de aci înainte nu se va mai îmbăta atât de ușor, când va coborî la țărm, deoarece va ști că fata îl așteaptă să se întoarcă.

Prin urmare, se duse la băcanul care-i era prieten și în timp ce bău o ulcică de gin, îi ceru un împrumut. Negustorul acesta se ocupa și cu aprovizionarea vaselor ce ancorau în port, prin urmare comandantul unui vas are destule mijloace pentru a se face folositor unui astfel de om, și după ce se sfătuiră vreme de un ceas cu glasul în șoaptă (adică nu era nicio nevoie să afle și altă lume despre ce vorbesc ei), căpitanul își burduși buzunarele de la pantaloni cu bancnote și în aceeași seară, când se întoarse la goeletă, aduse și fata cu el.

Ceea ce prevăzuse căpitanul că ar trebui să facă și pentru a putea face, căuta un anumit pretext, se întâmplă de la sine, fără nicio sforțare din partea lui; nu renunță cu desăvârșire la băutură, dar încetă să mai bea atât de mult, ca până acuma. După trei săptămâni de rătăciri pe mare, era foarte plăcut să-ți petreci o seară împreună cu băieții la bar, dar era și mai plăcut să te întorci la bord, unde știai că te așteaptă o fată drăguță. Era o adevărată plăcere să se gândească la ea, că după ce va intra în cabină, o va vedea adormită și aplecându-se spre ea, fata va deschide ochii toropiți de somn și va întinde brațele spre el; plăcerea aceasta era tot atât de mare ca și un *full* în timpul jocului de poker. Constată că a început să facă economii și fiind o fire generoasă își aduse aminte de fată; îi cumpără câteva perii încastrate în argint, ca să aibă cu ce-și peria părul lung, un lanț de aur și un inel cu o piatră cu rubin reconstituită. Era o adevărată plăcere să poți trăi în felul acesta.

Trecu un an, un an încheiat și căpitanul încă nu se plictisise de ea. Butler nu era omul care să-și analizeze sentimentele, dar constatarea aceasta i se păru neașteptată și începu să se gândească la ea mirat. Probabil fata aceasta avea anumite calități neobișnuite. Ar fi fost imposibil să nu-și dea seama că era tot atât de îndrăgostit de ea ca și în ziua cea dintâi și uneori se gândea că poate n-ar fi rău, dacă s-ar căsători cu ea.

Dar se întâmplă că într-o zi ajutorul său nu veni la masă și nici la ceai. Absența lui de la prima masă nu-i dădu lui Butler prea mult de gândit, dar când văzu că lipsește și de la a doua, se adresă bucătarului chinez:

— Unde este ofițerul secund? Nu vine la ceai?

— Nu vrea să vină, răspunse chinezul.

— Nu cumva este bolnav?

— Nu știu.

Ziua următoare Bananas apăru din nou, dar era mult mai morocănos decât până acuma, și după ce terminară cu masa, Butler întrebă fata, ce s-a întâmplat. Ea zâmbi și ridică din umeri. Pe urmă îi spuse că Bananas s-a îndrăgostit de ea și că este supărat din pricină că l-a repezit. Căpitanul era o fire blajină și nu se gândea să facă scene de gelozie; se prăpădea de râs, gândindu-se că Bananas ar putea să fie îndrăgostit. Un bărbat atât de sașiu ca el, era de la început condamnat în fața femeilor. Când sosi vremea ceaiului, începu să facă glume pe socoteala lui. Butler se prefăcea că vorbește așa într-o doară, ca ajutorul său să nu bănuiască nimic, dar cu toate acestea aluziile lui fură destul de necruțătoare. Fata însă nu fu de părere că scena aceasta ar fi atât de hazlie, cum își închipuise el, de aceea după plecarea lui Bananas, îl rugă să nu mai fată nici o aluzie la ceea ce s-a întâmplat. Butler rămase mirat de seriozitatea cu care-i vorbea. Fata însă îi răspunse că el nu are habar ce fel de oameni sunt cei din neamul ei. Părea că este și ea puțin speriată. Vorbele ei însă i se părură atât de absurde, încât începu să râdă, de nu se mai putea opri.

— Dacă va mai încerca și de aci înainte să te plictisească, amenință-l că-mi vei spune totul. Cred că atât va fi de ajuns.

— Eu cred că va fi mult mai bine să-l dai afară.

— Pentru nimic în lume, dragă fetițo. Eu știu ce va să zică un marinar de frunte, și e de ajuns să mă uit o singură dată la el. Dar dacă se va întâmpla ca nici de aci înainte să nu te lase în pace, îi voi da un toc de bătaie, cum n-a mai pomenit în viața lui.

Probabil fata aceasta era de o precocitate neobișnuită pentru sexul ei, așa că știa dinainte, că ar fi zadarnic să discute cu un bărbat, după ce a luat definitiv o hotărâre, deoarece discuția nu ar face decât să contribuie și mai mult la încăpățânarea lui, așa că-l lăsă în pace.

Astfel, la bordul acestei goelete ticăloase care-și tăia drumul printre insulele fermecate ale apelor pustii, începu să se desfășoare o dramă întunecată și surdă, pe care comandantul nici nu bănuia. Rezistența fetei făcea pe Bananas să-și iasă din minți, așa că acuma nu mai era un bărbat, ci scăpăra de dorință, ca un fier înroșit. Străduințele lui de a o cuceri, nu erau exprimate prin vorbe blânde și duioase, ci erau un fel de pornire de ferocitate neagră și sălbatică. Disprețul de până acuma al fetei se transformase în ură și la cuvintele

lui îi răspundea cu jigniri violente. Lupta aceasta surdă dintre ei se desfășura pe tăcute, fără să știe nimenea și când Butler o întrebă dacă Bananas o mai plictisite cu stăruințele lui, fata inventă numaidecât o minciună.

Dar într-o seară, în timpul unei escale în portul Honolulu, Butler se întoarse la bord în ultimul moment. Goeleta trebuia să ridice ancora în zorii zilei. Bananas coborâse și el pe chei și băuse arak, așa că acuma era amețit. Apropiindu-se cu luntrea de flancurile goeletei, căpitanul auzi un zgomot suspect. Se urcă la bord și găsi pe Bananas luptându-se ca un turbat, să spargă ușa cabinei. Începuse să zbiere la fată și se jura, că dacă nu-i va deschide, o va ucide.

— Ia ascultă mă, ce faci acolo? zbieră căpitanul.

Ajutorul său lăsă clanța ușii din mână, și aruncându-i o privire înveninată de ură, se întoarse în loc și dădu să plece.

— Oprește-te! Ce voiai să faci cu ușa? strigă Butler din nou.

Secundul se opri și se uită la el scrâșnind, dar nici de astă dată nu-i răspunse nimica.

— Stai că te învăț eu minte, ca să nu mai stai de aci înainte în drumul meu, mă negru ticălos și infect.

Era cu două palme mai mic decât ajutorul său și nici ca putere nu s-ar fi putut măsura cu el, dar era obișnuit cu felul în care trebuie să procedeze față de indigenii din echipaj, și în buzunar avea un box american. Probabil un gentleman n-ar fi întrebuințat o astfel de armă, dar la urma urmelor Butler nu era un gentleman și nici nu era obișnuit să aibă de a face cu gentlemeni. Înainte ca Bananas să-și fi putut da seama ce are de gând căpitanul, pumnul lui învelit în inelele de oțel se repezi fulgerător și pocni pe ajutorul său în maxilar. Indigenul se prăbuși grămadă, ca un taur pocnit în moalele capului..

— Asta te va învăța minte, zise căpitanul.

Bananas nu mai mișcă. Fata trase zăvorul de la ușa cabinei și ieși pe covertă.

— A murit?

— N-a murit.

Chemă doi mateloți și le porunci să-l ducă pe Bananas și să-l culce pe mindirul său, pe urmă își frecă mâinile mulțumit și din dosul ochelarilor, ochii lui albaștri clipeau cu mândrie. Fata însă părea încremenită într-o tăcere stranie. Îi trecu brațele împrejurul trupului, ca și când ar fi vrut să-l apere.

Trebuiră să treacă două sau trei zile, până când Bananas reuși să

se ridice din nou în picioare, și când ieși din cabina echipajului, obrazul lui era vânăt și umflat. Pe sub pielea oacheșă i se vedea falca vânătă și zdrobită. Butler îl văzu că se târăște în lungul covertei și-l strigă să se apropie. Secundul se apropie de el, fără să zică nimica.

— Ascultă Bananas, începu căpitanul și se uită ia el, fixându-și ochelarii pe nasul lunecos. Pentru ceea ce ai făcut nu te voi da afară, dar de aci înainte îți vei aduce aminte, că dacă mi se întâmplă să pocnesc pe cineva, îl pocnesc cu sete. Te poftesc să-ți aduci aminte de asta și ferește-te să-mi mai faci vreo poznă.

Pe urmă, întinse mâna spre el și-i zâmbi, cu zâmbetul acela caracteristic care era singurul lui farmec. Secundul îi strânse mâna și buzele lui umflate i se adunară într-un rânjet diabolic. Incidentul pentru căpitan era atât de definitiv uitat, încât seara când se întâlniră cu toți trei la masa, începu să facă din nou glume pe socoteala lui. Secundul mânca cu greutate și obrazul umflat i se contracta de durere, așa că părea respingător.

În aceeași seară, după ce se așeză pe covertă și începu să fumeze, căpitanul simți cum îi fuge un fior în lungul spatelui.

— Nu știu ce m-a apucat, de tremur pe o noapte ca aceasta, murmură el. Te pomenești că m-am îmbolnăvit de friguri, căci toată ziua n-am prea fost în apele mele.

După ce se duse la culcare, luă o doză de chinină, iar dimineața următoare se simți ceva mai bine, dar părea sfârșit de puteri, ca după o noapte de beție crâncenă.

— Mi se pare că am ceva la ficat, zise el și luă un bulin.

În timpul zilei nu avu nicio poftă de mâncare și pe înserate începu să se simtă mai rău. Mai încercă un remediu pe care-l cunoștea și bău două sau trei pahare cu whisky fierbinte, dar nici asta nu-i ajută prea mult și a doua zi dimineața când se uită în oglindă, rămase înspăimântat.

— Dacă nu mă voi simți mai bine, până când vom ajunge la Honolulu, atunci va trebui să fac o vizită doctorului Denby. Sunt sigur că el mă va vindeca.

Nu mai putea mânca și simțea o sfârșeală în tot trupul. De dormit dormea destul de bine, dar se trezea fără să se simtă odihnit, dimpotrivă parcă toată puterea fugise din trupul său. Și omulețul acesta plin de energie care era incapabil să stea în pat mai mult decât era absolută nevoie, trebui să-și dea toată silința, ca să poată părăsi așternutul. Peste câteva zile i se păru că nu se mai poate împotrivi

lingorii ce-i stăpânea trupul și se hotărî să nu mai iasă din cabină.

— Bananas va avea grijă de vas, zise el, căci a mai avut și înainte de asta.

Îi venea să râdă, când se gândea că zăcuse de atâtea ori pe mindir, fără să se poată mișca, după nopțile de chiolhanuri pe care le făcuse împreună cu prietenii săi. Asta se întâmplase înainte de a o aduce pe fata aceasta la bord. Se uită la ea și zâmbi, apoi o strânse ușor de mână. Fata părea neliniștită și speriată. O vedea că starea lui îi dă de gândit și încercă s-o liniștească. În viața lui nu fusese niciodată bolnav și cu siguranță o săptămână petrecută în aer liber, îl va pune din nou pe picioare.

— Aș prefera să-l dai afară pe Bananas, declară fata. Nu știu ce mă face să-mi închipui, că afacerea asta a fost pusă la cale de el.

— Mare scofală ar fi, dacă l-aș da afară. Dar cine crezi că ar putea conduce goeleta în locul lui. Să știi că eu cunosc numaidecât un marinar, dacă e bun de ceva, sau nu e bun de nimic. Ochii lui albaștri, care acuma deveniseră spălăciți și cu albul îngălbenit, clipiră șireți. Ascultă fetițo, oare nu-ți închipui că încearcă să mă otrăvească?

Fata nu zise nimica, dar în câteva rânduri stătuse de vorbă cu bucătarul chinez și avea cea mai mare grijă de mâncarea ce se aducea căpitanului. Dar căpitanul mânca foarte puțin, și numai cu mare greutate îl putea determina să bea câte o ceașcă cu supă, de două, trei ori pe zi. Se vedea limpede că e grav bolnav, căci pierdea din greutate văzând cu ochii și obrazul lui bucălat devenise livid și scofâlcit. Nu-l durea nimic, dar cu fiecare zi ce trecea, se simțea tot mai slăbit și mai abătut. Se stingea încet și pe nesimțite. Drumul pe care-l făcură, dură de astă dată patru săptămâni și când ajunseră la Honolulu, căpitanul începuse să se neliniștească. În ultimele două săptămâni nu părăsise patul și se simțea prea slăbit, ca să se mai poată duce la doctor. Îi trimise deci vorbă să vină la el la bord. Doctorul veni și după ce-l examină, nu găsi nimic ce ar fi putut să-i explice starea bolnavului. Temperatura lui Butler era normală.

— Ascultă căpitane, începu doctorul fără înconjur, vreau să-ți spun limpede, că eu nu am habar ce este cu boala ceasta a dumitale. O consultație sumară ca aceasta, nu poate să-mi spună nimica. Vino la spital, unde aș putea să te țin câteva zile sub observație. Sunt convins că nu ai nimic organic și cred că stând câteva săptămâni la spital, vom reuși să te punem din nou pe picioare.

— Nu se poate să-mi părăsesc vasul.

Armatorii chinezi, spunea el, sunt oameni ciudați și dacă va părăsi vasul, din pricină că este bolnav, proprietarul ar putea să-l concedieze, or el nu-și putea permite luxul să-și piardă slujba. Câtă vreme era la bord, contractul său de angajament rămânea valabil și avea un ofițer secund, demn de toată încrederea. Afară de asta nu putea părăsi nici fata. Nu se poate ca cineva să-și dorească o infirmieră mai bună, și dacă e vorba ca el să se mai facă bine, atunci numai cu ajutorul ei se va face. Fiecare om trebuie să moară și dacă îi va fi scris să moară și el, atunci va fi mult mai bine să-l lase în pace. Nu voi să asculte de stăruințele doctorului, așa că în cele din urmă acesta renunță.

— Îți voi prescrie un medicament, dedară el cu îndoială, și vom vedea dacă-ți folosește. Deocamdată cred că va fi mult mai bine, să stai în pat.

— Să n-ai nicio grijă, doctore, căci nu voi părăsi patul, răspunse căpitanul. Mă simt mai slăbit decât o pisică opărită.

Dar în medicamentul prescris de doctor, avea tot atât de puțină încredere, ca și doctorul însuși, așa că după ce plecă, luă rețeta și-și aprinse țigara cu ea. Trebuia să se distreze cu ceva, deoarece gustul țigării nu-l mai simțea deloc, dar trebuia să fumeze numaidecât, pentru a se convinge pe sine însuși, că nu este în stare gravă. În aceeași seară prietenii lui, doi comandanți de la bordul unor vapoare de mărfuri, auzind că e bolnav, veniră să-l vadă. Discutară despre starea lui, în fața sticlei cu whisky și a unei cutii cu țigări din Filipine. Unul dintre ei își aducea aminte că avusese un ofițer secund care fusese apucat de o boală tot atât de ciudată ca și el, și niciun doctor din Statele Unite nu reușise să-l vindece. Dar a scăpat, datorită unui remediu despre care a citit în reclama unui ziar. După ce a luat două sticle din acest medicament, omul s-a făcut tot atât de bine, cum fusese și înainte de a se îmbolnăvi.

Dar boala de care zăcea, împrumutase căpitanului Butler o luciditate și intuiție neobișnuite, așa că în timpul cât vorbiră prietenii săi, el parcă le-ar fi citit gândurile. Amândoi își închipuiau despre el că va muri, așa că după ce plecară, căpitanul se sperie.

Fata băgă numaidecât de seamă spaima lui. Aceasta era ocazia pe care o aștepta. Stăruise în câteva rânduri să aducă un doctor indigen, dar el refuzase; de astă dată fata încercă din nou să-l convingă. O ascultă cu ochii rătăciți și nu știa ce să facă. I se părea ciudat că

doctorul american nu poate înțelege boala de care suferea. Dar nu voia ca fata să-l vadă speriat. Așa că se învoi să primească pe felcerul dorit de ea, dar numai ca să fie ea mulțumită. Îi spuse deci să facă ce poftește.

Seara următoare veni doctorul indigen. Căpitanul era singur în cabină, pe jumătate treaz. În tavan ardea o lampă de petrol și răspândea o lumină tulbure. Ușa se deschise încetișor și fata intră în vârful picioarelor. Lăsă ușa deschisă și în urma ei cineva intră ca o umbră. Căpitanul încercă să zâmbească, simțind mișcările acestea misterioase în apropierea lui, dar era atât de slăbit încât zâmbetul acesta abia îi mai tresări în priviri. Doctorul era un omuleț mic de statură și bătrân; era foarte slab, cu obrazul plin de crețuri, avea chelie și o înfățișare ca de maimuță. Era tot atât de uscat și de gârbovit ca și o surcea. Aproape nu mai avea înfățișare omenească, dar ochii lui străluceau ca doi cărbuni aprinși și prin întunericul cabinei păreau că scapără scântei. Se așeză pe vine și vreme de zece minute se uită la căpitan. Era îmbrăcat în niște pantaloni murdari din pânză și torsul îi era gol. Apoi se ridică și-i pipăi palmele mâinilor și talpa picioarelor. Fata îi urmărea mișcările cu ochii speriați. Nimenea nu spunea nimica. Pe urmă, ceru ceva ce a purtat căpitanul. Fata îi întinse pălăria din pâslă, pe care Butler o purta întotdeauna și luându-i-o din mână, străinul se așeză din nou pe vine și o ținu strâns cu amândouă mâinile, apoi începu să-și legene partea de sus a trupului, în mișcări ritmice, înainte și înapoi, murmurând ceva neînțeles.

Într-un târziu, scăpă pălăria din mână și oftă ușor. Din buzunarul pantalonilor scoase o lulea veche și o aprinse. Fata se apropie și se așeză lângă el. Bătrânul îi spuse ceva în șoaptă și fata tresări îngrozită. Vreme de câteva minute vorbiră în șoaptă și foarte grăbiți, pe urmă se ridicară în picioare. Fata îi întinse niște bani, apoi îi deschise ușa de la cabină. Străinul se strecură în noaptea de afară, tot atât de nesimțit, cum venise. Fata se întoarse la patul căpitanului și se aplecă spre el adânc, pentru a-i putea vorbi la ureche, ca să n-audă nimenea.

— Ai un dușman care se roagă pentru moartea ta.

— Ascultă fato, nu vorbi prostii, răspunse el supărat.

— Acesta este adevărul. Adevărul lui Dumnezeu. Din cauza aceasta n-a putut să-ți facă nimica doctorul american. Oamenii din neamul meu au această putere. Eu am mai văzut astfel de cazuri. Dar

mi-am închipuit că pe tine nu te poate amenința nicio primejdie, deoarece tu ești alb.

— Eu n-am niciun dușman.

— Gândește-te la Bananas.

— Ce motive ar avea să-mi dorească moartea?

— Ar fi trebuit să-l dai afară, înainte de a putea să te lege cu vrăjile lui.

— Presupun că dacă n-am altceva decât vrăjile cu care m-a legat Bananas, atunci peste câteva zile voi coborî din pat și mă voi ospăta cu voi la masă.

Câteva clipe fata nu zise nimica, ci se uită cu atenție la el.

— Tu nu-ți dai seama că tragi să mori? întrebă ea într-un târziu.

Tot așa se gândiseră și cei doi prieteni care fuseseră la el, dar niciunul dintre ei nu-și exprimase gândul în vorbe. Pe obrazul livid al căpitanului tremură o înfiorare de gheață.

— Doctorul spunea că nu am nimic grav. Mi-a spus să stau un timp în pat, cât mai liniștit și mă voi înzdrăveni din nou.

Își apropie gura de urechea lui, ca și când s-ar fi temut că până și aerul din cabină i-ar putea auzi.

— Tu tragi să mori, înțelege-mă, tu tragi să mori, și vei muri înainte de a răsări luna nouă.

— Asta rămâne să vedem de aci înainte.

— Tu vei muri înainte de a răsări luna nouă, afară de cazul când Bananas va muri înaintea ta.

Butler nu era om fricos și părea că s-a mai liniștit, după spaima pe care i-o pricinuiseră vorbele ei, dar mai ales liniștea de piatră și felul misterios cu care-i vorbea. În privirile lui tremură din nou o umbră de zâmbet.

— În orice caz, dragă fetițo, eu aș vrea să mă conving.

— Până când va răsări luna nouă, mai avem douăsprezece zile.

Tonul în care-i spuse aceste cuvinte, îl făcu să se gândească la ceva.

— Ascultă fetițo. Toate acestea sunt fleacuri. Eu nu cred nicio vorbă din tot ce mi-ai spus. Dar totuși trebuie să știi, că n-aș vrea să încerci nimica împotriva lui Bananas. Omul acesta nu este o frumusețe de bărbat, dar este cei mai bun secund pe care l-am întâlnit.

Poate i-ar mai fi spus multe altele, dar era sfârșit de puteri. Cu totul pe neașteptate se simți cuprins de o oboseală ca de moarte și

închise ochii. Fata se uită câteva clipe la el, pe urmă se strecură afară din cabină. Luna, în ultimul pătrar, tremura o dâră de lumină în depărtarea apelor. Deasupra ei se boltea cerul fără pată de nori. Se uită la lumina lunii și se gândi că o dată cu dispariția ei va trebui să moară și bărbatul pe care-l iubea. Viața acestuia era acum în mâinile ei. Îl putea salva, ea era singura care-l putea salva, dar dușmanul era viclean, prin urmare tot atât de vicleană trebuia să fie și ea. Simți că cineva o urmărește cu ochii, și fără să se întoarcă, datorită spaimei neînțelese ce i se furișase în ființă, bănui că din fundul întunericului o urmăresc ochii de pară ai ofițerului secund. Nu știa ce ar fi omul acesta în stare să facă, dar dacă va putea să-i descifreze gândurile, atunci ea va fi înfrântă chiar de la început, așa că făcu un efort disperat și-și alungă toate gândurile care o chinuiau. Numai moartea omului acestuia putea să salveze viața iubitului ei, și era în stare să provoace această moarte. Știa că dacă va reuși să facă pe omul acesta să se uite în apa dintr-o tigvă, în care i se va oglindi chipul, și dacă apa aceasta va fi clătinată cu violență, așa fel ca chipul lui să se frângă, va muri ca lovit de trăsnet, deoarece chipul din apă este însuși sufletul lui. Dar nimenea nu cunoștea primejdia ce-l amenință, așa cum o cunoștea omul acesta, prin urmare numai întrebuințând vicleșuguri menite să-i adoarmă orice bănuieli, l-ar fi putut determina să se uite în apă. Nu trebuia să bănuiască pentru nimic în lume, că ar putea avea un dușman care urmărește pieirea lui. Fata știa ce are de făcut. Dar timpul era scurt, îngrozitor de scurt. Numaidecât după aceea simți că secundul a plecat, și respiră liniștită.

La două zile după aceea, goeleta apucă spre largul mării și mai avea zece zile până să răsară luna nouă. Căpitanul Butler era într-o stare îngrozitoare. Nu mai că rămăsese din el decât pielea și osul și nici nu se mai putea mișca fără ajutorul cuiva. Aproape nici nu mai putea vorbi. Dar cu toate acestea fata nu îndrăznea nici acuma să facă ceva, căci știa că trebuie să aibă răbdare și să fie prevăzătoare. Secundul era șiret și bănuitor. Se opriră într-una dintre insulele mai mici, ca să descarce marfa adusă, și nu mai rămăseseră decât șapte zile. Acum începea momentul de care trebuia să profite. Își scoase câteva lucruri ce le avea în cabina căpitanului și le făcu o legătură. Lucrurile acestea le așeză în cabina de pe covertă unde ea și Bananas mâncau acuma în fiecare zi, și în aceeași seară, pe vremea cinei, când intră din nou în cabină, văzu pe Bananas că se întoarce spre ea și înțelese că el a cercetat lucrurile din legătura făcută de ea. Niciunul

dintre ei nu zise nimica, dar fata înțelese că el bănuiește ceva; ea își făcea pregătirile ca să părăsească vasul. Secundul se uita la ea cu înțeles. Pe urmă, una după alta, ca și când ar fi căutat anume ca Butler să nu bage de seamă ce are de gând, își aduse în cabină toate lucrurile ce le avea și chiar o parte din hainele căpitanului pe care le băgă în câteva legături. În cele din urmă Bananas nu se mai putu stăpâni. Întinse mâna și-i arătă un costum din pânză.

— Ce ai de gând sa faci cu acesta? întrebă el.

Fata ridică din umeri.

— Vreau să mă întorc pe insula de unde am plecat.

Obrazul lui Bananas se strâmbă de spasmele unui râs batjocoritor. Căpitanul trăgea să moară și fata aceasta își pusese în gând să părăsească vasul, după ce va lua tot ce se putea lua.

— Ce ai face, dacă ți-aș spune că nu se poate să iei lucrurile astea cu tine. Sunt proprietatea căpitanului.

— Ție nu-ți folosesc la nimica, răspunse fata.

Pe peretele cabinei atârna o tigvă. Era aceeași tigvă pe care o văzusem și eu, când intrasem în cabină și despre care vorbisem cu căpitanul. O luă de pe perete. Era plină de praf și ca s-o curețe, turnă puțină apă din sticla de pe masă și începu s-o frece cu vârfurile degetelor.

— Ce vrei să faci cu tigva asta?

— Aș putea s-o vând cu cincizeci de dolari, răspunse fata.

— Dacă vrei s-o iei cu tine, va trebui să-mi plătești ceva pentru ea.

— Ce-ai vrea să-ți plătesc?

Pe buzele fetei tremură un zâmbet fugar. Îi aruncă o privire grăbită și-i întoarse spatele. Pe urmă îl auzi gâfâind de dorință. Fata dădu ușor din umeri și în aceeași clipă secundul făcu un salt ca de fiară și repezindu-se la ea, o luă în brațe. Fata începu să râdă. Întinse brațele rotunde și catifelate și i le petrecu împrejurul gâtului, apoi se strânse lângă el cu voluptate, fără să i se mai împotrivească.

Dimineața următoare trebui să-l trezească din somnul adânc ce-l cuprinsese. Primele raze de soare tremurau pe dușumelele cabinei. Secundul o strânse la piept. Apoi îi spuse că Butler nu va putea să mai trăiască decât cel mult o zi sau două și proprietarul goeletei nu va putea găsi atât de ușor un comandant alb căruia să-i încredințeze vasul. Dacă el se va oferi să primească slujba, cu o simbrie mai redusă, cu siguranță că proprietarul se va învoi și în cazul acesta va putea să rămână și de aci înainte pe vas, împreună cu el. Se uita la ea

cu ochii aprinși de dragoste. Fata i se cuibări la piept și-l sărută, așa cum făceau străinii și cum o învățase căpitanul Butler. Pe urmă, îi făgădui că va rămâne cu el. Bananas nu-și mai găsea locul de fericire.

Sosise clipa, acum sau niciodată.

Se dădu jos din pat și se apropie de masă, ca să-și aranjeze părul. În cabină nu se găsea nicio oglindă, așa că încercă să se pieptene, uitându-se în tigva a cărei apă îi reflecta chipul. Începu să-și răsucească părul adorabil, pe urmă făcu semn lui Bananas și-i arătă tigva.

— Vezi ceva pe fundul tigvei, zise ea.

Cu o mișcare spontană și fără să bănuiască nimica, Bananas se aplecă și se uită cu atenție în apă, așa că își văzu chipul. Cu un gest fulgerător fata își repezi amândouă mâinile în apă, până în fundul tigvei, așa că apa trecu peste marginile ei și se revărsă pe masă. Chipul, din apă al lui Bananas se frânse în bucăți. În aceeași clipă secundul făcu un pas înapoi și scoase un țipăt răgușit. Fata se ridică în picioare și pe obrazul ei tremură un zâmbet de triumf. Ochii speriați ai lui Bananas parcă ar fi vrut să-i iasă din orbite. Trăsăturile obrazului i se strâmbaseră ca de o durere cumplită, apoi răbufni pe dușumele, ca și când ar fi luat o puternică otravă, și făcându-se covrig, nu mai mișcă. Un fior îi mai fugi o dată în lungul trupului și cu acesta se termină totul. Fata se aplecă spre el cu indiferență. Îi pipăi inima, apoi îi încinse pleoapele. Bananas murise.

Pe urmă, se întoarse în cabina în care zăcea căpitanul Butler. Văzu că o ușoară rumeneală i s-a urcat în obraji și că se uită la ea speriat.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el în șoaptă.

Acestea erau primele cuvinte pe care le pronunța în ultimele patruzeci și opt de ore.

— Nu s-a întâmplat nimica, răspunse fata.

— Mă simt foarte ciudat.

Apoi închise ochii și adormi. Somnul lui dură o zi și o noapte, fără întrerupere și când se trezi, ceru să-i aducă de mâncare. Peste două săptămâni era pe deplin însănătoșit.

•

Trecuse de mult miezul nopții, când eu și Winter ne întoarserăm cu luntrița la țărm, după ce băusem nu știu câte pahare cu whisky și sifon.

— Ce părere ai despre întâmplarea asta? întrebă Winter.

— Ce întrebare! De cumva ai de gând să mă întrebi, ce explicație i-

aș putea da, atunci îți voi răspunde că nu găsesc niciuna.

— Căpitanul nu se îndoiește câtuși de puțin, că tot ce ți-a spus este adevărul adevărat.

— E foarte explicabil; dar partea cea mai interesantă a celor ce ne-a povestit, nu este faptul că întâmplarea ar putea fi întemeiată sau o simplă născocire, ci amănuntul că astfel de lucruri se pot întâmpla unor oameni ca aceștia. Mă întreb, cum de omulețul acesta gras și vulgar, poate trezi o pasiune atât de adâncă în sufletul acestei ființe atât de adorabile. Uitându-mă la ea cum sta adormită, în timpul cât căpitanul ne-a povestit întâmplarea lui, prin minte mi-a trecut un gând fantastic, în legătură cu minunile ce le poate săvârși dragostea.

— Trebuie să știi că fata pe care ai văzut-o, nu este aceeași fată despre care ne-a vorbit el, răspunse Winter.

— Ce naiba vrei să spui?

— N-ai văzut bucătarul care ne-a servit?

— Mai încape vorbă, cum era să nu-l văd! Este cel mai respingător om pe care l-am văzut în viața mea.

— Butler l-a angajat tocmai din cauza aceasta. Fata despre care ne-a vorbit, a fugit anul trecut, împreună cu bucătarul chinez. Acesta este alt bucătar. Îl are abia de două luni în serviciul său.

— Asta este nemaipomenit! exclamai eu.

— Își închipuie că în bucătarul acesta poate avea toată încrederea. Dar dacă aș fi în locul lui, eu nu m-aș lăsa câtuși de puțin în nădejdea asta. Chinezii aceștia au ceva, așa că atunci când își pun în gând să placă unei femei, nu există nimic ce ar putea face o femeie să li se împotrivească.

• PLOAIA

Se apropia vremea de culcare, și a doua zi dimineața când se vor trezi, vor putea vedea pământul în zare. Doctorul Macphail își aprinse luleaua și aplecându-se peste bastingaj[10], încercă să descopere pe cer constelația Crucii Sudului. După ce petrecuse doi ani pe front, de unde se întorsese cu o rană a cărei vindecare durase mai mult decât ar fi trebuit, se simțea foarte mulțumit că va putea să se stabilească la Apia, pentru cel puțin un an de zile, și chiar în timpul acestei călătorii se simțea mult mai bine decât înainte de plecare. Având în vedere că a doua zi o parte a călătorilor trebuiau să debarce la Pago-Pago, în sala restaurantului se dăduse un bal și-i mai vâjâiau și acum urechile din cauza melodiilor stridente ale pianului automat. Dar acum pe punte era din nou liniște. Ceva mai încolo, văzu pe soția sa întinsă într-un fotoliu de bord, stând de vorbă cu soții Davidson, așa că se apropie de ea. După ce se așeză în lumină, și-și scoase pălăria, se văzu că are un păr roșu aprins, pe creștet cu un început de chelie de culoarea caracteristică oamenilor roșcați. Era bărbat la patruzeci de ani, slab, cu obrazul tras și cu gesturi precise de om pedant; vorbea cu un accent scoțian și avea un glas foarte domol și stins.

Între soții Macphail și soții Davidson, care erau misionari, se stabilise o intimitate caracteristică vieții la bord, care se datorează mai curând contactului de fiecare zi, decât gusturilor comune. Principalul motiv care-i legase unul de altul, era dezaprobarea cu care judecau pe cei care-și pierdeau ziua și noaptea în salonul de fumat, jucând poker sau bridge, sau stând în fața paharelor pline. Doamna Macphail era încântată de faptul că ea și soțul ei erau singurii călători de la bord, cu care familia Davidson stătea de vorbă, și însuși doctorul, care era sfios, dar nicidecum naiv, rămăsese impresionat de această distincție. Se întâmpla totuși ca, datorită spiritului său caustic și pornit pe discuții, seara, după ce se retrăgea în intimitatea cabinei, împreună cu soția lui, să înceapă să-i critice.

— Doamna Davidson îmi spunea, că traversarea aceasta i s-ar fi părut foarte grea, dacă n-am fi fost și noi la bord, începea doamna Macphail în timp ce-și peria cu grijă cârlionții falși pe care-i purta în timpul zilei. Zice că noi suntem singurii călători de pe vapor, pe care

țineau să-i cunoască.

— Nu mi-aș fi închipuit câtuși de puțin că un misionar ar putea fi o mutră atât de simandicoasă, încât să umble cu nasul în vânt printre călătorii de pe covertă.

— Nu e vorba că ar umbla cu nasul în vânt. Îi înțeleg foarte bine în ce situație se găsesc. Cred că pentru soții Davidson nu ar fi fost câtuși de puțin plăcut, dacă ar fi fost obligați să se amestece în adunătura aceasta de bădărani care-și pierde vremea la bar.

— Cel care a întemeiat religia lor, parcă n-a fost tocmai atât de exclusivist, răspunse doctorul Macphail și începu să râdă.

— Te-am rugat de nenumărate ori, să nu mai faci glume în legătură cu religia, răspunse soția sa. Ascultă Alec, nu mi-ar plăcea deloc să am o fire ca a ta. Tu niciodată nu cauți partea bună din sufletul oamenilor.

Bărbatul întoarse ochii albaștri palizi și o privi dintr-o parte, dar nu zise nimic. După anii lungi de conviețuire alături de soția lui, ajunsese la convingerea, că pentru a putea avea liniște de gura ei, e mult mai bine să aibă ea cuvântul din urmă. Termină cu dezbrăcatul înaintea ei, și după ce se urcă în așternutul de sus, încercă să citească, până îl va apuca somnul.

A doua zi dimineață, când ieși pe punte, văzu că sunt în apropierea țărmului. Privirile îi fugeau lacome în lungul liniei din zare. Se vedea o fâșie subțire de plajă, cu nisipul ca argintul, urcând încet spre dealuri tot mai înalte, acoperite de o verdeață strălucitoare. Palmierii de cocos, înalți și deși, coborau aproape până în marginea apei, iar printre aceștia erau colibele acoperite cu papură ale samoanilor, ici-colo se vedeau bisericuțele cu pereții spoiți în alb. Doamna Davidson veni și se opri lângă el. Era îmbrăcată în negru și împrejurul gâtului purta un lanț de aur, de care atârna o cruciuliță. Era femeie mică de statură, cu părul castaniu și șters, dar pieptănat cu multă îngrijire, cu niște ochi albaștri bulbucați, în dosul unor ochelari aproape invizibili, încălecați pe nas. Femeia aceasta avea un obraz prelung, ca de oaie, dar nu părea proastă, ci dimpotrivă foarte vioaie și avea aceleași mișcări repezi ca și o pasăre. Însușirea ei cea mai caracteristică era glasul ascuțit și metalic, fără niciun fel de mlădiere; glasul acesta îți chinuia auzul cu monotonia lui stăruitoare, întocmai ca vâjâitul neîntrerupt al unui burghiu automat.

— Dumneavoastră trebuie să vă simțiți aici ca și acasă, declară doctorul Macphail și un zâmbet fugar îi tremură pe buze.

— Insulele noastre sunt foarte joase, nu ca acestea; probabil știți și dumneavoastră. Sunt insule de corali. Acestea de aici sunt de natură vulcanică. Va trebui să mai facem zece zile de drum, până când vom putea ajunge le destinație.

— În părțile acestea o insulă de alta este tot atât de departe, ca și la noi acasă, vecinul din ulița de alături, răspunse doctorul Macphail în glumă.

— De, felul acesta de a vedea situația cred că este puțin exagerat, dar în orice caz în mările de miazăzi raportul de distanță este cu totul altul, decât cel obișnuit. Prin urmare, din acest punct de vedere ai avea dreptate.

Doctorul Macphail oftă ușor.

— Sunt foarte mulțumit că nu trebuie să ne oprim aici, continuă femeia. Se spune că insula aceasta este o localitate unde e foarte greu să faci ceva. Vapoarele care se opresc în port, contribuie la neliniștea oamenilor; pe urmă mai este și o bază navală a cărei influență asupra indigenilor este dintre cele mai păgubitoare. În districtul nostru nu avem astfel de dificultăți cu care să luptăm. Evident, sunt și acolo doi, trei negustori, dar avem grijă să se poarte cumsecade, iar dacă se întâmplă să nu ne asculte, le facem viața atât de imposibilă, încât preferă să plece.

Potrivindu-și ochelarii pe nas, se uită încruntată la insula verde din zare.

— În astfel de locuri sarcina unui misionar pare aproape imposibilă. Nu sunt în stare să mulțumesc lui Dumnezeu îndeajuns, că cel puțin de așa ceva ne-a ferit până acuma.

Districtul eclesiastic al lui Davidson era format de un grup de insule, în partea de miazănoapte a Arhipelagului Samoa; insulele erau foarte departe una de alta și de multe ori trebuia să parcurgă distanțe foarte mari, cu barca. Când el era plecat, soția lui rămânea la cartierul său general și avea grijă de Casa Misiunii. Doctorul Macphail simți o strângere de inimă, când se gândi cu câtă severitate trebuie să procedeze femeia aceasta față de credincioșii lor. Despre depravarea indigenilor vorbea cu o violență pe care nimic nu ar fi putut-o domoli, dar în același timp cu un fel de oroare plină de onctuozitate. Femeia aceasta avea o foarte ciudată concepție despre pudicitate. În primele zile ale cunoștinței lor, îi spusese:

— La sosirea noastră în aceste insule, obiceiurile conjugale erau atât de revoltătoare, încât mi-ar fi peste putință să ți le descriu, dar îi

voi spune totul doamnei Macphail și ea ți le va reproduce.

Imediat după aceea băgă de seamă că soția lui și doamna Davidson se așezaseră pe două scaune de bord și vorbiră în șoaptă aproape două ceasuri. Făcându-și obișnuita plimbare în sus și în jos pe punte, auzise în treacăt șoaptele emoționate ale doamnei Davidson, care picurau întocmai ca ropotul unui torent de munte, și văzând pe soția lui că ascultă palidă și cu gura căscată la ceea ce-i spune, își dădu seama că gustă îngrozită savoarea cuvintelor pline de revoltă ale misionarei. În aceeași seară, în cabină, soția lui îi repetă, cu respirația întretăiată, tot ce aflase.

— Ei, ce ți-am spus? întrebă doamna Davidson dimineața următoare. Ai mai auzit vreodată ceva atât de revoltător? Cred că acuma nu te mai miri că n-am fost în stare să-ți spun de-a dreptul ceea ce știam, deși dumneata ești doctor.

Nerăbdătoare să vadă efectul produs de revelațiile ei, doamna Davidson îi cercetă obrazul cu atenție.

— Prin urmare, nu te mai mira, că prima dată când am ajuns acolo, am rămas îngroziți. Poate nu mă vei crede, când îți voi spune, că era aproape imposibil să găsești o singură fată cumsecade, în toate satele acelea.

Cuvântului *cumsecade* doamna Davidson îi acorda o semnificație tehnică extrem de severă.

— După ce am discutat problema împreună cu domnul Davidson, am ajuns la concluzia că va trebui să suprimăm dansul. Indigenii sunt morți după dans.

— Pe vremea când eram tânăr, nici eu nu aveam nimic împotriva dansului, răspunse doctorul Macphail.

— Mi-am închipuit imediat, aseară când te-am auzit că propui doamnei Macphail să facă un rond prin sală, împreună cu dumneata. Nu văd nicio primejdie în faptul că un bărbat dansează cu soția sa, dar când am auzit-o că refuză, mi-a făcut plăcere. În situația dată, mi-am închipuit că e mult mai bine pentru noi, să nu ne amestecăm între oamenii ceilalți.

— Ce fel de situație?

Doamna Davidson îi aruncă o privire grăbită prin sticlele ochelarilor, dar nu-i răspunse la întrebare.

— Când e vorba despre oameni albi, problema se pune cu totul altfel, continuă ea, deși trebuie să-ți spun că sunt de acord cu domnul Davidson, care spune că nu înțelege cum de un bărbat poate rămâne

indiferent, când vede pe soția sa în brațele unui bărbat străin; întrucât mă privește pe mine, pot să-ți spun fără niciun înconjur, că din ziua când m-am măritat, n-am mai făcut un singur pas de dans. Dansul indigenilor însă este cu totul altceva. Nu numai că este prin sine însuși imoral, dar duce și la imoralitate. Dar laudă lui Dumnezeu, că am reușit să stârpim din rădăcină acest rău, și pot afirma fără teamă că aș greși, că de opt ani încheiați în districtul nostru nu a mai dansat nimenea.

În timpul acesta, vaporul intrase în rada portului și doamna Macphail se apropie de ei. Vaporul cârmi ușor și începu să pătrundă în port. Strâns între stâncile de la îmbucătura țărmului, portul era destul de încăpător, ca să poată cuprinde o întreagă flotă de război, și jur-împrejurul lui se înălțau coastele prăpăstioase ale colinelor împădurite. Aproape de intrarea portului, bătută de boarea sărată a mării, se vedea casa Guvernatorului, în mijlocul unei grădini. Drapelul înstelat se legăna ușor de vânt. Trecură pe lângă câteva bungalouri elegante și pe lângă un teren de tenis, apoi se opriră în fața cheiului pe care erau antrepozitele. Doamna Davidson întinse mâna și le arătă o goeletă, ancorată la vreo trei sute de metri depărtare, cu care trebuiau să-și continue drumul spre Apia. Pe chei erau îngrămădiți o mulțime de indigeni, sosiți din toate părțile insulei, nerăbdători, veseli și guralivi; unii veniseră din simplă curiozitate, alții pentru câte o mică afacere cu pasagerii care erau în drum spre Sydney; aduseseră ananas și butași întregi de banane, pânze de *tapa,* salbe de scoici și dinți de rechini, cupe de *kava* și modele în miniatură ale prahurilor de război. Printre ei se vedeau marinari americani, îmbrăcați cu îngrijire, cu obrajii rumeni și rași, și un mic grup de funcționari vamali. În timpul cât le descărnau bagajele, soții Macphail și Davidson urmăriră acest spectacol al mulțimii de pe chei. Doctorul Macphail urmărea cu atenție plăgile de *framboesia,* ca niște ulcere respingătoare, de care sufereau copii și majoritatea tinerilor pe care-i vedea; tresări când văzu pentru prima dată în cariera lui medicală, oameni bolnavi de elephantiasis; bărbați cu câte un braț uriaș pe care-l duceau aproape de-a târâșul, sau cu picioarele ca butucii. Bărbații și femeile erau închiși în *lava-lava.*

— Este un costum extrem de indecent, declară doamna Davidson. Domnul Davidson este de părere că legile ar trebui să oprească purtarea acestor costume. Cum ai putea să ceri oamenilor să ducă o viață morală, când nu se îmbracă decât cu o fâșie de pânză colorată

pe care și-o adună împrejurul coapselor.

— Pentru clima din părțile acestea este un costum destul de potrivit, răspunse doctorul, ștergându-și fruntea de sudoare.

Acuma, după ce coborâseră pe țărm, căldura devenise chinuitoare, deși era încă destul de devreme. Așezat în mijlocul colinelor care-l înconjurau din toate părțile, prin micul port Pago-Pago nu se simțea nicio adiere de vânt.

— În insulele noastre, continuă doamna Davidson, cu glasul ascuțit, costumul *lava-lava* a fost expulzat și interzis. Îl mai poartă și astăzi câțiva oameni mai în vârstă, dar nimeni altcineva. Pentru femei am introdus halatul, iar bărbații umblă îmbrăcați în pantaloni și tunică. Chiar la începutul instalării noastre, domnul Davidson spunea într-un raport pe care l-a făcut superiorilor săi: locuitorii acestor insule nu vor putea fi niciodată creștinați, până când fiecare băiat care a împlinit zece ani, nu va purta pantaloni.

În timpul acesta doamna Davidson întoarse de câteva ori capul și se uită cu priviri de pasăre, la norii grei și cenușii care-și făceau loc pe deasupra radei, venind din larg. Câteva picături grele de ploaie începură să răpăie.

— Cred că ar fi mai bine să ne adăpostim undeva, zise ea.

Se îndreptară, împreună cu toți ceilalți care așteptau spre un șopron uriaș cu acoperișul de tablă ondulată, și numaidecât ploaia începu să cadă în torente. Puțin după aceea veni și domnul Davidson și se opri alături de ei. În timpul călătoriei se purtase foarte amabil față de soții Macphail, dar nu avea aceleași calități de sociabilitate ca soția lui, așa că partea cea mai mare a timpului și-o petrecuse citind. Era un bărbat tăcut și aproape întunecat, așa că presimțea că amabilitatea lui îi este impusă de datoria creștinească; din fire era foarte rezervat și aproape morocănos. Avea o înfățișare stranie. Era foarte înalt și foarte slab, cu membrele lungi și parcă dezarticulate; obrazul îi era scofâlcit și cu oasele faciale prăvălite în afară. Aspectul lui părea atât de cadaveric, încât rămâneai mirat văzându-i buzele groase și senzuale. Părul îl purta foarte lung. Ochii lui negri, căzuți adânc în orbite, erau mari și îndurerați, dar mâinile cu degetele lungi și puternice, erau frumos formate și-i dădeau o înfățișare de forță neobișnuită. Totuși cea mai puternică impresie pe care ți-o făcea omul acesta, era presimțirea unui foc lăuntric, pe care încerca din toate puterile să și-l stăpânească. Constatarea aceasta părea tulburătoare și nu te simțeai la îndemână în apropierea lui.

Presimțeai că nu este câtuși de puțin omul cu care ai putea fi în raporturi de intimitate.

De astă dată, le aduse știri cu totul neplăcute. Începuse să bântuie o epidemie de vărsat, flagelul grav și de multe ori fatal pentru populația indigenă din aceste insule, și se semnalase un caz și printre mateloții din echipajul goeletei cu care trebuiau să-și continue drumul. Bolnavul fusese debarcat și internat în spitalul Serviciului de Carantină, dar se dăduseră dispoziții telegrafice, ca goeleta să nu intre în port, până când se va constata că niciun alt membru al echipajului nu este contaminat.

— Asta înseamnă că vom fi obligați să întârziem aici cel puțin vreme de zece zile.

— Bine, dar pe mine mă așteaptă fără întârziere la Apia, declară doctorul.

— N-ai ce-i face. Dacă nu se va mai ivi niciun alt caz de boală, goeleta va putea pleca, dar numai cu călătorii albi, deoarece traficul cu indigeni a fost suspendat pe vreme de trei luni.

— Este vreun hotel în localitatea aceasta? întrebă doamna Macphail.

Davidson încercă să-și stăpânească râsul.

— Nu este niciunul, doamnă.

— În cazul acesta, ce ne rămâne de făcut?

— Am vorbit cu Guvernatorul. La marginea golfului este un negustor care dă camere cu chirie. Așa că aș fi de părere, ca imediat ce se oprește ploaia, să mergem la el, să vedem ce s-ar putea face. Să nu vă așteptați la niciun fel de confort. Va trebui să fim foarte mulțumiți, dacă vom putea găsi un pat în care să dormim, și un acoperiș deasupra capului.

Dar ploaia părea că nu vrea să se mai oprească, așa că plecară cu umbrelele și îmbrăcați în mantale de cauciuc. Localitatea aceasta nu era un oraș, ci un grup de case ale funcționarilor, cu unul sau două etaje, iar mai încolo, printre palmierii de cocos, câteva colibe indigene. Casa pe care o căutau, era la depărtare de cinci minute de chei. Era o casă din bârne, cu două etaje și cu terasă împrejurul fiecărui etaj, iar acoperișul era din tablă ondulată. Proprietarul era un metis cu numele de Horn; soția lui era indigenă și aveau o mulțime de copii oacheși; la parter era prăvălia în care vindea articole conservate și bumbăcărie. Camerele pe care le arătă, aproape nu aveau niciun fel de mobilă. În cea pe care o luară soții Macphail

nu era decât un pat vechi și deșelat, cu o plasă de țânțari zdrențuită, un scaun de trestie și un lighean. Se uitară dezamăgiți în largul camerei. Afară ploaia cădea cu nemiluita.

— Nu voi despacheta decât lucrurile de care avem imediată nevoie, declară doamna Macphail.

Doamna Davidson intră în camera lor, tocmai când începu să descuie un cufăr. Părea foarte vioaie și mulțumită. Hanul acesta în care erau determinați să se oprească, nu o supăra deloc cu primitivitatea lui.

— Dacă vrei să primești sfatul meu, atunci ia numaidecât un ac și un fir de ață, și repară plasa dimprejurul patului, zise ea, căci altfel toată noaptea nu vei putea închide ochii.

— Sunt atât de îngrozitori țânțarii de pe aici? întrebă doctorul Macphail.

— Acesta este sezonul lor. Dacă vei fi vreodată invitat la seratele Guvernatorului din Apia, vei constata că tuturor doamnelor li se dă câte o față de pernă, ca să-și bage… să-și bage extremitățile în ea.

— O, de-ar înceta ploaia aceasta, cel puțin pentru câteva minute, oftă doamna Macphail. Dacă ar străluci soarele, poate aș începe și eu cu mai multă tragere de inimă să aranjez lucrurile prin cameră.

— Dacă e vorba să aștepți până să se arate soarele, atunci cred că va trebui să aștepți mult și bine. Pago-Pago este localitatea cea mai ploioasă din Pacific. Ia uită-te colo, golful și colinele acestea sunt făcute anume ca să atragă apa, și acuma suntem tocmai în sezonul ploilor.

Privirile îi rătăciră de la Macphail la soția acestuia; fiecare dintre ei stătea în câte un colț al camerei, cu mâinile încrucișate și cu ochii rătăciți, fără să știe cu ce să înceapă. Înțelese că va trebui să-i îmbărbăteze. Vederea oamenilor lipsiți de inițiativă, o scotea din răbdări, dar o mânca în palme să pună ea însăși mâna și să facă ordine, așa cum era obișnuită.

— Dă-mi un ac și un fir de ață, ca să-ți cos plasa de la pat, iar în timpul acesta dumneata vei continua cu despachetatul. Masa ni se va servi la ora unu. Dumneata doctore Macphail cred că va fi mai bine să cobori până în port, și să vezi dacă bagajele dumneavoastră au fost așezate la adăpost. Știi foarte bine, ce fel de oameni sunt indigenii și cu siguranță ar fi în stare să lase cuferele într-un loc unde tot timpul le va bate ploaia.

Doctorul își îmbrăcă din nou mantaua de ploaie și coborî scara

terasei. În fața ușii văzu pe negustorul Horn care sta de vorbă cu contramaistrul vaporului lor și cu o femeie de la clasa a doua pe care în timpul călătoriei o văzuse în câteva rânduri. Contramaistrul, un bărbat mic de statură și scorojit, extrem de murdar, dădu din cap când doctorul Macphail trecu pe lângă ei.

— Proastă afacere, doctore, epidemia aceasta de vărsat, zise contramaistrul. Constat însă că dumneavoastră ați reușit să vă instalați.

Doctorului Macphail nu-i plăcu familiaritatea aceasta, dar din fire era un om timid și nu se supăra pentru nimicuri.

— Am luat o cameră la etaj.

— Domnișoara Thompson merge până la Apia, ca și dumneavoastră, așa că am adus-o și pe dumneaei tot la hunul acesta.

Contramaistrul făcu un semn cu degetul mare spre femeia de lângă el. Era de vreo douăzeci și șapte de ani, cam grasă și de o frumusețe cam grosolană. Purta o rochie albă și pe cap o pălărie mare, de aceeași culoare. Pulpele groase ale picioarelor în ciorapii albi de bumbac, i se vedeau pe deasupra carâmbilor de la ghetele albe de șevro, cu care era încălțată. Se uită la Macphail și-i zâmbi insinuant.

— Șmecherul ăsta ar vrea să-mi umfle un dolar juma pe zi, pentru cea mai infectă maghernița, începu femeia cu glasul răgușit.

— Ascultă Jo, ți-am spus că este prietenă cu mine, declară contramaistrul. Nu poate plăti mai mult de un dolar pe zi, și eu cred că va trebui s-o primești și cu atâta.

Negustorul gras și cu glasul mieros, începu să zâmbească.

— Da, domnule Swan, dacă așa vine vorba, atunci voi încerca să-ți fac pe voie. Voi vorbi cu doamna Horn și dacă se va putea să facem o reducere, o vom face, poți să fii sigur.

— Nu încerca să mă aiurești pe mine în felul acesta, interveni domnișoara Thompson. Vreau să termin chiar acuma. Pentru odăița aceasta îți voi da un dolar pe zi și nicio lăscaie mai mult.

Doctorul Macphail începu să zâmbească. Admira nerușinarea cu care se târguia fata aceasta, deoarece el făcea parte dintr-o clasă de oameni, care plătea întotdeauna cât i se cerea și prefera să fie jefuit, decât să discute. Negustorul oftă.

— Bine, primesc, dar numai ca să fac plăcere domnului Swan, zise el.

— Ei vezi, asta-i vorbă, zise domnișoara Thompson. Hai să intrăm și să ne cinstim numaidecât. Am o sticlă de coniac din cel mai prima,

în desaga aceea de colo, dacă vrei s-o aduci până în odaie, domnule Horn. Te poftesc și pe dumneata, doctore.

— Îți foarte mulțumesc, răspunse doctorul. Trebuie să cobor în port, ca să văd de cuferele pe care le-am lăsat acolo.

Ieși în ploaia care cădea ca niște perdele aduse de vânt din partea unde era rada, așa că țărmul celălalt al portului nici nu se mai putea vedea. Întâlni câțiva indigeni care erau îmbrăcați numai în *lava-lava* și deasupra capului duceau câte o umbrelă uriașă. Umblau încet, cu mișcări elegante și domoale, fără să se grăbească, trecură pe lângă el și-i zâmbiră, salutându-l într-o limbă pe care doctorul nu o putea înțelege.

Când se întoarse, era aproape de amiază și masa fusese așternută în salonul lui Horn. Acesta era o încăpere pe care nu o locuiau, căci era păstrată pentru ocazii speciale, când era vorba de prestigiul hangiului, așa că mirosea a aer închis și a mucegai. În lungul pereților era înșirată o garnitură de fotolii de pluș roșu imprimat, iar din tavan atârna un policandru uriaș, înfășurat în hârtie.

— După cât știu, s-a dus să facă o vizită Guvernatorului și probabil l-au reținut la masă, lămuri doamna Davidson.

O fetiță indigenă le aduse o tavă cu cotlete de Hamburg și puțin după aceea apăru și hangiul, ca să se convingă dacă mai au nevoie de ceva.

— Văd că mai ai un locatar, domnule Horn, zise doctorul Macphail.

— A luat numai o cameră, fără nimic altceva, căci își gătește singură de mâncare, răspunse hangiul.

Aruncă o privire fugară spre cele două doamne și adăugă:

— Am instalat-o la parter, ca să nu stea nimănui în cale. Prin urmare nu vă va supăra câtuși de puțin.

— Este cineva dintre călătorii de pe vapor? întrebă doamna Macphail.

— Da, ma'am, a venit cu clasa a doua. Este în drum spre Apia, unde o așteaptă o slujbă de casieră.

— O!

După plecarea negustorului, doctorul Macphail declară:

— Cred că nu-i va face deosebită plăcere, să mănânce numai singură în camera ei.

— Dacă este o călătoare de la clasa a doua, atunci cred că a procedat foarte bine, răspunse doamna Davidson. Nu știu cine ar

putea să fie.

— S-a întâmplat să fiu tocmai de față când a sosit împreună cu contramaistrul vaporului. O cheamă Thompson, zise doctorul.

— Nu cumva e femeia aceea care dansa aseară împreună cu contramaistrul? întrebă doamna Davidson.

— Asta trebuie să fie, interveni doamna Macphail. Tocmai mă întrebam aseară, cine ar putea să fie, căci vedeam că prea își dăduse drumul.

— În orice caz, trebuie să fie o femeie foarte de jos, declară doamna Davidson.

Începură să vorbească despre alte subiecte, și după ce se ridicară de la masă, simțindu-se obosiți din cauză că se sculaseră atât de dimineață, se despărțiră și plecară să se culce. Când se treziră, deși cerul era tot cenușiu, cu norii coborâți foarte jos deasupra pământului, ploaia totuși încetase și plecară să facă o plimbare în lungul drumului, construit de americani împrejurul golfului.

La întoarcere găsiră și pe Davidson care abia atunci sosise.

— Probabil vom fi obligați să stăm timp de două săptămâni în localitatea aceasta, declară el furios. Am discutat cu Guvernatorul, dar mi-a spus că nu poate face nimic.

— Domnul Davidson este nerăbdător să se întoarcă la datorie, declară soția lui și se uită înduioșată la el.

— Am lipsit un an încheiat, răspunse misionarul, plimbându-se de colo până colo în lungul terasei. Misiunea a fost lăsată în sarcina misionarilor indigeni și mă gândesc că poate oamenii aceștia au trecut cu vederea anumite încălcări ale disciplinei întronate de mine. Sunt oameni cumsecade, nu vreau să spun nicio vorbă împotriva lor; sunt temători de Dumnezeu și evlavioși, adevărați creștini, care pe mulți creștini de la noi de acasă i-ar face să roșească, dar totuși le lipsește energia necesară. Sunt în stare să-și impună voința o singură dată sau chiar de două ori. Dar nu se poate ca astfel de oameni să reziste ispitelor la infinit. Dacă se întâmplă să lași o misiune în grija unui misionar indigen, oricât de vrednic de încredere ar fi omul acesta, cu timpul vei constata că abuzurile încep să-și facă loc între credincioși.

Se opri în loc. Cu trupul înalt și deșirat, cu ochii lui mari care scăpărau în mijlocul obrazului palid și scofâlcit, misionarul părea impresionat. Sinceritatea convingerilor lui se vedea destul de limpede din impetuozitatea gesturilor pe care le făcea și rezonanța profundă a

glasului său.

— La sosirea noastră, în părțile acelea, băștinașii nu aveau habar ce este păcatul, începu el. Călcau poruncile Decalogului una după alta, dar niciodată nu știau că păcătuiesc. Partea cea mai grea a misiunii mele cred că a fost străduința ce mi-am dat-o, pentru a-i face să înțeleagă ce este păcatul.

În aceeași seară, după ce-și luară ceaiul care era ultima lor masă din ziua aceea, se așezară în salonul auster, și în timp ce femeile coseau, doctorul își aprinse luleaua iar misionarul începu să le povestească despre activitatea lui în aceste insule.

— Mă aștept ca datoria mea să mi se impună limpede, chiar din primele zile. Voi lua măsuri energice și imediate. *Pomul care nu face roade, se taie și în foc se aruncă.*

Soții Macphail aflaseră, că înainte de a se căsători, Davidson lucrase vreme de cinci ani în insulele Salomon. Ea fusese misionară în China și se cunoscuseră la Boston, unde veniseră să-și petreacă amândoi o parte a concediului pe care-l aveau, cu ocazia unui congres al misionarilor. După ce se căsătoriseră, fuseseră trimiși în aceste insule. În timpul conversațiilor cu domnul Davidson, amândoi rămăseseră cu convingerea că misionarul acesta dispune de un curaj pe care nimic nu-l poate înfrânge. Era în același timp și doctor în medicină și trebuia să plece în tot momentul, să viziteze bolnavii din diferite insule ale Arhipelagului. În timpul sezonului ploilor apele Pacificului sunt primejdioase, chiar pentru baleniere. Dar cu toate acestea se întâmpla ca să trimită după el un simplu prahu, și în astfel de cazuri primejdia devenea însutită. În cazuri de boală sau accidente, el nu sta niciodată pe gânduri în largul mării, luptând cu furtuna și de nenumărate ori doamna Davidson renunțase la nădejdea că-l va mai putea vedea în viață.

— Uneori îl rugam să nu plece de acasă, spunea ea, sau cel puțin să mai aștepte, până se va liniști furtuna, dar nu voia să mă asculte. Este o fire încăpățânată și când și-a pus în gând să facă ceva, nimic nu-l mai poate opri.

— Ce drept aș mai avea să cer indigenilor să-și pună nădejdea în Dumnezeu, dacă eu însumi n-aș avea îndrăzneala să cred într-însul. Ei știu că atunci când sunt la strâmtoare și trimit după mine, eu voi face tot ce omenește este posibil, pentru a le sări într-ajutor. Și crezi că Dumnezeu mă va lăsa în primejdie, când eu plec să-mi fac datoria ce mi-a încredințat-o? Porunca lui dezleagă vânturile și glasul lui

molcomește valurile furioase ale furtunii.

Doctorul Macphail era un bărbat fricos. Nu se putuse obișnui niciodată cu șuierul șrapnelelor, când le auzea trecând peste parapetul tranșeelor și când trebuia să facă o operație în primele linii ale frontului, sudoarea îi picura de pe frunte și-i tulbura sticlele ochelarilor, din cauza efortului pe care-l făcea, pentru a-și stăpâni tremurul mâinilor. Se cutremură de un fior, când se uită la misionarul acesta.

— Mi-ar plăcea să pot afirma, că în viața mea n-am cunoscut niciodată ce este frica, declară el.

— Mi-e mi-ar plăcea mult mai mult, dacă te-aș auzi spunând, că dumneata crezi în Dumnezeu, ripostă misionarul.

Cine știe din ce motive, în seara aceasta gândurile misionarului se întorceau înapoi și dezgropau amintirile anilor pe care și i-a petrecut împreună cu soția lui în aceste insule.

— Ni se întâmpla câteodată, ca eu și doamna Davidson să ne surprindem că ne uităm unul la altul și vedeam că lacrimile ne curg în lungul obrajilor. Lucram zi și noapte fără încetare, dar vedeam că nu puteam face niciun pas înainte. Nu știu ce aș fi făcut în astfel de împrejurări, dacă nu aș fi avut-o pe ea lângă mine. Când mă simțeam că sunt gata să cad înfrânt, când eram aproape să-mi pierd nădejdea, ea îmi da întotdeauna curajul necesar și-mi insufla nădejde nouă.

Doamna Davidson plecă ochii spre cusătura pe care o avea în poală și o ușoară rumeneală îi apăru pe obraji. Mâinile păreau că-i tremură ușor, dar nu se simți în stare să spună nicio vorbă.

— Nu aveam pe nimenea care să ne dea o mână de ajutor. Eram la mii de kilometri depărtare de orice oameni care puteau să fie de seama noastră și împrejurul nostru se așternea bezna întunericului. Când mă simțeam abătut și aproape înfrânt, ea lăsa lucrul din mână și deschidea Biblia, din care îmi citea, până când pacea se furișa în sufletul meu, întocmai ca somnul care îngreunează pleoapele unui copil, iar după ce închidea cartea, declara: „Îi vei mântui pre ei, chiar împotriva voinței lor”. Așa că, mă simțeam din nou întărit în credință și-i răspundeam: „Da, cu ajutorul lui Dumnezeu îi voi mântui pre ei. Trebuie să-i mântuiesc”.

Se apropie de masă și se opri, ca și când ar fi fost la amvon.

— Înțelegeți, oamenii aceștia erau corupți, fără să-și poată da seama în inocența lor, de ceea ce erau cu adevărat, așa că nu reușeam să-i conving de desfrânarea lor. Trebuia să transformăm în

păcate, faptele pe care ei le considerau ca firești și de la sine înțelese. Trebuia să-i facem să înțeleagă că este păcat, nu numai să comită adulter, să mintă și să fure, dar e păcat și să-și arate trupul despuiat în fața altora, să danseze și să nu vină la biserică. Am încercat să-i conving, că e păcat când o fată își arată sânii și când un bărbat nu umblă îmbrăcat în pantaloni.

— Cum adică? întrebă doctorul Macphail mirat.

— Am instituit amenzi. Singurul mijloc pentru a face pe un indigen să înțeleagă că s-a făcut vinovat de o faptă neîngăduită, este să-l pedepsești. Îi pedepseam, dacă se întâmpla să nu vină la biserică și-i pedepseam dacă se întâmpla să-i prind dansând. Tot așa îi pedepseam și când umblau necuviincios îmbrăcați. Am stabilit un tarif și orice păcat avea o pedeapsă în bani sau zile de lucru. Așa că în cele din urmă i-am făcut să înțeleagă.

— Nu s-a întâmplat niciodată să refuze să plătească, amenzile?

— Cum sa refuze? întrebă misionarul.

— Ar fi trebuit să se găsească un bărbat cu foarte mult curaj, ca să se poată ridica împotriva domnului Davidson, răspunse soția lui și-și țuguie buzele.

Doctorul Macphail se uită la Davidson cu ochii tulburi. Cuvintele pe care le auzise, îl nemulțumiseră, dar ezită să-și exprime dezaprobarea.

— Nu trebuie să uiți că în cazuri extreme eu aveam posibilitatea să-i exclud dintre membrii parohiei.

— Și procedeul acesta îi supăra?

Davidson zâmbi ușor și-și frecă mâinile.

— În cazul acesta nu-și puteau vinde recolta de copra. Iar când satul ieșea la pescuit, ei nu-și primeau partea din pradă. Cu alte cuvinte asta era un fel de moarte prin foame. Prin urmare, expulzarea dintre membrii parohiei, îi putea supăra destul de mult.

— Povestește-i întâmplarea lui Fred Ohlson, stărui doamna Davidson.

Misionarul își îndreptă ochii ca de pară spre doctorul Macphail.

— Fred Ohlson, era un negustor danez care trăia în insulele acestea de ani îndelungați. Era un om destul de bogat, cum sunt de obicei negustorii, și nu i-a fost tocmai pe plac în ziua când ne-a văzut că ne instalăm pe insulă. Cred că înțelegi felul în care procedase omul acesta înainte de sosirea noastră. Indigenilor le plătea cea ce credea el de cuviință, pentru recolta de copra și plătea mai mult în

mărfuri și whisky. Soția lui era o indigenă, dar el o înșela fără rușine. Era și bețiv. I-am oferit ocazia să se îndrepte, dar a refuzat și și-a bătut joc de mine.

Davidson pronunță ultimele cuvinte cu glas profund, pe urmă, vreme de câteva minute nu mai zise nimica. Tăcerea aceasta era plină de amenințări.

— Peste doi ani negustorul acesta era ruinat. A pierdut tot ce adunase în timp de un sfert de veac. L-am înfrânt, așa că în cele din urmă a venit la mine ca un cerșetor și m-a rugat să-i dau banii necesari, ca să-și poată plăti un bilet de vapor până la Sydney.

— Mi-ar fi plăcut să-l poți vedea în ziua când a venit la domnul Davidson, declară soția misionarului. La sosirea noastră fusese un bărbat voinic și impunător, care tremura de grăsime, și avea un glas sonor și plin de îndrăzneală. Dar când a venit, nu mai rămăsese din el decât o umbră și tremura vargă. Îmbătrânise înainte de vreme.

Privirile tulburi ale lui Davidson rătăciră pe fereastră, în noaptea de afară. Ploaia începuse din nou.

Apoi cu totul pe neașteptate de la parter se auzi un zgomot și Davidson se întoarse și se uită întrebător la soția sa. Zgomotul era pricinuit de hârşâială chinuitoare a unui gramofon care începuse să cânte o melodie.

— Ce înseamnă asta? întrebă el.

Doamna Davidson își potrivi ochelarii pe șeaua nasului.

— O femeie care a venit cu vaporul, la clasa a doua. A închiriat o cameră la parter. Cred că de acolo vine zgomotul.

Ascultară cu toții, fără să zică nimica și numaidecât după aceea auziră pe cineva că a început să danseze. Pe urmă, melodia se termină și auziră pocnetul dopurilor de plută de la sticlele pe care le desfundau și glasuri ascuțite care discutau.

— Probabil a făcut o petrecere de despărțire, în cinstea prietenilor ei de pe vapor, declară doctorul Macphail. Vaporul va ridica ancora la miezul nopții, nu-i așa?

Davidson nu zise nimica, și-și scoase ceasornicul din buzunar și se uită la el.

— Ești gata? se adresă el soției lui.

Femeia se ridică în picioare și-și pături cusătura la care lucra.

— Da sunt gata, răspunse ea.

— Nu e prea devreme, ca să vă duceți la culcare? întrebă doctorul.

— Noi mai avem mult de citit, îi explică doamna Davidson.

Oriunde am fi, înainte de culcare citim întotdeauna un capitol din Biblie și studiem adnotările, discutându-le în toate amănuntele. Este un exercițiu extrem de binefăcător pentru memorie.

Își spuseră noapte-bună. Doctorul și doamna Macphail rămaseră singuri. Vreme de câteva minute niciunul dintre ei nu zise nimica.

— Aș vrea s-aduc cărțile, zise el într-un târziu.

Doamna Macphail se uită la el nehotărâtă. Conversația cu soții Davidson o tulburase puțin, dar totuși n-ar fi vrut să-i spună, că e mai bine să nu aducă pachetul de cărți, tocmai acuma când ei ar putea reveni în orice moment. Doctorul aduse cărțile și ea îl urmări înfiorată de spaimă, cum le înșiră pe masă, ca să-și facă pasența. De jos zgomotul celor care petreceau, începuse din nou.

În ziua următoare vremea fu destul de frumoasă și soții Macphail care se vedeau obligați să petreacă două săptămâni la Pago-Pago, fără să facă nimica, încercară să profite cât mai mult posibil de timpul liber și să-și facă răgazul acesta cât mai plăcut. Coborâră în port și din cuferele pe care le aveau, își luară câteva cărți. Doctorul făcu o vizită chirurgului șef de la spitalul militar și vizitară împreună saloanele bolnavilor. Pe urmă, amândoi își lăsară cărțile de vizită la casa Guvernatorului. În drum întâlniră pe domnișoara Thompson. Doctorul își scoase pălăria și femeia strigă de departe, cu glasul sonor și mulțumit: „Bună dimineața, doctore”. Era îmbrăcată ca și în ajun, într-o rochie albă. Ghetele ei lucitoare și albe cu tocurile înalte și pulpele puternice, revărsate peste carâmbi, făceau o impresie stranie în regiunea aceasta exotică.

— Mi se pare că nu este îmbrăcată cum ar trebui într-o astfel de regiune, declară doamna Macphail. Trebuie să fie o femeie extrem de vulgară.

Când se întoarseră acasă, o găsiră pe terasă, jucându-se cu unul dintre copiii oacheși ai negustorului.

— Spune-i câteva cuvinte, zise doctorul Macphail în șoaptă, aplecându-se spre soția sa. Nu are pe nimenea aici și nu ar fi frumos să constate că nimenea nu vrea s-o bage în seamă.

Doamna Macphail era femeie sfioasă, dar se obișnuise să facă întotdeauna ceea ce-i spunea soțul ei.

— Mi se pare că locuim în aceeași casă, începu doamna Macphail, fără să se mai gândească la prostia pe care o spune.

— Mare scofală nu-i așa? Să te pomenești într-un țarc de cai, cum este localitatea aceasta, de unde nu te poți mișca, răspunse

domnișoara Thompson. Mi se mai spune c-am avut mare noroc, să găsesc cotețul acesta de odaie; auzi obraz! E adevărat că eu n-aș fi în stare să trăiesc într-o colibă indigenă, dar cu toate acestea mulți dintre călători au trebuit să se mulțumească numai cu atât. Cum se poate ca aici să nu se găsească niciun hotel?

Mai schimbară câteva vorbe; domnișoara Thompson care era guralivă și vorbea cu glasul țipător, era bucuroasă că poate să stea cu cineva de vorbă, dar doamna Macphail nu era obișnuită să vorbească nimicuri, așa că foarte curând declară:

— Ei, acuma noi va trebui să ne vedem de treabă.

În aceeași seară, când se așezară să-și ia ceaiul substanțial care le ținea loc de cină, apăru Davidson și le spuse:

— Am constatat că la femeia de la parter sunt doi marinari cu care stă de vorbă. Dar cum de a reușit să-i dibăcească tocmai aici?

— Cred că nu i-a venit deloc greu, răspunse doamna Davidson.

Păreau cu toții plictisiți de lipsa de activitate și de ziua care părea că nu se mai sfârșește.

— Dacă va trebui să ne petrecem cele două săptămâni de așteptare tot așa ca și astăzi, nu știu ce se va alege de noi până la urmă, zise doctorul Macphail.

— Singurul mijloc practic este să ne împărțim dinainte ziua, pentru diferitele activități și preocupări ce ne interesează, răspunse misionarul. Un anumit număr de ceasuri, îl voi întrebuința pentru studiu, și restul pentru a face mișcare, fie că va ploua, fie că va fi vreme bună; în sezonul umed nu se poate să te sinchisești de ploaie, iar ceea ce-mi va rămâne, voi întrebuința pentru recreație.

Doctorul Macphail se uită nemulțumit la tovarășul său. Programul lui Davidson îl copleșea. La masă li se servi și de astă dată cotlet de Hamburg. Probabil bucătarul nu se pricepea să pregătească decât acest singur fel de mâncare.

La parter gramofonul începu să cânte din nou. Davidson tresări violent, când îl auzi, dar totuși nu zise nimica. De jos se auzeau și glasuri de bărbați. Invitații domnișoarei Thompson începură să cânte o melodie cunoscută, acompaniați de placa gramofonului și numaidecât după aceea îi auziră și glasul ei ascuțit și fals. Jos se porniseră pe chef, bărbații chiuiau și râdeau în hohote. Cei patru din salon încercară să vorbească, dar fără să vrea, auzeau ciocnitul paharelor și hârșâitul scaunelor mișcate pe dușumele. Probabil mai sosise un grup de invitați. Pesemne domnișoara Thompson dădea o

serată.

— Oare unde reușește să-i așeze pe toți, în singura odaie pe care o are, se miră doamna Macphail, întrerupând conversația profesională începută de misionar și soțul ei.

Asta ora o dovadă că gândurile ei se concentraseră cu totul asupra altui subiect, decât cel despre care vorbeau bărbații. Tresărirea ce se vedea pe obrazul lui Davidson era și ea o mărturisire limpede, că deși discuta un subiect științific, gândurile lui se îndreptau tot în partea aceea. Apoi cu totul pe neașteptate, în timp ce doctorul îi povestea un incident din timpul războiului pe frontul din Flandra, misionarul se ridică în picioare și scoase un țipăt.

— Ce s-a întâmplat, Alfred? întrebă doamna Davidson.

— Ia te uită! Cum de nu mi-am dat seama până acuma. Femeia aceasta a venit din cartierul Iwelei!

— Nu se poate așa ceva!

— S-a îmbarcat la Honolulu. Asta se știe. Dar a început să-și practice meseria și aici. Aici!

Ultimul cuvânt îl pronunță cutremurat de patimă și indignare.

— Ce este Iwelei? întrebă doamna Macphail.

Întoarse ochii de flăcări spre ea și glasul i se cutremură de oroare.

— Acesta este plaga orașului Honolulu. Cartierul felinarelor roșii. Rușinea civilizației noastre.

Iwelei era un cartier periferic din Honolulu. Ca să ajungi până acolo, trebuia să treci prin ulițele întortocheate din apropierea portului, făcând drumul prin întuneric și după ce treceai un podeț șubred, ajungeai din nou în mijlocul străzii luminate. Pe ambele părți ale străzii erau locuri anume destinate pentru oprirea automobilelor, crâșme și cafenele pretențioase, cu ferestrele luminate, din interiorul cărora se auzea scârțâitul chinuitor al pianelor automate, frizerii și tutungerii. În aer se simțea un tremur de senzualitate și de veselie. Pe urmă coteai pe o alee, fie la dreapta, fie la stingă, deoarece strada aceasta desparte cartierul în două, și te pomeneai în Iwelei. Șirurile de bungalouri mici și cochete, vopsite în verde, pe marginea aleilor drepte, îți făceau impresia că te găsești într-un parc. Dar din simetria caselor acestora parcă se desprindea o senzație de oroare sinistră, deoarece nicăieri goana după dragoste nu putea să fie mai sistematic organizată. Aleile erau luminate de felinare foarte depărtate unul de altul, dar felinarele acestea n-ar fi putut lumina drumul, dacă nu ar fi fost ferestrele luminate ale bungalourilor. În lungul aleilor treceau

bărbați care se uitau la femeile oprite în fața acestor ferestre unde citeau sau coseau, fără să dea atenție trecătorilor; ca și femeile acestea, bărbații aparțineau tuturor naționalităților: americani, marinari de la bordul vaselor ancorate în port, mateloți angajați pe vapoarele de război, beți de abia se mai puteau ține pe picioare, și soldați albi și colorați din regimentele staționate pe insulă; mai erau și japonezi care treceau în grupuri de câte doi și trei inși, havaieni, chinezi îmbrăcați în halate lungi și autohtoni din Filipine, cu pălăriile lor extravagante. Toți erau tăcuți, ca și când i-ar fi preocupat ceva. Dorința este o senzație care te deprimă.

— Acesta este scandalul cel mai revoltător din Pacific, exclamă Davidson cu vehemență. Misionarii au luptat ani de zile împotriva lui și în cele din urmă a început să se miște și presa. Poliția însă nu vrea să ia nicio măsură. Cred că știți felul lor de a răspunde. Viciul este inevitabil, afirmă ei, prin urmare singura măsură cuminte este să-l localizezi și să-l controlezi. Adevărul este că poliția e în solda acestor oameni care exploatează viciul. Poliția este plătită de cei care țin casele de prostituție, de întreținuții acestui comerț și chiar de prostituate. În cele din urmă au fost determinați să se miște și domnii de la poliție.

— Am citit despre afacerea aceasta în ziarele primite la bord, când ne-am oprit în Honolulu, declară doctorul Macphail.

— Cartierul Iwelei, cu păcatele și rușinea lui a încetat să mai existe, chiar în ziua sosirii noastre. Toată populația acestui cartier a fost adusă în fața instanțelor judecătorești. Nu înțeleg, cum de nu m-am gândit imediat, de unde a putut să vină femeia aceasta.

— Acuma după ce ai vorbit despre afacerea asta, îmi aduc aminte că femeia de la parter s-a urcat la bord, abia cu câteva minute înainte de a ridica ancora, zise doamna Davidson. Mi s-a părut chiar de la început suspectă.

— Cum îndrăznește să vină aici! țipă Davidson indignat. Eu nu voi permite așa ceva, sfârși el și se îndreptă spre ușă.

— Ce ai de gând să faci? întrebă doctorul Macphail.

— Ce crezi că voi face? Mă duc să întrerup dezmățul acesta. Nu vreau ca această casă să devină un… un…

Încercă să găsească un cuvânt care să nu jignească auzul celor două femei care erau de față. Ochii lui scăpărau scântei și obrazul palid îi devenise și mai palid, decât fusese până acuma.

— După gălăgia pe care o fac, se pare că la parter sunt trei sau

patru bărbați, declară doctorul. Nu ești de părere că e imprudent să te amesteci tocmai acuma?

Misionarul se uită la el cu dispreț și fără să zică nimica ieși pe ușă.

— Cunoști foarte puțin pe domnul Davidson, dacă-ți închipui despre el că teama de primejdia ce l-ar amenința îl va putea opri să-și facă datoria, declară soția lui.

Rămase nemișcată, cu mâinile împreunate în poală, cu obrazul ușor îmbujorat și părea că ascultă la ce se va întâmpla jos. Ascultau cu toții. Îl auziră coborând scara de lemn de la etaj și deschizând ușa odăii. Cântecul încetă numaidecât, dar gramofonul continua să behăie melodia obscenă pe care o începuse. Auziră glasul lui Davidson, pe urmă zgomotul produs de ceva greu care cade. Muzica încetă. Pesemne măturase gramofonul de pe masă, pe dușumele. Apoi din nou se auzi glasul lui Davidson, dar nu puteau înțelege vorbele spuse de el, pe urmă glasul răstit și țipător al domnișoarei Thompson, și imediat după aceea o hărmălaie de glasuri a mai multor bărbați care parcă începuseră să răcnească din toate puterile. Doamna Davidson oftă ușor, și păru că-și strânge cu mai multă putere mâinile împreunate. Doctorul Macphail se uita când la ea, când la soția lui și nu știa ce să facă. N-ar fi avut poftă să coboare la parter și se întreba, nu cumva ele așteaptă din partea lui să meargă în ajutorul misionarului. Imediat după aceea se auzi ceva înfundat, ca o înghesuială de încăierare. Zgomotul parcă se auzea acum mai limpede. Probabil pe Davidson îi daseră afară din odaie. Ușa se auzi trântindu-se. Urmă un timp de tăcere, pe urmă auziră pe Davidson că începe din nou să urce scara. Misionarul intră în odaia lui.

— Eu mă duc să văd ce face, declară doamna Davidson.

Se ridică de la masă și ieși.

— Dacă aveți nevoie de mine, vă rog să mă strigați, zise doamna Macphail și după plecarea soției misionarului, adăugă: Sper că nu, a fost rănit.

— De ce nu-și vede omul acesta de treburile lui? se miră doctorul.

Vreme de câteva minute, nu mai zise niciunul nimic, dar după aceea tresăriră amândoi, când auziră că gramofonul de la parter începe din nou să cânte, ca și când ar fi vrut să-i sfideze, și glasuri obscene și răgușite se auziră intonând melodia vulgară pe care o cântau.

A doua zi doamna Davidson arăta palidă și obosită. Se plângea de dureri de cap și părea trasă și îmbătrânită la obraz. Spuse doamnei

Macphail că soțul ei n-a dormit toată noaptea; se frământase tot timpul într-un mod îngrozitor și la cinci dimineața plecase de acasă. Îi aruncaseră în obraz o halbă cu bere și hainele de pe el fuseseră pătate și duhneau. Dar în privirile doamnei Davidson se aprinse o lumină stranie, când începu să vorbească despre domnișoara Thompson.

— Va regreta amar ziua în care a provocat mânia domnului Davidson împotriva ei, declară ea. Domnul Davidson are o inimă de aur și nu s-a întâmplat niciodată să vină la el cineva care a fost la strâmtoare, și să plece nemângâiat, dar se poartă fără milă față de păcătoși, așa că dacă-l provoci, devine îngrozitor la mânie.

— Cum adică, ce are de gând să facă? întrebă doamna Macphail.

— Deocamdată nu știu, dar pentru nimic în lume nu aș vrea să fiu în pielea femeii acesteia.

Doamna Macphail se înfioră, văzând convingerea cu care vorbește misionara. Își propuseseră ca în dimineața aceasta să iasă împreună și tocmai coborau scara alături. Ușa de la odaia domnișoarei Thompson era deschisă și o văzură îmbrăcată într-un halat murdar, gătind ceva pe plită.

— Bună dimineața, strigă ea. Domnul Davidson se simte mai bine în dimineața aceasta?

Trecură pe lângă ea, fără să răspundă și cu nasurile în vânt ca și când nici nu ar fi existat. Totuși se aprinseră la obraz, când o auziră pufnind în râs, pe urma lor. Doamna Davidson se întoarse numaidecât spre ea.

— Cum de îndrăznești să vorbești cu mine! țipă ea. Dacă încerci să mă insulți, să știi că voi cere să fii alungată din casă.

— În cazul acesta te poftesc să-mi spui, cine l-a rugat pe domnul Davidson să vină la mine?

— Nu-i mai răspunde, zise doamna Macphail în șoaptă.

Își continuară drumul grăbite, până când nu-i mai auziră glasul.

— Ce nerușinare, ce nerușinare, izbucni doamna Davidson indignată.

Era atât de furioasă încât aproape se îneca.

În drumul de întoarcere spre casă, o întâlniră în apropierea portului. Era îmbrăcată provocator și pălăria mare cu flori, părea de-a dreptul jignitoare. Le salută veselă, din depărtare, și doi marinari americani pufniră, când se uitară la ele și le văzură că trec încruntate. Ajunseră acasă exact în momentul când ploaia începu din

nou.

— Sper că rochia ei va fi dată gata, declară doamna Davidson mulțumită.

Davidson nu se întoarse acasă, decât după ce ei se așezaseră de mult la masă. Era ud leoarcă, dar nu voia să-și schimbe hainele. Se așeză la masă, întunecat și tăcut, dar nu voi să mănânce mai mult de o îmbucătură și se uita cu ochii tulburi la ploaia de afară. Când doamna Davidson îi spuse că s-au întâlnit de două ori cu domnișoara Thompson, el nu zise nimica. Numai încruntarea sprâncenelor, care deveni și mai adâncă, dovedea că auzise.

— Nu ești de părere că ar trebui să intervii, ca domnul Horn s-o dea afară? întrebă doamna Davidson. Nu se poate să-i permitem să ne insulte.

— După câte știu, nu ar avea unde se duce, răspunse doctorul Macphail.

— Ar putea să stea într-o colibă de a indigenilor.

— Pe o vreme ca asta o colibă indigenă nu cred că ar putea să fie un adăpost destul de confortabil.

— Eu am trăit ani de zile într-o astfel de colibă, răspunse misionarul și se întoarse spre el.

Când mica indigenă le aduse bananele prăjite, care erau desertul lor de fiecare zi, Davidson se uită la ea și-i spuse:

— Întreabă pe domnișoara Thompson, când ar fi dispusă să mă primească, deoarece vreau să-i spun ceva.

Fata dădu sfioasă din cap și ieși din odaie.

— De ce vrei să te duci la ea, Alfred? întrebă soția lui.

— Este datoria mea, să stau cu ea de vorbă. Nu vreau să iau nicio măsură împotriva ei, înainte de a-i da toate posibilitățile de îndreptare.

— Tu nici nu bănuiești ce fel de femeie este. Ar putea să te insulte.

— N-are decât să mă insulte. Poate să mă și scuipe. Sufletul ei însă e nemuritor și trebuie să mă străduiesc din toate puterile, ca să i-l mântui de pierzare.

În auzul doamnei mai răsuna și acuma râsul batjocoritor al acestei desfrânate.

— A mers prea departe.

— Atât de departe încât îți închipui că nu mai poate câștiga iertare în fața lui Dumnezeu? Ochii i se aprinseră pe neașteptate și glasul, i se îmblânzi și deveni solemn: Asta nu se poate! Păcătosul poate cădea

în păcat, mult mai adânc decât adâncurile iadului, dar dragostea lui Christos Dumnezeu îl va ajunge și acolo.

Fata se întoarse cu răspunsul.

— Mi-a spus domnișoara Thompson, că vă salută și spune că Reverența Sa domnul Davidson, poate veni când poftește, dacă se va întâmpla să nu fie ocupată.

Cei de față primiră răspunsul acesta cu o tăcere de gheață, și doctorul Macphail se grăbi să-și ascundă zâmbetul ce-i înflorise în colțul gurii. Prevedea că soția lui se va supăra, dacă el va considera nerușinarea domnișoarei Thompson drept un răspuns plin de haz.

Terminară cu mâncarea, fără să mai zică nimica, pe urmă cele două doamne își reluară lucrul. Doamna Macphail tricota la unul dintre numeroasele șaluri pe care le făcuse de la începutul războiului, și doctorul își aprinse luleaua. Davidson însă nu se mișcă de pe scaun, ci se uita cu ochii tulburi pe deasupra mesei. Într-un târziu se ridică în picioare și ieși din odaie. Îl auziră coborând scara, pe urmă țipătul provocator al domnișoarei Thompson care strigă „Intră”, când misionarul bătu la ușa ei. Stătu cu ea vreme de un ceas. În timpul acesta doctorul Macphail se uita la ploaia de afară. Țârâiala aceasta necontenită începuse să-l chinuiască. Nu era o ploaie domolită, ca cea din Anglia, când picăturile grele cad ritmic și se înfrățesc cu pământul; ploaia de aici era o ploaie stăruitoare și te îngrozea, căci presimțeai într-însa pornirea de distrugere a forțelor primitive din natură. Nu curgea, ci se revărsa în valuri. Era ca un potop care ciocănea pe acoperișul de tablă al casei, cu stăruință și cu o regularitate ce te scotea din minți. Ploaia însăși părea o entitate independentă de celelalte elemente ale naturii, în furia aceasta frenetică ce o cuprinsese. Uneori presimțeai că dacă nu se va opri numaidecât, vei începe să țipi, dar în clipa următoare îți simțeai trupul fără putere, ca și când toate oasele ți s-ar fi înmuiat din pricina umezelii, așa că rămâneai abătut și copleșit de neagră deznădejde.

Când misionarul apăru din nou, doctorul Macphail întoarse capul. Cele două femei ridicară fruntea și se uitară la el.

— M-am străduit din toate puterile și am căutat s-o fac să se pocăiască. Este o femeie ticăloasă, care poartă în sânge sămânța răului.

Făcu o pauză și doctorul Macphail îi văzu ochii că devin mai întunecați și obrazul mai palid începe să pară rigid și sever.

— Acum voi pune mâna pe biciul cu care Domnul nostru Isus

Christos a alungat negustorii și cămătarii din templul Celui Prea Înalt.

Începu să se plimbe de la un capăt la altul al camerei. Buzele îi erau strâns încleștate și sprâncenele i se încruntaseră.

Cu o mișcare subită se întoarse în loc și ieși din cameră. Îl auziră că începe să coboare scara din nou.

— Ce are de gând să facă? întrebă doamna Macphail.

— Nu știu, răspunse doamna Davidson și scoțându-și ochelarii, începu să și-i șteargă. Când este în slujba Domnului, eu nu-i pun niciodată întrebări. Pe urmă oftă încetișor.

— Ce este?

— Acum își va istovi toate puterile, căci niciodată nu se gândește la sine.

Doctorul Macphail află primele rezultate ale activității misionarului de la metisul care le închiriase camerele. Când îl văzu că trece prin fața ușii de la prăvălie, îl opri și stătu cu el de vorbă pe scară. Negustorul părea foarte încurcat.

— Reverența Sa domnul Davidson a fost la mine și m-a certat, din pricină că am închiriat domnișoarei Thompson o cameră, zise el. Dar în ziua când a venit la mine, eu nu știam ce fel de femeie este. Când se întâmplă să vină cineva să mă întrebe, dacă pot să-i închiriez o cameră, tot ce mă interesează este, dacă are banii necesari s-o plătească. Domnișoara Thompson mi-a plătit chiria înainte, pe vreme de o săptămână.

Doctorul Macphail nu era dispus să se amestece în afacerea aceasta.

— La urma urmelor este casa dumitale și-ți suntem cu toții foarte obligați că ne-ai adăpostit.

Horn se uită la el cu îndoială. Nu era tocmai sigur în ce ape se scaldă doctorul și în ce măsură ar putea să fie de partea misionarului.

— Misionarii sunt oameni care țin unul la altul, adăugă el cu sfială. Prin urmare dacă se întâmplă să le cășune pe câte un negustor, acestuia nu-i mai rămâne altceva de făcut, decât să-și închidă prăvălia și să plece.

— Ți-a cerut s-o dai afară?

— Nu, căci spunea că atâta vreme cât se va purta cumsecade, nu poate să-mi ceară așa ceva. Mai spunea că dorește să fie drept față de mine, în tot ce va face. I-am făgăduit că nu voi mai admite să primească vizitatori. Tocmai adineauri am fost la ea și i-am spus.

— Ce ți-a răspuns?
— S-a făcut foc și pară.
Negustorul se frământa în costumul lui din pânză, căci pesemne zavracul făcut de domnișoara Thompson fusese ceva mai mult decât ce prevăzuse el.
— De, eu îmi închipui că la urma urmelor tot va pleca. Nu cred că va ține să stea în casa mea, dacă nu mai are voie să primească pe nimenea.
— Nu are unde se duce, decât cel mult dacă s-ar muta într-o colibă indigenă, or nu cred că s-ar găsi un indigen care s-o primească, mai ales acuma când misionarul se ține de capul ei.
Doctorul Macphail urmărea valurile de ploaie de afară.
— Cred că n-are niciun rost să mai aștept să se oprească.
În aceeași seară când se așezară cu toții în salon, Davidson începu să le vorbească despre amintirile lui din anii de școală. Nu avusese mijloacele necesare, pentru a învăța carte și-și făcuse drum cu ajutorul puținului pe care-l putea câștiga în timpul vacanțelor, îndeplinind tot felul de însărcinări ciudate. Jos la parter era liniște. Domnișoara Thompson sta singură în odăița ei. Dar cu totul pe neașteptate, gramofonul porni din nou. Îl pusese să cânte pentru a se amăgi pe ea însăși și pentru a-și alunga plictiseala, dar acuma nu era nimenea care să cânte și melodia părea melancolică și dureroasă, întocmai ca un strigăt de ajutor. Davidson nici nu se sinchisi. Tocmai începuse o lungă anecdotă și fără nicio tresărire, continuă până la sfârșit. Gramofonul cânta mereu și domnișoara Thompson schimba plăcile una după alta. Părea că tăcerea încremenită a acestei nopți a început să-i macine nervii. Aerul era fierbinte și te îneca. Dar după ce soții Macphail se duseră la culcare, nu fură în stare să adoarmă. Stăteau întinși unul lângă altul, cu ochii larg deschiși, ascultând bâzâitul neîncetat al țânțarilor, care zburau roată împrejurul plasei de la pat
— Ce se aude? întrebă Macphail într-un târziu.
Prin peretele de scândură auziră un glas care părea glasul lui Davidson. Vorbele se înșirau monotone și tremurând de adâncă convingere. Se ruga cu glas tare. Se ruga pentru sufletul domnișoarei Thompson.
Mai trecură două sau trei zile. Acuma când se mai întâlneau cu domnișoara Thompson pe stradă, nu-i mai saluta în bătaie de joc și nici nu le zâmbea. Trecea cu nasul în vânt, pe obrazul boit cu o

expresie de nemulțumire, ca și când nici nu i-ar vedea. Negustorul spuse doctorului Macphail, că domnișoara Thompson a încercat să-și găsească locuință în altă parte, dar n-a reușit. În fiecare seară cânta melodii la gramofon, dar se vedea limpede că veselia ei de acum era o simplă amăgire. Ritmul melodiilor de dans părea obosit și chinuitor, ca și când ar fi fost scandarea unui strigăt de deznădejde. Dacă se întâmpla să cânte și duminica, Davidson trimitea pe Horn să-i spună să înceteze, fiind ziua Domnului Melodia se oprea numaidecât și asupra casei se așternea liniștea adâncă, din fundul căreia se ridica ciocăneala neîntreruptă a ploii pe acoperișul din tablă.

— Mi se pare că a început să-și piardă puțin cumpătul, spuse doctorului Macphail negustorul în ziua următoare când îl întâlni. Nu știe ce are de gând să facă domnul Davidson și este înspăimântată.

În aceeași dimineață Macphail o văzuse în trecere și rămăsese mirat de expresia obrazului ei care pierduse orice aroganță. Părea că așteaptă speriată. Metisul se uită la ea dintr-o parte.

— Cred că nici dumneata nu cunoști planurile lui Davidson în legătură cu ea? îndrăzni el să-l întrebe.

— Nu, și nici nu am de unde le cunoaște.

I se părea ciudat să audă pe Horn că-i pune o astfel de întrebare, mai ales că și el bănuia că misionarul uneltește ceva. I se părea că Davidson a început să întindă un năvod împrejurul acestei femei și în clipa când totul va fi pregătit, va trage de frânghie și acesta se va strânge și nu va mai putea scăpa.

— Mi-a spus să-i trimit vorbă, continuă negustorul, că dacă se va întâmpla să aibă nevoie de el, la orice oră, să trimită pe cineva și va veni numaidecât.

— Ce ți-a răspuns, când te-ai dus la ea să-i spui?

— Nu mi-a răspuns nimica. Nici n-am întârziat la ea în odaie. I-am repetat cuvintele misionarului și am plecat. Mi s-a părut că e gata să înceapă să plângă.

— Presupun că singurătatea în mijlocul căreia este condamnată să trăiască, a început să devină chinuitoare, declară doctorul. Pe urmă, însăși ploaia aceasta, pare că te scoate din minți, adăugă el supărat. În regiunea aceasta afurisită, ploaia nu se oprește niciodată?

— În timpul acestui sezon ploaia ține fără întrerupere și îmbelșugată, săptămâni de-a rândul. În fiecare an observatorul înregistrează șapte sute de centimetri cubi. Asta depinde și de forma

pe care o are golful și de poziția lui geografică. Ai putea afirma că golful acesta atrage toată ploaia din Pacific.

— Să fie afurisit de golf, izbucni doctorul.

Începu să se scarpine din cauza mușcăturilor de țânțari. Se simțea indispus și gata de ceartă, fără niciun motiv. După ce ploaia încetă și se arătă soarele, aerul era clocit, umed și înecăcios, ca într-o seră, și simțeai că totul începe să crească împrejurul tău, cu o repeziciune uimitoare. Indigenii despre care se spune că sunt veseli și copilăroși, păreau siniștri, când îi vedeai că trec prin fața ta, cu trupurile tatuate și părul vopsit. Iar când îi auzeai lipăind din picioarele goale în urma ta, te întorceai instinctiv, să vezi cine te urmărește. Presimțeai că ar putea să-ți iasă în cale în orice clipă și să te lovească pe la spate cu un *kriss,* lăsându-te întins în mijlocul drumului. Nu puteai niciodată bănui gândurile negre ce se ascund dincolo de ochii lor adânci și întunecați. Semănau puțin cu străvechile figuri egiptene care se văd zugrăvite pe pereții templelor și împrejurul lor plutea o atmosferă de spaimă, caracteristică lucrurilor pe care nu ești în stare să le înțelegi.

Misionarul venea și pleca mereu. Era ocupat, dar cu toate acestea soții Macphail nu știau ce urmărește. Horn îi spunea că în fiecare zi se duce la Guvernator și într-un rând însuși Davidson îi pomeni despre aceste vizite ale lui.

— Îmi face impresia că omul acesta are destul curaj, spunea el, dar când vine vorba să pună ceva în practică, îi lipsește energia necesară.

— Bănuiesc că asta înseamnă, nici mai mult, nici mai puțin, decât că nu este dispus să facă ceea ce-i ceri dumneata, răspunse doctorul în ironie.

Misionarul se uită la el, fără să zâmbească.

— Eu nu-i cer să facă decât ceea ce este just. Cred că nu ar trebui să îndemni pe nimenea să facă așa ceva când e vorba despre datoria lui.

— S-ar putea totuși ca părerile să se deosebească una de alta, când se pune chestiunea de ce este și ce nu este just.

— Dacă ai vedea pe cineva cu un picior putred de gangrenă, dumneata nu te-ai supăra, văzând chirurgul că ezită să i-l amputeze.

— Gangrena este un fapt real.

— Dar răul ce este?

Uneltirile lui Davidson nu întârziară să se dea pe față. Tocmai terminaseră cu masa, dar nu se despărțiseră încă pentru a-și face odihna de după-amiază, căci doctorul și cele două doamne nu puteau

suporta moleșeala fără să se întindă pentru o jumătate de ceas. Davidson însă nu aproba această trândăvie așa că rămânea treaz. În clipa aceasta ușa se dădu de perete și domnișoara Thompson intră în cameră. Se uită împrejur, pe urmă se duse de-a dreptul la Davidson.

— Ascultă, mă dihor infect, ce i-ai spus Guvernatorului despre mine?

Femeia se cutremura de furie. Urmă o clipă de tăcere. Misionarul împinse un scaun spre ea.

— Nu vrei să iei un scaun, domnișoară Thompson. Tocmai doream să vorbesc cu dumneata.

— Nu mai spune! Mă nemernicule!

Începu să verse asupra lui un potop de insulte obscene și înveninate. Davidson se uita la ea, fără să clipească.

— Să știi că insultele și obscenitățile pe care încerci să mi le trântești în obraz mă lasă indiferent, domnișoară Thompson. Totuși te-aș ruga să nu uiți, că sunt și doamnele de față.

Din cauza furiei, domnișoara Thompson părea că se luptă cu plânsul. Obrazul ei contractat era atât de aprins, încât vedeai că se sufocă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă doctorul Macphail.

— A venit adineaori un tip și mi-a spus că va trebui să mă car cu primul vapor.

Probabil la cuvintele acestea în ochii misionarului se aprinse o sclipire trecătoare. În orice caz însă, trăsăturile obrazului său nu trădară nimica.

— Cred că în situația dată, ar fi imposibil să ceri Guvernatorului să-ți permită să stai în această localitate.

— Asta este numai din cauza dumitale. Pe mine nu mă poți prosti. Dumneata mi-ai copt-o.

— N-am câtuși de puțin intenția să te amăgesc. Am cerut Guvernatorului, cu toată stăruința, să ia singura măsură compatibilă cu slujba și răspunderile pe care le are în această insulă.

— Dar de ce nu m-ai lăsat în pace? Eu nu ți-am făcut dumitale niciun rău.

— Poți fi încredințată, că chiar dacă mi-ai fi făcut vreun rău, eu aș fi cel din urmă dintre oameni care s-ar supăra din pricina asta.

— Probabil ți-ai închipuit că eu aș avea de gând să mă stabilesc în cotețul acesta de oraș? Atât de proastă mă crezi?

— În cazul acesta nu înțeleg ce motive ai avea să te plângi,

răspunse misionarul.

Femeia scoase un țipăt răgușit de revoltă și ieși din odaie. Urmă o scurtă tăcere.

— Simt o adevărată ușurare, văzând că în cele din urmă Guvernatorul tot s-a mișcat, declară Davidson. Este un slăbănog și un om fără inițiativă. Spunea că femeia aceasta tot nu va întârzia în localitate mai mult de două săptămâni, și dacă va pleca la Apia, aceasta este sub jurisdicția britanică, prin urmare nu are nimic de a face cu el.

Misionarul sări în picioare și începu să se plimbe prin cameră.

— E îngrozitor să constați că cei care sunt investiți în aceste insule cu puterea autorității, încearcă să scape de răspundere. Vorbesc ca și când răul, dacă se întâmplă să nu fie în imediata ta apropiere, înseamnă că a încetat să mai fie rău. Însăși existența acestei femei este un scandal și cred că nu este soluția cea mai indicată, s-o dai plocon altei insule, pentru a scăpa de ea. Așa că la urmă a trebuit să schimb tonul întrebuințat de el.

Davidson încruntă din sprâncene și ridică bărbia în vânt. Părea sălbatic și gata de orice.

— Ce vrei să spui cu vorbele acestea?

— Misiunea noastră are oarecare trecere la Washington. I-am atras atenția, că nu i-ar fi câtuși de puțin de folos, dacă aș trimite o plângere în legătură cu felul în care înțelege să conducă administrația acestei insule.

— Când va trebui să plece? întrebă doctorul, după un timp de tăcere.

— Marțea viitoare sosește de la Sydney vaporul care pleacă la San-Francisco. Va trebui să se îmbarce pe vaporul acesta.

Până atunci mai erau când zile. A doua zi, când doctorul tocmai se întorcea de la spital, unde în lipsă de altă ocupație își petrecea majoritatea timpului liber, fu oprit de metisul Horn în fața scării.

— Te rog să mă ierți, doctore Macphail. Domnișoara Thompson nu se simte bine. N-ai vrea să intri s-o vezi?

— Cu plăcere.

Horn îl conduse în odaie. O găsi așezată pe un scaun, dar nici nu cosea, nici nu citea, ci sta și se uita pierdută în largul camerei. Era îmbrăcată în rochia ei albă și pe cap cu pălăria aceea mare, plină de flori. Macphail băgă de seamă că sub așternutul de fard, obrazul ei era palid și tras, iar ochii ei păreau umflați.

— Am aflat cu părere de rău, că nu te simți bine.

— O, nu sunt propriu-zis bolnavă. I-am spus lui Horn că nu mă simt bine, numai din cauză că voiam să stau de vorbă cu dumneata. Sunt obligată să plec cu vaporul care merge la 'Frisco.

Se uită la el și doctorul băgă numaidecât de seamă, că în privirile ei se oglindea spaima. Mâinile i se deschideau și i se încleștau spasmodic. Negustorul se oprise în fața ușii și asculta ce vorbesc.

— Da, așa am auzit și eu.

Femeia înghiți în sec.

— Trebuie să știi, că nu-mi vine la socoteală să mă întorc tocmai acuma la 'Frisco. Ieri după-amiază am fost să vorbesc cu Guvernatorul, dar n-am putut ajunge până la el. Am vorbit cu secretarul său și mi-a răspuns că va trebui să plec cu vaporul acesta, așa că nu-mi mai rămâne altceva de ales. Eu însă trebuia să vorbesc numaidecât cu Guvernatorul, așa că azi-dimineață l-am așteptat în fața casei, și când a ieșit, am vorbit cu el. Nu era câtuși de puțin dispus să stea de vorbă cu mine, dar nu l-am slăbit deloc, și în cele din urmă mi-a declarat că el nu ar avea nimic împotrivă să stau aici, până când va sosi vaporul care pleacă spre Sydney, dacă Reverența Sa domnul Davidson ar fi de acord cu această hotărâre.

Se opri și se uită înspăimântată la doctorul Macphail.

— Nu știu ce aș putea eu face, într-o astfel de împrejurare răspunse el.

— De, eu mă gândeam că poate dumneata ai putea să-l rogi. Jur că nu voi face nicio mișcare, dacă-mi dă voie să stau aici nesupărată. Dacă vrea, îi făgăduiesc să nu mai fac niciun pas din casă. E vorba de cincisprezece zile, nu mai mult.

— Bine, voi vorbi cu el și-l voi ruga să se învoiască.

— Misionarul nu se va învoi, declară Horn. Vrea să te expedieze cu vaporul de marți, prin urmare va fi mult mai bine să te împaci cu gândul acesta, chiar de acuma.

— Spune-i că la Sydney aș putea să-mi găsesc o ocupație, înțeleg o ocupație cinstită. Cred că nu-i cer prea mult.

— Voi face tot ce se va putea.

— Pe urmă vino, să-mi spui ce a hotărât; vrei? Nu sunt în stare să fac nimica, înainte de a ști limpede, fie într-un fel, fie într-altul.

Însărcinarea aceasta nu era tocmai pe placul doctorului, și cum era de așteptat, încercă să se achite de ea indirect. Spuse soției sale ce a vorbit cu domnișoara Thompson și o rugă să intervină pe lângă

doamna Davidson. Purtarea misionarului era arbitrară și era convins că nimenea nu va avea de suferit, dacă se va învoi ca fata aceasta să mai stea două săptămâni la Pago-Pago. Dar nici nu se gândise la rezultatul ce-l va putea avea intervenția lui. Misionarul veni numaidecât să vorbească cu el.

— Doamna Davidson mi-a spus că femeia Thompson a stat de vorbă cu dumneata.

Luat pe nepregătite, doctorul Macphail simți trezindu-se într-însul revolta omului timid, când este silit să vorbească de-a dreptul. Începu să clocotească de supărare și se aprinse în obraz.

— Nu înțeleg de ce nu ai admite să plece la Sydney în loc să plece la San-Francisco, și de vreme ce-ți făgăduiește să se poarte cumsecade, în timpul cât va sta în localitate, cred că ar fi neomenos s-o persecuți.

Misionarul se uită la el cu severitate.

— De ce nu vrea să se întoarcă la San-Francisco?

— Eu nu am întrebat-o, răspunse doctorul puțin cam răstit. Cred că e mai bine, ca omul să nu se amestece în treburile altora.

Probabil răspunsul acesta fu puțin lipsit de tact.

— Guvernatorul a dat ordin să fie deportată cu primul vapor care părăsește insula. N-a făcut altceva, decât și-a îndeplinit datoria și eu nu mă voi amesteca în afacerea asta. Prezența ei aici este o primejdie.

— Eu cred că dumneata ești un om autoritar și tiranic.

Cele două doamne se uitară înspăimântate la doctor, dar nu aveau niciun motiv să se teamă că ar putea să se certe, deoarece misionarul începu să zâmbească.

— Îmi pare grozav de rău, doctore Macphail că ai o astfel de părere despre mine. Crede-mă, îmi sângerează inima din pricina acestei femei nenorocite, dar eu nu fac altceva, decât încerc să-mi îndeplinesc datoria.

Doctorul nu-i răspunse, ci se uită întunecat pe fereastră. Ploaia încetase și dincolo de golf, printre palmieri, apăruseră din nou colibele indigenilor.

— Eu voi profita de faptul că a încetat ploaia și voi pleca la plimbare, declară el.

— Te rog, nu fi supărat pe mine, din cauză că nu-ți pot îndeplini dorința, stărui Davidson și zâmbi melancolic. Te respect foarte mult, doctore, și mi-ar părea extrem de rău, dacă ți-ai face o părere proastă

despre mine.

— Nu mă îndoiesc că ai o părere cât se poate de bună despre dumneata însuți, așa că vei putea suporta cu indiferență pe cea care mi-aș face-o despre dumneata, ripostă el.

— De astă dată m-ai pocnit, răspunse Davidson și încercă să râdă.

Când doctorul, nemulțumit de faptul că fără niciun motiv se purtase nepoliticos, coborî scara, văzu că domnișoara Thompson îl aștepta cu ușa larg deschisă.

— Ei, ai vorbit cu el? întrebă ea.

— Da; îmi pare rău, dar dumnealui nu vrea să facă nimica, răspunse doctorul și nu îndrăzni să se uite la ea, din pricină că îi era rușine.

Dar imediat după aceea se uită repede la ea, căci i se păru că o aude cum se cutremură de un hohot de plâns. Văzu că s-a făcut albă la față din cauza spaimei și rămase îngrozit. Pe urmă un gând îi săgetă prin minte.

— Încă nu e pierdută orice nădejde. Cred că felul în care se poartă cu dumneata, este rușinos. Mă voi duce să vorbesc chiar eu cu Guvernatorul.

— Acuma?

Dădu din cap în semn de aprobare și obrazul femeii se lumină.

— O, este o faptă extrem de amabilă din partea dumitale. Sunt sigură că dacă te vei duce să-l rogi, Guvernatorul îmi va permite să rămân aici. Și în tot timpul acesta nu voi săvârși nicio faptă care nu s-ar cădea.

Doctorul Macphail nu prea știa nici el, ce l-a determinat să-i spună că se va duce să vorbească cu Guvernatorul. Pe el nu-l interesau câtuși de puțin grijile domnișoarei Thompson, dar purtarea misionarului îl supărase și din fire era un om care se supăra ușor. Pe Guvernator îl găsi acasă. Era un bărbat voinic și frumos, de profesie marinar și purta o mustață tăiată scurt. Uniforma lui albă era imaculată.

— Am venit să vorbesc cu dumneavoastră despre femeia care stă în aceeași casă în care stăm și noi, începu el. O cheamă domnișoara Thompson.

— Doctore Macphail, cred că despre femeia aceasta mi s-a vorbit de ajuns, chiar înainte de venirea dumitale, răspunse Guvernatorul, și zâmbi. I-am dat ordin ca marțea viitoare să părăsească localitatea și atât este ce pot să fac în interesul ei.

— Aș fi vrut să vă rog, dacă se poate, să-i prelungiți permisiunea de a sta în localitate, până când vine vaporul de la San-Francisco, așa ca să poată pleca la Sydney. Sunt gata să vă garantez că se va purta ireproșabil.

Guvernatorul continuă să zâmbească, dar ochii deveniră mici și foarte serioși.

— Aș fi foarte mulțumit să vă pot satisface dorința, doctore Macphail, dar am dat un ordin și acesta trebuie respectat.

Doctorul încercă să-i explice situația, cât putu mai limpede și cât mai logic, dar de astă dată Guvernatorul încetă să mai zâmbească. Ascultă întunecat la ce-i spune și privirile îi rătăceau în largul camerei. Macphail înțelese că vorbele sale nu fac Guvernatorului nicio impresie.

— Îmi pare rău că trebuie să pricinuiesc nemulțumiri unei femei, dar va trebui să plece cu vaporul de marți, și aci nimic nu se va mai putea schimba.

— Dar ce importanță ar putea să aibă amânarea pe care v-o cer eu?

— Iartă-mă doctore, dar cred că eu nu sunt obligat să dau socoteală despre activitatea mea oficială decât cel mult superiorilor mei.

Macphail se uită la el de aproape. Își aduse aminte că Davidson a întrebuințat tot felul de amenințări și i se păru că Guvernatorul se simte foarte stânjenit în atitudinea față de el.

— Davidson este o iscoadă nerușinată, protestă el cu violență.

— Fie vorba între noi, doctore Macphail, cred că pot să-ți spun fără înconjur că impresia pe care mi-a făcut-o Davidson, nu este dintre cele mai favorabile; cu toate acestea trebuie să admit, că era în dreptul său să-mi atragă atenția asupra primejdiei ce o reprezintă o femeie de teapa domnișoarei Thompson, într-o localitate ca aceasta, unde se găsește staționată o garnizoană, în mijlocul populației indigene.

Se ridică în picioare și doctorul Macphail trebui să facă la fel.

— Sunt obligat să te rog să mă ierți. Am o întâlnire. Te rog să exprimi doamnei Macphail omagiile mele.

Doctorul plecă de la Guvernator, cu aceeași senzație ca și când ar fi căzut din cer. Prevedea că domnișoara Thompson îl așteaptă să se întoarcă și pentru că nu voia să-i mărturisească fățiș, că n-a reușit să facă nimica, intră în casă prin ușa pe din dos și se furișă pe scară, ca

și când ar fi trebuit să se ascundă de cineva.

În timpul cinei părea că nu se simte la îndemână și nu scoase nicio vorbă; misionarul însă tocmai dimpotrivă, părea mulțumit și foarte vioi. Doctorului i se păru că din când în când se uită la el triumfător. Apoi cu totul pe neașteptate se gândi că poate Davidson știe de vizita pe care a făcut-o Guvernatorului și despre refuzul cu care l-a primit. Dar cum de putuse afla? În puterea pe care o avea acest om, era ceva sinistru. După cină, văzu pe Horn așteptând afară pe terasă, ca și când ar fi vrut să vorbească ceva cu el, fără nicio importanță, așa că ieși din cameră.

— Ar vrea să știe, dacă ai fost la Guvernator? întrebă negustorul în șoaptă.

— Am fost. Dar nu vrea să audă de nimica. Îmi pare foarte rău, dar de aci înainte nu mai pot face nimic în afacerea asta.

— Eu știam dinainte, că nu va face nimica. Cum ar îndrăzni să se împotrivească misionarilor!

— Despre ce vorbiți? întrebă Davidson cu amabilitate, când ieși din odaie și se apropie de ei.

— Spuneam că va fi imposibil să vă continuați drumul spre Apia, înainte de cel puțin o săptămână, răspunse negustorul cu inocență.

Pe urmă Horn plecă și se întoarseră amândoi în salon. După fiecare masă Davidson consacra un ceas pentru recreație. Puțin după aceea se auzi o bătaie sfioasă în ușă.

— Intră, răspunse doamna Davidson, cu glasul ascuțit.

Ușa nu se deschise, așa că se ridică de la masă și o deschise ea. Văzură pe domnișoara Thompson că se oprește în prag. Dar schimbarea pe care o constatară la ea, părea extraordinară. Aceasta nu mai era destrăbălata provocatoare care chicotise după ele pe stradă, ci o femeia înfrântă și înspăimântată. Părul ei de obicei pieptănat cu îngrijire, îi cădea în lațe împrejurul obrazului. Îmbrăcată într-o bluză și niște foi ponosite, în picioare cu papucii hăbuciți, se oprise în fața ușii, fără să îndrăznească să intre, și lacrimile îi curgeau șiroaie în lungul obrazului.

— Ce dorești? se răsti doamna Davidson.

— Îmi dați voie să vorbesc cu domnul Davidson? întrebă ea cu glasul înecat de suspine.

Misionarul se ridică în picioare și se apropie de ea.

— Poftim înăuntru, domnișoară Thompson, zise el cu amabilitate. Cu ce te-aș putea servi?

Femeia intră în cameră.

— Uite ce, îmi pare rău de vorbele pe care ți le-am spus zilele trecute și de tot ce s-a întâmplat. Mi se pare că am fost puțin amețită. Am venit să te rog să mă ierți.

— O, nu face nimica. Presupun că sunt destul de lat în spete, ca să pot suporta și câteva vorbe mai grele.

Cu o mișcare respingător de slugarnică, femeia se apropie de el.

— Ai reușit să mă înfrângi. Abia mă mai port. Cred că nu ai de gând să mă trimiți înapoi la 'Frisco.

Atitudinea binevoitoare a misionarului se topi toată dintr-odată și glasul îi deveni aspru și sever.

— De ce nu vrei să te întorci în orașul acela?

Femeia își frânse trupul în fața lui.

— Familia mea locuiește acolo, și n-aș vrea să mă vadă în halul acesta. Sunt gata să plec în orice parte, unde îmi vei porunci.

— De ce nu vrei să te întorci la San-Francisco?

— V-am spus de ce.

Misionarul se aplecă spre ea și ochii enormi și lucitori parcă ar fi vrut să-i sfredelească sufletul. Apoi tresări și exclamă.

— Te așteaptă penitenciarul!

Femeia scoase un țipăt sfâșietor și căzând în genunchi, îi cuprinse picioarele cu amândouă brațele.

— Nu mă trimite înapoi. Îți jur în fața lui Dumnezeu, că voi deveni o femeie cumsecade și voi renunța la viața pe care am dus-o până acuma.

Începu să debiteze un torent de rugăminți neînțelese și lacrimile îi curgeau șiroaie în lungul obrazului boit. Misionarul se aplecă asupra ei și ridicându-i obrazul, o sili să se uite la el.

— Va să zică e adevărat, te așteaptă penitenciarul?

— Am fugit înainte de a putea pune mâna pe mine, răspunse ea cu glasul înecat. Dacă mă vor prinde acuma, sunt sigură că mă așteaptă trei ani.

Misionarul își desprinse mâna de pe ea și femeia căzu grămadă pe dușumele, cutremurându-se de suspine. Doctorul Macphail se ridică în picioare.

— Faptul acesta dă situației cu totul altă înfățișare. După ce ai aflat motivul pentru care a refuzat să plece la San-Francisco, nu se mai poate s-o obligi să se întoarcă. Dă-i posibilitatea să înceapă o viață nouă.

— Îi voi da o posibilitate unică. Dacă se va pocăi, își va accepta ispășirea.

Femeia păru că nu înțelege cuvintele lui și ridică privirea. În ochii ei îndurerați se aprinsese o lucire de nădejde.

— Mă vei lăsa în pace?

— Dimpotrivă. Marți vei pleca la San-Francisco.

Femeia dădu un țipăt de groază și începu să geamă răgușit, bătându-se cu fruntea de dușumele; gemetele pe care le scotea, păreau că nu mai au într-însele nimic omenesc. Doctorul Macphail se apropie de ea și o ridică în picioare.

— Haide, liniștește-te. Mai bine întoarce-te în odaia dumitale și te odihnește. Voi încerca să-ți dau ceva.

După ce o ridică în picioare, se îndreptă cu ea spre ieșire, ducând-o mai mult pe sus. Era revoltat împotriva doamnei Davidson și a soției sale, din pricină că niciuna dintre ele, nu săriseră în ajutorul acestei nenorocite. Metisul aștepta pe terasa de la parter, și cu ajutorul lui o întinse pe pat. Femeia gemea și plângea, fără să se mai poată opri. Aproape își pierduse cunoștința. Îi făcu o injecție hipodermică, iar când se întoarse la etaj, trupul îi era leoarcă de sudoare și se simțea epuizat.

— Am reușit s-o fac să se culce.

Cele două femei și Davidson erau în aceeași atitudine, ca și la plecarea lui din salon. Probabil nici nu se mișcaseră și nici nu vorbiseră tot timpul cât el lipsise.

— Te așteptam, să te întorci, declară Davidson pe un ton straniu care părea că vine din altă lume. Să ne rugăm cu toții împreună, pentru sufletul surorii noastre rătăcite.

Luă o Biblie de pe etajeră și se așeză la masa la care stătuseră adineaori. Tacâmurile nu fuseseră încă ridicate și trebui să ferească ceainicul din cale. Cu glasul puternic, răsunător și adânc, le citi textul parabolei despre întâlnirea lui Iisus cu femeia adulteră.

— Acum îngenuncheați împreună cu mine și să ne rugăm pentru sufletul scumpei noastre surori Sadie Thompson.

Cutremurat de patimă, începu o rugăciune lungă în care cerea mila cerească pentru femeia păcătoasă. Doamna Macphail și doamna Davidson își acoperiră obrazul cu palmele. Doctorul, luat pe neașteptate, se lăsă stângaci în genunchi, alături de ele, fără să înțeleagă nimica. Rugăciunea misionarului avea o sălbatică putere de rezonanță. Părea extraordinar de mișcat și în timpul rugăciunii,

lacrimile începură să-i curgă șiroaie pe obraz. Afară ploaia cădea în pale, neostenite, stăruitoare și fără sfârșit, cu o cruzime aproape omenească.

Într-un târziu, misionarul se opri. Făcu o pauză, pe urmă adăugă:

— Acum să zicem un *Tatăl Nostru.*

Îl repetară după el, apoi se ridicară în picioare. Obrazul palid al doamnei Davidson se înseninase. Se simțea liniștită și în suflet părea că i s-a coborât o pace nouă, dar soții Macphail, tocmai dimpotrivă, se simțeau sfioși. Nu știau în ce parte să se uite.

— Eu cobor la parter, să văd ce mai face, declară doctorul Macphail.

Când bătu la ușă, văzu pe Horn că i-o deschide. Domnișoara Thompson era așezată într-un fotoliu de trestie și plângea domolită.

— Ce faci dumneata domnișoară? exclamă doctorul. Ți-am spus să stai întinsă.

— Nu pot să stau întinsă. Aș vrea să vorbesc cu domnul Davidson.

— Biata femeie! Bine, dar ce crezi că vei putea obține de la omul acesta? Nu vei reuși niciodată să-l înduplеci cu vorbele dumitale.

— Mi-a spus că va veni, dacă-l voi chema.

Macphail făcu semn lui Horn.

— Du-te și cheamă-l.

Așteptă în tăcere, alături de ea, până când negustorul urcă scara. Pe urmă apăru Davidson.

— Iartă-mă, că te-am chemat să vii la mine, zise femeia, uitându-se la el abătută.

— Mă așteptam să trimiți după mine. Știam dinainte că Dumnezeu îmi va asculta rugăciunea.

Câteva clipe se uitară unul la altul, pe urmă femeia întoarse privirea și în timpul cât vorbi, nu se uită nici o singură dată la el.

— Am fost femeie rea. Acum vreau să mă pocăiesc.

— Lăudat fie Domnul! Lăudat fie numele Lui în veac. A ascultat rugăciunile noastre, zise misionarul.

Se întoarse spre cei doi bărbați:

— Lăsați-mă singur cu ea. Și spuneți doamnei Davidson că rugăciunile noastre au fost ascultate.

Ieșiră amândoi și închiseră ușa de la odaie.

— Asta înseamnă că s-a terminat, oftă negustorul.

În seara aceea doctorul Macphail nu putu să adoarmă decât foarte târziu și când auzi pe misionar că urcă scara, se uită la ceas și văzu

că e două, după miezul nopții. Dar nici la această oră misionarul nu se culcă, deoarece prin peretele de scândură care despărțea odăile lor, îl auzi rugându-se cu glasul ridicat, până când în cele din urmă doctorul fu toropit de oboseală și adormi.

Dimineața următoare când îl întâlni, rămase mirat de felul în care arăta. Era mai palid decât până acuma, arăta ostenit, dar ochii lui ardeau cu o flacără supraomenească. Părea că toată ființa i se cutremura de o mulțumire pe care nu este în stare să și-o stăpânească.

— Aș vrea să cobori cât mai repede la parter și să vezi pe Sadie, zise el. N-aș putea nădăjdui că trupul ei este vindecat, dar sufletul… sufletul a trecut printr-o transformare.

Doctorul se simțea abătut și surescitat.

— Aseară ai stat foarte mult cu ea, declară doctorul.

— Da, căci nu se putea decide să mă lase să plec.

— Constat că ești atât de mulțumit, încât nu-ți mai găsești locul, adăugă Macphail întunecat.

Ochii lui Davidson luceau de extaz.

— Mi-a fost hărăzită o mare mulțumire. Aseară mi-a fost dat marele noroc, să aduc un suflet rătăcit în brațele iubitoare ale Mântuitorului Iisus.

Pe domnișoara Thompson o găsi din nou în fotoliul de trestie. Camera era în dezordine. Nu se mai sinchisise să se îmbrace, ci sta într-un halat murdar și cu părul adunat în creștetul capului. Pesemne își ștersese obrazul cu un prosop ud, dar se vedea umflat și mai păstra urma dârelor de lacrimi. Arăta ca o otreapă. Când doctorul intră în odaie, ridică ochii tulburi spre el. Părea abătută și frântă.

— Unde este domnul Davidson? întrebă ea.

— Dacă ai nevoie de el, va veni imediat, răspunse Macphail acru. Eu am venit să te întreb cum te simți.

— Cred că mă simt foarte bine. Nu-ți face griji din pricina asta.

— Ai mâncat ceva?

— Horn mi-a adus o cafea.

Se uită nerăbdătoare spre ușă.

— Crezi că va veni în curând? Când e lângă mine, situația nu mi se pare atât de îngrozitoare.

— Vasăzică a rămas ca marțea viitoare să pleci?

— Da. Spune că va trebui să plec. Te rog spune-i să vină numaidecât. Dumneata nu-mi poți face niciun bine. El este singurul

care mai poate să mă ajute.

— Foarte bine, răspunse doctorul Macphail.

Cele trei zile ce urmară după aceea misionarul și le petrecu mai mult împreună cu Sadie Thompson, căci nu ieșea din camera ei, decât în timpul când trebuia să se așeze la masă. Doctorul Macphail băgă de seamă că aproape nu mai mânca nimica.

— În felul acesta se va istovi cu totul, declară doamna Davidson abătută. Dacă va continua, cu siguranță va cădea la pat, căci niciodată nu-și cruță puterile.

Până și ea era palidă și trasă la față. Spunea doamnei Macphail că nu mai poate dormi. După ce misionarul se întorcea din camera domnișoarei Thompson, începea să se roage, până când nu mai putea, dar chiar după aceea nu reușea să adoarmă decât foarte târziu. După un ceas sau două de somn, se ridica din pat și se îmbrăca, pentru a face o plimbare împrejurul golfului. Avea visuri stranii.

— Azi-dimineață îmi spunea că a visat munții din Nebraska, zise doamna Davidson.

— Foarte ciudat, exclamă doctorul.

Își aducea aminte că văzuse munții aceștia, de la fereastra vagonului, în timpul cât traversase America. Semănau cu niște mușuroaie uriașe, rotunde și netede care se ridicau în mijlocul câmpiei. Doctorul Macphail se gândi că atunci când îi văzuse, i se păruseră că seamănă cu niște sâni de femeie.

Neliniștea lui Davidson devenise insuportabilă, chiar pentru el însuși, dar o mulțumire neînțeleasă parcă îl susținea. Smulgea din rădăcină ultimele urme de păcat ce mai rămăseseră în sufletul acestei nenorocite femei. Citea și se ruga împreună cu ea.

— Este o adevărată minune, le spuse el într-o seară în timpul cinei. Este o adevărată renaștere. Sufletul ei care era negru ca întunericul nopții, acum este alb, ca zăpada proaspăt căzută. Remușcările pentru toate păcatele ce le-a săvârșit sunt sublime. Eu nu sunt vrednic nici să ating poala rochiei acestei femei.

— Cum de te lasă inima s-o trimiți înapoi la San-Francisco? întrebă doctorul. Trei ani într-o închisoare americană! Mi-aș fi închipuit despre dumneata că o vei feri de un astfel de canon.

— Bine, dar dumneata nu înțelegi? Este necesar! Crezi că inima mea nu sângerează din cauza ei? Astăzi mi-e dragă, tot atât de mult ca și soția și sora mea. În timpul pe care va fi obligată să-l petreacă în închisoare, eu voi trece prin aceleași chinuri ca și ea.

— Acestea sunt mofturi, protestă doctorul supărat.

— Dumneata nu înțelegi, pentru că ochii dumitale sunt legați. A păcătuit și va trebui să sufere. Știu ce o așteaptă. Va răbda de foame, va fi torturată și umilită. Vreau să primească pedeapsa pe care i-au dat-o oamenii, ca pe un sacrificiu făcut lui Dumnezeu. Vreau ca această pedeapsă s-o primească bucuroasă. Această ocazie nu este dată decât pentru foarte puțini muritori. Dar la Dumnezeu găsești mare și multă milă.

Glasul lui Davidson tremura de emoție. Aproape nu mai putea articula cuvintele ce-i scăpau grăbite de pe buze.

— Cât este ziua de lungă, mă rog împreună cu ea, și după ce o părăsesc, mă rog din nou. Mă rog din tot sufletul și din toată puterea, pentru ca Mântuitorul nostru Iisus Christos să-i acorde marea și multa Lui milă. Vreau să trezesc în sufletul ei dorința arzătoare de ispășire, așa că dacă i-aș propune iertarea și libertatea, ea însăși s-o refuze. Aș vrea s-o fac să înțeleagă, că pedeapsa aspră a închisorii este sacrificiul de recunoștință pe care-l așterne la picioarele Mântuitorului nostru care și-a sacrificat viața pentru mântuirea lumii.

Zilele treceau încet. Toți cei din casă, preocupați numai de gândul nenorocitei femei torturate de la parter, trăiau într-o stare de surescitare acută. Li se părea că este victima pe care o pregătesc pentru ritualul barbar și al unei idolatrii sângeroase. Groaza îi cutremura ființa până în cele mai ascunse adâncuri și nu putea suferi gândul, ca Davidson să plece de lângă ea nici pentru o clipită. Numai când era lângă ea, mai prindea puțin curaj și se agăța de el cu o slugărnicie caracteristică robilor. Plângea foarte mult, citind Biblia și rugându-se. Uneori părea epuizată și indiferentă. În astfel de clipe aștepta ispășirea cu nerăbdare, deoarece i se părea că aceasta este singura scăpare, directă și adevărată, din mijlocul chinurilor prin care trecea acuma. Spaimele tulburi care începuseră s-o chinuie în toate chipurile, nu le mai putea îndura. O dată cu ispășirea păcatelor ce le săvârșise, se dezbrăcase și de orice vanitate și umbla de colo până colo prin cameră, nepieptănată și îmbrăcată în capotul murdar pe care-l avea. Nu și-l mai dezbrăcase de patru zile și nici nu-și pusese ciorapii. Camera era în dezordine și nescuturată. În timpul acesta ploaia continua să cadă cu o stăruință care te scotea din minți. Uneori ți se părea că cerul trebuie să fie secătuit de ape, dar cu toate astea ploaia cădea mereu, în dâre groase și grele, ciocănind pe acoperișul din tablă, de te apuca nebunia. Totul era muced și lipicios.

Pe pereții camerelor începea să apară floarea verde de mucegai și chiar pe încălțămintea așezată pe dușumele. În timpul nopților grele de insomnie, bâzâitul chinuitor al țânțarilor împrejurul plasei paturilor, continua fără întrerupere.

— Dacă ploaia ar înceta cel puțin pentru o singură zi, cred că ar fi mult mai ușor de suportat, ofta doctorul Macphail.

Toți așteptau cu nerăbdare ziua de marți, când trebuia să sosească de la Sydney vaporul care pleca la San-Francisco. În dorința de a scăpa cât mai curând de femeia aceasta, sentimentele de milă și revoltă ale doctorului Macphail fuseseră de mult epuizate. Inevitabilul trebuia acceptat. Presimțea că va putea să respire mult mai liber, după ce vaporul va pleca din port. Sadie Thompson, trebuia să se îmbarce, escortată de un funcționar al Guvernatorului. Acesta veni luni seara și-i spuse să se pregătească de plecare pentru a doua zi la orele unsprezece. Davidson era în camera ei.

— Voi avea grijă ca totul să fie pregătit. Am intenția s-o conduc eu însumi la bord, declară el.

Domnișoara Thompson nu zise nimica.

După ce suflă în lumânare și se strecură cu băgare de seamă sub plasa întinsă împrejurul patului, doctorul Macphail oftă ușurat.

— În sfârșit, slavă Domnului că s-a terminat. Mâine pe vremea asta, va fi de mult plecată.

— Doamna Davidson va fi și ea mulțumită. Spune că din bărbatul ei n-a mai rămas decât o umbră, declară doamna Macphail. A devenit cu totul altă femeie.

— Cine?

— Sadie. Nu mi-aș fi închipuit niciodată că s-ar putea așa ceva. Când o vezi cum arată astăzi, începi să te simți mic și umilit.

Doctorul Macphail nu răspunse și foarte curând după aceea adormi. Se simțea istovit de puteri și dormi mai adânc decât de obicei.

Dimineața următoare se trezi tresărind, căci simți o mână așezată pe brațul său și când deschise ochii, văzu pe Horn lângă pat. Negustorul duse un deget la buze, și-i făcu semn spre ieșire. De obicei negustorul era îmbrăcat într-un costum din pânză, dar de data asta îl văzu că este încins numai cu o *lava-lava* de care purtau indigenii. Devenise cu totul pe neașteptate un sălbatic, și coborând din pat, doctorul Macphail băgă de seamă că trupul lui Horn este tatuat. Negustorul îi făcu semn să iasă pe terasă. Doctorul îl urmă

numaidecât.

— Nu face zgomot, suflă negustorul. E nevoie de prezența dumitale. Ia-ți pardesiul și încalță-te. Repede!

În primul moment doctorul Macphail se gândi că poate i s-a întâmplat ceva domnișoarei Thompson.

— Ce este? Să-mi aduc trusa cu instrumentele?

— Grăbește-te, te rog, haide cât mai repede.

Doctorul Macphail se strecură din nou în cameră și îmbrăcă pardesiul de ploaie peste pijama, apoi încălță niște ghete cu tălpile de cauciuc. Ușa dinspre stradă era deschisă și în fața ei se opriseră vreo duzină de indigeni

— Ce s-a întâmplat? întrebă doctorul Macphail.

— Vino cu mine, răspunse Horn.

Apucă înainte și doctorul după el. Indigenii veneau grămadă pe urmele lor. Trecură drumul și ieșiră pe plajă. Doctorul văzu un grup de oameni adunați la marginea apei, uitându-se la ceva. Negustorul îi făcu loc să treacă înainte. De astă dată văzu, pe jumătate în apă, cealaltă jumătate pe țărm, trupul neînsuflețit al lui Davidson. Doctorul Macphail se aplecă spre el – căci nu era omul care într-o astfel de împrejurare ar fi putut să-și piardă cumpătul – și-l întoarse cu fața în sus. Văzu că de la o ureche la alta avea o tăietură căscată împrejurul gâtului și mai ținea și acuma în mână briciul cu care se sinucisese.

— Trupul este înțepenit, declară doctorul. Pesemne e mort de mult.

— Adineaori l-a descoperit un tânăr indigen care se ducea la lucru și a trecut pe aici, așa că a venit numaidecât să-mi spună. Crezi că el însuși și-a pus capăt zilelor?

— Sigur că da. Trimite pe cineva la postul de poliție.

Horn spuse ceva în limba indigenă și doi tineri plecară numaidecât.

— Va trebui să-l lăsați aici, nemișcat, până când va veni poliția, declară doctorul.

— Nu cumva să-l aducă la mine acasă, căci eu nu am nevoie de așa ceva.

— Se va face așa cum vor porunci autoritățile, răspunse doctorul răstit. De fapt, eu cred că-l vor duce la camera mortuară a spitalului.

Rămaseră nemișcați, în apropierea cadavrului. Negustorul scoase o țigară din faldurile de la *lava-lava* și dădu una și doctorului Macphail.

Începură să fumeze și se uitau la trupul neînsuflețit, întins la picioarele lor. Doctorul Macphail nu era în stare să înțeleagă ce s-a întâmplat.

— Ce crezi, care este motivul faptei sale? întrebă Horn.

Doctorul ridică din umeri. Puțin după aceea sosi poliția indigenă, sub conducerea unui marinar și imediat după ei, doi ofițeri de marină și un medic de bord. Oamenii aduseseră o targă.

— Unde este soția lui? întrebă unul dintre ofițeri.

— Acuma, după ce ați sosit dumneavoastră, eu mă voi întoarce acasă, ca să mă îmbrac. Voi încerca să dau de știre doamnei Davidson. Dar cred că va fi mai bine să nu-l vadă, înainte de a-l spăla puțin.

— Cred că ai dreptate, răspunse medicul de bord.

Când ajunse acasă, doctorul Macphail găsi pe soția lui aproape îmbrăcată.

— Doamna Davidson este extrem de îngrijorată din pricina soțului ei, declară ea, imediat ce-l văzu că apare. N-a fost acasă toată noaptea și nici nu s-a culcat. L-a auzit ieșind din camera domnișoarei Thompson pe la orele două, dar a plecat de acasă. Dacă de atunci s-a plimbat mereu prin împrejurimi, cred că trebuie să fie mort de oboseală.

Doctorul Macphail îi spuse ce s-a întâmplat și o rugă să-i spună și doamnei Davidson.

— Bine, dar cum de a făcut o astfel de faptă? întrebă ea îngrozită.

— Eu habar nu am de motivele care l-au determinat să recurgă la sinucidere.

— Nu pot, nu sunt în stare să-i duc o astfel de veste.

— Trebuie să i-o duci.

Femeia se uită la el înspăimântată și ieși din cameră. O auzi că intră în odaia doamnei Davidson. Întârzie câteva clipe, ca să se poată liniști, apoi începu să se bărbierească și să se spele. După ce termină cu îmbrăcatul, se așeză pe marginea patului și așteptă să i se întoarcă soția. Într-un târziu doamna Macphail apăru în cameră.

— Ar vrea să-l vadă, zise ea.

— L-au dus la camera mortuară. Cred că va fi mai bine s-o însoțim și noi până acolo. Cum a primit știrea pe care i-ai adus-o?

— Cred că a rămas năucită. N-a plâns deloc. Dar tremura ca o frunză.

— Prin urmare vom putea pleca imediat.

Când bătură la ușă, doamna Davidson apăru numaidecât. Era palidă ca o moartă, dar nu plângea. Doctorului i se păru că este anormal de liniștită. Nu schimbară nicio vorbă și apucară toți trei în josul drumului. După ce ajunseră la spital și se opriră în fața camerei mortuare, doamna Davidson se întoarse spre ei:

— Dați-mi voie să intru numai eu, ca să-l pot vedea singură.

Se dădură la o parte. Un indigen îi deschise ușa și o închise în urma ei. Se așezară pe scaune și așteptară. Veniră câțiva albi care stătuseră cu ei de vorbă, în șoaptă. Doctorul Macphail le repetă din nou ceea ce știa despre această tragedie. Într-un târziu ușa camerei mortuare se deschise încet și doamna Davidson apăru în fața lor. Se făcu din nou tăcere.

— Sunt gata să mă întorc acasă, zise femeia.

Glasul ei părea aspru, dar liniștit. Obrazul palid al doamnei Davidson era ca de piatră. Doctorul Macphail nu era în stare să înțeleagă expresia pe care o văzu în privirile ei. Se întoarseră încet, fără să vorbească nimic și ajunseră la cotitura, dincolo de care era casa negustorului. Doamna Davidson tresări și se opriră cu toții, fără să se miște. Gramofonul care tăcuse vreme atât de îndelungată, începuse din nou să cânte melodiile discordante și țipătoare de dans.

— Ce înseamnă asta? întrebă doamna Macphail îngrozită.

— Haideți să ne continuăm drumul, zise doamna Davidson.

Urcară scara și se opriră în vestibul. Domnișoara Thompson stătea în pragul ușii de la camera ei și vorbea cu un marinar. În aspectul ei se produsese o schimbare neașteptată. Nu mai părea ființa aceea umilă și speriată de acum câteva zile. Era îmbrăcată cu îngrijire, în rochia albă, cu pălăria mare plină de flori, și încălțase ghetele lucitoare pe deasupra carâmbilor cărora i se vedeau pulpele uriașe în ciorapi de bumbac. Părul și-l pieptănase foarte frumos, se sulemenise pe obraz, sprâncenele îi erau date cu negru și buzele îi erau roșii. Sta dreaptă și provocatoare și părea că a devenit din nou femeia nerușinată pe care o cunoscuseră în primele zile. Când îi văzu că se apropie, începu să râdă batjocoritor, iar când doamna Davidson se opri, înainte de a trece pe lângă ea, își adună toată saliva ce o avea în gură și o scuipă. Doamna Davidson făcu un pas înapoi și pe obraz îi apărură două pete de roșeață. În aceeași clipă își acoperi obrazul cu amândouă mâinile și începu să urce scara mai mult în goană. Doctorul Macphail se simți indignat și îmbrânci femeia în cameră, apoi intră după ea.

— Ce naiba te-a apucat, strigă el. Oprește mașina aceea infectă!

Se apropie el însuși de gramofon și scoase placa. Femeia se întoarse furioasă spre el.

— Ia ascultă doctore, lasă mofturile acestea. La mine nu se prinde așa ceva. Cine ți-a dat voie să intri în camera mea?

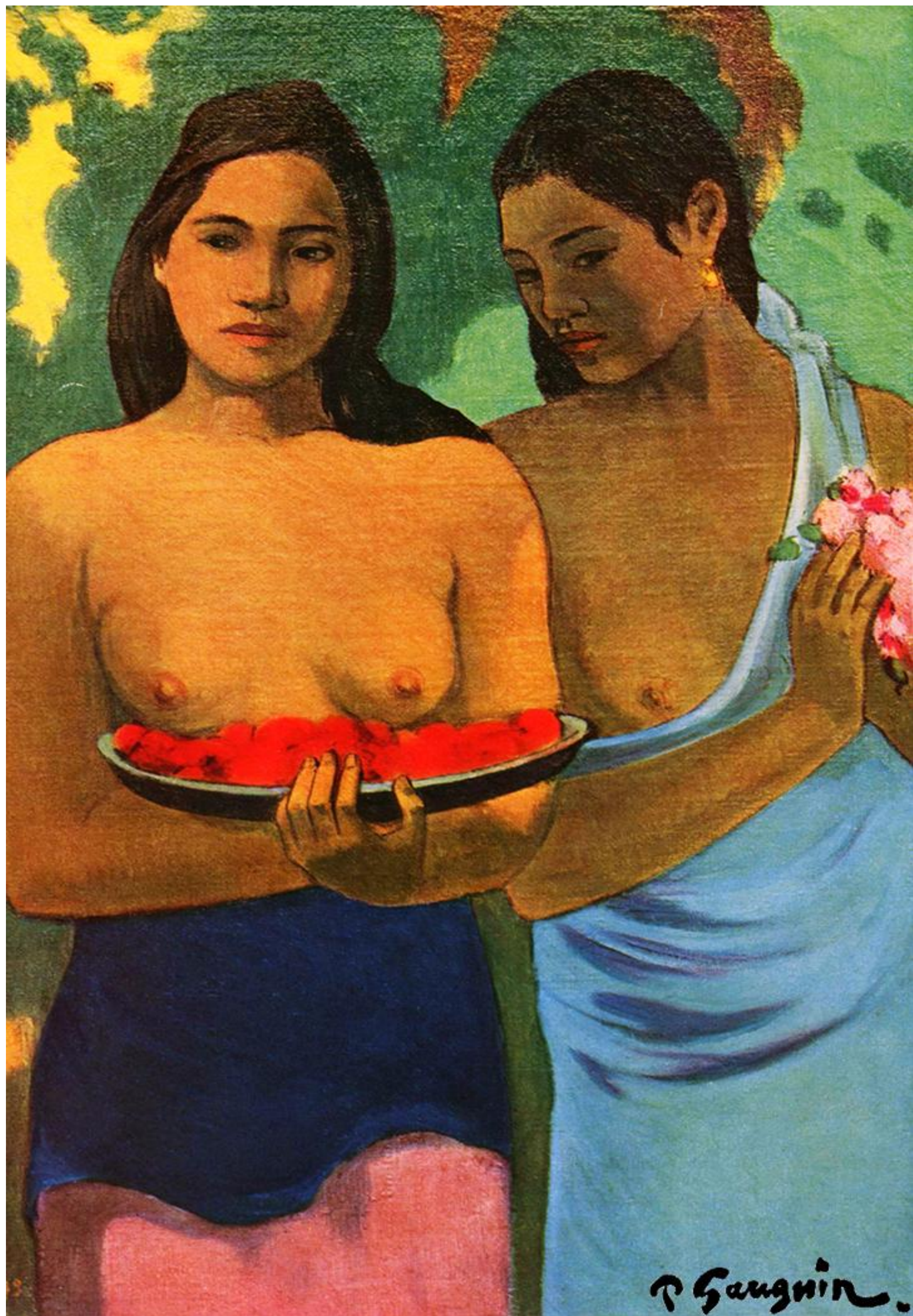
— Ce vrei să spui? strigă el furios. Ce vrei să spui? Femeia încercă să se liniștească. Ar fi imposibil să descrii revolta și disprețul nimicitor ce tremura în cuvintele ei, când îi răspunse.

— Voi bărbații! Niște porci infecți și ticăloși. Toți sunteți la fel, toți! Porci fără rușine, porci murdari!

Doctorul Macphail tresări. Cuvintele ei îl făcură să înțeleagă.

Sfârșit

P Gauguin.

[1] *Navlu* – chirie plătită pentru folosirea unui vas de transport (aparținând unui proprietar particular); costul transportului pe apă al persoanelor sau al mărfurilor; *spec.* (în forma *navlon)* taxă care se percepea în țările românești pentru transportul pe Dunăre.

[2] Droagă – căruță mare, greoaie și hodorogită; roabă. Din rus. DROGA.

[3] Cópră – miezul uscat al nucii de cocos, folosit ca materie primă pentru obținerea untului de cocos; uleiul conținut de acest miez. Din fr. COPRA.

[4] Banjo – instrument muzical cu coarde (asemănător chitarei), cu cutia de rezonanță rotundă, făcută din piele, și cu un gât foarte lung.

[5] Mindir – 1. Saltea umplută cu paie. 2. Plapumă; cuvertură. 3. Haină scurtă de iarnă, în portul popular, cu mâneci, vătuită și trasă la mașină. Din tc. MINDER.

[6] Croton – arbust, arbore din familia euforbiaceelor, cu semințe conținând ulei toxic. Scoarța lui se întrebuințează în medicină.

[7] Bunget – pădure sau porțiune de pădure deasă și întunecoasă; desiș.

[8] Culac – țăran chiabur din Rusia țaristă. Din rus. KULAK.

[9] Ukulele – chitară de dimensiuni reduse, cu patru coarde, originară din insulele Hawaii, folosită în formațiile de jaz din New Orleans.

[10] Bastingaj – parapet așezat de-a lungul bordului unei nave, format din niște cutii speciale în care se păstrează efectele echipajului. Din fr. BASTINGAGE.